

วารสาร

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ฉบับที่ 49 ปีที่ 13 เล่มที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2533

BULLETIN DE L'ASSOCIATION THAÏLANDAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

Vol. 49 13e ANNÉE No. 1 JANVIER-MARS 1990 - ISSN 0857-0604

มโนศิลป์ ร.ร. รัตนาริเบศร์

รอยัล เดอลุกซ์
ความสุนทราสนี

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

วารสารสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

BULLETIN DE L'A.T.P.F.

ฉบับที่ 49 ปีที่ 13 เล่มที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2533 ISSN 0857-0604

คณะผู้จัดทำ ที่ปรึกษา

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
นางลัดดา วงศ์สายัณห์
นางธิดา บุญธรรม
นายเดช ทะละงักฏ

กองบรรณาธิการ

นางสิทธา	พินิจภูวดล	บรรณาธิการ
นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวเดือนใจ	จุลคุณย์	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวจิรพรพรหม บุญเกียรติ		บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวอุไรจันทา เขาวนซ์ลากร		บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวสุชาสินี	ยลวัฒน์	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางมธุรส	สาขลวิจารณ์ จงชัยกิจ	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวจิริงลักษณ์	ศกุนตะลักษณ์	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวชวณี	เสถียรวงศ์ ณ อยุธยา	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวมฤดี	पालสุข	บรรณาธิการผู้ช่วย
นายปณิธิ	หุ่นแสง	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางสาวนุชนาฏ	หาญดำรงกุล	บรรณาธิการผู้ช่วย
นางมยุรี	บารมี	เลขานุการ
นางสาวศิริพร	ดุขฎิพรรณ	เลขานุการผู้ช่วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสและฝรั่งเศสศึกษา
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับวิชาภาษาฝรั่งเศส วิชาฝรั่งเศสศึกษา และระเบียบวิธีสอน

สำนักงานวารสาร เลขที่ 30/9 พหลโยธิน 2 กรุงเทพฯ 10400
โทร. 2790733 ติดต่อบรรณาธิการโดยตรง คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง โทร. 3180860

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ราคาฉบับละ 25 บาท
ค่าบำรุงสมาชิกวารสารปีละ 100 บาท พร้อมค่าส่ง สนใจขอรับ
ได้ที่นางสิทธา พินิจภูวดล ณ สำนักงานวารสาร

เจ้าของ : ชมรมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

ASSOCIATION THAÏLAISE
DES PROFESSEURS DE FRANÇAIS

รายนามคณะกรรมการบริหาร ส.ค.ฟ.ท.

ชุดที่ 7 ประจำปี 2533-2534

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

องค์นายกกิตติมศักดิ์

1. นางธิดา	บุญธรรม	อุปนายก
2. นางสาวประมาธ	สิริศรีเจริญ	เลขานุการ
3. นางวงจันทร์	คินัยนิติศาสตร์	เหรียญก
4. นางมฤดี	पालสุข	นายทะเบียน
5. นางอุไร	พลกล้า	สมาชิกสัมพันธ์
6. นางสิทธา	พินิจภูวดล	สราเวียงกร
7. นางอรรณ	รัตนภาพ	ประชาสัมพันธ์
8. นางพรทิพา	ถาวรบุตร	ปฏิคม
9. นางสาวชวณี	เสถียรวงศ์ ณ อยุธยา	บรรณาธิการ
10. นางสาวอรรณ	บ้านสาสดี	ผู้ช่วยเลขานุการ
11. นางสาวศิริพร	อินทวาทิน	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวสุชาสินี	ยลวัฒน์	ผู้ช่วยเหรียญก
13. นางสาวจิริงลักษณ์	ศกุนตะลักษณ์	ผู้ช่วยนายทะเบียน
14. นางสาวอุไรจันทา	เขาวนซ์ลากร	ผู้ช่วยสมาชิกสัมพันธ์
15. นางสาวอัจฉรา	โชติบุตร	ผู้ช่วยสราเวียงกร
16. นางมธุรส	สาขลวิจารณ์ จงชัยกิจ	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
17. นางสาวชัชวรวรรณ	ไชยวัฒน์	ผู้ช่วยปฏิคม
18. นางสาวเดือนใจ	จุลคุณย์	กรรมการ
19. นางสาวประภา	งานไพโรจน์	กรรมการ
20. นายกรภ	อุปกัมภ์นารากร	กรรมการ

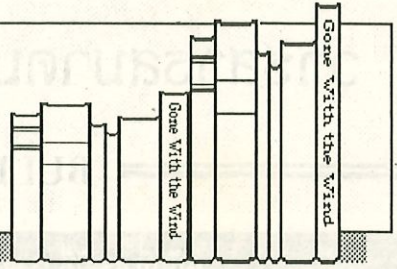
● ทักคนใด ๆ ที่แสดงออกในข้อเขียน ในวารสาร
ส.ค.ฟ.ท. นี้ เป็นของผู้เขียน มิใช่ของกองบรรณาธิการ
หรือของสมาคมครูฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

พิมพ์ที่

บริษัทสำนักพิมพ์ วัฒนาพานิช จำกัด 31/1-32/2 ถนนมหาไชย กรุงเทพฯ 10200
นายเจริญชัย จงกิตพัฒนาสุข ผู้พิมพ์โฆษณา โทร. 2224722 - 2222788 FAX. 2256556-7

สารบัญ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา		
เสด็จเป็นองค์ประธานงานกิจกรรมสมาคม	_____	3
การสอน "อ่านเพื่อความเข้าใจ"	_____ <i>แตมีย์ ภิรมย์สวัสดิ์</i> _____	4
ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมกับการสอนภาษาฝรั่งเศส	_____ <i>ยาใจ สัญญลักษณ์ศิริ</i> _____	30
การสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์	_____ <i>ม.ร.ว.กองกาญจน์ ตะเวทิกุล</i> _____	40
L'élève au coeur de l'enseignement	_____ <i>Diana LEE SIMON</i> _____	53
การผลิตสื่อการเรียนการสอน	_____ <i>ผ่องพรรณ สุวรรณันท์</i> _____	61
การศึกษา: ความล้มเหลวของวิธีการสอนแบบใหม่	_____ <i>สุณีย์ วงเวียน</i> _____	69
การเปลี่ยนแปลงการสะกดคำในภาษาฝรั่งเศส	_____ <i>อัจฉรา โชติบุตร</i> _____	78
ความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงฝรั่งเศส	_____ <i>เดือนใจ จตุตุลย์</i> _____	82
28 คำตามกับโบดแลร์	_____ <i>สงศรี ศรีจันทร์พันธุ์</i> _____	87
นอร์แมน หลุยส์ บอร์เนส	_____ <i>คุณหญิง นำสวัสดิ์ชัยกุล</i> _____	90
ชาวกรีกโบราณ	_____ <i>อุษา กรทับทิม</i> _____	105
Les chansons révolutionnaire en France	_____	
<i>Chiranlak SAKUNTALUK et SAVITRY JIRACHOTRAWEE</i>	_____	109
"ยุวทูต" ไทยไปฝรั่งเศส	_____ <i>ศุภนิวรรณ ทันจิตต์</i> _____	119
ในแวดวงผู้สอนภาษาฝรั่งเศส	_____ <i>จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์</i> _____	122
กิจกรรมสมาคมประจำปี '92	_____ <i>ขวณิ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา</i> _____	124
จากบรรณาธิการ	_____ <i>สิทธา พิณีภูวดล</i> _____	129

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา

องค์นายกกิตติมศักดิ์

สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

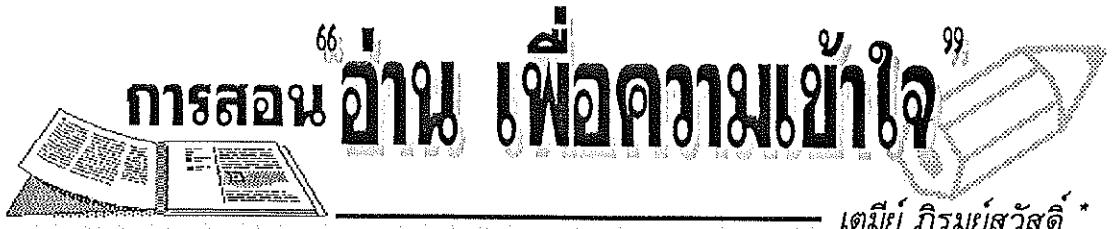
เสด็จเยือนองค์ประธานงานกิจกรรมประจำปี 2532

โดยมี ฯพณ ฯ เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทยเสด็จเสด็จ

เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2532 ณ โรงเรียน เซนต์จอห์น

66 การสอน **อ่าน** เพื่อความเข้าใจ 99

เดมิย์ ภิรมย์สวัสดิ์ *

ความนำ

การสร้างทักษะการอ่านให้แก่ผู้เรียน มิใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้โดยตรง แต่เป็นการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมที่จะนำผู้เรียนไปสู่การฝึกปฏิบัติที่ได้ผล กลวิธีในการสอนจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสอน ผู้สอน ผู้เรียน บทเรียน เวลา ฯลฯ ดังนั้นจึงไม่อาจกล่าวได้ว่า การสอน “อ่าน” วิธีใดจะเป็นวิธีที่ดีที่สุด **ขอบเขตของการ “อ่าน เพื่อความเข้าใจ”**

การอ่าน ในที่นี้หมายถึงการอ่านภาษาฝรั่งเศสในแง่ของการเรียนภาษาต่างประเทศ การอ่านเป็นทักษะหนึ่งในบรรดาทักษะทั้ง 4 ของการเรียนภาษาซึ่งยุ่งยากและซับซ้อนกว่าทักษะการฟังและการพูดหากเป็นการอ่าน “เพื่อความเข้าใจ” มิใช่การอ่านออกเสียง ทั้งนี้เพราะการ “อ่านเพื่อความเข้าใจ” เป็น “กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดและความสามารถเพื่อทำความเข้าใจในสารที่สื่อในรูปของการเขียน” และในขณะเดียวกัน การอ่านก็เป็นการสื่อสารด้วยการเขียนระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน (la communication écrite) ซึ่งมีปฏิริยาโต้ตอบกัน และผู้อ่านจะต้องพยายามรับรู้ด้วยการใช้ความสามารถของตนในการถอดข้อความจากตัวอักษรมาเป็นความหมาย ในขณะที่การฟังและการพูด เป็นการสื่อสารปากเปล่า (la communication orale) ผู้ส่งสาร (émetteur) และผู้รับสาร (récepteur) สามารถโต้ตอบกันทั้งด้วยวาจา สีหน้า ท่าทาง² ซึ่งช่วยให้เข้าใจกันได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นในการอ่านภาษาต่างประเทศเพื่อความเข้าใจ ผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมพอสมควรในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากระดับความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษาของผู้อ่าน ระดับสติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนการฝึกฝน

การอ่านเพื่อความเข้าใจ ในที่นี้มีได้มีความหมายกว้างไกลมากไปกว่า ความเข้าใจใน “บทอ่าน” (la compréhension du texte) ซึ่งถือเป็นกระบวนการขั้นแรกของการอ่านที่สำคัญที่สุด “ความเข้าใจ” เป็นจุดหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด เพราะเมื่ออ่านได้เข้าใจแล้วก็จะสามารถจับใจความ ตีความ สรุปความ แปลข้อความ วิเคราะห์วิจารณ์ “บทอ่าน” ทั้งในแง่ทฤษฎีทางความคิดของผู้เขียนหรือท่วงท่าองในการเขียนต่อไปได้ในระดับที่ยากขึ้น (Analyse textuelle)

ดังนั้นการสอน “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ในที่นี้คือ การสอนวิชา Compréhension ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานวิชาหนึ่งของการอ่านภาษาฝรั่งเศสระดับต้น มีการสอนกันทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและในปีต้น ๆ ของมหาวิทยาลัย และแม้การสอบแข่งขันเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การสอบ “ความเข้าใจ” ก็มีปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สุภัทรา อักษรานเคราะห์. “การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม.” คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. หน้า 83.

² Gérard VIGNER, “Lire du texte au sens.” Didactique des langues étrangères, CLE International, 1979. p. 18.

ภูมิหลังและปัญหา

การสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยตั้งแต่อดีตมา เน้นความสำคัญของกฎเกณฑ์ของภาษา คือ ไวยากรณ์ แต่ต่อมาจะได้มีการพัฒนาการสอนในรูปของ "L'enseignement audiovisuel" ซึ่งเน้นการฝึกพูดและการฟังก็ตาม ความสำคัญของไวยากรณ์ก็มีได้ลดน้อยลง แม้การสอน "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" ก็นิยมสอนกันโดยใช้ "บทอ่าน" เป็นส่วนของการอธิบายไวยากรณ์และเพิ่มพูนคำศัพท์สำนวนให้แก่ผู้เรียนด้วย โดยที่ผู้สอนแต่ละคนจะสอนไปตามวิธีการสอนและทฤษฎีของตน โดยทั่วไปแล้ว ผู้สอนจะนำ "บทอ่าน" มาอ่านในชั้นเรียนพร้อมทั้งอธิบายคำศัพท์ ความหมายของประโยค คือ ความ "บทอ่าน" และบางครั้งอาจมีการแปลเป็นภาษาไทยสลับกันไป ผู้สอนบางคนมุ่งเน้นทักษะการอ่านโดยพยายามสอนวิธีอ่านให้แก่ผู้เรียนให้รู้จักโครงสร้างบทอ่าน แต่ผู้สอนบางคนใช้บทอ่านเป็นเพียงจุดนำไปสู่การอธิบายกฎเกณฑ์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ หรือนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การพูด และการเขียน

จากกระบวนการที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการสอน "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" ในลักษณะนี้ได้เน้นกระบวนการของการอ่านให้ต่อเนื่อง "ความเข้าใจ" ที่ผู้เรียนได้รับจากบทอ่านก็เป็นแต่เพียงความเข้าใจที่มีการอ้างอิงระดับประโยค แม้คำถามท้ายบทก็เป็นแต่เพียงการทดสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากกว่าที่จะพัฒนาการอ่านให้มีประสิทธิภาพ³ ซึ่งหมายความว่าผู้สอนมิได้ "สอนอ่าน" แต่ "สอนอ่านภาษาด้วยการอ่าน" นั้นเอง

อย่างไรก็ตามแม้การสอนด้วยกระบวนการดังกล่าวนี้จะมิได้เป็นการ "สอนอ่าน เพื่อความเข้าใจ" ที่แท้จริง แต่ก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าเหตุใดจึงยังนิยมสอนกันอยู่ และผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนมากน้อยเพียงใด เป้าหมายของทั้งผู้เรียนและผู้สอนสอดคล้องกันหรือไม่ เช่น การสอนวิชานี้มีเป้าหมายเพื่อการสอนการอ่าน ปลูกฝังการรักการอ่านให้แก่ผู้เรียน หรือเพียงเพื่อสอนภาษาและนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ ควบคู่กันไปรวมทั้งทักษะการอ่านด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ ในการสอนวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" มักเนื่องมาจาก "บทอ่าน" โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้สอนต้องแบ่งกลุ่มกันสอนและผู้จัดทำ "บทเรียน" เป็นคนละคนกันกับผู้สอน ผู้สอนมักจะประสบอุปสรรคในการสอน "บทอ่าน" ซึ่งบางครั้งยาวเกินไป ยากเกินไป เป็นวรรณคดีมากเกินไป และบางบทก็ไม่สมบูรณ์ในตัวเอง ส่วนผู้เรียนนั้นหลังจากที่ได้ทำการประเมินผลการสอนของผู้สอนแล้ว ก็มีทั้งคำติและคำชม ส่วนที่เป็นคำติก็อยู่ที่ "บทอ่าน" อีกเช่นกัน เช่น บางบทไม่สนุก ไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัยทั้งเนื้อหาและภาษา เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากปัญหาเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" ที่สอนอยู่ในปัจจุบันของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" และทัศนคติในการอ่านของผู้เรียน
2. เพื่อศึกษาเป้าหมายที่แท้จริงในการเรียนการสอน
3. เพื่อศึกษาความสอดคล้องของประโยชน์ของการเรียนและความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน
4. เพื่อศึกษาอุปสรรคในการเรียนการสอนและแนวทางในการแก้ไข
5. เพื่อการนำ "บทอ่าน" ที่เหมาะสมมาใช้สอน

³ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, op. cit., หน้า 84.

ข้อมูลเหล่านี้จะได้นำมาวิเคราะห์โดยอาศัยความคิดเห็นจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนเป็นฐานข้อมูล อาศัย ข้อคิดเห็นจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประสบการณ์ต่าง ๆ จากการสอนเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่ เพื่อการจัดเตรียมบทเรียนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ของการเรียนการสอนวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

เครื่องมือในการสำรวจข้อมูล

ใช้แบบสอบถาม 2 ประโยคทั้งแบบสอบถามลักษณะเปิด (Open Form) และแบบสอบถามลักษณะปิด (Close Form) เป็นการแสวงหาข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็นและพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ของทั้งผู้เรียนและผู้สอน

กลุ่มประชากร

การสำรวจนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ดังนั้นกลุ่มประชากรจึงถูกกำหนดให้อยู่ในกลุ่มของผู้เรียนและผู้สอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้เรียน : ได้แก่นิสิตชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของคณะอักษรศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ที่เลือกเรียนภาษาฝรั่งเศสในปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 182 คน ได้รับคำตอบจากแบบสอบถาม 2 ชุด ในจำนวนต่างกัันดังนี้
  - นิสิตที่ตอบคำถามชุดที่ 1 มี 124 คน คิดเป็น 68.13% จาก จำนวนนิสิตที่กำลังเรียนวิชานี้อยู่
  - นิสิตที่ตอบคำถามชุดที่ 2 มี 144 คน คิดเป็น 79.12% จากจำนวนนิสิตที่เรียนวิชานี้อยู่
2. ผู้สอน : ได้แก่อาจารย์ของวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ ที่เคยสอนหรือสอนวิชานี้อยู่จำนวน 16 ท่าน ซึ่งตอบแบบสอบถามครบทั้งหมดคือ 100 %

การดำเนินการ

ดำเนินการในการสำรวจและแยกข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สัมภาษณ์และขอความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องจากอาจารย์ของ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์จำนวนหนึ่งเพื่อจัดเตรียมคำถามชุดที่ 1 สำหรับนิสิต
2. จัดทำคำถามชุดที่ 1 สำหรับนิสิต เป็นแบบสอบถามลักษณะเปิด (Open Form) เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญ ๆ ได้อย่างเสรีในทุกแง่มุมเพื่อความละเอียดและความครอบคลุมของเนื้อหาในคำตอบ
3. นำคำตอบจากคำถามชุดที่ 1 ของนิสิตมาจัดกระทำกับข้อมูลตามระเบียบวิธีสถิติ (Statistical Method)
4. จากข้อมูลที่ได้มา นำมาเป็นฐานในการสร้างคำถามชุดที่ 2 สำหรับนิสิต คำถามชุดนี้จะเป็นแบบสอบถามลักษณะปิด (Close Form) เพื่อเป็นการย้ำความแน่นอนของข้อมูลที่ได้จากคำถามชุดที่ 1 และขยายความจากคำถามชุดที่ 1 ให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ครบคลุม และลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น
5. จัดทำคำถามอีก 2 ชุด เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ในลักษณะขนานกับแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด สำหรับนิสิต เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบความสอดคล้องกันในการความคิดเห็นด้านต่าง ๆ

ผลของการสำรวจ

เมื่อได้จัดกระทำกับข้อมูลของคำตอบทุกชุดและได้จัดทำตารางแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ออกมาตามระเบียบวิธีสถิติ ปรากฏว่าผลของการสำรวจนี้มีลักษณะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งให้ข้อมูลมากมายชี้ให้

เห็นถึงคุณภาพของการเรียนการสอน “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ในปัจจุบันตลอดจนคุณภาพของผู้เรียนและบทเรียน รายละเอียดของข้อมูลที่น่าสนใจมีมากมายเกินกว่าที่จะนำมาเสนอไว้ ณ ที่นี้ได้ทั้งหมดจึงได้เลือกเสนอแต่เฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสตามความคิดเห็นของอาจารย์และ นิสิต จากตาราง 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในการให้ความสำคัญต่อวิชาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส จะเห็นได้ว่า วิชาไวยากรณ์ (Grammaire) ยังคงครองอันดับความ สำคัญ อยู่เหมือนที่เป็นมาในอดีต ทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 มากกว่าวิชาอื่น ๆ เป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกันซึ่งแสดงว่าในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งผู้เรียนและผู้สอนยังคงต้องการเน้นความรู้เรื่องกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพราะ “การเรียนภาษาโดยไม่เรียนไวยากรณ์ ของภาษานั้นเป็นไปไม่ได้ แต่การเรียนรู้แต่กฎเกณฑ์ ไวยากรณ์เท่านั้นก็ไม่มีประโยชน์ นอกเสียจากว่า ผู้เรียนจะสามารถใช้รูปไวยากรณ์เหล่านั้นได้ในสถานการณ์ที่ถูกต้อง”⁴ นอกจากนี้ความรู้ด้านไวยากรณ์ ก็จะช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของภาษาได้ทุกด้านโดยเฉพาะด้านการอ่านซึ่งจะสามารถอ่านและจับใจความได้ง่ายขึ้น

สิ่งที่น่าสนใจต่อมาคือ ในขณะที่ผู้เรียนให้ความสำคัญต่อวิชาพูด (Conversation) เป็นอันดับรองลงมาเกือบเท่าวิชาไวยากรณ์นั้น ผู้สอนมิได้จัดให้เป็นอันดับ 1 เลยแม้แต่คนเดียว แสดงว่าความสนใจของผู้เรียนมุ่งไปที่การฝึกทักษะ การพูดซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ใน การสื่อสารปากเปล่า แต่ใน ส่วนของผู้สอน การสอนวิชา Conversation เป็นการสอนที่ยุ้งยากมาก ผู้เรียนที่มีฐานทางภาษาไม่พร้อมมักจะ ไม่ยอมฝึกพูด การเรียน การสอนวิชา “พูด” นี้จึงยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในปัจจุบัน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชา “Compréhension” ซึ่งเป็นวิชาที่เป็น การสื่อสารด้วยการเขียน ทั้งผู้เรียน และผู้สอนให้ความสำคัญรองลงมา และเมื่อได้มองภาพรวมของรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้เรียนและผู้สอนจัดอันดับ ความสำคัญให้เป็นอันดับ 1 แล้ว จะเห็นได้ว่าในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสระดับนี้ “การสอนโดยการ ผสมผสานลักษณะที่เน้นทั้งโครงสร้าง กฎเกณฑ์ และการสื่อสาร”⁵ ก็ยังเป็นที่ยอมรับกันอยู่มาก

2. ความสำคัญของวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต

จากตาราง 2 เมื่อได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อการจัดอันดับความสำคัญของ วิชา “Compréhension” โดยเฉพาะแล้ว จะพบว่าบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้ให้ความสำคัญแก่วิชาที่ค่อนข้างสูง โดยจัดให้อยู่ในระดับต้น ๆ คือ อันดับ 1, 2 และ 3 เกือบทั้งหมด ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้ความสำคัญกับวิชานี้เป็น อันดับ 2 มากที่สุด แสดงว่าเห็นประโยชน์ของวิชานี้ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนวิชา “Compréhension” นี้ให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่อีก

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อทัศนคติในการอ่านภาษาฝรั่งเศสของนิสิต

เนื่องจากผู้เรียนเห็นประโยชน์ของวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” มากพอสมควรจึงจัดอันดับความสำคัญ ให้ในระดับที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นเมื่อได้สำรวจทัศนคติในการอ่านของนิสิตแล้ว จึงสามารถยืนยันได้ว่านิสิตเองพอใจที่จะอ่านภาษาฝรั่งเศสถึง 93 คน (64.59%) โดยให้เหตุผลว่าได้ความรู้ ได้ศัพท์สำนวน ได้แง่คิด

⁴ กมลยา จงเจริญสุข, ผู้แปล, แนววิธีการสอนภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์ (จาก) Dr. Bryce Van Cyoc, SEAREP, USOM Project, Social Association of Thailand Press, 1953. p. 73.

⁵ สุภาพร ลักษณะนิยานาวิน, “ทัศนะหนึ่งเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษา.” THOUGHTS “Department of English, Faculty of Arts, Chulalongkorn University Printing House. 1987. p. 51.

ความเพลิดเพลินตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการสอบได้ด้วย ส่วนที่ไม่ค่อยชอบอ่านและไม่ชอบเลยรวม 35.41% นั้นให้เหตุผลว่า เนื่องจากอ่านไม่รู้เรื่องจึงชอบทักษะอื่นมากกว่า

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ถ้าผู้สอนสามารถหากระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านภาษาฝรั่งเศส ได้เข้าใจกันมากขึ้น จำนวนนิสิตที่ชอบอ่านภาษาฝรั่งเศสคงจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ในแง่ การปลูกฝังให้รักการอ่าน ในส่วนของผู้สอนเองก็ค่อนข้างจะมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านของนิสิตด้วยถึง 56.25%

4. เป้าหมายของอาจารย์และนิสิตในการเรียนวิชานี้

จากการที่พบว่าความคิดเห็นของทั้งผู้สอนและผู้เรียนสอดคล้องกันมาโดยตลอด นับตั้งแต่การให้ ความสำคัญต่อวิชาไวยากรณ์และวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” เป็นอันดับรองลงมา และส่วนใหญ่ได้แสดง ทัศนคติที่ดีต่อการ “อ่าน” นั้น เมื่อได้พิจารณาเป้าหมายในการเรียนการสอนของบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ จึง ทราบว่าทั้งผู้เรียนและผู้สอนมิได้มีเป้าหมายต่อวิชานี้ในแง่ของการฝึกทักษะการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว กล่าว คือทั้งผู้เรียน 96.53% และผู้สอน 81.25% (ตาราง 4) ต้องการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ของภาษา นอกจากการ อ่านด้วยในขณะเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ทรงพร วิศโรวุธกุล⁶ ที่กล่าวถึงการสอนอ่านว่า

“ในการสอนทักษะการอ่านนั้น เราไม่ควรสอนโดด ๆ แยกออกจากการสอนทักษะอื่นโดยสิ้นเชิง ใน ชีวิตจริงเมื่อเราได้ฟังอะไรหรืออ่านอะไรแล้ว เรามักจะนำไปเล่าต่อหรือเขียนเล่าให้อีกคนหนึ่งฟัง ดังนั้นในการ จัดกิจกรรมการอ่าน ควรนำทักษะอื่นมาเสริมการฝึกฝนทักษะการอ่านด้วย”

5. เกณฑ์ความพอใจของอาจารย์และนิสิตต่อประโยชน์ที่ได้รับจากวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ”

จากตาราง 5 จะเห็นได้ชัดชัดเจนว่า ไม่ว่าการเรียนการสอนวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” เท่าที่เป็นอยู่ จะให้ประโยชน์ในด้าน “อ่าน” หรือในด้าน “ภาษา” แก่ผู้เรียนก็ตาม (81.25%) และผู้เรียน (62.91%) ก็ เห็นว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์พอสมควร โดยเฉพาะผู้เรียนถึง 36.29% ให้ความมั่นใจว่าได้ประโยชน์มาก

6. ประโยชน์ของวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต

จากเกณฑ์ความพอใจค่อนข้างสูงของทั้งผู้เรียนและผู้สอนทำให้ต้องวิเคราะห์ต่อไปว่า ประโยชน์ของ วิชานี้ที่ทำความพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้สอนได้แก่อะไรบ้าง

จากตาราง 6 จะเห็นได้ว่าผู้เรียนทั้ง 100% จากจำนวนที่ตอบแบบสอบถามลักษณะเปิด (Open Form) ทั้งหมดกล่าวถึงประโยชน์ของวิชาในแง่ของการได้ศัพท์และสำนวนต่าง ๆ ตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของ ผู้สอนจำนวน 81.25% ที่ประโยชน์ของการ “สอนอ่าน” มากกว่าการสอนศัพท์และสำนวน

หากผู้เรียนคิดว่าการได้รู้คำศัพท์และสำนวนเพิ่มขึ้นมาก ๆ เป็นประโยชน์หลักของการเรียนวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” นี้ แต่ถ้าผู้เรียนไม่สามารถใช้คำศัพท์และสำนวนเหล่านั้นในรูปประโยคที่ถูกต้องก็ไม่ อาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนได้รับประโยชน์ในแง่ของการเรียนภาษา ดังที่ Dr. Bryce Van Cyoc ผู้อำนวยการ โครงการส่งเสริมภาษาอังกฤษภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ได้เปรียบเทียบไว้ว่า

“เปรียบได้กับไม้กระดานที่จะต้องประกอบประกบเข้ากับโครงบ้านเพื่อให้เป็นตัวเรือนขึ้นมา แต่ถ้า หากว่าบุคคลนั้น ๆ เพียงแต่เอาไม้กระดานงาม ๆ มากองเข้าไว้แล้วไม่มีความรู้ว่าจะประกอบเข้ากับโครงบ้าน ได้อย่างไร เขาก็จะไม่มีวันได้บ้านนี้ถูกต้องตามความต้องการของเขา แผ่นไม้งาม ๆ เหล่านั้นคงไร้ประโยชน์ ในทำนองเดียวกัน ถ้าหากจะสอนศัพท์เพื่อให้รู้ศัพท์เท่านั้นก็หาประโยชน์อะไรมิได้”⁷

⁶ ทรงพร วิศโรวุธกุล. “สอนอ่านทำไม” (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ) สํารักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน, (อีกสำเนา), 2529. หน้า 40.

⁷ กนกกาญจนา จงเจริญสุข, Op. cit., หน้า 90.

จากข้อมูลนี้ จึงน่าที่จะศึกษาต่อไปว่า การได้ประโยชน์ในด้านคำศัพท์ ส่วนมาจากวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ของผู้เรียนกลุ่มนี้รวมไปถึงความสามารถในการนำคำศัพท์เหล่านั้นไปใช้ในรูปประโยคต่าง ๆ โดยมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างของไวยากรณ์ของภาษาด้วยหรือไม่

สิ่งที่น่าสังเกตก็คือการที่ผู้เรียนทั้ง 100% มองเห็นประโยชน์ของการได้ศัพท์ ส่วน จากการเรียนรู้ “บทอ่าน” ซึ่งเป็นแต่เพียงส่วนย่อยของภาษามีใช้ส่วนที่เป็นพื้นฐานสำคัญ เช่นไวยากรณ์นั้น คงมิใช่สาเหตุจากความไม่พร้อมในด้านวงศัพท์ของผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะเนื่องมาจากองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนอีกส่วนหนึ่งคือ “บทเรียน” ที่ใช้สอน หากบทเรียนดังกล่าวเน้นศัพท์และส่วนมากกว่าส่วนอื่น ๆ แนนอนที่สุด ผู้เรียนก็จะต้องเห็นประโยชน์ในสิ่งนั้น

ดังนั้น เพื่อให้วัตถุประสงค์ในการสอนของผู้เรียนและผู้สอนเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน “บทเรียน” ที่ใช้สอนจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้สอดคล้องกันด้วย

7. เปรียบเทียบความต้องการของนิสิตกับประโยชน์ที่ได้รับจากวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ”

เพื่อให้มั่นใจยิ่งขึ้นว่าจากประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับนี้ อะไรคือความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ดังนั้น ตาราง 7 จึงได้ชี้ให้เห็นว่า อันที่จริงแล้วแม้ผู้เรียนส่วนใหญ่ 87.10% ต้องการรู้คำศัพท์และสำนวน แต่ก็ไม่ใช่ทุกคน ยังมีผู้เรียนจำนวนหนึ่งถึง 51.61% ที่ต้องการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ทางภาษาโดยเฉพาะ “การพูด” (28.23%)

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบความต้องการและประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับในด้าน “การอ่าน” ดูเหมือนว่า ผู้เรียนแทบจะไม่ได้ให้ความสนใจเลย มีผู้เรียนเพียง 0.81% เท่านั้นที่ต้องการฝึกทักษะการอ่านทั้ง ๆ ที่ผู้เรียน 31.45% ตอบว่าได้รับประโยชน์ในด้านการอ่านด้วย

จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า หากวัตถุประสงค์ของวิชานี้เน้นเฉพาะ “การอ่าน” โดยมีได้นำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ ทางภาษาแล้ว เกณฑ์ความพอใจของผู้เรียน (ตาราง 5) จากประโยชน์ที่ได้รับอาจลดลงก็ได้

8. เปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์และความต้องการของนิสิตต่อประโยชน์ของวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ”

จากตาราง 8 พบว่าความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนมิได้สอดคล้องกันเลย ในขณะที่ผู้เรียน 87.10% ต้องการได้ศัพท์และสำนวน 51.61% ต้องการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ทางภาษาด้วยเช่นกัน แต่ผู้สอนทั้ง 100% เน้นความสำคัญของความรู้ด้านไวยากรณ์และการฝึกทักษะการอ่าน ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ความรู้ด้านไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความเรื่องที่อ่านได้อย่างเข้าใจ และถูกต้องมากขึ้น

ข้อมูลนี้ทำให้มองเห็นเป้าหมายที่แท้จริงของผู้เรียนและผู้สอนวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แม้จากตาราง 4 ผลของข้อมูลจะแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของ “เป้าหมาย” ของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนการสอนวิชานี้โดยนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ ด้วยก็ตาม ‘แต่ผู้สอนก็ให้ความสำคัญต่อกระบวนการ “สอนอ่าน” เป็นเป้าหมายหลัก และให้พัฒนาทักษะอื่น ๆ ของภาษาควบคู่กันไปด้วย ในขณะที่ผู้เรียนมีความเข้าใจว่าตนกำลังเรียน “ภาษาด้วยการอ่าน” มิใช่ เรียน “อ่าน”

9. อุปสรรคของการเรียนการสอนวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ตามความคิดเห็นของอาจารย์

จากตาราง 9 ผู้สอนได้ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคของการเรียนการสอนวิชานี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

9.1. ผู้เรียน ผู้เรียนไม่เตรียมตัวในการเรียน ไม่พร้อมที่จะเรียนไม่รักการอ่าน ไม่แสดงออก ต้องการการสอนแบบ “ป้อน”

9.2. ผู้สอน การเตรียมสอน วิธีการสอนอย่างมีขั้นตอน

9.8. "วัสดุการศึกษา" หมายถึง "บทเรียน" โดยเฉพาะ "บทอ่าน" ซึ่งไม่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน "บทอ่าน" บางบทไม่น่าสนใจ ยากเกินไป เป็นวรรณคดีมากเกินไป เนื้อหาของ "บทอ่าน" ไม่สมบูรณ์ในตัวเอง

9.4. "เวลา" "เวลา" มีส่วนทำให้การสอนต้องเป็นไปอย่างเร่งรัดและไม่สมบูรณ์

แม้ว่า "ในการเรียนการสอนภาษาเบื้องต้นประกอบที่สัมพันธ์กันและเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษาหลายประการ"⁸ ก็ตาม แต่องค์ประกอบ 4 ประการที่ผู้สอนเสนอแนะมานี้ จัดว่าสำคัญที่สุด หากต้องการให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ สิ่งที่สำคัญก็คือ วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" จะต้องเน้นการสอน "อ่าน" ตามเป้าหมายของผู้สอนแต่จะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจในวัตถุประสงค์นี้ด้วย ในการสอนผู้สอนจะต้องใช้กลวิธีการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นี้ บทเรียนโดยเฉพาะ "บทอ่าน" จะต้องได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เหมาะสม กับวัตถุประสงค์ดังกล่าว การประเมินผลการเรียนหรือการสอนจะต้องประเมินตามเนื้อหาของการสอนและตรงตามเป้าหมายของการสอนด้วย

10. ข้อเสนอแนะของนิสิตต่อการสอนวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ"

จากตาราง 10 ผู้เรียน 76.61% เน้นบทบาทของผู้สอนในลักษณะการสอนแบบ "ป้อน" เป็นส่วนใหญ่ เช่น ต้องการให้สอนด้วยการแปล เพิ่มคำศัพท์สำนวนอธิบายบทอ่านให้ละเอียด พร้อมทั้งตีความเสริมความรู้และเฉลยคำถามท้ายบทให้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีได้ต้องการเรียน "การอ่าน" แต่ต้องการเรียนภาษาในหลาย ๆ ด้านด้วยการอ่าน "บทอ่าน" ในชั้นเรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เรียนส่วนใหญ่จะต้องการการสอนแบบ "ป้อน" แต่ผู้เรียนก็ยังต้องการมีบทบาทร่วมด้วยในการเรียนถึง 42.74% เช่น การให้อ่านเอง การให้ทำแบบฝึกหัด การฝึกเขียน ฝึกพูดด้วยการตอบคำถามและการฝึกแปล เป็นต้น ซึ่งหมายความว่าผู้เรียนต้องการฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ทางภาษามีผู้เรียนเพียง 3.23% เท่านั้นที่ต้องการฝึกทักษะ "การอ่าน"

11. ข้อเสนอแนะของอาจารย์ในการเรียนการสอนวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ"

ในขณะที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เน้นบทบาทในการสอนของผู้สอนถึง 76.61% (ตาราง 10) นั้น ผู้สอนเองให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 3 ด้วยจำนวน 75% เท่ากันหมด คือ ผู้เรียน ผู้สอน และวัสดุการศึกษาซึ่งได้แก่ "บทเรียน"

ในส่วนของผู้สอนนั้น เนื่องจากเป้าหมายหลักของการสอนวิชานี้อยู่ที่ "การอ่าน" จึงเน้นหนักไปที่การสอนอ่านและการปลูกฝังการรักการอ่าน ในขณะเดียวกัน ผู้สอนก็เห็นด้วยกับผู้เรียนในการที่จะมีส่วนร่วมด้วยในการเรียนการสอน โดยเฉพาะความพร้อมในการเรียน การอ่านบทเรียนมาก่อน การซักถามเมื่อไม่เข้าใจ และการตอบคำถามเพื่อแสดงความเข้าใจ เป็นที่สังเกตว่า ในขณะที่ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอน "ป้อน" ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้สอนเน้นการ "ให้วิธีการ" เพื่อให้ผู้เรียนจะสามารถช่วยตัวเองได้ในการแสวงหาความรู้ต่อไปได้ โดยเฉพาะด้วย "การอ่าน"

นอกจากนี้ ผู้สอนยังได้เน้นความสำคัญในเรื่องของ "บทอ่าน" ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ให้ความรู้และดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจในการเรียน

⁸ สุตาพร ลักขณยานาวิน, op., cit., หน้า 47.

12. วิธีการสอน "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" ที่นิสิตชอบ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต

แม้ว่าผู้เรียน 76.61% (จากตาราง 10) จะเสนอการสอนแบบให้ "ป้อน" ความรู้ แต่เมื่อได้เสนอวิธีการสอน 2 แบบ ให้ผู้เรียนเลือกใหม่ (ในคำถามชุดที่ 2)⁹ ผู้เรียนจำนวนเกินกว่าครึ่งคือ 52.08% พอใจที่จะฝึกทักษะการอ่านด้วยตนเอง โดยให้ผู้สอนสอน "วิธีอ่าน" อธิบายโครงสร้างของประโยคและโครงสร้างของบทอ่านให้บ้าง แม้ผู้สอนซึ่งไม่นิยมการสอนแบบ "ป้อน" ที่ผู้เรียนเสนอมาก็คิดไม่ถึงในข้อนี้ผู้สอนถึง 56.25% ยังคงคิดว่าผู้เรียนไม่ต้องการอ่านเอง แต่ต้องการให้ผู้สอน "ป้อน" ความรู้ให้

จากข้อมูลนี้ทำให้มั่นใจขึ้นว่า หากวัตถุประสงค์ของวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ" เน้นหนักไปที่การสอน "อ่าน" ไม่ใช่การสอน "ภาษา" โดยทั่ว ๆ ไป ผู้เรียนก็คงจะพอใจและการเรียนการสอนวิชานี้จะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านการอ่านมากกว่าที่เป็นอยู่

13. การจัดอันดับความสำคัญของ "บทอ่าน" แต่ละประเภทตามความชอบของนิสิต

เนื่องจากองค์ประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนภาษา นอกจากผู้เรียนและผู้สอนแล้วก็คือ วัสดุการศึกษา ซึ่งหมายถึง บทเรียน และสำหรับวิชา "อ่านเพื่อความเข้าใจ" นี้ได้แก่ "บทอ่าน" นั้นเอง

จากข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนของทั้งผู้เรียนและผู้สอน (ตาราง 10, ตาราง 11) ซึ่งพบว่าผู้สอนเน้นความสำคัญของบทเรียนเท่า ๆ กับตัวผู้สอนเอง และผู้เรียน แต่ผู้เรียนมุ่งไปที่บทบาทของผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ อาจจะช่วยเหตุที่ว่าผู้เรียนคิดว่า... นั้นเป็นเรื่องของหลักสูตรและผู้สอน แต่เมื่อได้สำรวจความชอบของผู้เรียนต่อ "บทอ่าน" ประเภทต่าง ๆ ก็ได้ทราบว่า "บทอ่าน" ที่มาจากนิตยสารฝรั่งเศสได้รับความสนใจจากผู้เรียนมากที่สุดทั้งอันดับ 1, 2 และ 3 รวม 80.55% อาจจะเป็นไปได้ที่ว่า "บทอ่าน" ที่มาจากนิตยสารต่าง ๆ ของฝรั่งเศสเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันใช้ภาษาปัจจุบัน ทันสมัย มีความหลากหลายอยู่ในตัว ให้สาระความรู้ที่เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศสและความรู้ทั่วไปด้วยในขณะเดียวกัน ส่วนบทอ่านจากหนังสือพิมพ์รายวันจะได้รับความนิยมน้อยกว่ามาก (36.11%) เนื่องจากภาษาค่อนข้างยาก เนื้อหาของข่าวต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่สืบต่อกันมา จำเป็นต้องรู้อีกเรื่องนั้น ๆ มาก่อนจึงจะสามารถเข้าใจได้

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจจากตารางนี้ก็คือ บทอ่านประเภทวรรณกรรม ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอันดับที่ 5 แต่เมื่อรวมจำนวนผู้ที่จัดอันดับให้ทั้งอันดับ 1, 2 และ 3 มี 37 คน คิดเป็น 25.69% หรือ 1 ใน 4 ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามซึ่งก็หมายความว่ายังมีผู้สนใจอยู่บ้าง

14. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อลักษณะของ "บทอ่าน"

จากตาราง 13 เมื่อได้พบว่าผู้เรียน 25.69% ที่แสดงความสนใจ "บทอ่าน" ประเภทวรรณกรรม จึงทำให้ต้องการทราบต่อไปว่า จะเป็นการสมควรเพียงใดถ้าจะนำ "บทอ่าน" ที่ตัดตอนมาจากวรรณกรรม มาใช้สอนเพื่อความหลากหลายของ "บทอ่าน" และเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีอ่านบทอ่านประเภทนี้ด้วย ปรากฏว่าผู้เรียนจำนวน 67.36% ต้องการบทอ่านที่มีได้ตัดตอนมาจากวรรณกรรม แต่ผู้สอน 62.50% มีความเห็นว่าสมควรนำบทอ่านที่ตัดตอนมาจากวรรณกรรมมาสลับกับบทอ่านอื่น ๆ ด้วยเพื่อความหลากหลายของ "บทอ่าน" และในขณะเดียวกัน ผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่งจำนวน 31.25% ที่ต้องการบทอ่านประเภทวรรณกรรม

การนำบทอ่านประเภทวรรณกรรมมาสอนภาษานี้ เป็นเรื่องที่ได้แย้งกันมาโดยตลอด แม้ในกลุ่มของผู้สอนและนักการศึกษาเอง ในสมัยก่อน การสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยและโดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสเอง

⁹ นิสิตตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 ที่เป็น "ลักษณะเปิด (Open Form) โดยแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในภาคการศึกษาต้น และเมื่อแยกข้อมูลเสร็จ นิสิตกลุ่มเดียวกันจึงตอบแบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งเป็นลักษณะปิด (Close Form) ในภาคการศึกษาต่อมา

นิยมนำบทอ่านที่ตัดตอนมาจากวรรณกรรมดีเด่น (morceaux choisis) มาเป็น "บทอ่าน" โดยให้ความรู้ด้านภาษา วัฒนธรรม และวรรณกรรมของฝรั่งเศสแก่ผู้เรียนไปด้วยในขณะเดียวกัน ต่อมาได้มีการนิยมนำเอา "บทอ่าน" ที่พบเห็นในชีวิตจริง (textes authentiques) มาใช้สอนกันมาก เช่น เอกสารท่องเที่ยว โฆษณา ป้าย ประกาศ แบบฟอร์ม เอกสารแนะนำการใช้อย่างไรต่าง ๆ (mode d'emploi) ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ จึงได้มีการแสดงความ

กันอย่างกว้างขวางในเรื่องของการนำวรรณคดีมาสอนภาษา เช่น

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวถึงการเรียนภาษาจากวรรณกรรมว่า

"ภาษาสามารถเรียนได้จากวรรณกรรมตัวอย่าง เช่น การให้ผู้เรียนอ่านวรรณคดีอังกฤษ หรืออเมริกัน สมัยต่าง ๆ ก็จะช่วยให้ได้เรียนรู้ภาษาไปด้วย วรรณคดีเป็นวรรณกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นแหล่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอย่างมาก"¹⁰

สุภัทรา อักษรานุกรณะ มีความเห็นสอดคล้องในแง่ของการนำวรรณคดีมาใช้สอน แต่ควรที่จะปรับให้ง่ายขึ้น

"เนื่องจากวรรณคดีเป็นสิ่งที่สะท้อนศิลปวัฒนธรรมลักษณะนิสัยของคนในชาติ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มคนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน พื้นฐานทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของชนในชาติ ตลอดจนค่านิยมประเพณีและความเชื่อ ดังนั้นผู้สอนจึงควรนำมาปรับให้ง่ายขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำมาอ่านและอภิปรายในต่าง ๆ เช่น การใช้ภาษาหรือสุนทรียรสของวรรณคดีนั้น ๆ ได้"¹¹

แต่ Dr. Bryce Van Cyoc กลับไม่เห็นด้วยในการนำวรรณคดีมาใช้สอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะการทำวรรณคดีให้ง่ายขึ้น

"ผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาเห็นพ้องต้องกันว่า ไม่ควรใช้วรรณคดีเป็นเครื่องมือสอนภาษา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดีแท้ ๆ หรือวรรณคดีที่มีผู้แปลงให้ง่ายขึ้น"¹² :....." ในบรรดาครูภาษาที่มีประสบการณ์สูงมักมีความเห็นต้องกันว่า หนังสือวรรณคดีที่ทำให้ง่ายขึ้น (Simplified versions of literature) นั้นหาได้ให้ประโยชน์เป็นพิเศษแต่ประการใด ไม่ว่าสำหรับการสอนวรรณคดีหรือสอนภาษา ความลำบากข้อหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ ข้อ ก็คือ แม้ว่าจะได้มีการทำประโยคต่าง ๆ ให้สั้นเข้า และอาจใช้ศัพท์ที่ง่ายกว่าเดิมก็ตาม ยังปรากฏเสมอ ๆ ว่า มีแบบสร้างที่ซับซ้อน บางที่ยากกว่าของเดิม"¹³

อย่างไรก็ตาม Dr. Bryce Van Cyoc เห็นด้วยกับการให้อ่านวรรณคดีเมื่อผู้อ่านมีฐานทางภาษาเพียงพอแล้ว แต่กระนั้นการอ่านวรรณกรรมก็สมควรอ่านฉบับแท้ ไม่สมควรอ่านฉบับที่แปลงให้ง่ายขึ้น

ในส่วนของ Nicole Gueunier นักการศึกษาชาวฝรั่งเศสมีความเห็นว่า ในการเรียนอ่านในชั้นเรียนนั้นน่าจะให้ผู้เรียนได้อ่านทุกอย่างแม้กระทั่งบทอ่านจากวรรณกรรม

"A la question : Que lire en classe?". Je ne vois pas d'autre réponse que : "Tout." L'enseignement du français ne peut plus désormais se répartir en "enseignement de la langue" (grammaire, vocabulaire, rédaction) et "enseignement de la littérature" (explication de textes, dissertation). Il n'est absolument pas question, comme on soupçonne parfois les linguistes d'en nourrir l'horrible dessein, d' "exclure" la littérature, mais de

¹⁰ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. "วรรณกรรมในการสอนภาษาต่างประเทศ". (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, (อัคราณา), 2529) หน้า 96

¹¹ คมคาย จงเจริญสุข. (ผู้แปล), op., cit., หน้า 45.

¹² คมคาย จงเจริญสุข. (ผู้แปล), op., cit., หน้า 126.

¹³ Ibid., p. 127.

la situer dans l'ensemble très vaste des textes par rapport auxquels on la définit, et aussi, tout de même, qui la produisent..."¹⁴

คำกล่าวของ Nicole Gueunier เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ "สอนอ่าน" โดยทั่ว ๆ ไป รวมทั้งผู้เรียนที่เป็นคนฝรั่งเศสเอง แต่ Jeannine Caillaud¹⁵ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำบทอ่านประเภทวรรณกรรมมาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนต่างชาติว่า นอกจากจะสมควรนำมาใช้สอนแล้ว ยังไม่จำเป็นต้องรองนกว่าผู้เรียนมีฐานทางภาษาอย่างเช่นที่ Dr. Bryce Van Cyoc แนะนำ แต่สามารถนำมาใช้สอนได้แม้ในชั้นเรียนระดับต้น ๆ ด้วยเหตุผลดังนี้

"Quand peut-on et doit-on lancer les élèves dans les textes littéraires? Je répondrai sans hésiter que le plus tôt est le mieux. Il y a tout avantage, sur le plan culturel comme sur le plan psychologique, à aborder rapidement des textes d'une authentique valeur. De ces contacts, les étudiants une légitime fierté, ils se sentent "adultes" en quelque sorte, et éprouvent le désir d'aller de l'avant."

ข้อคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันนี้คงจะตัดสินใจได้ยาก ถ้ามิได้นำเอาวัตถุประสงค์หลักของการเรียนการสอน และสิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ มาพิจารณาเป็นกรณีไป เช่นถ้าวัตถุประสงค์ของวิชานี้เป็นเพียงเพื่อสอนภาษา การนำบทอ่านประเภทวรรณกรรมมาใช้สอนอาจจะยุ่งยากในแง่ของการอธิบายโครงสร้างของภาษาและม่วงศัพท์สำนวนก็อาจไม่ทันสมัยและไม่สามารนำมาใช้ในการฝึกทักษะต่าง ๆ ได้แต่ในกรณีนี้หากวัตถุประสงค์หลักเป็นการ "สอนอ่าน" แม้จะต้องการพัฒนาทักษะอื่นควบคู่ไปบ้างก็ตาม "บทอ่าน" ที่นำมาใช้สอนสำหรับผู้เรียนระดับนี้ซึ่งก็มีฐานทางภาษามาพอสมควรแล้ว เพื่อให้มีความหลากหลาย ควรจะนำบทอ่านประเภทวรรณกรรมมาสอนบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการอ่านบทอ่านประเภทนี้ เพื่อจะได้นำไปสู่การอ่านวรรณคดีซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งในด้านภาษาศิลปะวัฒนธรรม ให้ความเพลิดเพลินและอาจกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอ่านและรักการอ่านได้ในที่สุด

15. การจัดอันดับความสำคัญของ "บทอ่านประเภทวรรณกรรม" (textes littéraires) แยกตามประเภทตามความชอบของนิสิตและตามความคิดเห็นของอาจารย์

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากตาราง 14 คือ หากจะนำ "บทอ่าน" ประเภทวรรณกรรมมาใช้ในการสอน "อ่านเพื่อความเข้าใจ" แล้ว วรรณกรรมประเภทใดสมควรได้รับการพิจารณา

ดังนั้นจึงเห็นได้จากตาราง 15 ว่า วรรณกรรมประเภท นวนิยายเรื่องสั้น ถูกนิสิตจัดอันดับให้สูงสุด รองลงมาได้แก่ บทความเชิงวรรณกรรม ส่วนผู้สอนนั้นจัดอันดับความสำคัญให้บทความสูงกว่านวนิยายและเรื่องสั้นเล็กน้อย

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า บทอ่านที่ตัดตอนมาจากนวนิยาย เรื่องสั้นและบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเหล่านี้ นอกจากจะช่วยให้สาระความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้เรียนแล้ว สามารถอ่านให้เข้าใจได้ง่ายกว่าการอ่านโคลงและบทละครซึ่งจะต้องมีการตีความในระดับของความคิดที่ลึกซึ้งและยากกว่าด้วย

¹⁴ Nicole Gueunier. "Lecture des textes et enseignement du français". Hachette, Paris, 1974. p.8.

¹⁵ Jeannine Caillaud, "L'utilisation des textes littéraires", dans "Guide pédagogique pour le professeur de français langue étrangère", sous la direction d' André Reboullet, Hachette, Paris, 1917. P. 168.

ในทุกกรณีเป็นหน้าที่ของผู้สอนซึ่งจะต้องพิจารณาจากระดับความรู้ทางภาษาของผู้เรียนว่าบทอ่านวรรณกรรมชิ้นไหนที่สมควรนำมาเป็น "บทอ่าน" ทั้งนี้เพราะลีลาในการเขียนของนักเขียนแต่ละคนก็มีความยากง่ายต่างกัน

16. การจัดอันดับความสำคัญของ "บทอ่านที่มีชีวิตวรรณกรรม" (textes non- littéraires) แยกตามประเภทตามความชอบของนิสิตและตามความคิดเห็นของอาจารย์

เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการบทอ่านที่มีชีวิตวรรณกรรม (ตาราง 14) ดังนั้นในตาราง 16 จึงพบว่าบทอ่านที่มีชีวิตวรรณกรรมประเภทบทความที่มีชีวิตวิชาการได้แก่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาหารการกิน แฟชั่น การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ได้รับความสนใจจากผู้เรียนเป็นอันดับ 1 ถึง 65.97% และจากผู้สอน 56.25% บทความลักษณะนี้มีความหลากหลายอยู่ในตัว อาจเลือกสรรมาได้จากนิตยสารฝรั่งเศสซึ่งผู้เรียนชอบเป็นอันดับ 1 (จากตาราง 13) หรือจากหนังสือ แบบเรียน ที่ใช้กันอยู่โดยทั่ว ๆ ไป บทความที่มีชีวิตวิชาการเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ได้สรวลความรู้ และวัฒนธรรมฝรั่งเศส และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความปรารถนาที่จะอ่านมากขึ้น

ส่วนเอกสารที่พบเห็นในชีวิตจริง (textes authentiques) นั้นปรากฏว่า ไม่มีใครจะได้รับความสนใจมากนักทั้งจากผู้เรียนและผู้สอน ทั้ง ๆ ที่มีผู้นิยมนำมาเป็น "บทอ่าน" กันมาก การนำบทอ่านลักษณะนี้มาเป็นบทเรียนนั้นถ้าในแง่ของการสอนภาษา จะพบว่า เอกสารเหล่านี้มีโครงสร้างทางภาษาและคำศัพท์ ส่วนวนที่ยุ่งยากซับซ้อน โดยเฉพาะข้อความโฆษณา แบบฟอร์ม หรือ เอกสารแนะนำสินค้าต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารด้านธุรกิจอื่น ๆ แต่ถ้าเพื่อวัตถุประสงค์ในการ "อ่าน" แล้ว ทรงพร วิศิโรตกุล¹⁶ กล่าวว่าจะเป็นผลดีแก่การฝึกทักษะการอ่าน ดังนี้

"การหัดให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับบทอ่านที่พบในชีวิตจริง (authentic text) เสียแต่เนิ่น ๆ กลับจะมีผลดีและมีชีวิตที่อยากเกินไป ทั้งนี้เพราะความยากง่ายที่ผู้เรียนจะพบเวลาอ่านนั้นมักขึ้นกับลักษณะและกิจกรรมการอ่านเสียส่วนใหญ่ ถ้ากิจกรรมนั้นไม่ได้ยากเกินไปอยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนพอจะทำได้ เช่นอาศัยเฉพาะความเข้าใจกว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องมาทำกิจกรรม ดังนั้น ครูจึงควรเลือก "กิจกรรม" ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากกว่าที่จะเลือก "ตัดแปลง" ภาษาในบทอ่าน"¹⁶

17. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อความยากง่ายของ "บทอ่าน" ที่ควรนำมาใช้สอน โดยทั่วไป ผู้เรียนส่วนใหญ่ 59.72% ไม่สนใจความยากง่ายของ "บทอ่าน" เพียงแต่ต้องการให้น่าสนใจ แต่ผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งน้อยกว่าคือ 39.58% ยังคงต้องการ "บทอ่าน" ที่ค่อนข้างง่าย

ตัวเลขนี้อาจแสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางภาษาของผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางภาษาฝรั่งเศสค่อนข้างดีจึงไม่กลัวบทอ่านที่ยาก แต่ผู้เรียนอีกจำนวนหนึ่งซึ่งอาจมีพื้นฐานทางภาษาไม่เพียงพอจึงไม่ต้องการบทอ่านที่ยาก ความแตกต่างของคุณภาพทางภาษาของผู้เรียนในกลุ่มเดียวกันนี้ เป็นอุปสรรคในความสำเร็จของการสอนด้วยส่วนหนึ่ง และสร้างปัญหาให้แก่การเลือกสรรบทอ่านที่เหมาะสม ในการสอนนั้นอาจแก้ไขได้ด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถทางภาษา แต่ในการเลือกสรรบทอ่านนั้น หากต้องการเลือกตามระดับพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียนจริง ๆ แล้ว จำเป็นต้องแบ่งระดับของ "บทอ่าน" ตามระดับผู้เรียนด้วย ซึ่งจะยุ่งยากมากในการประเมินผล หรือการสอบ

18. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อความจำเป็นของคำถามท้าย "บทอ่าน"

จากตาราง 18 พบว่าไม่ว่าผู้สอนจะสอนแบบ "ป้อน" ความรู้ทั้งหมดหรือสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่านเอง ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเกือบทั้งหมดลงความเห็นว่าคำถามท้าย "บทอ่าน" จำเป็นอยู่เสมอไม่ว่าในกรณีใด

¹⁶ ทรงพร วิศิโรตกุล, op., cit., หน้า 40.

อย่างไรก็ดี คำถามท้ายบทที่ปรากฏอยู่ในบทอ่านที่ใช้สอนกันอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของคำถามคำตอบ ถูกหรือผิด เลือกข้อถูก เติมประโยคให้สมบูรณ์ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นการทดสอบความเข้าใจระดับประโยคตามที่ผู้สอนอธิบาย มากกว่าการทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียน

ดังนั้นหาก “บทอ่าน” จะได้รับการพิจารณาให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการฝึกทักษะการอ่านแล้วแบบฝึกหัดท้ายบทซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้ความสำคัญสูงนี้ก็สมควรได้รับการพิจารณาด้วย

บทสรุปข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า ผลการสอนในส่วนรวมของการสอน “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” ที่สอนอยู่ในปัจจุบันในคณะอักษรศาสตร์และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ (ตาราง 5) กล่าวคือผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชานี้ (ตาราง 2) และได้ประโยชน์จากวิชานี้ในหลาย ๆ ด้าน (ตาราง 6) เช่น ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางภาษา ได้สาระความรู้แนวคิด วัฒนธรรมฝรั่งเศส โดยเฉพาะได้เพิ่มพูนคำศัพท์และสำนวน แม้ว่าความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอนจะไม่สอดคล้องกันทีเดียว (ตาราง 8) เนื่องจากผู้สอนมุ่งไปที่การ “สอนอ่าน” เป็นหลักและให้ความรู้ในการใช้ภาษาและพัฒนาทักษะอื่น ๆ ของผู้เรียนด้วยในขณะเดียวกัน แต่ผู้เรียนต้องการเรียน “ภาษา” โดยเฉพาะต้องการเพิ่มพูนคำศัพท์สำนวน และพัฒนาทักษะอื่น ๆ รวม ไปด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่า ความต้องการของผู้เรียนและผู้สอนกว้างขวางมากในแง่ของประโยชน์ ดังนั้นการสอนวิชานี้จึงเป็นไปอย่างเร่งรัด เนื่องจาก “เวลา” ไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน จึงทำให้การ “สอนอ่าน” ไม่บรรลุเป้าหมายตามความต้องการ ของผู้สอน (ตาราง 8) ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” มีขอบเขตกว้างขวางมากเกินไป กล่าวคือต้องการสอนอ่าน สอนภาษา ฝึกทักษะต่าง ๆ และให้สาระความรู้ด้วยในขณะเดียว จึงไม่เหมาะสมกับ “เวลา” ที่กำหนดไว้เพื่อการเรียนการสอน
2. “บทเรียน” โดยเฉพาะ “บทอ่าน” ที่ใช้สอนอยู่โดยทั่ว ๆ ไป ยังไม่เอื้อต่อการสอนอ่าน เนื่องจากเน้นหนักไปที่ทักษะอื่นโดยเฉพาะการสอนศัพท์ สำนวน และการฝึกทักษะในการพูดและการเขียน
3. ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนไม่อยู่ในระดับเดียวกัน ส่วนหนึ่งจึงพร้อมที่จะเรียน “อ่าน” แต่อีกส่วนหนึ่งยังต้องการเพิ่มพูนความสามารถทางภาษาของตนให้ดียิ่งขึ้น
4. วิธีการสอนของผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นไปตาม “บทเรียน” มิได้เน้นการ “สอนอ่าน” แต่มุ่งไปที่ทักษะอื่น ๆ โดยเฉพาะการฟัง การพูด และการเขียน
5. ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องยังไม่มีรายวิชาที่ฝึกการอ่านโดยเฉพาะ นอกจากการอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งเป็นระดับที่ยากกว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจมาก โดยทั่วไปการอ่านจะแทรกอยู่ในรายวิชาต่าง ๆ ทางด้าน ภาษา และวรรณคดี ผู้เรียนจึงยังมองไม่เห็นความสำคัญของการฝึกอ่าน

อย่างไรก็ตาม หากต้องการพัฒนากระบวนการสอน “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านการอ่านเป็นไปตามความต้องการของผู้สอนส่วนใหญ่และเป็นที่พอใจแก่ผู้เรียนด้วย จำเป็นที่จะต้องพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาที่จะสอน และวิธีการสอน ดังต่อไปนี้

1. สอนเพื่ออะไร

การนำ “บทอ่าน” มาสอนนั้น อาจสอนได้ด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น “สอนภาษาด้วยการอ่าน” เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้านให้แก่ผู้เรียน หรือ “สอนเนื้อหาด้วยการอ่าน” เพื่อให้สาระความรู้ในเรื่อง

ต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศสจากเรื่องที่อ่าน หรือ “สอนการอ่าน” เพื่อให้อ่านเป็น สามารถทำความเข้าใจ “บทอ่าน” ได้ รู้จักโครงสร้างของบทอ่าน จับใจความเรื่องที่อ่านได้ ตีความได้ เกิดทักษะในการอ่าน มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านรักการอ่านในที่สุด

2. สอนอะไร

หากวัตถุประสงค์ของการสอนเป็นที่ชัดเจน “บทเรียน” โดยเฉพาะ “บทอ่าน” ที่จะนำมาสอน จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ กล่าวคือถ้าต้องการสอน “ภาษา” โครงสร้างของภาษาศัพท์ ส่วนหนึ่งของ “บทอ่าน” แต่ละบทจะต้องนำไปสู่การฝึกทักษะต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้แบบฝึกหัดท้ายบท ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนให้ความสำคัญอย่างมาก (ตาราง 18) จะต้องมุ่งในด้านการฝึกฝนเพื่อพัฒนาความรู้ทางภาษา เช่น การฝึกเขียน ฝึกพูด มากกว่าทดสอบความเข้าใจในบทอ่านที่ผู้สอนอธิบายแล้ว

หากต้องการสอน “เนื้อหาสาระ” บทอ่านที่ใช้สอนจำเป็นที่จะต้องมีความหลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา ภาษาและวงศัพท์ ส่วนวน ซึ่งอาจทำให้บทอ่านนั้น ๆ ยากกว่าบทอ่านโดยทั่ว ๆ ไป และนำมาใช้ในการฝึกภาษาได้ยาก และหากต้องการสอน “อ่าน” เพื่อให้อ่านเป็น สามารถอ่านได้เข้าใจอย่างถูกต้อง “บทอ่าน” ที่นำมาสอนจำเป็นที่จะต้องมีลักษณะเอื้อต่อการ “สอนอ่าน” ซึ่งจะต้องมีระดับภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน โครงสร้างของภาษาไม่ควรซับซ้อนจนเกินไป วงศัพท์ และส่วนวนก็ไม่จำเป็นจะต้องกว้างไกลจนเกินความรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้บทอ่านนั้น ๆ น่าสนใจและจูงใจให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการอ่านและปรารถนาที่จะอ่านต่อ ๆ ไปด้วย ส่วนแบบฝึกหัดท้ายบทอ่านนั้น แทนที่จะมีแต่เพียงคำถามคำตอบเพื่อทดสอบความเข้าใจในการอ่าน ควรมี “บทอ่านเสริม” ในหัวเรื่องที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนด้วย

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเลือกสรร “บทอ่าน” เพื่อการสอนแบบใด บทอ่านเหล่านั้นจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสอน มีความสมบูรณ์ในตัว มีความหลากหลาย น่าสนใจ และหากสามารถให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้เรียนด้วยก็จะทำให้การเรียนการสอน “อ่านเพื่อความเข้าใจ” เป็นไปอย่างราบรื่นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบทอ่านประเภทบทความที่ไม่มีวิชาการ (ตาราง 16) ที่นำมาจากนิตยสารฝรั่งเศสต่าง ๆ ที่ให้สาระความรู้ โดยทั่ว ๆ ไป และที่เกี่ยวข้องกับประเทศฝรั่งเศส จะได้รับความสนใจทั้งจากผู้เรียนและผู้สอนมากกว่าอย่างอื่น (ตาราง 13)

3. สอนอย่างไร

แม้ว่าจะได้วัตถุประสงค์ของการสอนและจัดเตรียมบทเรียนได้ตามวัตถุประสงค์แล้วก็ตาม แต่กระบวนการที่สำคัญที่สุดก็คือ “การสอน” โดยเฉพาะ “กลวิธีในการสอน” และถึงแม้ว่าจะไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดสำหรับวิชาใด ๆ แต่ความสำเร็จในการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ และที่สำคัญที่สุดคือ “ผู้สอน” และ “วิธีการสอน” ของผู้สอน นับตั้งแต่การเตรียมการสอนอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน เทคนิคในการสอน กิจกรรมในการเรียนการสอน การติดตามความเข้าใจของผู้เรียน การกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ตลอดจนการนำสื่อการสอนบางชนิดมาช่วยในการสอนได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าข้อเสนอแนะในการสอนของผู้เรียนจะมีลักษณะการสอนแบบ “ป้อน” (ตาราง 10) แต่การสอนที่เน้นการอ่านจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนการสอนให้มากที่สุดตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียน และ “บทอ่าน” ทั้งนี้เพราะ “บทอ่าน” แต่ละบทย่อมมีเป้าหมายโครงสร้างและลีลาในการเขียนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้เขียนแต่ละคน ดังนั้นการสอน “บทอ่าน” ย่อมจะต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างกันตามลักษณะของแต่ละบทอ่านด้วย

นอกจากนี้ สิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงก็คือ การประเมินผลการเรียนหรือการสอบซึ่งจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอนและเนื้อหาที่สอนเช่นถ้าเป็นการสอน “ภาษา” ก็สามารถเน้นการสอบไปในด้านการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่นการสอบพูด สอบเขียน แต่ถ้าสอน “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” เป็นเป้าหมายหลัก การสอบก็ต้องประเมินความสามารถในการอ่าน เช่น การสอบ “Compréhension” ซึ่งกระทำกันอยู่เสมอ ๆ ในการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสระดับชั้นต้น ๆ

หากการสอน “อ่านเพื่อความเข้าใจ” นี้มีวัตถุประสงค์หลากหลายเหมือนอย่างการสอนอยู่ในปัจจุบัน เช่นต้องการสอนทั้ง “ภาษา” “เนื้อหา” และ “สอนอ่าน” ด้วยในขณะเดียวกัน ดังนั้นแม้จะได้แก้ไขอุปสรรคเรื่อง “เวลา” ให้เหมาะสมกับการสอนได้ตามข้อเสนอแนะของผู้เรียน (ตาราง 10) และผู้สอน (ตาราง 11) ก็ตาม แต่การเลือกสรร “บทอ่าน” ที่ดีเพื่อให้เหมาะสมกับหลาย ๆ วัตถุประสงค์นี้ ย่อมจะทำได้ยากเหมือนอย่างที่เราประสบอยู่ในขณะนี้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุปสรรคในการเรียนการสอน (ตาราง 9)

ดังนั้นเพื่อให้การสอนวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” เป็นไปตามความต้องการของผู้สอน (ตาราง 8) โดยเน้นที่การ “สอนอ่าน” เป็นหลัก แม้จะต้องการพัฒนาทักษะอื่น ๆ ด้วยก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการอ่านเป็นแนวทางให้สามารถ “อ่านได้เข้าใจ” ซึ่งจะเป็นฐานนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงมีข้อเสนอแนะสรุปได้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียน ผู้สอน และผู้จัดทำบทเรียน (ในกรณีที่เป็นคนละคนกับผู้สอน) ได้เข้าใจตรงกันถึงวัตถุประสงค์หลักของวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ว่า เน้นหนักไปที่การอ่านและพัฒนาทักษะทางภาษาอื่น ๆ บ้างในขณะเดียวกัน

2. “บทอ่าน” ที่ใช้สอนจะต้องมุ่งไปที่ “การอ่าน เพื่อความเข้าใจ” มากกว่าการสอนคำศัพท์ ส่วนวนหรือให้สาระความรู้ซึ่งผู้เรียนจะได้ประโยชน์เหล่านี้จากการอ่านอยู่แล้ว นอกจากนี้ “บทอ่าน” จะต้องมีคุณสมบัติในตัว มีความหลากหลายในทุกประเภทแม้บทอ่านที่มาจากวรรณกรรมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีอ่าน ๆ ลักษณะ สำหรับแบบฝึกหัดท้ายบทควรเป็นการฝึกอ่านมากกว่าที่จะฝึกการใช้ศัพท์ ส่วนวนการพูดและการเขียน

3. ในการสอน “การอ่าน” ควรแบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับพื้นฐานความรู้ทางภาษา การสอน “บทอ่าน” แต่ละบทซึ่งมีเป้าหมายและท่วงทำนองในการเขียนต่างกัน ควรใช้กลวิธีการสอนที่แตกต่างกันตามลักษณะของบทอ่านนั้น ๆ

4. “เวลา” ที่ใช้ในการสอน ควรเหมาะสมเพียงพอที่ผู้สอนจะได้อธิบายวิธีการอ่าน ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย

5. ควรมีรายวิชา “อ่าน” ต่อเนื่องจากวิชา “อ่าน เพื่อความเข้าใจ” เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะได้อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นจนถึงขั้นวิเคราะห์วิจารณ์

ส่งท้าย

เนื่องจาก “การอ่าน” เป็นการสื่อสารแบบหนึ่งที่ซับซ้อนกว่าการสื่อสารชนิดอื่น ๆ เช่น การพูด การฟัง ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องทำคนเดียว ไม่มีผู้ส่งสารมาช่วยอธิบายเพิ่มเติม ไม่มีน้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของผู้ส่งสารมาช่วยให้ “เข้าใจ” ได้ง่ายขึ้นและถูกต้อง ดังนั้นเพื่อให้การสื่อสารด้วยการอ่านเป็นไปอย่างไม่มีผิดพลาดผู้อ่านจะต้องมีพื้นฐานทางภาษาและประสบการณ์เพียงพอ ینگเป็นการอ่านภาษาต่างประเทศ ซึ่งไม่ใช่ “ภาษาแม่” ด้วยแล้ว การอ่านก็จะยิ่งยุ่งยากมากขึ้น อุปสรรคทางภาษาอาจทำให้ผู้อ่านท้อถอยและเกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน

ในปัจจุบัน แม้จะมีสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถทดแทน “การอ่าน” แพร่หลายมากขึ้น เช่น วิทยุ เทป โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ ซึ่งทำให้มีผู้อ่านน้อยลงก็ตาม แต่สำหรับผู้ที่เรียนภาษาต่างประเทศแล้ว ถือได้ว่าการอ่านเป็นการพัฒนาความรู้ทางภาษาและเป็นทักษะ ที่สามารถฝึกฝนได้สะดวกที่สุดเท่าที่ผู้เรียนต้องการ เช่นผู้ที่เรียนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย โอกาสที่จะได้พบปะสนทนาสื่อสารกับเจ้าของภาษาหรือได้ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ จะเป็นไปได้ไม่น้อยกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในประเทศของเจ้าของภาษา แต่การอ่านหนังสือภาษาฝรั่งเศสเป็นการฝึกทักษะภาษาต่างประเทศที่สามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เพียงแต่ผู้อ่านมีความสามารถ มีทักษะในการอ่าน และมีความปรารถนาที่จะอ่านเท่านั้น

นอกจากนี้ “การอ่าน” เป็นการบุกเบิกไปสู่ความรู้และวิทยาการต่าง ๆ เป็นทักษะที่เป็นประโยชน์ ในการประกอบอาชีพหลายด้านเป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า วิจัย และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านได้อีกด้วย ด้วยเหตุที่ “การอ่าน” มีคุณประโยชน์นานับประการแก่ผู้อ่านทั้งในด้านการศึกษา ค้นคว้า และการประกอบอาชีพ สมควรที่จะต้องส่งเสริมให้มีการฝึกฝนและพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการอ่านภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นทักษะที่ยากและไม่สามารถถ่ายทอดให้แก่กันได้ นอกจากด้วยการฝึกฝนที่สม่ำเสมอ ปัญหาสำคัญก็คือ ทำอย่างไรจะปลูกฝังให้แก่วิทยาลัยภาษาฝรั่งเศสรักการอ่านหนังสือฝรั่งเศส มีความปรารถนาที่จะอ่านมากกว่าการอ่านเพื่อสอบ อ่านด้วยความเพลิดเพลินมากกว่าที่จะอ่านด้วยความจำใจ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ยากยิ่ง แต่ก็น่าที่จะได้ศึกษากันต่อไป

ตารางที่ 1

ตารางเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของวิชาต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต

อันดับความสำคัญที่		วิชาที่จัดให้เป็นอันดับ 1	จำนวนผู้ตอบ			
			นิสิต (124คน)	คิดเป็น ร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็น ร้อยละ
นิสิต	อาจารย์					
1	1	Grammaire	48	38.71	10	62.50
2	-	Conversation	47	37.90	-	-
3	2	Compréhension	23	18.55	4	25.00
4	-	Correspondance	3	2.42	-	-
5	3	สำคัญเท่ากันหมดทุกวิชา	2	1.61	2	12.50
6	-	Traduction	1	0.81	-	-
7	-	Littérature	0	-	-	-
8	-	Composition	0	-	-	-
		รวม	124	-	16	-
		คิดเป็นร้อยละ	-	100.00	-	100.00

ตารางที่ 2

ตารางเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในการจัดอันดับความสำคัญของวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ"

การจัดอันดับความสำคัญให้แก่วิชา "อ่านเพื่อความเข้าใจ" โดยเปรียบเทียบกับวิชาอื่น ๆ	จำนวนผู้ตอบ			
	นิสิต (124คน)	คิดเป็นร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็นร้อยละ
จัดให้เป็นอันดับ 1	23	18.55	4	25.00
จัดให้เป็นอันดับ 2	51	41.13	9	56.25
จัดให้เป็นอันดับ 3	24	19.35	1	6.25
จัดให้เป็นอันดับ 4	13	10.48	-	-
จัดให้เป็นอันดับ 5	4	3.23	-	-
จัดให้เป็นอันดับ 6	3	2.42	-	-
จัดให้เป็นอันดับ 7	1	0.81	-	-
จัดให้เท่ากันหมดทุกวิชา	3	2.42	2	12.50
ไม่แสดงความคิดเห็น	2	1.61	-	-
รวม	124	-	16	-
คิดเป็นร้อยละ	-	100.00	-	100.00

ตารางที่ 3

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อทัศนคติในการอ่านภาษาฝรั่งเศส ของนิสิต

ผู้ตอบ	ชอบอ่าน		ไม่ค่อยชอบอ่าน		ไม่ชอบอ่านเลย	
	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	93	64.59	48	33.33	3	2.08
อาจารย์ (16 คน)	9	56.25	7	43.75	-	-

ตารางที่ 4

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตต่อเป้าหมายในการเรียนการสอนวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่	เป้าหมายในการสอน	จำนวนผู้ตอบ			
		นิสิต (144คน)	คิดเป็นร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็นร้อยละ
1	ควรมุ่งไปที่ทักษะอื่นด้วย	139	96.53	13	81.25
2	ควรมุ่งเฉพาะการฝึกทักษะในการอ่านเท่านั้น	5	3.47	3	18.75
รวม		144	-	16	-
คิดเป็นร้อยละ		-	100.00	-	100.00

ตารางที่ 5

ตารางเปรียบเทียบ เกณฑ์ความพอใจ ของอาจารย์และนิสิต ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่	เกณฑ์ความพอใจที่ได้รับ	จำนวนผู้ตอบ			
		นิสิต (124คน)	คิดเป็นร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็นร้อยละ
1	ได้ประโยชน์พอสมควร	78	62.90	13	81.25
2	ได้ประโยชน์มาก	45	36.29	3	18.75
3	ได้ประโยชน์น้อย	1	0.81	-	-
รวม		124	-	16	-
คิดเป็นร้อยละ		-	100.00	-	100.00

ตารางที่ 6

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อประโยชน์ ของวิชา "อ่านเพื่อความเข้าใจ" ที่นิสิตได้รับ

อันดับความสำคัญที่		ประโยชน์ที่ได้รับจากวิชา "อ่าน เพื่อความเข้าใจ"	จำนวนผู้ตอบ			
นิสิต	อาจารย์		นิสิต (124คน)	คิดเป็น ร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็น ร้อยละ
1	4	ได้ศัพท์และสำนวนต่าง ๆ	124	100.00	9	56.25
2	2	ได้สาระความรู้ แนวคิดและวัฒนธรรม ฝรั่งเศสจากเรื่องี่อ่าน	55	44.35	10	62.50
3	5	ได้พัฒนาทักษะอื่น ๆ	43	34.68	6	37.50
		- เขียน	(27)	(21.77)	(4)	(25.00)
		- พูด	(11)	(8.87)	(1)	(6.25)
		- แปล	(4)	(3.23)	(-)	(-)
		- ฟัง	(1)	(0.81)	(1)	(6.25)
4	1	ฝึกทักษะการอ่าน สามารถจับใจความ เรื่องี่อ่านได้	39	31.45	13	81.25
5	2	ได้ความรู้ด้านไวยากรณ์ เข้าใจโครง- สร้างของภาษา	31	25.00	10	62.50
6	7	ได้ความเพลิดเพลิน	11	8.87	1	6.25
7	7	ทำให้รักการอ่าน	1	0.81	1	6.25
-	6	ได้รู้จักบทอ่านหลาย ๆ ลักษณะ	-	-	3	18.75

ตารางที่ 7

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อ ความต้องการ และผลที่ได้รับ จากวิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่		ความคิดเห็นของนิสิต	จำนวนผู้ตอบ			
ต้องการ	ได้รับ		ต้องการ	คิดเป็นร้อยละ	ได้รับ	คิดเป็นร้อยละ
1	1	คำศัพท์และสำนวนต่าง ๆ	108	87.10	124	100.00
2	3	การพัฒนาทักษะอื่น ๆ	64	51.61	43	34.68
		- เขียน	(14)	(11.29)	(27)	(21.77)
		- พูด	(35)	(28.23)	(11)	(8.87)
		- แปล	(2)	(1.61)	(4)	(3.23)
		- ฟัง	(3)	(2.42)	(1)	(0.81)
		- เกิดทักษะทุกด้าน	(10)	(8.06)	(-)	(-)
3	2	สาระความรู้ แนวคิด และวัฒนธรรม ฝรั่งเศส จากเรื่องที่อ่าน	22	17.74	55	44.35
4	5	ความรู้ด้านไวยากรณ์ เข้าใจโครงสร้าง ของภาษา	21	16.94	31	25.00
5	-	เนื้อเรื่องและภาษาของบทอ่านทันสมัย ไม่น่าเบื่อ	9	7.26	-	-
6	6	ความเพลิดเพลิน	6	4.84	11	8.87
7	4	ฝึกทักษะการอ่าน สามารถจับใจความ เรื่องที่อ่านได้	1	0.81	39	31.45
8	7	ทำให้รักการอ่าน	1	0.81	1	0.81
9	-	นำความรู้ไปใช้ในอาชีพได้	1	0.81	-	-

ตารางที่ 8

ตารางเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์ และความต้องการของนิสิต ต่อประโยชน์ของวิชา
“อ่านเพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่		ประโยชน์ที่ผู้เรียน-ผู้สอนต้องการ	จำนวนผู้ตอบ			
นิสิต	อาจารย์		นิสิต (124 คน)	คิดเป็น ร้อยละ	อาจารย์ (16 คน)	คิดเป็น ร้อยละ
1	3	คำศัพท์ และสำนวนต่าง ๆ	108	87.10	7	43.75
2	4	การพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น พหูพจน์ เขียนแปล ฟัง	64	51.61	4	25.00
3	7	สาระความรู้ แนวคิด และวัฒนธรรม ฝรั่งเศส จากเรื่องที่อ่าน	22	17.74	1	6.25
4	1	ความรู้ด้านไวยากรณ์ เข้าใจโครงสร้างของภาษา	21	16.94	16	100.00
5	-	เนื้อเรื่องและภาษาของบทอ่านที่ทันสมัย ไม่น่าเบื่อ	9	7.26	-	-
6	6	ความเพลิดเพลิน	6	4.84	1	6.25
7	1	ฝึกทักษะการอ่าน เข้าใจโครงสร้างของบทอ่าน สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้	1	0.81	16	100.00
8	5	ทำให้รักการอ่าน	1	0.81	2	12.50
9	-	นำความรู้ไปใช้ในอาชีพได้	1	0.81	-	-

ตารางที่ 9

ตารางแสดงอันดับความสำคัญของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อ อุปสรรคในการเรียนการสอนวิชา
“อ่าน เพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่	ความคิดเห็นของอาจารย์	จำนวนผู้ตอบ (16คน)	
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1	ผู้เรียน : ไม่ร่วมมือ ไม่เตรียมตัวในการเรียน ไม่รักการอ่าน ไม่แสดงออกต้องการให้ “ป้อน” แต่ฝ่ายเดียว พื้นฐานทางภาษายังไม่พอ	13	81.25
2	บทอ่าน : ไม่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ยากเกินไป เป็นวรรณคดีไม่น่าสนใจ เนื้อหาไม่สมบูรณ์ในตัว	7	43.75
3	ผู้สอน : สอนผิดวิธี สอนด้วยการแปล การเตรียมสอน	5	31.25
4	เวลา : ไม่พอ เร่งรัดการสอน	5	31.25

ตารางที่ 10

แสดงอันดับความสำคัญของความคิดเห็นของนิสิตต่อวิธีการสอนที่นิสิตเสนอแนะในการสอนวิชา
“อ่าน เพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่	ข้อเสนอแนะของนิสิต	จำนวนผู้ตอบ (124 คน)	คิดเป็นร้อยละ
1	เน้นบทบาทของอาจารย์ในการสอน - ให้แปลข้อความ บอกรหัส เพิ่มเติมศัพท์ - ส่วนวน - อธิบายให้ละเอียด ดีความ อธิบายความหมายของเนื้อเรื่อง อธิบายเป็นภาษาไทยบ้าง อธิบายหลาย ๆ ครั้ง - ให้ความรู้เสริมนอกเหนือจากบทอ่าน - เฉลย และอธิบายคำถามท้ายบททั้งหมด	95 (45) (36) (12) (2)	76.61 (36.29) (29.03) (9.68) (1.61)
2	เน้นบทบาทของนิสิตในการเรียน - ให้อ่านออกเสียงบ้าง - ให้อ่านมาล่วงหน้า - ให้ทำแบบฝึกหัด - การบ้าน - ให้ฝึกทักษะการเขียน เช่น แต่งประโยค - ให้หัดแปลด้วยตนเอง - ให้ทำงานเป็นกลุ่ม - ให้ตอบคำถามปากเปล่า	53 (17) (11) (9) (9) (3) (2) (2)	42.74 (13.71) (8.87) (7.26) (7.26) (2.42) (1.61) (1.61)
3	ไม่เร่งรัดการสอน ให้เพิ่มเวลา	18	14.52
4	เน้นการสอนที่นำมาไปใช้ประโยชน์ได้ - นำความรู้ไปใช้ได้ในส่วนรวม - ให้เกิดทักษะการอ่าน สามารถจับใจความในประโยคได้ - สอนให้เกิดทักษะในการเขียน - ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการทางภาษา เน้นการพูด	17 (10) (4) (2) (1)	13.71 (8.06) (3.23) (1.61) (0.81)
5	เน้นอุปกรณ์การสอน และตำรา - ใช้สื่อการสอน - นำบทอ่าน ลักษณะต่าง ๆ มาสอน - คำถามท้ายบทอ่านที่เน้นด้านความคิด	11 (5) (4) (2)	8.87 (4.03) (3.23) (1.61)
6	จัดกิจกรรมที่สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน	6	4.84
7	ให้สอนอย่างที่สอนอยู่ในขณะนี้	5	4.03
8	การประเมินผล - ข้อสอบไม่ยากเกินไป - ตรวจการบ้านก่อนเริ่มบทใหม่	2 (1) (1)	1.61 (0.81) (0.81)

ตารางที่ 11

ตารางแสดงอันดับความสำคัญของความคิดเห็นของอาจารย์ต่อข้อเสนอแนะในการสอนวิชา
“อ่านเพื่อความเข้าใจ”

อันดับความสำคัญที่	ข้อเสนอแนะของอาจารย์	จำนวนผู้ตอบ 16 คน	
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1	เน้นบทบาทของผู้สอน	12	75.00
	- เน้นกลวิธีการอ่าน ปลุกฝังให้รักการอ่าน	(7)	(43.75)
	- เน้นวิธีการสอนอ่าน ให้แตกต่างกันไปตามลักษณะของบทอ่าน	(2)	(12.50)
2	ติดตามความเข้าใจของผู้เรียนด้วยการซักถาม	(3)	(18.75)
	เน้นบทบาทของผู้เรียน	12	75.00
	- ต้องเตรียมตัวในการเรียน	(6)	(37.50)
3	- มีส่วนร่วมในการเรียน (ซักถาม-ตอบคำถาม)	(5)	(31.25)
	- จำนวนในกลุ่มเหมาะสมไม่มากเกินไป	(1)	(6.25)
	วัสดุการศึกษา อุปกรณ์การสอน : บทอ่าน สื่อการสอน	12	75.00
4	- บทอ่าน หลากหลาย น่าสนใจให้สาระความรู้	(10)	(62.50)
	ให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส ให้ความเพลิดเพลินเหมาะสมกับระดับของนิสิต		
5	- ใช้สื่อช่วยความเข้าใจ ได้แก่ ภาพ สไลด์ วิดีโอ	(2)	(12.50)
	นำไปสู่การฝึกทักษะอื่น ๆ ด้วย	2	12.50
5	เวลาไม่เร่งรัดเกินไป	1	6.25

ตารางที่ 12

ตารางเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อวิธีการสอน วิชา “อ่านเพื่อความเข้าใจ” ที่นิสิตชอบ

ผู้ตอบ	ให้นิสิตอ่านเอง อธิบายเฉพาะโครงสร้างประโยค-วิธีอ่าน		อธิบายละเอียด-แปลศัพท์		ทั้ง 2 แบบ	
	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	69	47.92	69	47.92	6	4.16
อาจารย์ (16 คน)	4	25.00	9	56.25	3	18.75

ตารางที่ 13

ตารางเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของประเภทของ "บทอ่าน" ตามความชอบของนิสิต

การจัดอันดับความสำคัญที่	การจัดอันดับเฉพาะเรื่องตามประเภทของ "บทอ่าน"	การจัดอันดับ					
		อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3	
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1	นิตยสารฝรั่งเศส	57	39.58	25	17.36	34	23.61
2	บทอ่านทุกประเภท	41	28.47	7	4.86	10	6.94
3	บทอ่านที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส	31	21.53	29	20.14	17	11.81
4	การ์ตูนฝรั่งเศส	24	16.67	29	20.14	16	11.11
5	วรรณกรรมฝรั่งเศส	12	8.33	15	10.42	10	6.94
6	หนังสือพิมพ์รายวัน	11	7.64	13	9.03	28	19.44
7	อื่น ๆ ได้แก่ บทความสั้น ๆ ป้ายประกาศ โฆษณา	2	1.39	-	-	1	0.69

* นิสิตที่ตอบคำถาม จำนวน 144 คน

ตารางที่ 14

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อลักษณะของ "บทอ่าน" ที่ควรนำมาสอน

ผู้ตอบ	บทอ่านที่ตัดตอนมาจากหนังสือที่มีชื่อวรรณกรรม		บทอ่านที่ตัดตอนมาจากวรรณกรรม		ทั้ง 2 ประเภท	
	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	97	67.36	45	31.25	2	1.39
อาจารย์ (16 คน)	5	31.25	-	-	10	62.50

* อาจารย์ ไม่ตอบ 1 คน โดยให้เหตุผลว่า แล้วแต่กลุ่มผู้เรียน

ตารางที่ 15

ตารางเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของ "บทอ่าน" ที่ตัดตอนมาจากวรรณกรรม แยกเป็นประเภทตามความชอบของนิสิต และความคิดเห็นของอาจารย์

ผู้ตอบ	การจัดอันดับเฉพาะเรื่องประเภทวรรณกรรม	การจัดอันดับ					
		อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3	
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	นวนิยาย - เรื่องสั้น	30	20.83	11	7.64	4	2.78
	บทความเชิงวรรณกรรม	14	9.72	8	5.56	11	7.64
	บทละคร	9	6.25	17	11.81	11	7.64
	โคลง	4	2.78	4	2.78	13	9.03
อาจารย์ (16 คน)	บทความเชิงวรรณกรรม	6	37.50	2	12.50	1	6.25
	นวนิยาย - เรื่องสั้น	5	31.25	5	31.25	1	6.25
	บทละคร	-	-	3	18.75	3	18.75
	โคลง	-	-	1	6.25	6	37.50

ตารางที่ 16

ตารางเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของ "บทอ่าน" ที่มีใช้วรรณกรรม แยกประเภทตามความชอบของนิสิต และตามความคิดเห็นของอาจารย์

ผู้ตอบ	การจัดอันดับเฉพาะเรื่องตามของ "บทอ่าน" ที่มีใช้ประเภทวรรณกรรม	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3	
		จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	บทความที่ไม่มีวิชาการ	95	65.97	23	15.97	5	3.47
	เรื่องข่าวสั้น	28	19.44	33	22.92	30	20.83
	ป้าย-ประกาศ-โฆษณา	9	6.25	37	25.69	41	28.47
	ข่าว	6	4.17	13	9.03	22	15.28
	บทความวิชาการ	3	2.08	4	2.78	12	8.33
	เอกสารแนะนำสินค้า	2	1.39	6	4.17	7	4.86
	เอกสารธุรกิจ	2	1.39	6	4.17	3	2.08
อาจารย์ (16 คน)	บทความที่ไม่มีวิชาการ	9	56.25	4	25.00	3	18.75
	ข่าว	5	31.25	3	18.75	5	31.25
	ป้าย-ประกาศ-โฆษณา	1	6.25	4	25.00	3	18.75
	บทความทางวิชาการ	-	-	1	6.25	2	12.50
	เอกสารด้านธุรกิจ	-	-	2	12.50	2	12.50

ตารางที่ 17

ตารางเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อความยากง่ายของ "บทอ่าน" ที่ควรมานำมาสอน

ผู้ตอบ จำนวน	ค่อนข้างง่าย และน่าสนใจ		ยากง่ายไม่สำคัญ แต่ต้องน่าสนใจ	
	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	57	39.58	86	59.72
อาจารย์ (16 คน)	8	50.00	8	50.00

* นิสิต 1 คน ไม่ระบุ

ตารางที่ 18

ตารางเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ต่อ ความจำเป็นของ คำถามท้าย "บทอ่าน"

ผู้ตอบ	ผู้สอนให้อ่านเอง แต่อธิบายโครงสร้างให้						ผู้สอนอธิบายละเอียด แปลให้ทั้งหมด					
	ยังจำเป็นอยู่		ไม่จำเป็น		ไม่ตอบ		ยังจำเป็นอยู่		ไม่จำเป็น		ไม่ตอบ	
	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
นิสิต (144 คน)	137	95.14	5	3.47	2	1.39	113	78.47	30	20.83	1	0.69
อาจารย์ (16 คน)	16	100.00	-	-	-	-	13	81.25	3	18.75	-	-

บรรณานุกรม

คมคาย จงเจริญสุข. ผู้แปล, "แนววิธีการสอนภาษาอังกฤษตามหลักภาษาศาสตร์."

(จาก Dr. BRYCE VAN CYOC, SEAREP, USOM Project, Social Association of Thailand Press, 1953.)

ทรงพร วิศโรวุธกุล. "สอนอ่านทำไม". (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, (อัครสำนัก) 2529.

สุภาพร ลักษณ์นิมาวีน. "ทัศนะหนึ่งเกี่ยวกับวิธีสอนภาษา" "THOUGHTS", Department of English, Faculty of Arts, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 1987

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. "การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม". คณะครุศาสตร์, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. "วัฒนธรรมในการสอนภาษาต่างประเทศ". (เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, (อัครสำนัก), 2529.

André Reboullet, "Guide pédagogique pour le professeur de français langue étrangère". Hachette, Paris, 1971.

Emmanuelle Wagner. "De la langue parlée à la langue littéraire". Hachette/Larousse, Paris, 1970.

Gérard Vigner. "Lire du texte au sens". Didactique des langues étrangères. CLE International, 1979.

Nicole Gueunier. "Lecture des textes et enseignement du français". Hachette, Paris, 1974.

กรมสรรพากร

ค่ายวิทยุกรมสรรพากร

ภาษีของท่าน
ช่วยสร้างสรรค์ชาติไทย

สนับสนุนโครงการโดย วัฒนาพานิช สรรพากร

ความทรงตันวัฒนธรรม กับ การสอนภาษาฝรั่งเศส ๘

ยาใจ สัญญลักษณ์ศิริ *

I. La langue et la culture d'un pays sont, à première vue, si intimement liées, qu'il semble difficile, voire impossible, d'étudier l'une indépendamment de l'autre.

Pour la plupart des spécialistes, la langue se présente tantôt comme une partie, tantôt comme un produit, tantôt comme une condition de la culture.

Lorsque nous disons qu'elle est une partie de la culture, nous feignons d'ignorer, au mépris de la plus évidente...des évidences, qu'elle est aussi, et avant tout, un instrument de communication

Mais ce tour de passe-passe nous permet d'insister sur son côté sociologique, qu'un Saussure qualifiait fort élégamment d'aspect linguistique "externe", et de passer en revue toutes les fonctions, autre que communicatives, qu'elle assure.

Relevons tout abord une fonction de médiation, aussi bien à l'intérieur des individus qu'à l'intérieur d'un groupe, entre le niveau existentiel des comportements et le niveau essentiel des concepts et des valeurs.

Notons ensuite une fonction cumulatrice, dans la mesure où la langue est le réceptacle de tout ce qui fait une société, et précisons qu'il s'agit là d'une fonction très importante. En effet, par l'inertie qui la caractérise, elle protège "son" stock de données, assurant aussi une continuité à la culture, permettant ainsi aux générations qui se suivent de se comprendre, garantissant ainsi le respect de l'identité, sans pour autant se fermer au changement.

En troisième lieu, signalons que la langue se comporte comme un "miroir" de la société susceptible de provoquer chez les individus et les groupes qui la composent les prises de conscience indispensables.

Enfin, reconnaissons qu'on voit mal comment, sans la langue, l'intelligence pourrait élaborer des concepts à partir d'un réel mal maîtrisé.

* อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Si nous affirmons que la langue est un produit de la culture, nous nous lançons dans une aventure difficile: C'est que nous ne vivons plus au XIX siècle, où beaucoup d'écrivains étaient persuadés que tout peuple, toute "race", sécrétait "sa" propre langue, ni même, plus près de nous, en 1945, lorsque Paul Valéry écrivait qu'on ne pouvait expliquer certains traits de la langue française "que par les caractères de la nation". Certes, tout n'est pas faux dans ce qui précède, et Paul Valéry pourrait justifier sans trop de mal une partie au moins de son propos.

Mais les exemples qui prouvent qu'il n'y a pas forcément filiation du moins au sens où on l'entendait au XIX siècle, entre langues et cultures, entre langues et peuples ne manquent pas: l'anglais, l'espagnol, le français sont parlés un peu partout dans le monde, et par des populations fort diverses. Et ces exemples sont si connus qu'il est inutile de s'y apesantir ici. Mais il convient de préciser, toutefois, que tout peuple toute culture, donne à la langue qu'il utilise, que cette langue soit la sienne ou qu'elle lui ait imposée par les circonstances, sa marque, sa "couleur" spécifique.

Ainsi, dans le cadre de la Francophonie, le Sénégalais Léopold Sédar Senghor écrit, dans son dernier recueil de poèmes, que si les Nègres "avaient bousculé cette vieille dame de langue française, ils ne l'avaient pas mal traitée. "Au contraire même, semble-t-il, ils l'auraient enrichie de leurs "néologismes, pas toujours exotiques", de "leurs images folles", et de "leurs rythmes syncopés", sans oublier les "correspondances" et les "symboles"...

On le voit: il y a des cultures qui réagissent sagement face à une agression, disons, de type colonial, et qui trouvent même la force de passer de la défensive à la contre-attaque. N'est-ce pas ce que fait remarquer Léopold Sédar Senghor lorsqu'il écrit, non sans humour, avant de procéder à "une relecture négro-africaine" d'"Une saison en enfer" de Rimbaud, que "les valeurs nègres ont été assimilées par la poésie française moderne".

en y glissant tels mots de chez eux, et en y faisant passer leur propre conception du Cosmos, les Négro-Africains dont parle Léopold Sédar Senghor ont fait plus qu'approprier la langue de Molière: ils se la sont, en quelque sorte, appropriée

En effet, nombreux sont ceux qui pensent que, si la langue est, réellement, produite par la culture, c'est bien au niveau du vocabulaire, (le vocabulaire étant l'expression d'un milieu et d'un genre de vie spécifique s), et de la syntaxe, (la syntaxe étant, paraît-il, déterminée par la vision du Monde qui prévaut au sein de la culture "porteuse") que cela se passe, et, par conséquent, se voit le mieux...

Si nous nous hasardons à considérer que la langue est une condition de la culture, nous devons préalablement rejeter l'idée selon laquelle le réel existerait en dehors de nous et sans nous, la conscience se bornant à constater sa présence, et le langage se contentant d'exprimer au mieux ce que la conscience en a perdu.

Est-ce à dire alors que notre vision du monde n'est possible que si nous y participons? Pourquoi pas, après tout? Le philosophe Kant n'était pas loin de partager cette idée, et de considérer la langue comme l'un des agents constructeurs du réel...

On a fait mieux depuis. De nos jours, on n'hésite pas à dire haut et fort que la langue à elle seule peut créer la réalité, que cette réalité soit physique, psychique, ou sociale.

Il faut le reconnaître: tout ceci n'est pas très facile à saisir. Par chance, nous pouvons étudier l'évolution de l'enfant, et cela nous aide quelque peu. Si l'on veut bien toutefois ne pas être trop exigeant. L'enfant, très tôt, pose des questions. Il a besoin de se "positionner" face aux êtres et aux choses qui l'entourent. Il a besoin de créer son "monde".

Pour poser des questions, il doit utiliser un langage qui existe depuis bien longtemps, qu'il va essayer de faire "sien". Seulement, voilà: les mots sont toujours les plus forts. Ceux qu'il emploie n'étant pas de lui, mais appartenant à la communauté qui l'a vu naître, ne peuvent créer qu'un "monde" déjà en place, on peut difficilement transformer du jour au lendemain.

Tous les efforts de l'enfant pour se donner un monde à lui n'auront cependant pas été inutiles: en ré-"inventant" le monde de tous ceux qui l'entourent, il entre de plain-pied et sans complexes dans la culture et dans la société de ses semblables.

Si l'on admet cela, on est prêt à accepter une proposition encore plus audacieuse, selon laquelle le langage créerait non seulement la culture, mais créerait aussi l'homme. Rien moins que cela...

C'est cette certitude que l'on retrouve chez un prêtre français contemporain, Pierre Emmanuel, qui parle, dans vocation d'Elie, de la "Parole qui se lève avant l'homme." Nous ne sommes pas loin du Sénégalais Makhily Gassam, qui, dans son essai intitulé "Kuma", (c'est-à-dire: parole), écrit: "Le mot ne se contente pas de symboliser l'être..., de le présenter à l'esprit du lecteur. Il a la prétention d'être cet objet".

Jusqu'à présent, nous avons, avec une certaine désinvolture, parlé indifféremment de langage et de langue, comme si les deux termes étaient absolument synonymes.

Or, ce n'est pas le cas: dans la notion de langage on trouve deux éléments: la langue, bien sûr, c'est à dire le système linguistique que Saussure qualifierait d' "interne", et le discours, qui relève du message, ou de la communication...

Avec le discours, on pénètre dans le tissu des relations qui s'établissent entre le langage et la société, mais pas au sens où Saussure l'entendait.

Pour Saussure, on pouvait se contenter d'opposer la langue à la parole, la langue étant l'émanation de la société, et la parole acte individuel, libre, etc...etc...

la réalité semble être vue sous un autre jour en 1990. Sans trop la caricaturer, disons que la langue n'est que l'excipient du discours, qui, lui, relève de la sémantique. Pour entrer un peu plus dans le détail, n'hésitons pas, avec Roland Barthes, à affirmer que s'il y a bien deux éléments dans le langage, à savoir "un système de signes et une signification, cette dernière ne peut naître que de la rencontre des deux éléments précités et se trouve ainsi en relation directe avec la culture. Autrement dit, il y a deux écoles. L'une d'elles qui parle d'une sémantique totalement indépendante de la langue, et l'autre, pour laquelle la sémantique est d'un certain point de vue en rapport avec elle.

Au bout du compte, la notion de parole individuelle, de parole-liberté chère à Saussure, vole en éclats. Si l'on suit Michel Foucault, on va même jusqu'à établir que lorsqu'on prend la parole, on est totalement déterminé par la culture et la société du moment, et c'est ce qui fait qu'on ne peut dire que ce qu'il est opportun de dire, et que la marge de manoeuvre de l'orateur est particulièrement étroite...

J'ai voulu montrer, tout au long de cette première partie, à quel point langue et culture pouvaient avoir d'interactions.

J'aurais pu ajouter à tout cela un rappel du structuralisme que Claude Lévi-Strauss, à partir de la linguistique, a introduit en anthropologie; J'aurais pu parler aussi de la sémiologie, science très subtile qui essaie de déchiffrer le langage des signes dans toute culture; j'aurais pu évoquer Jean Piaget, grand lecteur de l'implicite, et Gaston Berger, grand lecteur "d'avenir" par le truchement de "sa" prospective.

J'aurais pu...j'aurais pu...Mais était-ce vraiment indispensable?

Après tout, je ne voulais "démontrer" qu'une chose: qu'on n'a pas le droit de traiter en parente pauvre la culture du pays dont on prétend enseigner la langue...

mais je pense que sur ce dernier point, personne ne me contredira...

- II. Certes, tout ce qui précède est applicable à l'étude de toutes les langues et de toutes les cultures du monde. Mais il semble qu'ici en Thaïlande, l'étude de la culture française, à l'appui de l'enseignement de la langue française, soit plus indispensable que pour ce qui concerne l'anglais; par exemple.

Voici, à mon sens, pourquoi:

Tout d'abord, il y a très peu de Français établis à demeure chez nous. Cela tient certainement au fait que les relations entre nos deux pays, pour anciennes qu'elles soient, (puisque vieilles de plus de trois siècles), sont insignifiantes, tant sur le plan culturel, que sur le plan économique (la France, en effet, n'entre que pour moins de 1% dans les échanges extérieurs de la Thaïlande.), pour ne pas parler du côté diplomatique, très souvent conflictuel jusqu'à une époque récente, à cause surtout de la présence française en Indochine jusqu'en 1954 et de tout ce qui en a découlé... Bien sûr, il y a chaque année plusieurs dizaines de milliers de touristes français qui visitent nos régions et Bangkok. Mais les touristes séjournent ici dans des conditions tout à fait artificielles. Ils sont pressés. Ce sont des oiseaux de passage. Et ce n'est pas avec eux que l'on découvrira le tréfonds de la culture française.

Non seulement les Français sont peu nombreux, mais, par dessus le marché, même s'ils sont, en général, aimables, il faut bien reconnaître qu'ils ne recherchent pas vraiment le contact avec la population locale. Leur tendance à se regrouper dans certains quartiers n'est un secret pour personne, et, tout près de Sathorn Tai et de Suan Phlu, plus d'un soi est connu pour être celui des Français.

Mais qu'on ne s'y méprenne pas. Les Thaïlandais, de leur côté, sont également responsables de cette situation, dans la mesure où, trop réservés, trop timides, ils n'osent "forcer les portes", celles des maisons comme celles de l'amitié.

D'autant plus, ne l'oublions pas, qu'il est difficile de communiquer: les Français, en général, n'éprouvent pas le besoin de s'investir dans l'étude du thaï, et les Thaïlandais ne sont pas à priori attirés par l'étude du français, en grande partie pour toutes les raisons que nous connaissons déjà.

Le français est très peu parlé chez nous. Dans nos établissements scolaires et universitaires, seuls, respectivement, 2% et 1% des élèves et des étudiants étudient cette langue. C'est très peu. Au risque de me faire critiquer, j'irai même jusqu'à dire que le français que nous utilisons, que nos élèves et nos étudiants utilisent, n'est pas toujours de qualité.

Cela ne tient pas à la qualification et à la bonne volonté des enseignants, aux méthodes employées par les uns et par les autres, à la surcharge de certaines classes, etc...etc...

c'est plutôt l'absence de motivation des élèves qui entraîne tout le reste, et, surtout, le manque d'intérêt pour les cours de français.

Ceci est vrai tout particulièrement dans le secondaire où, la plupart du temps, les élèves "prennent" le français (plutôt qu'ils ne le choisissent) comme deuxième langue, (ou comme langue optionnelle), juste pour pouvoir continuer leurs études, tout en sachant fort bien qu'un jour ou l'autre ils seront amenés à l'abandonner.

En exagérant à peine, on peut dire qu'ils considèrent plus ou moins cette langue comme une langue provisoire qu'ils "jetteront" après usage, le cycle d'études terminé...

Je trouve cela navrant. Mais que pouvons nous faire pour corriger cet état de fait, pour convaincre les élèves de la nécessité de travailler leur "français" avec coeur, dans l'espoir qu'un jour il pourra leur "servir".

En effet, ce n'est pas parce qu'en 1990 les sociétés françaises installées chez nous sont trop peu nombreuses pour assurer des débouchés à tous les "franco-phones" locaux, qu'il faut se décourager. Les choses peuvent évoluer dans le bon sens, et d'ailleurs, déjà, beaucoup de Thaïlandais, et certains Français, surtout dans la perspective européenne de 1992, s'y préparent activement.

Il y a donc un espoir à mettre en avant, une carotte à mettre sous le nez de nos élèves. Mais est-ce suffisant? Il faudrait être fou pour le croire. Car espoir n'est pas certitude, et la carotte risque de manquer de force de persuasion...

Encore qu'on dispose d'un autre argument, non négligeable, qui porte le nom de francophonie. A ce propos, un article du "Monde" du Jeudi 3 Mars 1988 rappelait que "la langue française n'appartenait pas à la France seule", qu' "elle est la langue dont usent chaque jour pour s'exprimer 130 millions d'hommes environ, 70 millions supplémentaires s'en servant d'ordinaire comme d'un moyen de communiquer avec le monde". (Sait-on par exemple, qu'à l'ONU, près de 20% des discours sont prononcés en français?) Pour les professeurs de français, la francophonie, qui recouvre de nombreux pays et régions du monde entier, doit être à coup sûr un atout, pour peu qu'on se donne la peine de l'exploiter.

Aux obstacles que nous venons de passer en revue, il faut en ajouter un autre, qui tient à l'extrême complexité de la culture française, plus grande encore, paraît-il, que celle qui caractérise la langue française... ce qui n'est pas peu dire.

S'il est facile de parler, dans une conversation de tous les jours, d'une culture française, bâtie sur des clichés que les Français eux-mêmes non sans humour, acceptent volontiers, il est beaucoup plus difficile de l'étudier vraiment, et en profondeur.

C'est que la France, au premier coup d'oeil, ne donne pas l'impression, du fait de l'histoire et de la géographie, d'être "une" et "indivisible". Bien au contraire: lorsqu'on séjourne dans l'Hexagone, on est frappé par tout ce qui différencie (par exemple) l'Alsace, de la Provence et de la Bretagne, pour ne citer que ces trois régions aux caractéristiques très marquées. Les paysages n'y sont pas les mêmes, ni les genres de vie, ni les mentalités.

Et pourtant, même si, ici ou là, on pratique encore l'alsacien, le provençal, ou le breton, le français est utilisé, et compris, par en semble des habitants. C'est justement cela, la France. A savoir: l'unité dans la diversité. D'où la nécessité de se méfier des apparences, qui pourraient nous laisser croire que la France est une espèce de tour de Babel non pas forcément linguistique, mais...culturelle.

France "une" et "multiple", ou, à tout le moins, à deux visages, c'est ce qui se retrouve un peu partout en cours d'enquête. Ainsi, Rivarol parlait au XVIIIe siècle de l'universalité de la langue française à peu près dans les termes que' emploie Bernard Billard (commissaire général de la langue française) qui écrit, en 1988 que: "...le français a partie liée avec l'universel" en raison "du lien particulier que le génie français entretient avec la pensée. "J'ai eu le privilège de rencontrer quelques grands esprits dont la langue maternelle n'est pas le français, mais qui ont appris à penser en français", continue-t-il, parce que "pour eux il est des idéaux qui ne se peuvent concevoir et des causes qui ne se peuvent défendre qu' en français"...

Il est inutile d' épiloguer. contentons-nous tout simplement de faire observer que si le français est "universel", le Français peut, par contre, être très ethnocentrique, très "hexagonal", très "franco-français", et parfois même, mais sans méchanceté" sûr de lui et dominateur"...

De même, il n'est pas impossible, pour un observateur impitoyable, de découvrir à la fois une France généreuse (celle des Droits de l'Homme et des Droits des Peuples) et une calculatrice par la force des choses, à l'image des autres grandes puissances...

Autre difficulté d'approche: la France d' aujourd' hui est en crise. Tous les journaux en parlent, et la télévision s'en fait l'écho. C'est qu'il s'agit d'une crise

dont il ne faut pas minimiser la gravité: ce n'est pas une crise économique, ce n'est pas une crise financière, ce n'est pas la crise du pétrole: tout cela a bien existé, mais appartient déjà au passé, tout au moins dans l'esprit des gens. Puisque, c'est bien connu, "les Français ont la mémoire courte.". Non, cette crise est une crise d'identité, qui pousse les Français à s'interroger, parfois avec angoisse, sur leur avenir.

Je me souviens d'une voisine de chambre à l'hôpital où l'on m'a opérée. Je me souviens surtout des paroles attristées de cette dame de soixante ans environ: "Voyez-vous, je ne reconnais plus mon pays, la France d'aujourd'hui n'est plus la France que j'ai connue dans mon enfance et dans ma jeunesse...". Je me souviens aussi d'une remarque faite par le Général de Gaulle il y a de cela plus de vingt ans, et qui pourrait bien être (qui sait?) prophétique: "un jour, mon village, Colombey les Deux-Eglises, s'appellera peut être Colombey les Deux-Mosquées".

L'ironie mordante de de Gaulle fait mouche. Car le problème de la France d'aujourd'hui, c'est justement qu'elle ne peut assimiler les communautés musulmanes, fort nombreuses sur son territoire, comme elle a pu le faire avec tous les immigrés ;tous les immigrés qui, depuis plus d'un siècle, se sont installés, sans créer trop de difficultés, dans un hexagone in suffisamment peuplé...

Avec les musulmans, surtout d'origine algérienne, il faut s'habituer à une nouvelle façon de cohabiter. Jusqu'ici, tout Etranger devenait Français, et pas seulement par la seule vertu de la naturalisation. Il devenait un Français à part entière, et se sentait autant Français que les Français de vieille souche, ceux qui avaient des ancêtres Gaulois.!

Faut-il accepter de voir la France, qui a mis tant de siècles, pour se faire "une", se transformer en une nation pluri-ethnique, pluriculturelle? La plupart des Français, semble-t-il, ne s'inclineront que s'ils y sont contraints.

Etudier un pays en état de crise n'est pas chose facile, ai-je écrit au début de ce dernier paragraphe. Mais à présent je me demande si ce n'est pas en même temps une chance pour celui qui observe. La crise, en effet, permet de mieux percevoir les réalités. Elle montre les hommes dans leur vérité la plus vraie. Elle donne aux événements qu'elle marque leur signification la plus profonde. Elle permet de juger la "plasticité" d'une culture dans sa façon de négocier son retour à normale...

III. J'ai essayé de montrer, en quelques pages, d'une part, qu'il faut absolument s'intéresser à la culture de pays dont on se propose d'enseigner la langue, tant

culture et langue s'interpénètrent, et pas seulement, nous l'avons vu, au plan de la communication.

D'autre part, j'ai tenté de faire ressortir pour quelles raisons cette nécessité était encore plus impérieuse concernant l'enseignement du français.

Il me reste à présent à vous communiquer quelques réflexions personnelles nées des quelques expériences que j'ai tenté de mener à terme aussi bien en France, qu'en Thaïlande.

Que tout soit clair entre nous: je ne prétends pas, ce faisant, donner de leçons à qui que ce soit, d'abord parce que je n'ai pas à en donner, ensuite et surtout parce qu'en matière de pédagogie, toute méthode est bonne, toute méthode est efficace, si on la "défend" avec conviction auprès de ses élèves.

C'est pour cette raison que je n'entrerai pas dans le débat sans fin qui veut que la "civilisation" d'un pays s'exprime surtout par sa littérature, pour les uns' par son vocabulaire et par sa syntaxe, pour les autres; par les oeuvres d'art, par le cinéma, par le théâtre, etc...etc...et que sais-je encore? par l'histoire, la géographie, la sociologie, l'ethnologie?

Pourquoi pas tout cela à la fois? Après tout, une culture se présente toujours en ordre si dispersé, et englobe tant de domaines, qu'on peut accepter tout ce qui, venant d'elle, nous permet de l'appréhender et de la comprendre. Le risque, en pareil cas, c'est un trop grand désordre dont nos élèves ne viendraient pas à bout, et qui, de toute façon, déplaît à tout pédagogue qui se respecte. Aussi bien, pour en revenir à plus de logique formelle, vais-je dire tout le bien que je pense de l'étude, la plus poussée que possible, de la presse française.

Axée sur l'actualité, cette étude ne peut que retenir l'attention de nos élèves et étudiants, qui, de plus en plus, dans un monde qui va de plus en plus vite, appartiennent à la civilisation du présent. Nous aurons toujours la possibilité, à partir de ce "présent" imprimé, d'évoquer le passé, récent ou lointain, en répondant aux questions qu'on ne manquera pas de poser.

Dans les journaux, par ailleurs, on trouvera d'une part la trace de la crise d'identité qui affecte la société française et, de l'autre, la confirmation "vécue", ou l'infirmité, du double visage ou du double langage de la France, qui peuvent être des thèmes intéressants à développer.

Mais tout cela, à mes yeux, n'est pas suffisant, car, qu'on le veuille ou non, c'est plus ou moins de la culture en boîte.

Pour bien saisir la culture française; il faut essayer de rencontrer des Français, que ce soit en France, si on a la chance de pouvoir y séjourner, ou, faute de mieux, en Thaïlande. Pour ma part, c'est toujours ce que j'ai essayé de faire, même si cela m'a parfois coûté très cher.

En France, j'ai donné, en français, des cours d'ethnologie à des étudiants français; j'ai participé, avec des Français, à des études sur le terrain à partir de photos aériennes; j'ai participé à la préparation et à l'organisation de plusieurs expositions avec des lycéens du second cycle de deux établissements de Montpellier: une exposition sur la mer, une exposition sur l'aviation, une exposition sur le cirque de Navacelles; avec certains d'entre eux, nous avons écrit et "imprimé" un pastiche de la gazette de Renaudot dans le cadre d'un concours régional et national etc...etc...

Avec des Réfugiés Indochinois et des Français, nous avons organisé une exposition sur le Vietnam, le Cambodge, et le Laos, et une fête pluriculturelle "asiatique". Par la suite, toujours avec des Français, mais cette fois-ci avec des Indochinois, des étudiants Thaïlandais, et des élèves et des étudiants venus des quatre coins du monde, nous avons constitué une troupe qui a monté et joué de nombreux spectacles pluriculturels...

Avec des enseignants français, j'ai donné des leçons de français à des réfugiés du Sud-Est Asiatique en très grande difficulté scolaire...

Je crois que cette immersion totale et active à laquelle je me suis prêtée avec enthousiasme m'a été profitable, aussi bien ai-je tenté de la retrouver en Thaïlande.

J'ai tout fait pour que mes élèves rencontrent des jeunes Français, non seulement, selon ma conviction, pour bavarder et se distraire, mais aussi et avant tout pour faire quelque chose ensemble.

J'avoue que cela n'a pas été de tout repos, pour toutes sortes de raisons. Et que cela a impliqué beaucoup de fatigue.

En tout cas, les premiers résultats sont là, encourageants: au niveau relationnel, tout est parfait; au niveau de la réalisation, également, puisque cette jeune équipe franco-thaïlandaise a conçu, écrit, réalisé de A jusqu' à Z, un petit film sans prétention qui va bientôt passer sur la chaîne II.

Je continuerai donc cette expérience.

การสอนภาษา ฝรั่งเศส

ม.ร.ว.ทองกาญจน์ ตะเวทีกุล*

ภาควิชาภาษาตะวันตกได้จัดโครงการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ขึ้นโดยมีความเห็นว่าเป็นลิตสายวิทยาศาสตร์น่าจะมีโอกาสเรียนภาษาฝรั่งเศส เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ให้กว้างขวางขึ้น จึงจัดการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรเนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนที่มีลักษณะสอดคล้องเหมาะสมกับสายวิชาของผู้เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการนี้ไม่เพียงแต่เปิดสอนให้แก่เฉพาะนิสิตเท่านั้นแต่ยังมีแผนการที่จะเปิดสอนให้แก่ข้าราชการที่สนใจ รวมทั้งบุคคลภายนอก เพื่อเป็นบริการทางวิชาการแก่สังคมได้อีกสองแห่งด้วย

โครงการนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลฝรั่งเศส ซึ่งสนับสนุนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้แก่ผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์อย่างจริงจัง ดังนั้นในปีพ.ศ.2530 รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้มอบทุนระยะสั้นผ่าน BAL (Bureau d'Action Linguistique de Bangkok) เพื่อฝึกอบรมเรื่อง 'วิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์' โดยให้ไปอบรมที่ Crédif (Centre de Recherche et d'Etude pour la Diffusion du Français) การอบรมครั้งนี้มีชื่อว่า "Français Langue Etrangère" การสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศซึ่งเน้นทางด้านวิธีการสอนภาษา ตลอดระยะเวลาการอบรมนี้ ได้เข้าฟังบรรยายในหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสได้สนทนาวิชาการและเสนอโครงการการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์กับอาจารย์ Denis LEHMANN ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้านของ Crédif และนอกจากได้ศึกษาจากบทความและตำราที่ได้วางถึงในบรรณานุกรมแล้ว ยังได้ค้นคว้าแนวทางในการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์นี้ ในห้องสมุดภาษาศาสตร์ของ BELC โดยเฉพาะได้ศึกษาผลการวิจัยของประเทศที่มีสถานภาพทางการเรียนการสอนใกล้เคียงกับประเทศไทย ที่ได้เคยจัดการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์มาแล้วเช่น ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนของศูนย์การสอนภาษาฝรั่งเศสของประเทศเม็กซิโก ศูนย์ภาษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศูนย์ภาษาของประเทศเวียดนามเป็นต้น ซึ่งทำให้ได้เป็นผลสรุปเป็นแนวทางในการเรียบเรียงแบบการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์

ผลจากการไปอบรมระยะสั้นและหลังจากที่ได้พิจารณาอย่างรอบคอบในระยะเวลาหนึ่ง ถึงเหตุผลที่สำคัญทั้งในทางด้านของผู้เรียนและของภาควิชาแล้ว จึงได้เปิดสอนรายวิชา 131 363 ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ I (French for Science I) ขึ้น โดยใช้แบบการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้เรียบเรียงให้สอดคล้องกับประมวลการสอนของรายวิชานี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำประโยชน์สูงสุดมาสู่ผู้เรียน กล่าวคือในการเรียนสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมงใน 1 ภาคการศึกษา ผู้เรียนจะสามารถอ่านข้อเขียนภาษาฝรั่งเศสเข้าใจ และจับใจความที่สำคัญได้เท่าที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการเรียนและการทำงานของตน ทั้งนี้มิได้หมายความว่าถึงทักษะด้านการพูดหรือความสามารถที่จะใช้ภาษาฝรั่งเศสในชีวิตประจำวัน รวมทั้งมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะสอนทักษะด้านการเขียน ทักษะสองประเภทหลังนี้ ภาควิชาจะเปิดสอนในรายวิชาขั้นสูงต่อไป

* อาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์ประกอบสำคัญที่จะนำมาพิจารณาเพื่อเตรียมการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ และการเรียนเรียงแบบเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์คือ 1. ผู้เรียน 2. การเรียนการสอน และ 3. แบบเรียน

1. ผู้เรียน การเปิดรายวิชา ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 นี้ พิจารณาความต้องการของผู้เรียนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้แม้ภาคิวิชาจะเปิดสอนรายวิชานี้ แต่ตัววัตถุประสงค์ของรายวิชาไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน การเปิดรายนี้ก็ยังคงต้องพิจารณาตนเอง หลังจากที่ได้ทำแบบสอบถามนิสิตสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากคณะต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้ว ทำให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นด้านการอ่านนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่คือนิสิตมีจำนวนและหน่วยกิตจำกัด ในหลักสูตรปริญญาตรีนิสิตสายวิทยาศาสตร์ต้องเลือกลงรายวิชาเลือกซึ่งอยู่ในสายมนุษยศาสตร์ 1 รายวิชา จึงเลือกเรียนวิชาภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์เพราะนิสิตต้องการรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมอีก 1 ภาษา นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ และรายวิชานี้มีเนื้อหาสอดคล้องกับโปรแกรมการศึกษาของตน และในขณะที่เดียวกันนิสิตก็ไม่สามารถที่จะอุทิศเวลาให้กับการเรียนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะมีรายวิชาบังคับในคณะของตนมากอยู่แล้วนอกจากนี้ยังมีนิสิตบางคนได้เคยเรียนภาษาฝรั่งเศสแบบ audio-visual มาแล้ว 1 โปรแกรม แต่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากไม่มีโอกาสได้นำสิ่งที่ได้เรียนมาประยุกต์ใช้ได้เลย จึงเป็นการเรียนที่สูญเปล่า แต่การเลือกเรียนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์นี้ภายในระยะเวลาจำกัดเพียง 16 สัปดาห์ นิสิตจะสามารถนำความรู้ด้านการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

ยิ่งกว่านั้น นิสิตส่วนใหญ่มีได้มีจุดมุ่งหมายจะศึกษาต่อประเทศฝรั่งเศส หรือสถาบันอื่นที่สอนด้วยภาษาฝรั่งเศส แต่มีความต้องการที่จะศึกษาหรือทำงานวิจัยในระดับสูงในประเทศอื่นนอกเหนือจากประเทศที่กล่าวมาแล้วหรือในประเทศไทย ดังนั้นความรู้ภาษาฝรั่งเศสทางด้านการอ่านนี้จะช่วยให้นิสิตสามารถอ่านค้นคว้าหาความรู้จากบทความ รายงาน หรือตำราภาษาฝรั่งเศสได้ทันทีเป็นการขยายโลกทัศน์ของนิสิตให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้ไม่จำกัดอยู่แต่ข้อเขียนภาษาอังกฤษหรือไทยเท่านั้น

2. การเรียนการสอน

2.1 รายวิชา 131 363 ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 นี้ เปิดบริการให้นิสิตต่างคณะในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะเรียนวิชานี้เป็นรายวิชาเลือกโดยมีจำนวนหน่วยกิตในวิชาเลือกเสรีเพียง 3 หน่วยกิตหรือไม่เกิน 6 หน่วยกิต หมายถึงเพียง 1 ภาคหรือไม่เกิน 2 ภาคการศึกษา ดังนั้นความจำเป็นที่ต้องกำหนดขอบเขตการเรียนการสอนภายในระยะเวลาอันจำกัดนี้ ทำให้การเรียนมุ่งสอนทักษะด้านการอ่านจะเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

2.2 เมื่อพิจารณาความต้องการของผู้เรียน 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ต้องการศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส และกลุ่มที่ไม่มีจุดมุ่งหมายดังที่กล่าวแล้วพบว่า ควรให้สิทธิพิเศษกับผู้เรียนกลุ่มหลังซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้เรียนกลุ่มหลังนี้ยังไม่ต้องการทักษะด้านการพูดและความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตในประเทศฝรั่งเศสอย่างเร่งด่วน จึงจัดการสอนมุ่งไปทางทักษะด้านการอ่านเป็นอันดับแรก

อนึ่ง ในกรณีผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อยังต่างประเทศ หรือผู้ได้รับทุนศึกษาต่อยังประเทศฝรั่งเศส หรือสถาบันการศึกษาที่สอนด้วยภาษาฝรั่งเศสนั้น ควรจัดเตรียมการสอนเฉพาะสำหรับกลุ่มนี้ขึ้นควรเป็นการสอนแบบเร่งรัด สอนทักษะการพูดด้านวิทยาศาสตร์ การใช้ชีวิตในประเทศฝรั่งเศส และการสอนวัฒนธรรมเป็นต้น

2.3 เนื่องจากรายวิชา 131 363 ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 เป็นรายวิชาใหม่ซึ่งเปิดบริการเป็นครั้งแรก ในภาคปลายปีการศึกษา 2532 คุณสมบัติของผู้เรียนจึงเปิดกว้างสำหรับนิสิตสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากทุกสาขาวิชา และทุกระดับชั้นปี โดยจำกัดเพียงว่าต้องไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน ดังนั้นการจัดตารางเรียนให้ได้พร้อมกันแม้แต่เพียง 4 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ ก็กลับเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาด้วย

8. **แบบเรียน** จากการสำรวจตลาดหนังสือทั้งในประเทศไทยและฝรั่งเศสแล้ว จะเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาและสำนักพิมพ์ต่างๆ ได้เสนอตำราสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์อยู่หลายเล่ม ซึ่งก็มีวิธีการสอนต่างกันไป เช่น

Le Français Scientifique et Technique tome 1,2 โดย Jacques MASSEIN, Alain DELSOL และ Robert DUCHAIGNE

Le Machin โดย J.CORTES และ

ภาษาฝรั่งเศสเทคนิค โดย รศ.เดือนใจ จุลคุลย์ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำราทุกเล่มที่กล่าวมานี้ ล้วนแต่ใช้สอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์แก่ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานภาษาฝรั่งเศสในระดับหนึ่งมาแล้วเช่นกัน เรียนภาษาฝรั่งเศสมาแล้ว / 300 ชั่วโมงหรือมากกว่าหรือมีความรู้ในระดับต้นมาแล้ว ที่เรียกว่า *faux débutant* หรือ *débutant avancé* ดังนั้นจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา 131 363 ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 ซึ่งจะสอนภาษาให้แก่ผู้เรียนที่ไม่เคยมีความรู้ภาษาฝรั่งเศสเลย จะมีตำราเล่มที่อาจใช้สอนผู้ที่เริ่มเรียนเบื้องต้นได้บ้างก็คือ

Functional French for Scientists and Technologists โดย Manak PARANJPE, Shanta RAMAKRISHNA และ KIran GUPTA เรียบเรียงขึ้นสำหรับผู้เรียนชาวอินเดียซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ตำราเล่มนี้จึงไม่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนชาวไทยแม้จะมีความรู้ภาษาอังกฤษก็ตาม จึงได้เรียบเรียง'แบบเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์' นี้ขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย

แบบเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์นี้ มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนเนื้อหาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่เป็นแบบเรียนสอนภาษาฝรั่งเศสระดับต้น สำหรับผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีความรอบรู้เนื้อหาในสายของตนดีอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศส

"l'objectif n'est pas de découvrir l'objet technique par le langage, mais le langage par l'objet technique....." ⁽¹⁾

เมื่อได้ตั้งเป้าหมายในการสอนแล้วว่า

1. หลังจากเรียนจบ 1 ภาคการศึกษา ผู้เรียนซึ่งไม่เคยรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อนจะสามารถอ่านจับใจความที่สำคัญได้ด้วยตนเอง มีความรู้เรื่องโครงสร้างของภาษาฝรั่งเศสในระดับต้นพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับสูง

2. วิธีการสอนจะเป็นแบบ *induction* คือสรุปจากประสบการณ์เพื่อให้มีแนวการเรียนรู้เป็นวิทยาศาสตร์คือ มีการเก็บข้อมูล ทดลองและสรุปผลด้วยตนเอง มากกว่าที่จะให้ท่องกฎไวยากรณ์

¹. CORTES (J.).*Le Machin*. Paris:Crédif,1980.p.8

ขั้นตอนการเตรียมการสอนและแบบเรียนคือ เขียนแผนงานว่าจะสอนไวยากรณ์เรื่องใดบ้างเพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจในการอ่านได้ดีที่สุด ต่อมาจึงคัดเลือกและวิเคราะห์เอกสารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิธีการสอน เนื้อหาของบทเรียนและผู้เรียน ดังนั้นเมื่อผู้เรียนมาจากคณะและสาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงเลือกใช้เอกสารเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นกลางๆ โดยอาจคัดเลือกมาจากบทความในหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร วารสาร หรือแผ่นปลิว เป็นต้น อย่างไรก็ตามการคัดเลือกเอกสารต้องคำนึงในแง่การนำมาใช้สอนไวยากรณ์ด้วยเช่น เอกสารพยากรณ์อากาศ หรือเอกสารเกี่ยวกับอุปกรณ์แห่งอนาคต จะใช้สอนการกระจายกริยา futur simple ได้ดีหรือไม่ ถ้าจะอธิบายการกระจายกริยา passé composé ก็ต้องเลือกเอกสารที่มีการเล่าเหตุการณ์ในอดีต เป็นต้น

แนวการสอน จากแนวคิดที่ว่ารูป-1 รูปใช้แสดงคำพูดได้ 1000 คำ การสอนภาษาฝรั่งเศส ให้แก่ผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อนเลย และต้องการให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของเอกสารได้เร็วขึ้น จึงเริ่มจาก

1. รูปของคำ คือการสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปของคำ โดยหาประโยชน์จากความเหมือนกันของตัวอักษรภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษทั้ง 26 ตัว แม้จะออกเสียงต่างกันก็ตามโดยเริ่มจากรูปศัพท์ที่ใกล้เคียงกับศัพท์ที่ผู้เรียนอ่านออก แม้จะมีวิธีการสะกดที่ผิดแปลกไปบ้างเช่นในบทที่ 1 ข้อ 1 ผู้เรียนจะสามารถหาศัพท์ที่ตนรู้ความหมายได้ เพราะศัพท์นั้นมีรูปคล้ายศัพท์ในภาษาอังกฤษเช่นคำว่า biologie ผู้เรียนบอกได้ทันทีว่าคือคำว่า biology ในภาษาอังกฤษหรือ géologie = geology ดังนั้นตั้งแต่นี้ไป ผู้เรียนจะเรียนรู้แล้วว่าคำในภาษาฝรั่งเศสที่ลงท้ายด้วย ___logie = ___logy ในภาษาอังกฤษ หรือคุณศัพท์ biologique = biological หรือผู้เรียนเริ่มบอกได้ว่าคำที่ลงท้ายด้วย ___ique คือคำคุณศัพท์ ดังตัวอย่าง

nom	adjectif qualificatif
objectifs = objectives	général = general
inspecteurs = inspectors	matérielle = materialistic
université = university	
programmes = programs	
guide = guide*	

บทเรียนต่อมาจึงให้ผู้เรียนหาปัจจัย (suffixe) ซึ่งก็ยังคงเป็นการให้สังเกตรูปของคำเช่นกัน ในบทเรียนจะกำหนดชัดเจนว่า คำที่ลงท้ายเช่นไรควรเป็นคำประเภทใดเช่น

___ion	nom / féminin
	collection
	formation
	acquisition
	utilisation

บทเรียนนี้ผู้เรียนจะหาศัพท์ที่มีปัจจัยที่กำหนดไว้ และจะเริ่มจัดประเภทของคำได้เช่น แน่ใจว่าคำทุกคำที่ลงท้ายด้วย ___ion จะเป็นคำนามเพศหญิงเสมอ ผู้สอนจะถือโอกาสนี้เริ่มเกริ่นเรื่องการแบ่งเพศของคำนามในภาษาฝรั่งเศสได้ทันที

หลังจากบทเรียนข้อนี้ ผู้เรียนจะเห็นว่าคำที่มีปัจจัย ___ique ที่เป็นได้ทั้งคำนามและคุณศัพท์

__ique

nom
physique
pratique

adjectif qualificatif
scientifique
pédagogiques
méthodologiques

ผู้เรียนย่อมเกิดปัญหาว่า ทำอย่างไรจึงจะแน่ใจได้ว่า คำที่ลงท้ายด้วย __ique นั้น เป็นคำนามหรือคุณศัพท์ ซึ่งจะไปสู่บทเรียนเรื่องคำนำหน้าคำนาม (déterminant) ประเภทต่างๆเช่น le technique คำนี้จะเป็นคำนามเพราะมี déterminant article défini นำหน้าหรือจะนำไปสู่บทเรียนเรื่องตำแหน่งของคุณศัพท์ และการเปลี่ยนรูปคุณศัพท์เช่น les sciences physiques คำว่า physiques นี้ต้องเป็นคุณศัพท์แน่ เพราะผู้เรียนรู้จักคำนาม sciences คำว่า physiques จึงมักเป็นคุณศัพท์ขยายคำนาม sciences โดยจะวางไว้หลังคำนาม และเติม s ตามพจน์ (nombre) ของคำนาม ในขณะที่คำว่า la physique เป็นคำนาม ผู้สอนจะใช้วิธีการในทำนองเดียวกันนี้ สอนต่อไปถึงเรื่องกลุ่มคำนาม (groupe nominal) กลุ่มบุพบท (groupe prépositionnel) และองค์ประกอบอื่นๆของภาษารวมทั้งเรื่องของประโยคในรูปแบบต่างๆ

2. รูปภาพ คือการสอนให้วิเคราะห์ภาพประกอบ เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่ต้องการอ่านนั้น เป็นการเริ่มต้นที่ดีมากสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสมาก่อน โดยอาจแบ่งลักษณะของรูปออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

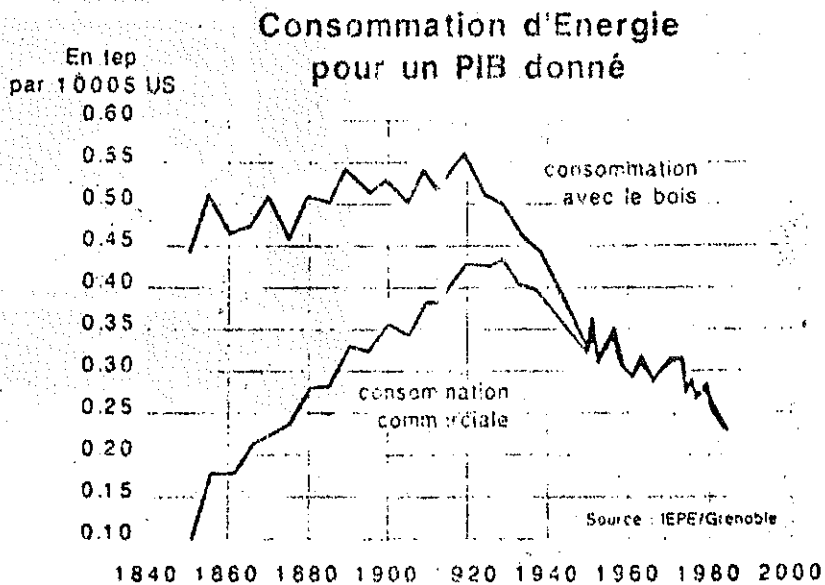
2.1 รูปภาพที่สื่อความหมายทั่วไป ลองพิจารณาภาพที่ให้มานี้ แม้ผู้อ่านจะไม่รู้ภาษาอินเดีย แต่จากภาพที่เสนอความคิดที่เป็นสากล ผู้อ่านก็ควรจะสามารถเดาได้ว่าภาพนี้ต้องการส่งข่าวอะไรมาสู่ผู้อ่าน

ภาพนี้พบในหนังสือ Science et Avenir no. hors série 15 ใช้ประกอบบทความเรื่อง "La terre malade de la population" ตัวหนังสือนี้น่าจะมีความหมายในทำนองเดียวกันกับคำขวัญของไทยเช่น มีลูกมากจะยากจน เป็นต้น หรือในตัวอย่างที่ 2 รูปประกอบนี้อยู่ในนิตยสารญี่ปุ่นชื่อ GAIKO FORUM ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 1990 ผู้ที่เห็นภาพประกอบบทความนี้ ย่อมคาดเดาได้ว่าเนื้อหาของบทความนี้ว่าด้วยเรื่องอะไร

2.2 รูปภาพสื่อความหมายทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันรวมถึงแผนภูมิ
 เส้นกราฟ สูตรสมการต่าง ๆ ผู้เรียนสายวิทยาศาสตร์ย่อมจะเข้าใจความหมายของรูปประเภทนี้ได้ดีเพราะมี
 ความหมายเป็นสากลอยู่แล้วเช่น แผนภูมินี้ประกอบบทความเรื่อง "Energie et croissance" ในนิตยสาร
 Science & Technologie no 3-mars 1988

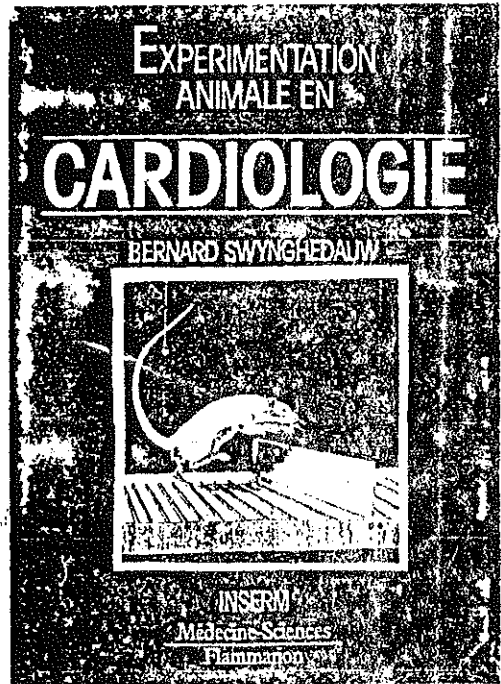
ในบทที่ 3 ของแบบเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ ผู้สอนจะให้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ภาพหน้าปก เพื่อคาดเดาเนื้อหาของตำราเล่มนี้

ผู้เรียนจะตอบได้ว่าตัวอักษรขนาดใหญ่ที่สุดบนปกนี้คือคำว่า CARDIOLOGIE เป็นชื่อตำราส่วนตัวอักษรบางกว่าที่อยู่ข้างบนคือ คำแนะนำเกี่ยวกับเนื้อหา คำว่า expérimentation และ animale นั้น ผู้เรียนรู้ว่าหมายถึงการทดลองและสัตว์อีกทั้งรูปประกอบตรงกลางหน้าเป็นรูปหนู ซึ่งนิยมใช้เป็นสัตว์ทดลองทางวิทยาศาสตร์จึงทำให้แน่ใจได้ว่าตำรานี้จะเกี่ยวข้องกับโรคหัวใจ และคงจะเสนอผลการทดลองบางประการ ส่วน Bernard Swynghedauw เป็นชื่อผู้แต่ง และสำนักพิมพ์คือ INSERM ผู้เรียนอาจหาแคตาล็อกของสำนักพิมพ์นี้เพื่อจะได้พบตำราในสาขาเดียวกัน การเริ่มต้นสอนในแนวนี้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักและคุ้นเคยที่จะใช้ส่วนประกอบต่างๆของเอกสารในการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อหา ทำให้เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

3. ศัพท์ แบบเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ มีใช้พจนานุกรมศัพท์เฉพาะ ดังนั้นการสอนจะไม่สอนคำศัพท์เฉพาะด้าน ทั้งนี้เพราะเชื่อว่า ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ในภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสจะคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น

radioactivity = radioactivité
 mathematics = mathématiques
 anatomy = anatomie
 data = data เป็นต้น

ในเรื่องของศัพท์นี้ แนวการสอนมุ่งให้ผู้เรียนรู้ความหมายของศัพท์ทั่วไป ที่มีพบในเอกสารต่างๆ โดยไม่เจาะจงเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ ตลอดจนสอนให้รู้จักการคาดเดาความหมายของกลุ่มศัพท์ซึ่งมีรากศัพท์เดียวกันเช่น améliorer améliorer - équipement équipe équiper - innover innovation หรือ affiche affichage afficher เป็นต้น ทั้งนี้ต้อง

การให้ผู้เรียนสามารถบอกความหมายของคำประเภทต่างๆที่มีรากศัพท์เดียวกัน เป็นขยายความรู้ด้านศัพท์

4. ไวยากรณ์ แนวการสอนคือพยายามให้ผู้เรียน เรียนรู้ข้อกำหนดของไวยากรณ์ด้วยตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เช่น กฎการกระจายกริยา futur simple ในบทที่ 3 ข้อ 5 ผู้เรียนจะเห็นตารางนี้

subject	futur simple	infinitif
le temps	restera	rester
les éclaircies	resteront	rester
les éclaircies	se développeront	se développer
le soleil	brillera	briller
le mistral	dépassera	dépasser

ผู้สอนจะให้ผู้เรียนเปรียบเทียบการสะกดคำระหว่างกริยาในช่อง futur simple และช่อง infinitif เช่น

restera = rester

resteront = rester

ผู้เรียนจะเห็นความแตกต่างของส่วนลงท้ายคำ ทำให้สามารถสรุปได้ว่า วิธีกระจายกริยา futur simple นั้นจะนำ infinitif มาเติมส่วนลงท้าย แต่จะเติมอย่างไรยังเป็นปัญหา ผู้สอนจึงให้ผู้เรียนแทนที่กลุ่มคำนามประธานด้วยสรรพนามประธาน ซึ่งได้เรียนผ่านมาแล้วดังนี้

le temps restera = Il restera

les éclaircies resteront = Elles resteront

le soleil brillera = Il brillera

ผู้เรียนจะสามารถสรุปได้โดยสังเกตตัวอย่างจากเอกสารว่า ต้องเติม a และ ont หลัง infinitif เมื่อใช้กริยานั้นอยู่กับบุรุษที่ 3 เอกพจน์และพหูพจน์ จากนั้นผู้สอนจึงอธิบายการกระจายกริยากับประธานบุรุษอื่นต่อไป ด้วยวิธีการทำนองเดียวกัน

แบบเรียนจะไม่กล่าวถึงกฎบางข้ออย่างละเอียดลึกซึ้ง เหมือนที่ใช้สอนผู้เรียนในสาขามนุษยศาสตร์เช่นในเรื่อง participe จะสอนให้รู้จัก participe présent และ participe passé ในฐานะที่เป็นส่วนขยายคำนามเท่านั้นเช่น

une plaquette illustrée

les ouvrages payants

โดยผู้สอนไม่จำเป็นต้องอธิบายในรายละเอียดว่า เมื่อไรจะใช้ participe présent หรือ participe passé และไม่เน้นเรื่องของการเปลี่ยนรูปของ participe ทั้งนี้เพราะไม่จำเป็นสำหรับการอ่าน หรือไม่สอนการใช้สรรพนามประธานบุรุษที่ 2 เอกพจน์คือ Tu เพราะเชื่อว่าผู้เรียนคงมีโอกาสพบสรรพนามนี้น้อยมากในข้อเขียนด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้น แบบเรียนนี้ได้กล่าวถึงกรณีบางประการที่คิดว่าไม่จำเป็น สำหรับการอ่านเช่น การเปลี่ยนคำนำหน้าคำนามที่แสดงความเป็นเจ้าของ (déterminant possessif) ma และ sa ให้เป็น mon และ son ในกรณีที่ใช้คำนำหน้าคำนามเพศหญิงเอกพจน์ซึ่งขึ้นต้นคำด้วยสระ ทั้งนี้เพราะเพียงแต่ผู้เรียนรู้ว่า mon และ son คือคำนำหน้าคำนามที่แสดงความเป็นเจ้าของแล้ว ก็จะแปลความหมายได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนจะไม่สงสัยเลยเมื่อพบกลุ่มคำเช่น mon époque

อย่างไรก็ตาม ถ้ากรณียกเว้นเป็นเรื่องที่ต้องรู้เพื่อจะสามารถอ่านให้เข้าใจได้ไม่ผิดก็จะเน้นให้ผู้เรียนสังเกตเช่น การกระจายกริยาใน subjonctif présent ในกรณียกเว้นเช่น puisse คือ subjonctif présent ของกริยา pouvoir เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะสามารถแปลข้อความนั้นได้ถูกต้อง หรือเรื่องการเปลี่ยนรูปคุณศัพท์ในกรณียกเว้นเช่น ในบทที่ 1 ข้อ 7

การเปลี่ยนรูปคำนามและคุณสมบัติตามพจน์ กรณียกเว้น

คำนามและคุณศัพท์ซึ่ง

.....

2. ลงท้ายด้วย ___al ให้เปลี่ยนเป็น ___aux
singulier

pluriel

objectif fondamental

objectifs fondamentaux

inspecteur général

inspecteurs généraux

ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนแน่ใจว่า คำคุณศัพท์ที่เปลี่ยนรูปไปนั้นคือคำคุณศัพท์ที่ตนเคยรู้จักแม้วิธีสะกดจะเปลี่ยนไปก็ตามเช่น ผู้เรียนควรแน่ใจว่าคำว่า généraux คือ général fondamentaux = fondamental หรือ singnaux = signal เป็นต้น

5. การวิเคราะห์บทความ (analyse textuelle) Gérard VIGNER ได้เสนอความคิดเห็นของเขาในหนังสือ Lire : du texte au sens ว่า "...de balayages en balayages des éléments de surface du texte aux noyaux sémantiques, selon des démarches que nous allons essayer de décrire en vue d'esquisser ce que pourraient être une pédagogie de la lecture des textes scientifiques."⁽²⁾

ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านบทความทางวิทยาศาสตร์น่าจะเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆของบทความเพื่อจับใจความกว้างๆอย่างผิวเผินเสียก่อน จากนั้นจึงอ่านให้ละเอียดขึ้นเช่น ในบทที่ 9 ข้อ 1 การอ่านบทความเรื่อง "L'aventure du SPOUTNIK" ผู้เรียนควรนำขั้นตอนการวิเคราะห์เอกสารที่เรียนผ่านมาแล้วมาใช้กล่าวคือ

5.1 เริ่มจากรูปร่างลักษณะ และขนาดของตัวอักษรในชื่อเรื่อง (titre) หัวเรื่องรอง (sous-titre) ท้ายคำและคำสำคัญไปพร้อมกัน

ชื่อเรื่อง L'aventure du SPOUTNIK ผู้เรียนแปลความหมายได้ทันที

หัวเรื่องรอง Depuis le lancement du premier Spoutnik,

l'Union soviétique n'a pas ralenti

la réalisation de son programme spatial.

Fusées, satellites, station orbites, super-lanceurs se succèdent

à un rythme qui confirme l'indéniable supériorité des Soviétiques

dans l'espace

เขียนด้วยอักษรตัวใหญ่เพื่อให้สะดุดตา มีคำสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจเรื่องราวที่กำลังจะกล่าวถึงเช่น Spoutnik Union soviétique satellites soviétiques และคำว่า Depuis คือตั้งแต่แสดงว่าผู้เขียนเริ่มบทความของเขาด้วยการย้อนความตั้งแต่เริ่มส่งยานอวกาศลำแรกของโซเวียต

หัวเรื่องรองต่อมาเช่น Bientôt desservi par camion cosmique คำว่า Bientôt คือ ในไม่ช้านี้ แสดงว่าผู้เขียนจะกล่าวถึงอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่หัวเรื่องสุดท้ายคือ vers l'an 2000

5.2 ภาพประกอบและคำบรรยายใต้ภาพ

ภาพยานอวกาศ Spoutnik ในพิพิธภัณฑ์แห่งกรุงมอสโก เกี่ยวกับบทความคือทำให้ระลึกถึงการส่งยานลำแรก อันเป็นการเปิดประตูไปสู่อวกาศของโซเวียต ส่วนภาพที่ 2 เป็นภาพการส่งยาน Energiya มีคำบรรยายใต้ภาพว่า Depuis le lancement réussi de la puissante fusée soviétique Energiya, le 15 mai dernier, les Soviétiques envisagent, entre autres, des expéditions d'envergure à destination des

planètes. จะสอดคล้องกับเนื้อเรื่องทีกล่าวถึงการทยอยส่งยานอวกาศและดาวเทียม

5.3 เนื้อเรื่อง โดยจะวิเคราะห์ส่วนบทนำ (introduction) และสรุป (conclusion)

บทนำ จะพบคำสำคัญเช่น Il y eut 30 ans, เป็นการกล่าวย้อนถึงเรื่องที่ผ่านมาคือการส่งยานอวกาศ Spoutnik เป็นครั้งแรกในโลก คำว่า Aujourd'hui คือ ปัจจุบันไซเวียตทำอะไรบ้าง En effet, depuis une quinzaine d'années, les Soviétiques procèdent en moyenne à dix tirs de fusées par semaine, alors que les Américains n'effectuent qu'une vingtaine de lancements par année. คำว่า alors que ให้ความหมายในทางเปรียบเทียบคือ ในขณะที่ไซเวียตส่งยานได้มากนั้นอเมริกายังคง....คำว่า ne....que ย้ำว่าเพียงเท่านั้น ประโยคนี้จึงแสดงการเปรียบเทียบระหว่าง 2 ชาติ

คำสำคัญต่อมาคือ européen Ariane Japonais Chinois และ Indiens ทำให้เห็นได้ชัดว่ากล่าวถึงการปฏิบัติการทางอวกาศของบรรดาประเทศมหาอำนาจในโลก ในเชิงเปรียบเทียบ โดยเฉพาะในประโยคสุดท้าย Des quelques 150 satellites lancés annuellement, au moins 120 portent les armoiries russes.

ในส่วนสรุป ผู้เขียนตั้งใจตั้งคำถามเป็นเชิงปรารภว่า Des rêves irréalisables? คำว่า rêves คือความฝัน ให้ความรู้สึกว่าการกล่าวถึงนั้นคงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก และยังมีคุณศัพท์ขยายว่า irréalisables ยิ่งทำให้รู้สึกว่าจะไม่อาจเป็นความจริงได้เลย แต่เมื่อมีประโยคสุดท้ายตามมา Peut-être pas plus que le lancement du Spoutnik, il y a 30 ans. บทความนี้จึงจบลงด้วยความหวังของผู้เขียนว่า สิ่งที่คิดเป็นเพียงความฝันนั้นคง

เป็นความจริงสักวัน เช่นเดียวกับเรื่องราวของยานอวกาศ Spoutnik นั้นเอง

5.4 ในขั้นตอนสุดท้าย เมื่อต้องการให้ได้รายละเอียดมากขึ้น ผู้เรียนจึงจะวิเคราะห์กฎไวยากรณ์ เช่น กริยาที่กระจายในกาลที่ต่างกัน จะมีความหมายที่แตกต่างกันมาก เป็นต้น

6. แบบฝึกหัด ถ้าแบบฝึกหัดหมายถึงส่วนที่ให้ผู้เรียนฝึกหัดทำแบบเรียนด้วยตนเองแล้วจะเห็นว่าในแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์นี้ จะมีแบบฝึกหัดที่ผู้เรียนสามารถทำได้เองน้อยมาก เพราะส่วนใหญ่แล้ว ผู้เรียนจะไม่สามารถทำแบบเรียนได้โดยลำพัง มักต้องถามหรือขอคำแนะนำจากผู้สอนในการเติมคำขีดเส้นใต้ หาข้อสรุปแทบทุกข้อ การที่บทเรียนมีลักษณะเหมือนแบบฝึกหัดคือ มีการเขียนคำสั่งให้ปฏิบัติเช่น Relevez les verbes pronominaux หรือ Remplissez les verbes au futur simple dans la grille ci-dessous นั้นเพราะมีวัตถุประสงค์ที่จะสอนไปพร้อมๆกับการทำแบบฝึกหัดเช่น ในบทที่ 2 ข้อ 11 ให้ผู้เรียนหา infinitif ของคำนามที่ลงท้ายด้วย ___ion

nom	infinitif
innovation	innover
informations	informer
explication	expliquer
révolution	révolutionner
applications	appliquer

จะเห็นว่าผู้สอนคงต้องแนะนำให้หา infinitif ในกรณี expliquer appliquer และ révolutionner หรือขณะทำแบบฝึกหัดอาจพบกฎไวยากรณ์ซึ่งยังไม่เคยเรียนมาก่อนเช่นในบทที่ 7 ข้อ 12 ผู้เรียนจะพบกริยาซึ่งกระจายใน conditionnel présent ซึ่งยังไม่เคยเรียนมาก่อน ผู้สอนจะอธิบายอย่างกว้างๆ ก่อนที่จะอธิบาย

โดยละเอียดอีกครั้งในข้อ 15 บทเดียวกัน หรือได้พบกรณียกเว้นเช่น ในบทที่ 4 ข้อ 4 เมื่อผู้เรียนหากกริยากลุ่มที่ 1 กระจายใน présent de l'indicatif จะพบกริยา être และ avoir ซึ่งมีวิธีกระจายในกรณียกเว้น

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นว่าการเรียนรายวิชานี้ไม่เจาะจงให้ผู้เรียนทำการบ้าน อาจให้ผู้เรียนเตรียมบทเรียนล่วงหน้าในบางกรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอน ซึ่งจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ ไปด้วย จะให้บทเรียนใดเป็นการบ้าน หรือให้เตรียมบทเรียนใดมาล่วงหน้าเป็นต้น

ประสบการณ์การเรียนการสอนและการเรียบเรียงแบบเรียน

1. การสอนและการเรียบเรียงแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ในระยะเริ่มแรก เป็นไปได้ช้าและค่อนข้างยากอยู่หลายประการ อาทิเช่น การเลือกเอกสาร และเลือกขั้นตอนในการเสนอบทเรียน เนื่องจากการสอนเน้นวิธีการสรุปจากประสบการณ์ ปัญหาคือ ในขณะที่เรียบเรียงบทเรียนหรือเลือกเอกสาร ต้องพยายามลองสมมุติอยู่เสมอว่า ผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาฝรั่งเศสเลยจะสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ในแบบเรียนได้หรือไม่ จนคิดว่าเหมาะสมแล้วจึงนำไปใช้สอนปรากฏว่า ในบางครั้งเอกสารกลับยากเกินไป หรือข้ามขั้นตอนในการเสนอบทเรียน หรือข้ามขั้นตอนในการเสนอบทเรียน ทำให้ผู้เรียนซึ่งไม่มีความรู้เรื่องโครงสร้างของภาษาฝรั่งเศสมาก่อนเลย ไม่อาจปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้ ทำให้ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารและบทเรียนหลายครั้ง และหลังจากที่ได้ทดลองสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์โดยใช้แบบเรียนเล่มนี้มาแล้ว 1 ภาคการศึกษา จึงเรียบเรียงคู่มือการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ขึ้น เพื่อผู้สอนจะสามารถสอนได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้รับประโยชน์สูงสุดในการใช้แบบเรียนนี้ คู่มือการสอนนี้มีใช้คู่มือเฉลยเนื่องจากบทเรียนเป็นการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับต้นอยู่แล้ว จึงไม่ใช่วิธีสำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษาฝรั่งเศสเลย และแบบเรียนนี้ก็มีได้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนศึกษาแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสนี้ด้วยตนเอง

2. ในช่วงแรกของการเรียน ผู้เรียนจะเกิดปัญหาการอ่านตัวอักษรภาษาฝรั่งเศสเพราะแม้ว่าวัตถุประสงค์ของการเรียนคือ การอ่านจับใจความ แต่ผู้เรียนก็รู้สึกอยากออกเสียงตัวอักษรภาษาฝรั่งเศสทั้ง 26 ตัวได้ อ่านคำภาษาฝรั่งเศสได้ ยิ่งกว่านั้นยังมีกลุ่มสระผสมและ accent ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้เรียน ข้อเสนอในการแก้ปัญหาคือ ผู้สอนอาจเพิ่มเติมบทเรียนเรื่อง วิธีอ่านพยัญชนะ สระและสระผสมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยในชั่วโมงแรกๆ และลองให้ออกเสียงตาม หรือจัดทำเทปบันทึกเสียงของอาจารย์ชาวต่างประเทศ อ่านเอกสารบางเรื่องหรือบางตอนให้ผู้เรียนได้ขอยืมไปฟังนอกเวลาเรียน ซึ่งจากประสบการณ์การสอนที่ผ่านมาก็เห็นว่าได้ผลดี

3. หลังจากการเรียนการสอนผ่านไปแล้ว 2 ถึง 3 สัปดาห์ ผู้เรียนจะเริ่มคุ้นเคยกับภาษาฝรั่งเศสมากขึ้น การสอนจะประสบผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนทำบทเรียนทุกข้อ และในแต่ละข้อก็ต้องพยายามทำตามคำสั่งให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เช่น เมื่อให้หากกริยาวิเศษณ์ (adverbe) ที่ลงท้ายด้วย ___ment เช่น rigoureuxment particulièrement clairement ผู้เรียนก็ควรหาให้ได้มากที่สุด เพราะนอกจากจะทำให้รู้จักกริยาวิเศษณ์มากขึ้นแล้วยังพอได้รู้จักคำคุณศัพท์เพศชาย และทบทวนการเปลี่ยนรูปคุณศัพท์เพศหญิงเช่น particulier และ particulière เป็นต้น ทั้งยังทำให้ผู้เรียนได้พบคำซึ่งลงท้ายด้วย ___ment แต่ไม่ได้เป็นคำวิเศษณ์เช่น le développement อีกด้วย เมื่อผู้เรียนได้เห็นมาก ได้รู้จักคำแปลเพิ่มขึ้น และซ้ำๆ จะทำให้ผู้เรียนจำคำเหล่านั้นโดยไม่ต้องท่อง จะทำให้อ่านและทำความเข้าใจได้คล่องขึ้น

4. ถ้ามีโอกาสผู้สอนควรแทรกความรู้เพิ่มเติม นอกจากการสอนภาษาเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกว่าการเรียนภาษาฝรั่งเศสมีแต่กฎไวยากรณ์เท่านั้นเช่น ในบทที่ 1 ข้อ 2. การเรียนเรื่องคำวิสามานยนาม (nom propre) เมื่ออธิบายว่า Bernard Labesse คืออาจารย์ประจำ สาขาวิชาธรณีวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยปารีส 6 ผู้สอนก็อาจแทรกความรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยต่างๆในปารีสและในฝรั่งเศสเพิ่มเติม อธิบายถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศฝรั่งเศส หรือจากเอกสารเรื่อง la Villette ในบทที่ 6 ซึ่งเป็นแผนผังให้ข้อมูลในการเดินทางไปยัง la Villette ด้วยวิธีต่างๆ ผู้สอนอาจถือโอกาส อธิบายเรื่องวัฒนธรรม การใช้ชีวิตของคนปารีสหรือการเดินทางในปารีสเช่น การใช้รถใต้ดิน เป็นต้น นอกจากนั้นผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เห็นเอกสารตัวจริง ที่มีสีสันและชัดเจนกว่าเอกสารถ่ายสำเนา อาจฉายหนัง วีดีโอ หรือจัดนิทรรศการเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

5. การวัดผล เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนรายวิชานี้มุ่งเน้นในทางด้านการอ่านจับใจความกว้างๆ ดังนั้น การวัดผลจึงจัดทำแนวข้อสอบเป็น 2 ชุดคือ

1. แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเช่น ให้วิเคราะห์บทความ 1 บทความคือ "Pourquoi la Terre tourne moins vite" โดย Jean-Louis LAVALLARD จากนิตยสาร Sciences & Avenir ฉบับประจำเดือนกุมภาพันธ์ 1988 วิเคราะห์แผนปลิวแนะนำตำราเรื่อง "Culture de Cellules Animales" และประกาศรับสมัครงาน เป็นต้น

2. แบบทดสอบความรู้ไวยากรณ์ ให้วิเคราะห์รูปประโยคซ้อนหรือวิเคราะห์กลุ่มคำประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

จากการวัดผลการเรียนในภาคแรกที่เปิดสอน ผลการเรียนจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดีเป็นที่น่าพอใจ ภายใน

เวลาไม่ถึง 16 สัปดาห์ (เนื่องจากวันเรียนตรงกับวันหยุดนักขัตฤกษ์ วันสอบกลางภาคและวันสอบปลายภาค) นิสิตซึ่งไม่เคยเรียนภาษาฝรั่งเศสมาก่อนเลย สามารถอ่านจับใจความเอกสารในระยะเวลาที่กำหนด ได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

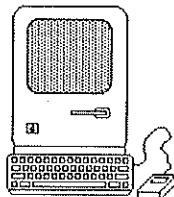
รายวิชา 131 363 ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 นี้ เป็นการสอนให้ผู้รู้จักการอ่านคือ "...de lui apprendre à élaborer ses propres outils à décodage et d'interprétation." ⁽³⁾ เป็นความพยายามที่จะสอนให้วิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆของข้อเขียนภาษาฝรั่งเศส และตีความหมายเพื่อจับใจความ อันที่จริงผู้เรียนใช้วิธีการอ่านทำนองนี้อยู่แล้วในการอ่านภาษาไทย แต่เมื่อต้องอ่านข้อเขียนภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนไม่รู้รู้จักดี จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้เรียนมักปฏิเสธ ที่จะอ่านข้อเขียนนั้นด้วยวิธีการดังกล่าว การสอนในรายวิชา 131 363 โดยเน้นทักษะในการอ่านนี้ ไม่เพียงแต่จะแนะนำเครื่องมือที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียนเท่านั้นแต่ผู้สอนจะช่วยฝึกฝน ให้กำลังใจและให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน ในการที่จะลองอ่านและจับใจความข้อความข้อเขียนภาษาฝรั่งเศสนั้นๆ โดยไม่กังวลว่าจะถูกหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนจะไม่อาจประสบ ความสำเร็จได้เลย ถ้าผู้เรียนไม่นำความรู้ที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้

วิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ และแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์จัดที่ไต่กล่าวมาแล้ว คงจะไม่ใช่การเรียนภาษาที่สมบูรณ์ที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หลังจากที่ได้เรียนรายวิชา ภาษาฝรั่งเศสด้านวิทยาศาสตร์ 1 และได้ศึกษาแบบเรียนเล่มนี้แล้ว ผู้เรียนคงจะได้ใช้ทักษะภาษาฝรั่งเศส เพื่อเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จได้

บรรณานุกรม

ปรากฏเฉพาะรายชื่อหนังสือและบทความที่ใช้ค้นคว้าเพื่อใช้เรียบเรียงบทความนี้

- CORTES (J.). **Le Machin**. Paris:Crédif, 1980
- DUBOIS (Jean). **Grammaire de Base**. Paris:Librairie Larousse
- LENHMANN (Denis). **Français fonctionnel, enseignement fonctionnel du français**. Lignes de force du renouveau actuel en DLE.
- MASSELIN (J.), DELSOL (A.). et DUCHAIGNE (R.). **Le Français Scientifique et Technique**. Paris:Hatier, 1977
- MOIRAND (Sophie). **Réflexion sur des pratique fonctionnelles**. LEND.
- PARANJAPE (Manak), RAMAKRISHNA (Shanta) et GUPTA (Kiran). **Functional French for Scientists and Technologists**. New Delhi:Vignette, 1985
- PORCHER (Louis). **Monsieur Thibaut et le bec bunsen**. Etudes de linguistique appliqué no.23., 1976
- RUQUET (Michel) et QUOY-BODIN (Jean-Luc). **Comment Dire? raisonner à la française**. Paris:CLE International, 1988
- VIGNER (Gerard). **Didactique fonctionnelle du français**. Paris:Hachette, 1979
- VIGNER (G.). **Lire : du texte au sens**. Paris:CLE International, 1979 Centre Scientifique et Technique au Mexique. **Français fonctionnel au Mexique**. 1975

L'ELEVE AU COEUR DE L'ENSEIGNEMENT

Dr. Diana Lee Simon*

PREMIERE PARTIE : L'ELEVE EST-IL AU COEUR DE L'ENSEIGNEMENT ?

1. LA RELATION PROFESSEUR-ELEVE DANS L'HISTOIRE

-Une tradition pédagogique qui remonte à l'école-temple

Il n'est sans doute pas inintéressant de s'interroger un instant sur les origines d'une tradition pédagogique en Thaïlande. Si nous souhaitons comprendre celle-ci, il faut réfléchir au fait que dans ce pays, ce sont les temples qui furent les premières écoles. Encore aujourd'hui, de nombreuses écoles portent le nom d'un temple, comme l'Ecole Wat Rachathiwat, par exemple, où se situent sur la propriété d'un temple. Le temple fut donc autrefois le seul établissement à dispenser un enseignement.

Ce fait a des conséquences importantes pour le développement d'une tradition pédagogique. Ainsi, l'école-temple était organisée en fonction de buts religieux et de valeurs de la société (K.E. Wells, 1975).

-La relation'Professeur-Elève

Comme les premiers professeurs furent les moines, ils bénéficiaient d'un prestige social et d'un respect très profond aux yeux de la communauté laïque. Ce respect, cette révérence, sont restés et sont visibles encore de nos jours dans la société thaïlandaise : les mots **khru** et **atchan** en langue thaï signifient "celui qui enseigne à des disciples", ou "celui qui répand des connaissances à des disciples" (Chabap Rachabanditsthan 1982 : 171 et 915). Le Maître possédait le savoir. L'Elève était là pour le recevoir. Par ailleurs, il existe dans le calendrier thaï un jour qui est consacré aux professeurs, le 16 janvier et nous célébrons chaque année dans ce pays, dans les institutions éducatives, la cérémonie **wai khru**, qui témoigne du respect que la société porte aux professeurs.

Pour revenir aux origines de l'enseignement dans les temples, la relation d'enseignement-apprentissage de base était bien sûr, celle de Maître-Elève. Ce qui est important à retenir, c'est que ce type de relation fait partie intégrante de la culture thaï, et que toute la relation Professeur-Elève ainsi que certaines techniques pédagogiques sont en grande partie déterminées par ces origines culturelles.

Bien que nous décrivions actuellement la situation en Thaïlande, il ne faut surtout pas oublier que la relation entre l'enseignant et l'enseigné en Europe n'était guère différente dans l'histoire, malgré la différence de religions. En Europe aussi le Maître possédait entièrement le savoir, et 'était son rôle de le transmettre à ses élèves (Riché 1988). Cet auteur nous montre bien l'intégration de l'enseignement dans le système

*อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

religieux en Europe du VIIIème au XIème siècles. Les fameuses écoles encouragées par l'empereur Charlemagne répondaient en fait à une double nécessité: développer le nombre des lieux d'enseignement, préciser, fixer le contenu et la qualité de l'enseignement. Le rôle des religieux était très comparable à celui observé dans le bouddhisme : Instructeurs, rédacteurs d'ouvrages sur les matières fondamentales (liées directement à la théologie et à la religion), certains atteignaient le rang de maître renommé, attirant des élèves de toute l'Europe. Dans ce contexte le grand débat qui se développe ensuite du XIème au XVème siècles au sein de l'institution religieuse fut celui de la place réservée aux sciences profanes par rapport aux sciences religieuses soit celui de la liberté de réfléchir, philosopher, chercher en dehors du cadre de la théologie de l'église dominante.

-La transmission d'un savoir - acte sacré

Dans le bouddhisme, n'oublions pas que l'objectif principal de l'éducation était la mémorisation et la maîtrise de textes sacrés. La récitation de ces textes était une pratique courante. En fin de compte, la matière à enseigner, le contenu de l'enseignement, étaient en quelque sorte sacrés.

Il est important de tenir compte de cette histoire de l'enseignement, car elle nous aide à mieux comprendre l'origine d'une pédagogie traditionnelle qui persista pendant longtemps en Thaïlande et qui influença les techniques d'enseignement-apprentissage dans les écoles laïques et publiques construites à partir des règnes des rois Rama V et Rama VI. Ces souverains modernisèrent l'éducation du pays à la fin du dix-neuvième siècle jusqu'au premier quart du Vingtème siècle (D. K. Wyatt 1984).

-Conclusion Portant sur les origines méthodologiques

Que faut-il retenir de cette retrospection ? Premièrement, elle met en relief le statut social élevé du Maître, et la relation éducative de base Maître-Elève, avec le Maître en position dominante et l'élève en position inférieure. Deuxièmement, elle montre l'importance accordée au savoir, au contenu à transmettre. Troisièmement, il est évident que la transmission de ce savoir était centrée sur l'activité du Maître. Le rôle de l'élève était de bien écouter les paroles du Maître et puis de bien apprendre par coeur sa leçon. Il n'était pas question d'interroger le Maître sur ses enseignements, ni non plus de poser des questions sur le contenu, car celui-ci était quasiment fixé, sacré et non soumis à discussion. Dernièrement, ces faits, cette histoire un peu ancienne nous permettent de comprendre les origines de certaines techniques pédagogiques telles que la mémorisation et la répétition. Il est clair que si l'élève n'est pas de prime abord placé au coeur de l'enseignement, c'est à cause d'une longue tradition.

Vous le savez peut-être mieux que moi, ces techniques pédagogiques étaient encore relativement répandues jusqu'à il y a une quinzaine d'années. C'était seulement au moment de la grande réforme dans l'éducation de 1978, que les autorités thaïlandaises ont voulu rompre avec la tradition de mémorisation - répétition en initiant des techniques pédagogiques exigeant d'autres types de capacités mentales.

2. DE LA CENTRATION SUR LE MAITRE VERS LA CENTRATION SUR L'ELEVE:

-nouvelle tendance méthodologique

Depuis l'instauration de la nouvelle réforme de 1978 (Bangkok Post, 31 December 1978: "A change for the better") nous avons subi dans le domaine de l'enseignement des langues vivantes des vagues successives de "nouvelles méthodologies" que vous avez tous sans doute expérimentées dans vos classes en allant de l'audio - visuel vers l'approche communicative en passant par le notionnel-fonctionnel.

Il a été tenté en Thaïlande de s'inspirer de certaines recherches européennes et américaines au niveau méthodologique, pour essayer d'améliorer la qualité de l'enseignement des langues et les compétences linguistiques des élèves en langue étrangère dans ce pays. Mais, malheureusement, fautes à des difficultés, certaines de ces méthodologies se sont trouvées vouées à l'échec pour différentes raisons trop longues à évoquer ici. Disons simplement que parmi celles-ci, La spécificité culturelle de la Thaïlande est telle que certaines méthodologies ne conviennent pas bien aux situations d'apprentissage dans ce pays.

Cela dit, la grande tendance en Europe actuellement et depuis une dizaine d'années en didactique des langues (D. Girard et J. Trim, 1988) est celle de "la centration sur l'apprenant" ou en d'autres mots "l'élève au coeur de l'enseignement". Cette innovation pédagogique est fondée sur les dernières découvertes des sciences linguistiques.

-principes méthodologiques de la "centration sur l'élève"

Pour essayer de comprendre cette tendance méthodologique importante, examinons à présent certains des principes qui la caractérisent. Tout d'abord, le principe de base est que l'attention soit fixée sur l'élève. Le but de cette pédagogie est de tenir compte des motivations de l'élève et de l'aider à développer ses propres capacités, et de s'épanouir.

En ce qui concerne les besoins (L. Porcher 1980), il est nécessaire de bien cerner et définir les modes d'utilisation futures de la langue par l'élève dans des situations de la vie quotidienne. Les besoins tiennent compte également des aspects de son épanouissement personnel et social. Il s'agit aussi de développer sa capacité d'étudier et de devenir autonome en tant qu'apprenant.

Une approche "centrée sur l'apprenant" tient compte de l'élève individuel et de son environnement. Elle comprend donc les besoins des groupes sociaux de la communauté dans laquelle vivent les élèves. Ces derniers apprennent l'importance d'agir avec plaisir et efficacité au sein de groupes sociaux. Il faut tenir compte de leur âge, de leur expérience, de leur intelligence, de leur manière d'apprendre, et de leurs attentes par rapport à l'apprentissage d'une langue étrangère.

Dans l'optique de mettre l'élève au coeur de l'enseignement, de "centrer sur l'apprenant" (J.A. van Ek 1988), l'apprentissage de la langue ne se limite pas à l'ac-

quisition de connaissances grammaticales, mais se définit plutôt comme l'acquisition d'outils que l'élève apprend à utiliser adroitement pour parvenir à un but: maîtriser une situation de communication. Nous voyons qu'il n'y a pas d'incohérence entre une approche de "centration sur l'apprenant" et une approche dite "communicative".

Que cette approche implique-t-elle pour le professeur et la relation Professeur-Élève? Comment appliquer cette approche sur le plan pédagogique? Elle implique que le Professeur devient celui qui guide l'élève. Son rôle principal se transforme légèrement; il ne s'agit plus simplement de fournir beaucoup d'informations, mais plutôt d'aider l'élève à trouver son propre chemin. Au lieu de "transmettre des connaissances", il guide l'élève, l'aide à développer ses compétences linguistiques et l'encourage à devenir de plus en plus indépendant, de plus en plus autonome. Le but ultime est que l'élève puisse se passer entièrement de son enseignant. Le professeur de langue étrangère est là aussi pour susciter son enrichissement culturel, pour l'aider à développer une compréhension et une acceptation de la diversité humaine.

-Cette nouvelle tendance convient-elle à la Thaïlande ?

Vous êtes tous sensibles au fait que votre pays est actuellement dans une phase de développement économique et de changement social très dynamiques et rapides. La Thaïlande est peut-être en train de devenir un Nouveau Pays Industrialisé (NPI). Il y a de la concurrence surtout par rapport aux autres pays du sud-est asiatique. Quel est le lien entre ce développement et l'apprentissage des langues étrangères me demanderez-vous ?

Selon le Sixième Plan Economique et Social, qui a démarré en 1987 et qui sera en vigueur jusqu' en 1991, il faut que le peuple thaï devienne autonome, et que les thaïlandais sachent travailler individuellement et en groupes. Il faut qu'ils aient des qualifications et des spécialisations d'emplois modernes et industriels en particulier. Pour atteindre ces buts nationaux, il faut que les objectifs de l'éducation nationale suivent. L'éducation doit contribuer au développement moral et intellectuel du peuple thaï pour préparer la société à assumer les changements et pour aller de l'avant, pour progresser.

L'élève doit devenir un futur agent économique moderne, responsable, bien formé et efficace. Les principes de base de la centration sur l'apprenant" que nous avons examinés plus haut, semblent extrêmement bien adaptés à ces objectifs. En orientant les pratiques pédagogiques plus vers l'élève et son développement personnel, il est possible de mieux atteindre les finalités de la classe de langue étrangère énumérées par les instructions ministérielles de 1981 et qui visent l'acquisition des 4 compétences pour que les élèves puissent s'en servir dans la vie quotidienne.

IIème PARTIE: COMMENT METTRE L' ELEVE AU COEUR DE L' ENSEIGNEMENT:

3. LES TROIS FONCTIONS DE L'ENSEIGNANT

-définitions:

En didactique des langues, pour nous aider à analyser le comportement du professeur, nous distinguons 3 rôles différents:

vecteur de connaissances:

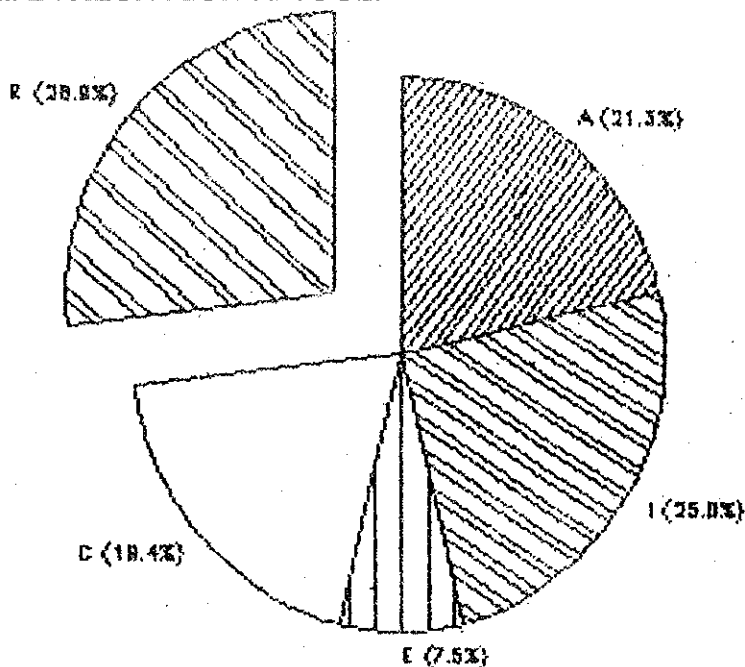
Quand le professeur fournit des informations, il devient VECTEUR DE CONNAISSANCES, c'est-à-dire que c'est lui qui transmet un savoir. Il peut donner des informations sur le vocabulaire, il peut fournir un mot qui manque à l'élève, il peut donner des informations sur la structure de la langue.

animateur ou meneur de jeu:

Quand le professeur pose une question à un ou plusieurs élèves ou à la classe, ou incite le(s) élève(s) à parler, il devient plutôt ANIMATEUR ou MENEUR DE JEU. Le professeur donne la parole aux élèves. Le professeur décide qui va parler. Le professeur initie les activités de la classe. A ce moment - là, ce n'est pas le professeur qui fournit les informations, mais ce sont les élèves qui sont amenés à participer, à répondre, à parler.

évaluateur ou juge:

Finalement, dès que le(s) élève(s) ont répondu, cela revient au professeur d'évaluer la réponse et d'indiquer si cette réponse est acceptable ou non. Il devient à ce moment - là EVALUATEUR ou JUGE.

légende : A-apport I-incitation E-évaluation
C-consigne/gestion R-réponse

Figure no : 6.1 Activité descriptive: les actes: A

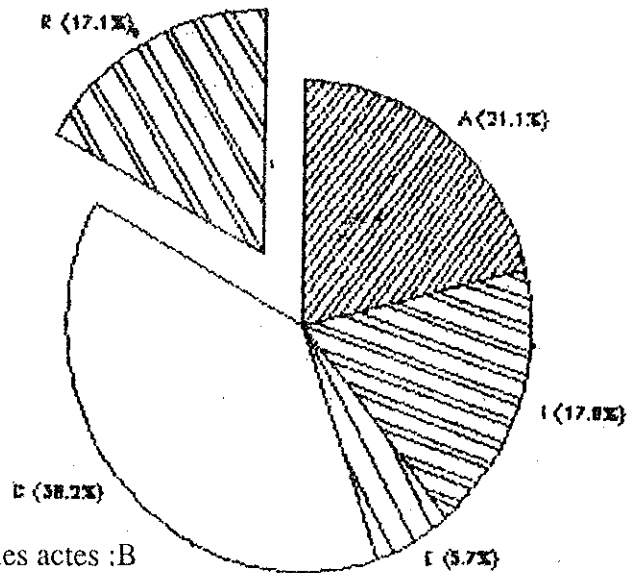

Figure no : 6.2 Activité descriptive : les actes :B

-les 3 fonctions et la centration sur l'apprenant

Dans toute classe de langue, le professeur assume successivement Les 3 fonctions. Comme c'est le rôle du professeur de gérer les activités de la classe il a beaucoup de pouvoir pour faire participer ses élèves, et donc c'est lui qui contrôle aussi le temps de parole de l'élève, comme nous le voyons dans les graphiques à la page suivante.

Si c'est le professeur qui parle tout le temps, qui donne des informations, qui explique, qui traduit et fournit les mots, il sera principalement VECTEUR DE CONNAISSANCES, et ses élèves auront peu d'occasions d'intervenir et de participer au discours (voir figure 6:2). Par contre, si l'enseignant assume davantage le rôle d'ANIMATEUR, ou de VECTEUR DE CONNAISSANCES, il augmente considérablement les possibilités d'intervention de ses élèves qui peuvent participer plus activement dans le discours de la classe (voir figure 6.1).

Sachez surtout, que ce que fait le professeur, correspond à l'idée qu'il se fait de son rôle. Si le professeur est conscient de ces 3 fonctions, et s'il souhaite donner la parole plus aux élèves, il modifie ses comportements en conséquence, comme nous avons pu le constater dans nos recherches. Donc, à vous, chers professeurs, de faire en sorte que les élèves aient un maximum de temps de parole dans la classe. Ce n'est pas bien difficile et voici quelques pistes à suivre.

4) DIX PRINCIPES QUI AIDERONT A METTRE L'ELEVE AU COEUR DU COURS

-faire ENTENDRE PARLER LA LANGUE ETRANGERE le plus possible

Ceci implique qu'il faut que le professeur fasse l'effort de parler le plus possible en langue étrangère - vos élèves finiront par vous comprendre; ayez confiance en leurs capacités et en leur intelligence.

-faire REFLECHIR vos élèves sur le système grammatical et sur les différences entre leur culture et celle de la langue étrangère

Ceci implique qu'il ne suffit pas d'apprendre des règles de grammaire par coeur. Incitez les élèves à poser des questions sur le système grammatical. Encouragez-les à donner leurs opinions et leurs remarques interculturelles.

-faire PARLER vos élèves

Ceci implique qu'il faut être souvent animateur, ou meneur de jeu et qu'il faut trouver des moyens de solliciter des réactions des élèves. On peut poser des questions, bien sûr, mais on peut aussi utiliser des gestes pour encourager les élèves à donner leurs réponses, à dire des choses en français.

-faire PARTICIPER ACTIVEMENT vos élèves

Pour ce faire, il faut être un bon animateur. Il faut savoir choisir des activités qui plaisent aux élèves et surtout qui sont en rapport avec la vie quotidienne. Prenez le temps d'organiser plus de dialogues et de sketches. Les élèves adorent jouer

-faire LIRE par vos élèves à haute voix

C'est très souvent le professeur qui lit. Pourquoi ne pas donner l'occasion aux élèves de lire? Ils aiment bien entendre leurs voix en langue étrangère.

- faire ECRIRE par vos élèves

Ne limitez pas vos élèves à remplir les exercices grammaticaux. Trouvez des idées pour les encouragez à écrire en français. Des phrases sur leurs amis, leurs vies au début, et puis de petits dialogues et pourquoi pas une petite lettre de temps à autre à un ami (e) très proche. Il faut trouver des sujets qui les touchent et aussi qui les motivent.

-faire EXPRIMER par vos élèves leurs opinions, leurs difficultés

Donnez aux élèves l'occasion de dire leur point de vue, surtout pour les observations culturelles. Encouragez-les à s'exprimer s'ils ont des problèmes ou des difficultés, ou s'ils se sentent découragés. Ce genre de discussion peut se faire en thaï, bien sûr.

- faire POSER DES QUESTIONS par vos élèves

Trouvez des moyens commodes dans votre culture thaïe d'encourager les élèves à poser des questions, à s'interroger sur la langue et la culture étrangères.

- faire PRENDRE RESPONSABILITE par vos élèves pour leur propre travail, en classe et à la maison

Encouragez-les à faire des devoirs à la maison et surtout de chercher des informations dans des bibliothèques, dans des revues françaises achetées au marché du weekend, dans des agences de voyage, hôtels ou restaurants.

- faire CORRIGER par vos élèves certaines réponses, certains exercices

Le professeur est JUGE en permanence dans une classe, c'est vrai, mais pourquoi pas faire participer davantage vos élèves à l'évaluation. Cela leur fait réfléchir et participer davantage.

BON COURAGE, BONNE CHANCE ET AMUSEZ-VOUS BIEN!

BIBLIOGRAPHIE

Coste D.- (1975) "La méthodologie de l'enseignement des langues naturelle et seconde" in *Etudes de linguistique Appliquée* 18, Paris, Didier Erudition.

Dabène L. (1984) "Pour une taxinomie des opérations métacommunicatives en classe de langue étrangère, in *Etudes de linguistique Appliquée* 55, Paris, Didier Erudition, pp39-46

Girard D. et Trim J. (1988) "Rapport final du groupe de projet" *Conseil de l'Europe, Strasbourg*.

Porcher, L. (1980) "Interrogations sur les besoins langagiers en contextes scolaires", *Conseil de l'Europe, Strasbourg*.

Riché (1989) *Ecoles et enseignement dans le Haut Moyen Age*, Paris, Picard.

Simon D-L (1988) "Enseignement - apprentissage d'une langue étrangère en milieu exolingue : aspects socio-culturels et didactiques", Doctorat de Sciences du Langage, dactylographié, Université de Grenoble III.

Thaïlande : Institut Royal: Chabap *Rachabanditsthan*, Bangkok, Akson Charoen That.

Van Ek J. A. (1988) "Objectifs de l'apprentissage des langues vivantes, Vol. 1, *Conseil de l'Europe, Strasbourg*.

Wells K. E. (1975) *Thai Buddhisme: Its rites and activities*, Bangkok, Suriyan Publishers, 1ère édition 1939.

Wyatt D. K. (1984) *Thailand: A Short History*, Yale university Press.

อภิธาน์ทนาการ

IATA COFFEESHOP & RESTAURANT

PATA COFFEESHOP & RESTAURANT

อาหารจีนระดับคลาสสิก

รสชาติที่ชวนลิ้มลอง

สยามสแควร์ ซอย 4 และซอย 3 โทร. 252-6514, 252-8800, 252-0236

นวัตกรรมทางการศึกษาอันเกิดจากการนิเทศงาน

วิชาการภายในโรงเรียน

เรื่อง การผลิตสื่อการเรียนการสอน เขตการปกครองของนครปารีส

หมวดวิชาภาษาฝรั่งเศสโรงเรียนสตรีวัดระฆัง

ผ่องพรรณ สุวรรณันท์ *

การร่วมกันผลิตสื่อการสอนชุดนี้ เป็นผลจากการที่คณะครูสอนภาษาฝรั่งเศสได้ทำการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนตุลาคม และได้นำเสนอผลงานนวัตกรรมนี้ ณ ศูนย์วัฒนธรรมฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย เมื่อ 18 ตุลาคม 2532 และได้นำไปทดลองสอนจริงในห้องเรียน

หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายของโรงเรียนสตรีวัดระฆัง โดยให้ยึดประกาศกรมสามัญศึกษา เรื่อง ทิศทางการจัดการศึกษา ที่เชื่อว่านักเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ครูต้องสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ครูต้องร่วมมือกันปรึกษาหารือช่วยกันคิดอย่างเต็มที่ ที่จะนำเอาความคิดทางด้านเทคโนโลยีใหม่มาใช้ได้อย่างเหมาะสม

ปัญหา

ครูในหมวดภาษาฝรั่งเศสจึงได้ร่วมกันศึกษาหาปัญหา และพบปัญหาดังต่อไปนี้

1. นักเรียนไม่สามารถบอกวัฒนธรรมฝรั่งเศสเรื่องนครปารีส เขตการปกครองของนครนี้ได้ ในหนังสือแบบเรียน ฝรั่งเศส ฝ 514 Dossier 7 เรื่อง LES SAISONS : LES TRANSPORTS EN VILLE เนื้อหาและภาพไม่ชัดเจน ไม่น่าสนใจ ถ้าครูนำปัญหาเรื่องนี้มาในบทก็จะเป็ผลดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะนครปารีสเป็นศูนย์กลางของอารยธรรม วัฒนธรรมตลอดจนความเจริญในด้านต่าง ๆ ถ้านักเรียนเข้าใจเรื่องเขตการปกครอง สถานที่ที่สำคัญ ๆ ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศูนย์วิทยาคารใหม่ ๆ ทุกแขนงด้วย จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสได้อย่างดี มองภาพประเทศฝรั่งเศสได้อย่างจริงจังและถูกต้อง

2. ครูสอนภาษาฝรั่งเศสมีเพียง 2 คน เมื่อขาดคนใดคนหนึ่งแล้วการเรียนต้องชะงัก เกิดปัญหาการสอนแทน ในระหว่างที่ครูสอนแทนไม่ว่าง ถ้ามีสื่อการเรียนการสอนแทน อย่างน้อยนักเรียนยังสามารถเรียนรู้ และศึกษาด้วยตนเองได้ คงจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

*

อาจารย์โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

3. สื่ออุปกรณ์ที่จะช่วยการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่น่าสนใจ ไม่จูงใจนักเรียนเท่าที่ควร โอกาสที่นักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนร่วมกับครูมีน้อย

4. ในการสอนวัฒนธรรมฝรั่งเศส ต้องใช้เวลาสอนหลายคาบเพราะเป็นนามธรรมส่วนใหญ่ ทำอย่างไรครูจึงจะผลิตสื่อที่จะช่วยประหยัดเวลา และให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจได้รวดเร็ว และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างดี

5. นักเรียนไม่ค่อยสนใจในการเรียน ปอบครั้งที่เรียนอย่างเบื่อหน่าย อย่างซ้ำซาก

ด้วยเหตุนี้ครูในหมวดภาษาฝรั่งเศสจึงได้ประชุมปรึกษาหารือที่จะช่วยกันแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำโครงการงานนิเทศงานวิชาภายในหมวดขึ้น โดยการพัฒนาดังต่อไปนี้

พัฒนาคน

1. พัฒนาคูโดยเดินทางไปศึกษาดูงานตามสถาบันต่าง ๆ เพื่อจะได้แนวความคิดมาพัฒนางานให้ได้ อย่างเหมาะสม พยายามเยี่ยมชมทุกหมวดทุกวิชา เช่น ได้ไปดูงานที่โรงเรียนกัลยาณีวิตร จังหวัดขอนแก่น โรงเรียนนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนสิรินธร อีกหลาย ๆ โรงเรียนและโดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา

2. สนับสนุนโดยส่งครูเข้ารับการอบรม สัมมนาจากภายนอก ร่วมกับกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน จัดอบรมภายใน หัวหน้าหมวดได้เดินทางไปประชุมสัมมนางานนวัตกรรมเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด จันทบุรี และอีกหลายจังหวัด

3. ครูได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือของตนเอง จากห้องสมุดต่าง ๆ เพื่อจะได้รูปแบบของ สื่อ และเนื้อหาเพิ่มเติม

4. ปรึกษาและขอคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และจากศูนย์พัฒนาทางการ ศึกษา ฯ กรมสามัญศึกษา

การพัฒนางาน

หลังจากนั้นได้นำความรู้ต่าง ๆ มาจัดทำอุปกรณ์การสอน ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากหมวดงานอื่น ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ หมวดศิลปหัตถกรรม งานเสดทัศนศึกษา จนได้อุปกรณ์ 3 ชิ้น คือ

1. ผลิตแผ่นใสสำหรับครูใช้สอนเขตการปกครอง 20 เขตของนครปารีส

2. ทำแผนที่จำลองเขตนครปารีส ให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ทำแบบประเมินผล Pretest และ Post-test โดยให้นักเรียนประเมินด้วยตนเอง ขอเสนอแนะนำ อุปกรณ์และวิธีการสอนอย่างย่อๆ

1. จัดทำแผ่นใส เพื่อใช้กับเครื่องฉายข้ามศีรษะจำนวน 15 ชิ้น เพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนในชั้น Présentation นับตั้งแต่แคว้นอันเป็นที่ตั้งของนครปารีส แม่น้ำ Seine การแบ่งฝั่งซ้าย ฝั่งขวา มีเกาะสำคัญ ๆ 2 เกาะ โดยเฉพาะเกาะ Ile-de-la-Cité และแม่น้ำ Seine เราได้ใช้สตีกเกอร์ที่เมื่อใช้กับเครื่อง สปินเนอร์สามารถจะมองเห็นกระแสน้ำไหลผ่านใจกลางเมือง การแบ่งเขต Paris par arrondissement ซึ่ให้ เห็นลักษณะการขยายตัวของเมืองโดยใช้สตีกเกอร์สีต่าง ๆ แบ่งเขตตั้งแต่เขตที่ 1 จนถึงเขตที่ 20 บอกรหน้าทึ่ของ Monsieur le Maire de Paris, la mairie ในแต่ละเขต แผ่นใสแผ่นอื่น ๆ จะเป็นสถานที่สำคัญอันเป็น แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ โดยจัดให้เป็น Sites Touristiques โดยใช้สตีกเกอร์เคลื่อนไหวตามรูปสถานที่ สำคัญที่ตั้งในเขตต่าง ๆ สำหรับแผ่นใสแผ่นที่แสดง Lieux de détente จะใช้สตีกเกอร์เคลื่อนไหวเป็นลมพัด เน้นให้เห็นสวนสาธารณะต่าง ๆ ที่มีผู้คนนิยมไปพักผ่อนและมีชื่อเสียง (ดูจากแผนที่ Paris par arrondissement ประกอบ)

Grand jeu de cache-mols

QUESTIONS ←

ตัดตาม ช่อง

→ REPONSES

ตัดตามกรอบ

- 1 _____ est le grand fleuve qui coule à travers Paris
- 2 _____ est un très vieux monument égyptien qui se trouve à la place de la Concorde.
- 3 Hôtel Dieu est le nom d'un _____
- 4 Un bâtiment avec ses tours rondes et la tour carrée de l'Horloge. C'est la _____
- 5 Quel monument se trouve dans l'île de la Cité?
- 6 Quel est le musée le plus célèbre à Paris?

AMUSE-TOI AVEC TES AMIS.

De chaque côté 6 questions auxquelles il faut répondre en moins d'une minute. Pour avoir les bonnes réponses, il suffit de tirer sur le bouillet cartonné; elles apparaissent les unes après les autres dans la machine.

1

ตัด

ตัดขาว

Grand jeu de cache-mols

QUESTIONS ←

ตัดตาม ช่อง

→ REPONSES

ตัดตามกรอบนี้

- 7 _____ est aujourd'hui le plus vieux pont de Paris.
- 8 Le Zarzar de l'Hôtel de Ville est le nom d'un grand _____
- 9 A Paris il faut visiter _____ où sont enterrés les Grands Hommes.
- 10 Le tombeau du Soldat Inconnu se trouve sous _____
- 11 A Paris, il y a 20 _____
- 12 Quel est la hauteur de l'Arc de Triomphe ?

- de 4 à 12 - excellent score
- de 7 à 9 - bonnes connaissances
- de 5 à 6 - possible
- de 0 à 4 - se reporter au document

2

ตัด

ตัดขาว

กระดาดคำตอบ

ตัดตามขอบพับติดกัน แล้วนำไปใส่ในช่อง Grand Jeu de cache - mots

<p>TIREZ</p> 	<p>TIREZ</p>
7	1.
8	2.
9	3.
10	4.
11	5.
12	6.
<p>Glisse ce feuillet dans l'étui du "cache - mots"</p>	<p>Glisse ce feuillet dans l'étui du "cache - mots"</p>

Le Pont Neuf

magasin

Le Panthéon

L'Arc de Triomphe de la Place Charles-De-Gaulle

arrondissements

50 mètres

La Seine

L'Obélisque

hôpital

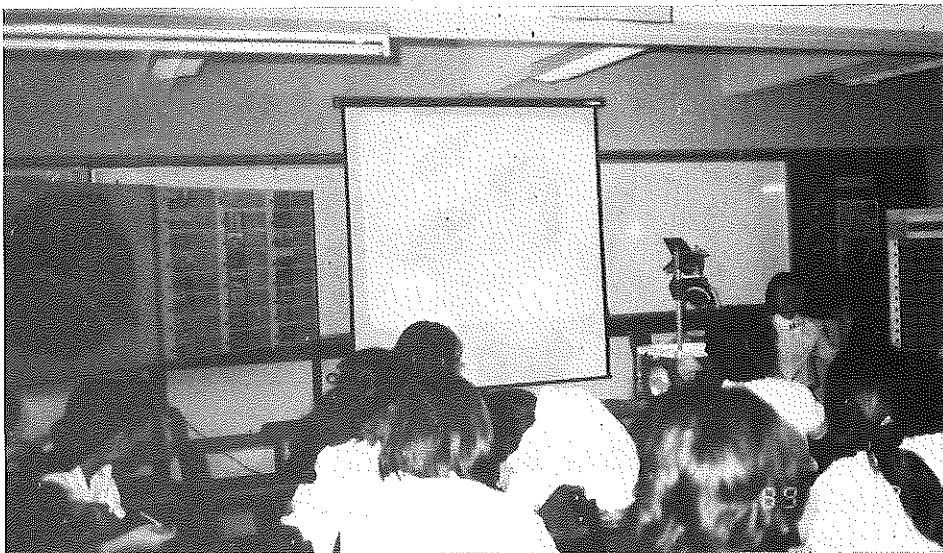
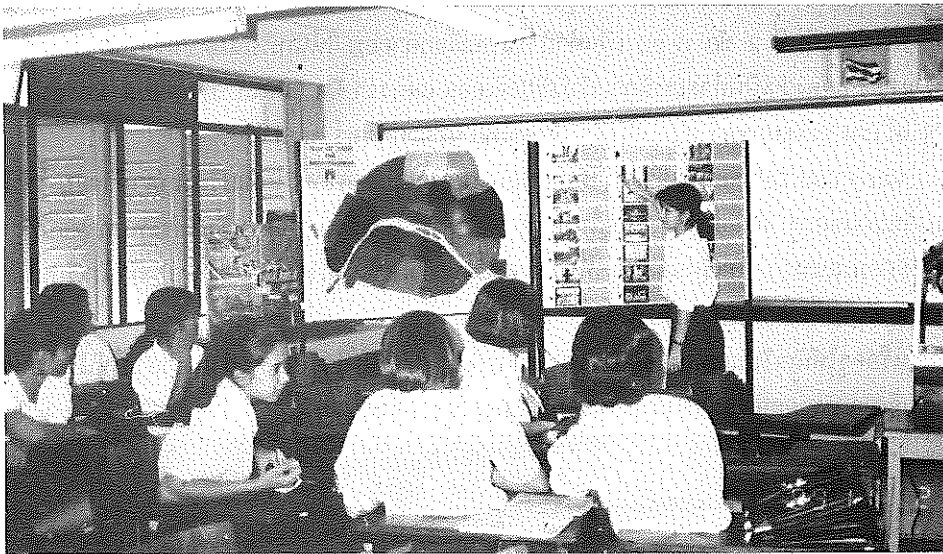
Conciergerie

Notre - Dame

Le Louvre

2. แผนที่จำลองเขตนครปารีสทั้ง 20 เขต โดยขยายแผนที่นครปารีสให้ใหญ่แล้วด้ายด้วยแผ่นใส ชนิดที่ถ่ายเอกสารได้ ใช้สติ๊กเกอร์สีต่าง ๆ แบ่งเขตให้เด่นชัดทับลงไปบนแผนที่ที่วางบนแผ่นพลาสติก ข้างในพลาสติกใช้พลาสติกหนาดตามร่องที่แบ่งเขต ซ่อนไฟดวงเล็กไว้ในช่องแต่ละเขต โดยเฉพาะช่องที่เป็นแม่น้ำ Seine จะติดไฟรั้งข้างในด้วย แผนที่เขตใช้ขาดังบอร์ดที่เลื่อนได้

อีกบอร์ดหนึ่งขนาดเท่ากับแผนที่ ครูพยายามหารูปภาพจากภาพ carte postale ที่มีอยู่ โดยศึกษาว่าเขตใดมีสถานที่สำคัญ ๆ อะไรตั้งอยู่ เช่น เขต 7 (le septième arrondissement) จะเป็นที่ตั้งของหอ Eiffel เขต 6 (le sixième arrondissement) สวน Luxembourg เราหาภาพที่มีขนาดเท่า ๆ กัน บางเขตไม่มีการ์ด ใช้ถ่ายภาพจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ จนครบ 20 เขต นำมาเขียนคำอธิบายสั้น ๆ ประกอบ แล้วหุ้มด้วยพลาสติกใสนำมาติดแผ่นไม้ ซึ่งขวามือจะติดที่เปิดไฟ นักเรียนกดภาพก็จะปรากฏแสงไฟสว่างขึ้น ในเขตที่ภาพนั้นตั้งอยู่ และเป็นสิ่งแปลกหรือตั้งขึ้นใหม่ นำมาแทนที่ภาพเก่า

อุปกรณ์ชุดที่ 2 ต้องใช้งบประมาณแพงเพราะไฟฟ้าและใช้ชาตั้ง ซึ่งใช้งบประมาณเป็นเงิน 2 พันกว่าบาท

อุปกรณ์ชุดนี้ครูให้สถานการณ์สมมุติว่านักเรียนได้ไปเที่ยวนครปารีส Faites un petit tour à Paris ขึ้นตอนนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้ส่วนต่าง ๆ หนึ่งคือความจำ ในขณะที่เดียวกันเรียนรู้วัฒนธรรมไปด้วย นักเรียนสามารถช่วยตนเอง ถาม-ตอบเพื่อน และในเวลาว่างก็สามารถเรียนรู้ได้ตามต้องการ เช่น ส่วนต่าง ๆ

- Dans quel arrondissement se trouve la tour Eiffel?

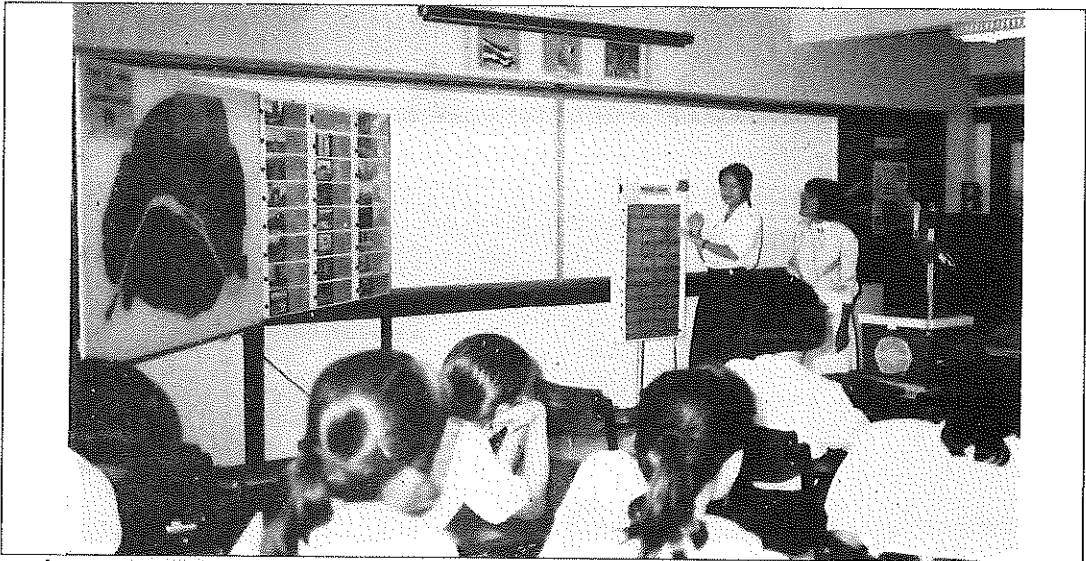
- La tour Eiffel se trouve dans le septième arrondissement.

และนักเรียนบรรยายว่าสถานที่นั้น ๆ สำคัญอย่างไรสั้น ๆ (ในขั้นตอนนี้ครูก็สอดแทรกความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มเติม อาจทำคำบรรยายเป็นเล่มโดยใช้ภาษาไทยเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น)

3. ผลิตแบบทดสอบ Pre-Test และ Post-Test เป็นแบบทดสอบด้วยตนเองของนักเรียน ครูผลิตแผงไฟฟ้า เรียกว่า Testez-vous ! ครูจัดทำคำถามเกี่ยวกับเขตและสถานที่สำคัญจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นชุดละ 10 ข้อ แผ่นที่ 2 ข้อ 11-20 เป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ ให้นักเรียนกดปุ่มข้อที่นักเรียนเลือก ถ้ามีเสียงดัง ตีง ต้อง แสดงว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ถ้ามีเสียงดังออก แสดงว่า ผิด (แผงแบบทดสอบสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ฯลฯ)

นอกจากแบบทดสอบนี้แล้ว ครูได้ทำ Jeu de cache-mots เกมปริศนาหาคำตอบ ให้นักเรียนถาม-ตอบกันเองแต่ละคู่ คำตอบจะซ่อนอยู่ในกระดาษข้างใน โดยเลื่อนกระดาษขึ้นไปจะพบคำตอบที่ถูกต้อง และด้านล่างจะมีผลคะแนนว่า นักเรียนตอบถูกที่ข้อใด คะแนนเท่าไร (มีตัวอย่างประกอบ) ถ้านักเรียนได้คะแนนต่ำกว่า 5 ให้กลับไปศึกษาทบทวนเรื่องนี้ใหม่

หรือครูให้นักเรียนเล่นเกมอักษรไขว้ โดยให้ชื่อว่า Carte-grille ครูถ่ายเอกสารให้นักเรียนช่วยกันทำเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หลายกลุ่ม แล้วส่งตัวแทนออกมาเฉลย (ดูจากตัวอย่าง)

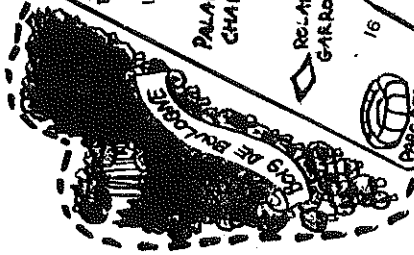
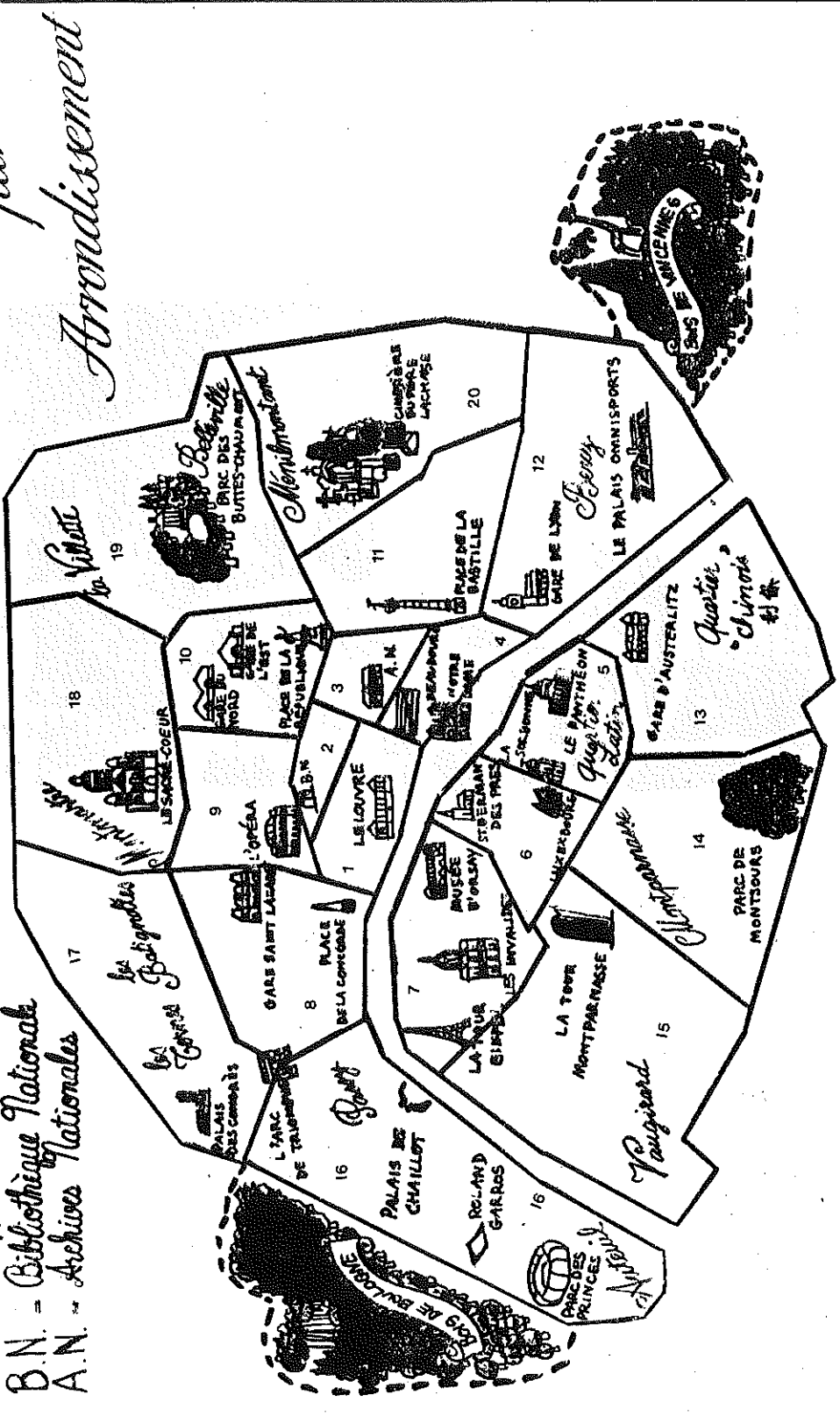

ผลที่ได้รับ

1. นักเรียนสนใจตอบเรียนนี้มาก มีความกระตือรือร้น เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน
2. นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมเมืองนครปารีส เขตการปกครอง (arrondissement) ดีมากยิ่งขึ้น

Paris par Arrondissement

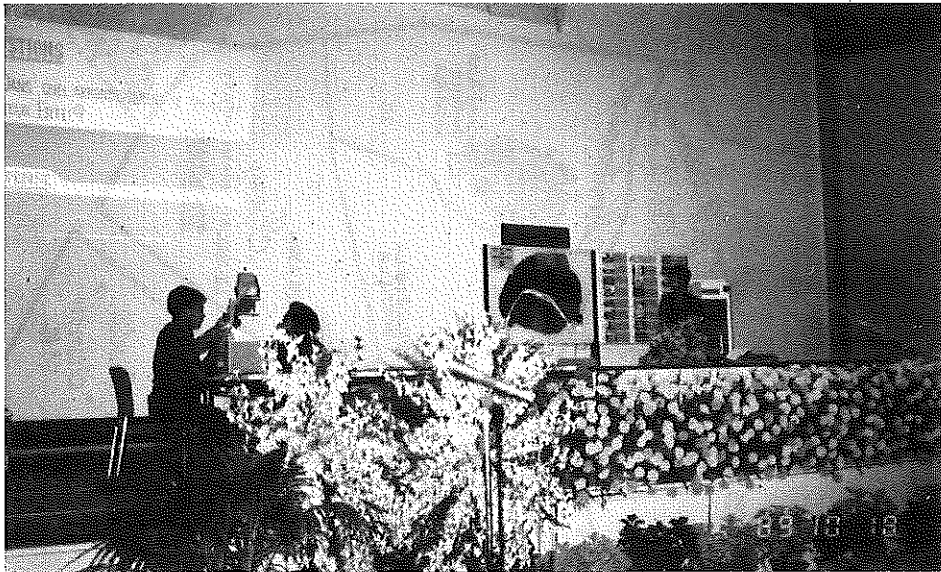
Abreviations
B. N. = Bibliothèque Nationale
A. N. = Archives Nationales

3. ครูสอนในบทเรียนนี้ได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ
4. นักเรียนสามารถสอบผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ หลังจากทำ Post-Test แล้ว

ประสานสัมพันธ์

ในการนำเสนอนวัตกรรมชุดนี้ ครูในหมวดภาษาฝรั่งเศสได้รับความอนุเคราะห์จากหมวดวิชาอื่น ๆ ได้แก่หมวดศิลปทัศนกรรม หมวดภาษาอังกฤษ หมวดพลานามัย และงานโสตทัศนศึกษา ที่ได้ส่งครูอาจารย์ มาช่วยนำเสนอโดยใช้สไลด์ ช่วยเขียนแผ่นใสนำเสนอ ช่วยทำไฟฟ้า ทุกคนร่วมมือกันด้วยความพากเพียร อุตสาหะและด้วยความเสียสละ โดยเฉพาะครูสอนภาษาฝรั่งเศสที่ช่วยกันคิดอุทิศเวลาให้แก่งาน นวัตกรรมในการผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความรัก สมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ

ขวัญและกำลังใจ

นวัตกรรมที่ได้ผลิตขึ้นมาจะสำเร็จลงไปได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บังคับบัญชา ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดระฆัง นางสาวบำเพ็ญ ภูโสภา ท่านช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการนาง สุวรรณา วรรณโกวิท ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ นางสาวอารีรัตน์ ประดิษฐ์พจน์ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการที่ได้กรุณาเห็นความสำคัญของโครงการผลิตนวัตกรรมนี้ โดยอนุมัติงบประมาณอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้ผลิตเป็นอย่างดี ให้คำปรึกษา แนะนำ หมั่นมาดูแลติดตามเสมอแม้จะต้องทำงานมีค่า และท่านเป็นผู้ประสานงานเป็นอย่างดี

การผลิตนวัตกรรมเรื่องที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ โรงเรียนโคสนใจและเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศส กรุณาติดต่อผู้เขียนได้ที่โรงเรียน และขอขอบพระคุณคณะครูอาจารย์หลาย ๆ โรงเรียนทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและนิสิตนักศึกษาหลายมหาวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย สนใจมาศึกษาและดูงานบรรยายภาคในการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตนวัตกรรมทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่โรงเรียนสตรีวัดระฆัง และโดยเฉพาะต้องขอภัยอาจารย์อีกหลายโรงเรียนที่ขอเอกสารมาแต่ยังไม่ได้รับเพราะเอกสารหมด บังเอิญช่วงนี้ผู้เขียนสอนเพียงคนเดียว ช่วงปิดเทอมเมื่อมีอาจารย์กลับมาจากการอบรมที่ฝรั่งเศสแล้ว จะได้จัดทำเพิ่มเติมและจะจัดส่งไปให้แน่นอนค่ะ

การศึกษา : ความล้มเหลวของ วิธีการสอนแบบใหม่

สุธีย์ วงเวียรน *

สเตฟานี เด็กหญิงวัย 8 ขวบ กำลังเล่นอยู่กับบรรดาเศษกระดาษสีฟ้าตรงหน้า เธอได้เขียนประโยคในกระดาษชิ้นหนึ่งว่า "Je cai le fer" (ที่ถูกคือ "Je sais le faire") ผู้เชี่ยวชาญการแก้ปัญหาด้านภาษาของเด็กซึ่งดูแลสเตฟานีหันมาพูดกับเราด้วยท่าทางไม่ค่อยสบายใจว่า "คุณเห็นไหมว่าแกยังเขียนผิดอยู่อีก" สเตฟานีเป็นเด็กที่เรียกกันว่า "มีปัญหาด้านการอ่าน" สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เธอต้องมาที่ศูนย์แก้ไขปัญหาด้านภาษาของเด็กใกล้ถนนซ็องส์-เอลิเซ่ แห่งนี้เพื่อเรียนอ่านและเขียนเขียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้โรงเรียนสอนเธอไม่ได้ผล

น่าสงสัยว่าเด็กฉลาด ๑๐ ขวบสเตฟานีต้องมาตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ได้อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับสเตฟานีเกิดจากระบบการสอนอ่านที่ล้าสมัยเกินไป ซึ่งเป็นการสอนแบบประสมอักษร (ก-า-กา) เธอกล่าวเสริมอีกว่า "สเตฟานีเป็นเด็กหัวอ่อนแวกติดกับการอ่านแบบสะกดคำมากเกินไปจนมองเห็นแค่ตัวอักษร จึงต้องแก้ไขนิสัยที่ผิดพลาดของแกตรงจุดนี้ และพยายามสอนให้แกรู้จักอ่านคำแบบรวมความ"

มีเด็กเป็นจำนวนหมื่น ๆ คนที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกับสเตฟานี ซึ่งเราจะพบเห็นได้ตามศูนย์แก้ไขปัญหาด้านภาษา ในชั้นเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา หรือที่ศูนย์การแพทย์ด้านจิตวิทยาการศึกษา สถานการณ์ดังกล่าวทำให้เราต้องย้อนมามองว่าเป็นความล้มเหลวของวิธีการสอนในโรงเรียนหรืออย่างไร วิธีไหนกันแน่ที่ล้มเหลว ทุกวันนี้วิธีการสอนอันหลากหลายได้สร้างความสับสนขึ้น กรณีวิชาการอ่าน มีทั้งวิธีสอนอ่านแบบประสมอักษรและวิธีสอนอ่านแบบรวมความ วิชาคณิตศาสตร์ มีทั้งวิธีสอนเลขคณิตในใจและวิธีใช้อุปกรณ์ช่วย วิชาประวัติศาสตร์ มีทั้งวิธีให้นักเรียนท่องจำบทสรุปการเรียนและวิธีให้นักเรียนอ่านเอกสารแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์เอาเอง ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่านักเรียนสมัยนี้เรียนอะไร และความเป็นไปโรงเรียนเป็นอย่างไรรบรคาผู้ปกครองเริ่มวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานของตน

สิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ก็คือ การศึกษาในปัจจุบันยังได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในช่วงทศวรรษหลัง ค.ศ. 1970 ในช่วงนั้นวงการการศึกษาที่เคยรักษาแนวเดิมมาเป็นกึ่งศตวรรษเกิดการตื่นตัวทางด้านวิธีการสอน วิธีการสอนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างฉับพลัน คนทั้งหลายพากันมองว่าตามระบบการศึกษาแบบเก่านักเรียนมีหน้าที่ "เรียนหนังสือ" แต่เพียงอย่างเดียว จึงได้เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลง คือให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มีการทำกิจกรรมเพื่อเตรียมเข้าสู่บทเรียน ซึ่งทำให้เด็กเกิดการตื่นตัวและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นในช่วงทศวรรษหลัง ค.ศ. 1970 จึงเป็นยุคที่นักเรียนได้แสดงท่าทางได้หัดเขียนโคลงกลอน ทำการฝีมือเป็นยุคของการรายงานหน้าชั้นเรียน การใช้โสตทัศนูปกรณ์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และการฉายสไลด์ ในยุคนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของวิชาต่าง ๆ ให้กว้างขึ้น มีการสร้างวิชาใหม่ ๆ ขึ้น เช่น คณิตศาสตร์แบบใหม่เบื้องต้น ภาษาศาสตร์เบื้องต้น หรือประวัติศาสตร์แนวใหม่ ในด้านการสอนก็เปลี่ยนไป ไม่มีครูผู้สอนคนไหนยอมใช้หนังสือแบบเรียนในวิชาภูมิศาสตร์หรือ สอนเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ในวิชา

* บทความแปลจากเรื่อง "Ecole: l'échec des nouvelles méthodes" เขียนโดย François DUFFY และ Véronique MAUMUSSON ตีพิมพ์ในนิตยสาร LE POINT ใช้ประกอบการศึกษาวิชาแปล ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติศาสตร์ และหันมาพานักเรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่ หรือเข้าชมพิพิธภัณฑ์ หรือศาลาเทศบาลต่าง ๆ แทน แคลร์ ฟาแต็ง ครูที่เมืองโอแบร์ว็องวิล ในมณฑลอีฟลินได้เล่าถึงเหตุการณ์ ในสมัยนั้นว่า “ดิฉันจำได้ว่า เจ้าหน้าที่ตามศาลาเทศบาลจะเปิดเทปที่อัดไว้ให้นักเรียนฟัง เพราะเมื่อที่จะต้องพานักเรียนกลุ่มแล้วกลุ่มเล่าชมสถานที่” สิ่งที่เป็นปัญหาก็คือ เมื่อครูไม่สอนรายชื่อเมืองหลวงของมณฑลต่าง ๆ ก็เลยแทบจะไม่สอน อะไรเลย โรเซ่ ฟิตแตร์ ศึกษานิเทศก์เขตได้สรุปเรื่องนี้ว่า “มันเหมือนกับเราตัดเนื้อดีทิ้งไปพร้อมกับเนื้อร้าย ในช่วงศตวรรษหลัง ค.ศ. 1970 ความรู้ของเด็กหมดความสำคัญไปโดยสิ้นเชิง การทำเป็น การแก้ปัญหาคือเป็นต่างหาก ที่กลายมาเป็นหัวใจของการศึกษา กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หลักสูตรได้นำเอาวิชาต่าง ๆ เข้ามาผสมปนเปกันไปหมด จนไม่รู้ว่ นักเรียนเรียนวิชาอะไรในชั้นใด”

ครั้นมาถึงช่วงทศวรรษหลัง ค.ศ. 1980 ก็เกิดปฏิกริยาโต้กลับที่รุนแรงไม่แพ้กัน สื่อมวลชนต่างประณามความผิดพลาดของการศึกษาแนวใหม่ ซึ่งเหล่านี้สร้างผลกระทบตึงแก่สาธารณชนเป็นอย่างมาก “ลูกหลานของคุณอ่านหนังสือไม่ออกแล้ว” “ลูกหลานของคุณไม่รู้ประวัติศาสตร์” “ลูกหลานของคุณไม่มีความรู้อะไรเลย” เริ่มมีผู้คัดค้านวิธีการสอนแบบใหม่ที่เคยทรงอิทธิพลอยู่ในช่วงทศวรรษหลัง ค.ศ. 1970 และหันกลับมาสู่ระบบที่ผู้สอนสามารถเลือกวิธีการสอนได้ตามใจชอบ คงไม่ต้องกล่าวหาว่าการเปลี่ยนกลับไปกลับมาเช่นนี้ก็ได้ออกให้เกิดความเสียหายต่อการศึกษาเพียงใด

เด็กสมัยนี้เขาเรียนอะไรกันบ้าง ถ้าคุณเป็นคนในรุ่นที่เกิดก่อนปี ค.ศ.1960 คุณจะต้องงุนงงกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน ซึ่งจะแตกต่างกับการเรียนการสอนในสมัยเด็ก ๆ ของคุณอย่างสิ้นเชิง ในช่วงระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา วิธีวิธีการสอนได้เปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ยกตัวอย่างเช่น การสอนอ่าน ถ้าเป็นสมัยก่อนครูจะอ่านบทเรียน โดยออกเสียงและใส่อารมณ์ให้เหมาะสมตามธรรมชาติ และนักเรียนก็อ่านออกเสียงตามครูทั้งชั้น อาจจะเป็น 5 เที้ยว 6 เที้ยว หรือ 7 เที้ยว ก็แล้วแต่ และก็จะขำโหมงเรียนเท่านั้น ถึงเด็กจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านก็ไม่ใช้สิ่งสำคัญ แต่สำหรับการสอนอ่านในปัจจุบันนั้น ครูจะแจกบทอ่านให้นักเรียนอ่านในใจ ซึ่งครูอาจจะกำหนดเวลาหรือไม่ก็ได้ เมื่อนักเรียนอ่านจบครูก็จะตั้งคำถามเกี่ยวกับ บทอ่านนั้นเพื่อวัดความเข้าใจของนักเรียน หรืออาจจะทำสิ่งที่เรียกว่า “แบบทดสอบการอ่าน” (ซึ่งมีคำสั่งประเภท “จงวงกลมล้อมรอบคำสุดท้ายของประโยคที่ 3 ”)

การเปลี่ยนแปลงด้านการสอนไวยากรณ์ ก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน มารี เซอน วิแยพ ลอมแบร์ อาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสในวิทยาลัยฝึกหัดครูที่ แซงค์ แซร์แมง อ็องเลย์ กล่าวว่า “การสอนไวยากรณ์ตามแบบเก่า เริ่มจากครูให้กฎเกณฑ์ตามหนังสือเรียน และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดตามกฎนั้น ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ นักเรียนจะเป็นผู้สรุปกฎเกณฑ์เอาเองจากแบบฝึกหัดที่เขาทำ โดยสังเกตและใช้ความคิดเพื่อหากฎไวยากรณ์ได้เอง”

สำหรับวิชาประวัติศาสตร์ ก็ใช้วิธีการเดียวกัน สิ้นสุดกันที่ตำราของ เลอ มาเลต์ และ อีซาค ที่มีแต่คำบรรยายและบทสรุป เดียวนี้ตึก ๆ เรียนรู้จากเอกสารจริงต่าง ๆ ฌ็อง เอบราร์ด นักวิจัยของสถาบันวิจัยวิธีการสอนแห่งประเทศฝรั่งเศสกล่าวว่า “แบบเรียนประวัติศาสตร์สมัยนี้ จะบรรจุเอกสารจริงได้แก่ แผนที่ ภาพ เอกสาร ในสมัยนั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งกระตุ้นสำหรับสร้างความคิดให้นักเรียน เอกสารเหล่านี้มีคำถามประกอบ เพื่อชี้แนะวิธีคิดให้กับนักเรียน การเรียนประวัติศาสตร์ในสมัยก่อนคือการเรียนรู้เรื่องราวอันรุ่งโรจน์ที่จะต้องจดจำให้ได้ แต่มาในยุคนี้ การเรียนประวัติศาสตร์ ได้กลายมาเป็นกิจกรรมทางปัญญาอย่างแท้จริง”

ไม่ว่าจะเป็นการเรียนอ่านแบบในใจแล้วตอบคำถาม หรือการเรียนไวยากรณ์ โดยนักเรียนสรุปกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง หรือแม้แต่วิชาประวัติศาสตร์ที่ใช้เอกสารจริง หัวใจหลักของการศึกษาแบบใหม่ก็คือ

การทำกิจกรรมแนวคิดเรื่องกิจกรรมก็คือผลสรุปที่ได้มาจากแนวคิดอันหลากหลายที่เสนอขึ้นในช่วงทศวรรษหลัง ค.ศ. 1970 และกลายเป็นที่ยอมรับกันในวงการศึกษา คำว่า “กิจกรรม” กลายเป็นคำศัพท์ลึกลับที่ปรากฏอยู่ทุกหนทุกแห่งในบทบัญญัติการศึกษา เช่น “ถึงเวลาที่ต้องล้มเลิกการเรียนแบบเก่าได้แล้ว การเรียนรู้ของนักเรียนจะมีใช่เป็นแบบท่องจำโดยไม่คิดอีกต่อไป แต่นักเรียนต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง” นั้นหมายความว่าในสมัยก่อน การเรียนการสอนเป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้แต่ในปัจจุบันนักเรียนต้อง “ค้นพบ” “คิดค้น” และ “สร้างสรรค์” ความรู้ได้ด้วยตนเอง แม้บทบัญญัติของทางราชการจะกล่าวในบางตอนว่า “ครูมีอิสระและมีหน้าที่ในการเลือกวิธี และ ขั้นตอนการสอน” หากในความเป็นจริงก็ไม่มีอะไรให้ครูเลือกมากนัก เพราะมีข้อความตอนหนึ่งบังคับว่า “การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาต้องมีพื้นฐานอยู่บนกิจกรรม” นี่คือนโยบายกระทรวงศึกษาฯ ได้กำหนดไว้

อะไรคือสาเหตุและพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงนี้ใคร ๆ เชื่อกันว่าในโลกปัจจุบันโทรทัศน์และกิจกรรมบันเทิงทั้งหลายส่วนมาดดึงดูดความสนใจของเด็กทุกเมื่อเชิ้อวัน เด็ก ๆ คู่้นเคยกับการที่สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจะต้องชวนสนุกสนานเพลิดเพลินและน่าสนใจ โรงเรียนมิได้เป็นแหล่งเดียวที่จะให้ความรู้แก่เด็กอีกต่อไป ในสภาพเช่นนี้จึงไม่อาจบังคับให้เด็กทนอยู่กับการเรียนที่ไม่มีอะไรสนุกสนาน แห่งแล้ง และน่าเบื่อหน่ายได้ อานน์ครูประถมแถบชานเมือง เลอ อาฟเวอระ กล่าวว่า “พวกเด็ก ๆ จะไม่ยอมทนเป็้ออะไรเลยแม้แต่น้อย สิ่งที่ครูต้องทำตลอดเวลาคือ พยายามกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและอยากเรียนรู้” ปีแอร์ แบร์เซล อาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยม มาร์เซล ก็องปียี ที่เมืองแบร์เน่ (มณฑลเออร์) กล่าวเสริมว่า “เดี๋ยวนี้ครูจะนั่งบรรยายที่โต๊ะตลอดทั้งชั่วโมงไม่ได้อีกแล้ว นักเรียนเขาไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องตั้งใจฟัง นักเรียนสมัยนี้เรียกร้องจากราสูงมาก” ดังนั้นการเรียนการสอนจึงได้เน้นกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องต่อภาพของเด็กที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ในระดับประถมศึกษาครูจึงพยายามทำให้ความรู้เป็นสิ่งที่น่าเพลิดเพลินกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจ แม้กระทั่งวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งปกติไม่มีอะไรน่าสนใจ ก็ได้เปลี่ยนรูปแบบไปโดยให้เด็กเล่นเกมต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนหัดนับเลข โดยใช้ไม้หรือเบียดแทน มีการใช้ลูกบอลเพื่อสอนแนวคิดเกี่ยวกับจุดศูนย์กลาง เป็นต้น ตัวอย่างอีกอันหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่เพลิดเพลิน คือ ได้มีการจัด “มุมอ่านหนังสือ” ซึ่งประกอบด้วยชั้นวางหนังสือ 2-3 ชั้น มีหนังสือ มีพรม หมอนอิง และกระดางต้นไม้ “มุมอ่านหนังสือ” เช่นนี้มีอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน เมื่อจบชั่วโมง นักเรียนจะมาเสริมสร้างรสนิยมในการอ่านของตน ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ คุณครู ต้องไต่ แห่งเมือง ร็องบูเยต์ กล่าวว่า “มุมอ่านหนังสือนี้เป็นสถานที่พิเศษสำหรับพวกเด็ก ๆ ที่เดียว”

อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่มุ่งเน้นกิจกรรมนี้ มิใช่มีขึ้นเพียงเพื่อดึงดูดความสนใจจากเด็กเท่านั้น ในทางทฤษฎี นักการศึกษาเห็นว่าการสอนด้านกิจกรรมเป็นวิธีการเดียวที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับสิ่งอันพึงประสงค์ นั่นคือ กิจกรรมจะช่วยเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้มีความเป็นตัวของตัวเอง และให้มีความรับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น เพื่อให้เกิตทักษะการเขียนในชั้นประถม (นักเรียนอายุประมาณ 7-8 ขวบ) ครูจะฝึกนักเรียนเขียนเล่าเรื่อง จดคำบรรยาย สรุปความ ตอบแบบสอบถาม เขียนจดหมายสมมุติต่าง ๆ หรือเขียนคำบรรยายประกอบภาพ รวมความแล้วฝึกการเขียนทุกรูปแบบที่มีอยู่ในปัจจุบันการสอนดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่อยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมการเขียน การสอนนี้เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคน และยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับหนังสือและศิลปวัฒนธรรมเมื่ออยู่ที่บ้าน

แนวความคิดหลักเชิงอุดมคตินี้เองที่ผลักดันให้แนวการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลายมาเป็นปรัชญาการศึกษาแห่งชาติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้วิพากษ์วิจารณ์การศึกษาดังกล่าวอย่างรุนแรงมาโดยตลอด ซึ่งผู้วิจารณ์เหล่านั้นเห็นว่า โรงเรียนควรจะเป็นสถานที่แห่งการถ่ายทอดความรู้เป็นอันดับแรก

สำหรับนักการศึกษา “หัวเก่า” ความคิดที่จะให้เด็ก “สร้างความรู้” ด้วยตนเองนั้น มีผลทำให้นักเรียนได้ประโยชน์จากโรงเรียนน้อยลงไปมาก เด็กอายุเพียงน้อยนิดจะมีปัญญามากันพบทฤษฎี และกฎเกณฑ์ที่ครูจ้องสอนเอาไว้ได้อย่างไรกัน พวกเขาโตพอแล้วหรือที่จะใช้วิจารณญาณด้วยตนเอง และพวกเขาจะสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีข้อมูลอะไรเลยได้อย่างไร คำถามเหล่านี้ล้วนน่าขบคิด เพราะเมื่อล้มเลิกการสอนแบบบรรยายไปแล้ว การศึกษาแบบใหม่ก็กลายเป็นระบบที่นักเรียนแทบไม่ได้เรียนอะไรเป็นขั้นเป็นอัน และครูก็สามารถสอนอะไรเลื่อนเปื้อนได้ตามใจชอบ ผู้ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อแนวการศึกษาแบบใหม่ที่เกิดขึ้นหลัง ค.ศ. 1968 เห็นว่า ครูไม่ควรผลักรถการค้นหาคำรู้ไปให้กับเด็ก นายกี บาเยต์ นายกสมคามข้าราชการอาจารย์อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “คุณอาจจะไม่ทราบว่าการสอนแบบบรรยายแต่ละครั้ง อาจารย์ต้องเตรียมการสอนมากมายแค่ไหน และที่ต้องเตรียมการสอนอย่างดีนั้น ก็เพื่อช่วยให้เด็กไม่ต้องเสียเวลาค้นหาความรู้ในส่วนที่ครูบรรยาย ความรู้ที่เด็กได้จากการบรรยาย 1 ชั่วโมงนั้น ถ้าใช้ในการสอนแบบเน้นกิจกรรมต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2 ชั่วโมงเพื่อให้เด็กเก่งได้ความรู้ในปริมาณเดียวกัน และยังถ้าเป็นเด็กอ่อนด้วยแล้วอาจต้องใช้เวลา 10-15 ชั่วโมงเลยทีเดียว” เมื่อเป็นเช่นนี้ เราคงเห็นแล้วว่า นักการศึกษาหัวเก่าและนักการศึกษาหัวใหม่ต่างก็เข้าใจทัศนะของอีกฝ่ายหนึ่งคิดไปอย่างสิ้นเชิง

เราจะละเอียดข้อโต้แย้งของพวกนักการศึกษาหัวเก่าเหล่านี้โดยเห็นว่าพวกเขาหัวโบราณกระนั้นหรือที่จริงแล้วความคิดของพวกเขาจะมีเหตุผลน่ารับฟังอยู่หลายประการ หากพิจารณาให้ดี เราจะเห็นว่าตามวิธีการสอนแบบใหม่ครูเรียกร้องจากนักเรียนมากเกินไป โดยปล่อยให้เด็กแสวงหาคำรู้ตามลำพังจากแบบฝึกหัดมากมาย และข้ามขั้นตอนของการท่องจำหรือการอ่านออกเสียงไปเสีย ในการสอนอ่าน ครูมุ่งเน้นการอ่านเอาเรื่องอย่างรวดเร็ว ซึ่งเกินวัยของเด็ก ในวิชาประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ชั้นประถม นักเรียนต้องสามารถ “วิเคราะห์ วิจัยเอกสารจริงต่าง ๆ ได้” (ตามข้อกำหนดของกระทรวง ฯ) และมารายงานหน้าชั้นยิ่งกว่านั้นบางครั้งครูก็สอนโดยใช้ภาษาที่เข้าใจยาก คุณครู เกโนต์ ครูประถมในเขต 18 ของปารีส กล่าวว่า “ในแบบเรียนไวยากรณ์ประถมหนึ่งที่ดีฉันสอนอยู่นี้ จะไม่ใช่คำว่า “ประธาน” (Sujet) แต่จะใช้คำว่า “กลุ่มนาม” (Groupe nominal) แทน และคำว่า “คำนำหน้านาม” (Article) ก็ใช้คำว่า “คำกำหนดนาม” (Déterminant) แทน เด็ก 7 ขวบ ที่ไหนจะเข้าใจเรื่องเหล่านี้ได้”

การสอนแบบใหม่ปล่อยให้เด็กหาความรู้เองมากเกินไป และในเวลาเดียวกัน เด็กก็ได้รับความรู้น้อยเกินไป เวลาอันมีค่าหลายต่อหลายชั่วโมงหมดไปกับเกม การแสดงท่าทาง การเขียนข่าวบนโปสเตอร์ ติดผนัง การวาดภาพการ์ตูน การวาดแผนผังลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การระบายสี สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กเพลิดเพลิน และก็เป็นที่ธรรมดาที่เด็กต้องชอบการสอนแบบนี้มากกว่าการสอนแบบบรรยาย ว่ากันว่า การสอนแบบนี้ทำให้คุณภาพของนักเรียนสูงขึ้น แต่ที่จริงแล้วเราไม่ได้ตั้งเกณฑ์การวัดมาตรฐานของนักเรียนไว้สูงนัก ตัวอย่าง เช่น การเขียนตามคำบอก มักจะมีการสอนคำยาก ๆ ไว้ล่วงหน้า อุปกรณ์การสอนก็ไม่ประเทืองปัญญา แบบฝึกหัดก็แสนจะง่าย ตัวอย่าง เช่น ครูคณิตศาสตร์ได้ล้อเลียนโจทย์คณิตศาสตร์ในสมัยนี้ไว้ว่า “ชวานาคคนหนึ่งหัวงมึนฝรั่งคนหนึ่ง จงวงกลมล้อมรอบคำว่า “มันฝรั่ง” และอภิปรายกับเพื่อนข้าง ๆ เกี่ยวกับคำนี้” ในเรื่องทั้งหมดนี้ สิ่งที่เหมาะสมที่สุดจากการเรียนแบบนี้ ก็คือ ความจำ ซึ่งคนมักจะเห็นว่าเป็นเพียงการท่องแบบขึ้นใจ การเรียนแบบใหม่ไม่สนับสนุนความสามารถด้านการจำของนักเรียน และจะใช้

ความจำก็เฉพาะเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จริง ๆ ได้แก่สูตรคูณ การผันกริยา และอาขยาน มีครูเป็นจำนวนมากไม่กล้าบอกตรง ๆ ว่าเสียตายที่การฝึกความจำกลายเป็นสิ่งที่ถูกเหยียดหยาม

นอกจากพวกที่นิยมระบบการเรียนการสอนในสมัยก่อนจะโจมตีแนวคิดของ "ลัทธิการศึกษา" แบบใหม่นี้แล้ว ระบบการศึกษาดังกล่าวยังประสบความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงอีกด้วย กล่าวคือ ร้อยละ 20 ของนักเรียนที่ขึ้นระดับ 6 (ซึ่งเป็นปีแรกของชั้นมัธยม) ยังอ่านหนังสือไม่ออก ตัวเลขนี้เองก็แสดงให้เห็นแล้วว่า ต้องทบทวนการศึกษาแบบใหม่ทั้งครูและผู้บริหารต่างหวนกลับมาพิจารณาการเรียนการสอนแต่ละวิชา และ "กระแสนอกกลับ" นี้ค่อนข้างจะรุนแรง แต่ก็มิได้หมายความว่า จะย้อนกลับไปใช้วิธีการสอนแบบเก่าอีก ในโรงเรียน ครูกลับมาถือสวาทในวิธีการสอนอีกครั้งหนึ่ง และการผสมผสานวิธีการสอนแบบเก่ากับแบบใหม่ก็ทำให้เกิดความสับสน ซึ่งผู้เสียหายในเรื่องนี้ก็คือตัวนักเรียน ในช่วงปีหลัง ๆ วิธีการสอนแต่ละวิชาได้เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาจนหาความแน่นอนไม่ได้ หากเราพิจารณา วิชาแต่ละวิชา เช่น การอ่าน ไวยากรณ์ คณิตศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ เราจะพบเรื่องน่าประหลาดใจไม่น้อย และที่สำคัญก็คือ ปัญหาใหญ่ในการเรียนการสอนก็มักจะไม่ได้อยู่ในจุดที่เราคาดคิด

ยกตัวอย่าง เช่น คนมักจะพากันเชื่อว่า ความล้มเหลวในด้านการอ่านของนักเรียนเกิดจากวิธีการสอนอ่านแบบรวมความ ผู้นำของวิธีการสอนแบบนี้คือ ฉ็อง ฟูก็องแบร์ ซึ่งคัดค้านวิธีการสอนอ่านแบบประสมอักษร โดยมีความเชื่อว่า การอ่านมิใช่การสะกดและออกเสียงตัวอักษรทีละตัว แต่การอ่านคือการทำความเข้าใจเขียนด้วยสายตา ยกตัวอย่างข้อความต่อไปนี้ " Les poules du couvent couvent" หรือ " Nous portions nos portions" (เช่นในภาษาไทย สวาน้อยตากลม ออกมานั่งตากลมที่หน้าบ้าน หรือ เรือโคลงเพราะโคลง จากตัวอย่างนี้เห็นได้ว่า เราจะไม่สามารถอ่านประโยคได้อย่างถูกต้อง ถ้าไม่ได้ดูข้อความทั้งหมดก่อน ด้วยความคิดนี้เอง การเรียนการสอนอ่านจึงต้องกระทำด้วยวิธีการเฉพาะ การเรียนอ่านแบบสะกดคำ โดยไม่เข้าใจความถูกยกเลิกไป ครูจะสอนให้นักเรียนพิจารณาข้อความทั้งหมด และนักเรียนจะเป็นผู้ค้นพบความหมายของข้อความโดยดูจากภาพหรือเปรียบเทียบคำใหม่ ๆ กับคำที่เคยรู้จักแล้ว แน่ใจว่าพวกที่นิยมการสอนอ่านแบบประสมอักษรเห็นว่า วิธีการสอนดังกล่าวเป็นเรื่องเหลวไหลไร้เหตุผล ลิเลียน ลูร์ชาต์ หัวหน้ากลุ่มต่อต้านวิธีการสอนแบบรวมความ ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "ถ้าเราไม่สอนให้เด็กประสมอักษรแล้ว เด็กจะเรียนรู้ภาษาเขียนที่ต้องใช้ตัวอักษรได้อย่างไร" ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกวิธีการสอนอ่านแบบรวมความ ซึ่งวิธีนี้ก็ได้รับการขัดกันแล้วว่าเป็นตัวการของความล้มเหลวในการอ่าน การสะกดตัวอักษร ผิด ฯลฯ อย่างไรก็ตามเราควรจะไปโทษวิธีการสอนอ่านแบบรวมความและครูผู้สอนด้วยวิธีนี้หรือ

ฌ็อง เอบราร์ด จากสถาบันวิจัยวิธีการสอนแห่งประเทศฝรั่งเศส ตอบคำถามในเรื่องนี้ว่า "วิธีการสอนอ่านแบบรวมความนั้น จริง ๆ แล้วไม่เคยมีตัวตน ผมได้ศึกษาวิวัฒนาการสอนในศตวรรษที่ 20 มาเป็นเวลานาน ก็ยังไม่เคยพบการสอนวิธีนี้มันเป็นเพียงคำลอย ๆ ไม่มีความหมายอะไร" สำหรับ เอบราร์ด ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์การอ่านแล้ว ดูเหมือนว่าการโต้แย้งระหว่างผู้นิยมการสอนแบบประสมอักษรกับผู้นิยมการสอนแบบรวมความนั้นเป็นเรื่องที่ไม่มีแก่นสาร เราได้เข้าใจผิดไปว่าวิธีการสอนแบบรวมความได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในความเป็นจริง วิธีการสอนแบบนี้ก็เคยมีอยู่เลยในโรงเรียน ฌ็อง เอบราร์ด คิดว่า เหตุผลที่แท้จริงของการโต้แย้งระหว่างการสอน 2 วิธีนี้ คือ การชิงดีชิงเด่นกันระหว่างนักการศึกษา (ลิเลียน ลูร์ชาต์ กับ ฉ็อง ฟูก็องแบร์) ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็มีผู้สนับสนุนตนในหมู่สาธารณชนคนทั้งหลายต้องการหาตัวการที่ทำให้เด็กมีปัญหาในการอ่าน จึงพากันไปโทษวิธีการสอนอ่านแบบรวมความ ซึ่งก็เป็นเพียงแพะรับบาปเท่านั้น

ฌ็อง เอบราร์ต เป็นคนที่วางตัวตามสบาย มีผมหงอกประปราย ที่จริงแล้วในวงการศึกษายกอยู่ในค่ายของนักการศึกษา “สมัยใหม่” ด้วยท่าทางที่ยิ้มแย้มแต่ค่อนข้างไปในทางเยาะเย้ย เขาสนุกกับการ “ซ้ำแหละ” คำนานของวิธีการสอนอ่านแบบรวมความ ในความคิดของเขา วิธีการสอนนี้ นอกจากจะไม่แพร่หลายแล้ว คนยังมักจะเห็นวิธีการสมัยใหม่และขัดกับธรรมชาติ ทั้ง ๆ ที่เป็นวิธีที่มีมานานแล้ว ฌ็อง เอบราร์ต ได้ย้าว่า “เท่าที่ทราบ วิธีการเรียนอ่านแบบนี้มีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 12 เช่น เอกสารในยุคกลางได้พูดถึงแผนรูปหนึ่ง ซึ่งเรียนอ่านด้วยตนเอง โดยดูภาพนักบุญต่าง ๆ เทียบกับชื่อนักบุญที่เขียนไว้ใต้ภาพเหล่านั้น พวกเขาครูสอนตามบ้าน ในศตวรรษที่ 18 ก็ขึ้นชื่อวิธีการสอนแบบรวมความนี้เช่นกัน ในศตวรรษนั้นผู้เชี่ยวชาญในการสอนวิธีนี้ได้แก่ รุสโซ คุณคงจำได้ถึงวิธีการสอนอ่านในหนังสือเรื่อง “เอมิล” ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คุณเขียนข้อความสั้น ๆ ว่าอาหารว่างฟรุ้งนี่จะมีครีม แล้วยื่นข้อความนี้ให้อมิล อมิลอ่านหนังสือไม่ออก พอวันรุ่งขึ้น เขาจึงไม่ได้มาทานครีม เมื่อเวลาอาหารว่างผ่านไป คุณก็บอกเขาว่า “ในข้อความเขียนไว้ว่า “มาทานครีมกัน” เมื่อเธอไม่มาฉันก็เลยทานคนเดียว” อมิลหัดอ่านหนังสือด้วยวิธีการนี้ซึ่งก็เป็น วิธีการสอนอ่านแบบรวมความชัด ๆ

แต่เราจะนำวิธีการที่ใช้สอนอีเมลเพียงคนเดียวเช่นนี้ มาใช้กับเด็ก 20-30 คน ในชั้นเรียนได้หรือ ในบรรดาวิธีการสอนอ่านทั้งหมด วิธีสอนแบบรวมความนี้เป็นวิธีสอนที่ต้องระมัดระวังที่สุด ถ้าจะนำมาใช้กับเด็กนักเรียนเป็นกลุ่ม วิธีการสอนแบบนี้เกิดขึ้นในกรอบของการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว และก็ควรจะให้อยู่ในกรอบนั้น แต่ปรากฏว่าได้มีการนำวิธีการนี้มาใช้ในโรงเรียนอยู่พักหนึ่ง ในช่วงทศวรรษหลังปี ค.ศ. 1970 นักเรียนคนหนึ่งซึ่งเกิดในปี ค.ศ. 1965 ได้กล่าวถึงสมัยนั้นว่า “ผมก็เป็นคนหนึ่งที่ย่านอ่านด้วยวิธีการสอนอ่านแบบรวมความ เช่น ผมเรียนคำว่า กระจ่าบ โดยดูจากภาพ ซึ่งมีคำว่ากระจ่าบเขียนอยู่ใต้ภาพนั้น แต่ผมยังโชคดีที่เมื่อเวลาอยู่บ้าน ยายสอนผมอ่านหนังสือด้วยวิธีประสมอักษร”

จริง ๆ แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสมัยใดการสอนอ่านก็มีเคล็ดลับอย่างที่มีคนบางคนคิด เพราะวิธีการสอนที่ใช้กันมากที่สุดในโรงเรียน ก็คือ การสอนแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด และก็ยังเป็นวิธีที่หลักสูตรของกระทรวง ๗ สนับสนุนอย่างเป็นทางการ เป็นหนังสือแบบเรียนอ่านที่แพร่หลายที่สุดในช่วง 10 ปีมานี้ก็ใช้วิธีผสมผสานดังกล่าว (ฌ็อง เอบราร์ต ยืนยันด้วยรอยยิ้มว่า แบบเรียนชื่อ “ตามกระแสของคำ” (Au fil des mots) ของสำนักพิมพ์นาตอง เป็นแบบเรียนที่เหมาะสมที่สุดจะหาได้ในขณะนี้) มีครูประมาณร้อยละ 70 ที่ใช้แบบเรียนนี้ ครูเหล่านี้ส่วนใหญ่กล่าวว่าตั้งแต่สอนหนังสือมาพวกเขาไม่เคยใช้แบบเรียนอื่นเลย

ชื่อของวิธีการสอนแบบผสมผสานก็บอกชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นวิธีที่รวมเอาการสอนแบบประสมอักษรกับการสอนแบบรวมความเข้าไว้ด้วยกัน แต่ในความเป็นจริงการสอนแบบประสมอักษรจะมีสัดส่วนมากกว่าการสอนแบบรวมความ การสอนแบบรวมความที่แทรกเข้าไป ก็มุ่งหมายเพียงเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการสอนแบบประสมอักษรเพียงอย่างเดียว ฌ็อง เอบราร์ต อธิบายว่า “การสอนอ่านที่ใช้แต่วิธีประสมอักษรได้ทำให้นักเรียนรู้แล้วรู้เล่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านอย่างแท้จริง ครูที่ใช้วิธีแบบนี้ไม่ได้ฝึกเด็กให้อ่านออกเสียงดัง ๆ และเด็กก็หลงคิดไปว่านั่นคือการอ่าน” วิธีการสอนแบบผสมผสานมุ่งที่จะแก้ไขข้อบกพร่องโดยอาศัย “การเริ่มต้นสอนแบบรวมความ” ซึ่งเน้นความเข้าใจสิ่งที่อ่านเป็นหลัก

การเริ่มต้นสอนแบบรวมความนี้ อาจทำได้ 2 วิธี คือ วิธีแรก ตั้งแต่เปิดภาคเรียน ครูให้เด็กเรียนรู้คำประมาณ 20-30 คำ (เช่น พ่อ-หนู-น้อยวีรี่ - ร้องเพลง-กิน-แอปเปิ้ล ฯลฯ) วิธีนี้จะช่วยให้เด็กสามารถแต่งและอ่านประโยคง่าย ๆ ได้ (ตัวอย่าง เช่น พ่อร้องเพลง หนูน้อยวีรี่กินแอปเปิ้ล) การสอนแบบนี้จะกินเวลา 3 สัปดาห์ และในขณะที่เดียวกัน เราก็เริ่มสอนให้เด็กประสมอักษรด้วย วิธีที่ 2 ครูเริ่มบทเรียนโดยอ่านเรื่องสั้น ๆ ซึ่งมีภาพประกอบไปพร้อมกับนักเรียน แล้วดึงคำสำคัญออกมาเพื่อสอนการสะกด ครูประมาณส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบที่สองนี้

ส่วนวิธีการสอนให้อ่านในใจตามแนวของนักการศึกษาที่ชื่อ เดอโกลลี นั้นยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่า ให้อ่านประโยคจริงหรือไม่ แน่แน่นอนที่ว่า การสอนอ่านควรฝึกจดจำหมายในบั้นปลายให้เด็กสามารถอ่านในใจแบบผู้ใหญ่ได้ แต่การที่เราฝึกให้เด็กอ่านในใจตั้งแต่ยังเล็ก โดยไม่ให้ความสำคัญกับการอ่านออกเสียงเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วหรือ โดมินิค เบอแล็ง ผู้เชี่ยวชาญการแก้ปัญหาด้านภาษาของเด็กที่ปารีสได้ยืนยันว่า “ทุกวันนี้ได้มีผู้นำเอาทฤษฎีการศึกษาที่เลื่อนเปื้อนมาใช้บังคับเด็กไม่ให้อ่านออกเสียง” การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ได้พิสูจน์แล้วว่า การอ่านออกเสียงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก แบร์นาร์ด ทอแรส อดีตศึกษานิเทศก์ กล่าวไว้ว่า “การอ่านออกเสียง” สัมพันธ์กับกลไกทางสรีระประสาทซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติของวัยที่เริ่มพัฒนาการและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ เรื่องนี้ได้รับการยืนยันจากนักภาษาศาสตร์จิตวิทยา นักจิตวิทยาประสาท และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านระบบประสาท ดังนั้นจึงไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะไปห้ามอ่านออกเสียงในช่วงต้นของการสอนอ่าน”

ยิ่งกว่านั้นหากเราพิจารณาการสอนไวยากรณ์ในปัจจุบัน จะพบว่า มีข้อบกพร่องที่ร้ายแรงยิ่งกว่า การสอนอ่าน วิธีการสอนไวยากรณ์แบบเก่าถูกยกเลิกไปและแทนที่ด้วยสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญอย่าง อ็องเดร แชรว์เวล เรียกว่า “วิธีการสอนที่ผิดพลาด” ซึ่งได้แก่ ไวยากรณ์ที่เต็มไปด้วยภาษาเทคนิคซึ่งยืมมาจากวิชาภาษาศาสตร์

เรื่องทั้งหมดเริ่มขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1965-1970 ในขณะที่นั้นวิชาภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ได้รับความนิยมกันมากที่สุดในมหาวิทยาลัย วงวิชาการกำลังตื่นตัวกับผลงานของ จาคอบสัน และ ซอมสกี เป็นอย่างมาก ในสถานการณ์ดังกล่าวครูจะปล่อยให้เด็กไม่รู้จักศาสตร์อันมหัศจรรย์เช่นนี้กระนั้นหรือ ดังนั้นครูจึงไม่รีรอที่จะนำเอาภาษาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับไวยากรณ์ในชั้นมัธยมและแม้แต่ชั้นประถม นับตั้งแต่ต้นทศวรรษหลังปี ค.ศ. 1970 ไวยากรณ์ที่สอนในโรงเรียนจะเป็นไวยากรณ์แบบโครงสร้าง (Grammaire structurale) ไวยากรณ์แบบปริวรรต (Grammaire transformationnelle) ไวยากรณ์แบบผลิตประโยค (Grammaire générative) และไวยากรณ์ที่ใช้แผนผังต้นไม้ (Grammaire arborescente) อ็องเดร แชรว์เวล ได้กล่าวประชดประชันว่า “พวกครูคิดกันไปว่าการสอนสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กสามารถเข้าถึงศาสตร์อันสูงส่งได้” ผลที่เกิดขึ้นก็คือ มีแบบเรียนไวยากรณ์ที่ใช้แนวคิดแย้งกันปรากฏออกมามากมาย พวกครูไม่เข้าใจสิ่งที่พวกตนต้องสอนอย่างแท้จริง นักเรียนก็ถูกยึดเย็บแต่ความรู้ที่ไม่มีประโยชน์และหักพุดภาษาเทคนิคของอาจารย์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ 12 ขวบ โดยไม่เข้าใจสิ่งที่ตนพูด

สิ่งที่เป็ปัญหาก็คือ นับตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1970 มาถึงปัจจุบัน สถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเลย ไวยากรณ์ที่สอนในโรงเรียนก็ยังคงมีลักษณะของวิชาภาษาศาสตร์อยู่เช่นเดิม ยกตัวอย่างเช่น ในขณะนี้นักเรียนชั้นมัธยมทุกคนจะต้องรู้จักแนวคิดสำคัญเรื่อง “คำกำหนดนาม” (Déterminant) ซึ่งดึงมาจากไวยากรณ์แบบวิทยาศาสตร์ของ วักแนร์ และ แป็งซง คำกำหนดนามนั้นที่แท้แล้วก็คือ คำนำหน้านาม (Article) แต่ยังคงรวมไปถึง คำคุณศัพท์แสดงความเป็นเจ้าของ คำคุณศัพท์ที่ใช้ชี้บ่งคำนาม คุณศัพท์บอกจำนวนคำคุณศัพท์ที่ไม่ชี้เฉพาะ คำคุณศัพท์แสดงคำถาม และคำคุณศัพท์แสดงการอุทาน ดังนั้นสิ่งที่เรียกว่าคำกำหนดนามซึ่งครอบคลุมประเภทของคำอันหลากหลายที่มีอยู่แล้ว และคำซ้ำซ้อนนี้ก็ไม่น่าจะมีประโยชน์อันใดต่อการสอนไวยากรณ์ อ็องเดร แชรว์เวล กล่าวว่า “แนวคิดเรื่องคำกำหนดอาจจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ แต่ผมจะไม่นำเอาสิ่งนี้มาสอนในชั้นมัธยมและประถมอย่างแน่นอน” นอกเหนือจากเรื่องคำกำหนดนามแล้ว ในหลักสูตรไวยากรณ์ระดับมัธยมมีหัวข้อประเภท “กรรมที่กำหนดคำนาม (Complément de détermination) (ซึ่งต้องระวังไม่ให้สับสนกับคำกำหนดนาม) “มิติของกริยา” (Aspect du verbe) (ซึ่งที่แท้จริงอาจจะเทียบได้กับกาลในบางแง่) “แควงความหมาย” (Champs sémantiques) ซึ่งพบได้ทุกหนทุกแห่ง “เอนกบรรดภาพของคำ” (Parosémie) ซึ่ง โรลียง บาร์ต นิยมพูดถึง “คำตรงกันข้าม” (Antonymes) และ “คำเกือบ

พ้องรูป” (Paronyms) “สถานการณ์ของ วาทกรรม” (Situations de discours) และอื่น ๆ ทำนองนี้ อีกมาก เป็นที่น่าขบคิดว่า ชื่อที่ฟังดูหยาบและศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้จะมีประโยชน์อันใด ต่อการเรียนรู้ภาษาได้บ้าง วิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมก็เป็นอีกวิชาหนึ่งที่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของภาษาเทคนิค ในลักษณะเดียวกัน

ส่วนวิชาประวัติศาสตร์นั้นแล้ว ผู้คนพากันยินดีอย่างเอิกเกริกที่วิชานี้ได้ “รอดพ้น” จากการสอนแบบใหม่ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 1984 วิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนประถมได้ย้อนไปสู่รูปแบบการสอนแบบเก่าสิ้นสุดทันทีสำหรับการสอน “ประวัติศาสตร์แนวใหม่” แก่เด็กเล็ก ขณะนี้ได้มีการรื้อฟื้นความสำคัญ ของลำดับเหตุการณ์และความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ

แต่กระนั้นในบรรดาวิชาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาดูเหมือนว่าวิชาประวัติศาสตร์จะได้รับผลเสียจากการสอนแบบใหม่มากที่สุด มารี-อานน์ อาจารย์สอนระดับ 6 และ 5 (ปีที่ 1 และ 2 ของชั้นมัธยม) ของโรงเรียนมัธยมต้น 2 แห่ง ในมณฑล แซนเอมาร์นได้กล่าวว่า “ทางกระทรวง” พยายามให้เราใช้เอกสารชั้นต้น แผนที่ และรูปภาพ แบบเรียนประวัติศาสตร์ของระดับ 6 ก็แทบจะไม่มีคำบรรยายเลย และในชั้นเรียน ครูก็พยายามให้เด็กจดงานน้อยที่สุด” คำกล่าววิจารณ์ของสาววัย 26 ผู้นี้ช่างห่างไกลจากคำพูดอันสวยหรูหรือทฤษฎีการศึกษาอันสูงส่งทั้งหลายและก็ชี้ให้เห็นข้อเสียของการสอนแบบเน้นกิจกรรมอย่างตรงไปตรงมามากที่สุด สิ่งที่มารี-อานน์ กล่าวโทษเป็นอันดับแรกก็คือ อุปกรณ์การเรียนการสอนจำพวกแผนที่เปล่า แผนที่ที่ไม่มีคำบรรยาย ข้อความที่ต้องเติมคำโดยนักเรียนมีหน้าที่ระบายสีหรือเติมข้อความ (ตัวอย่าง เช่น “จงเติมคำที่ขาดหายไป จงบอกชื่อแม่น้ำ หรือจงระบายแม่น้ำด้วยสีฟ้าและภูเขาด้วยสีน้ำตาล เป็นต้น”) ในการสอน 1 ชั่วโมง มารี-อานน์ ต้องเสียเวลาไม่ต่ำกว่า 40 นาที ไปกับสิ่งเหล่านี้ นั่นเป็นเพราะมันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนกระนั้นหรือ เปล่าเลย แต่เป็นเพราะนักเรียนไม่ยอมทนให้ครูสอนแบบบรรยายต่างหาก มารี-อานน์ เสริมว่า “นักเรียนไม่อดทนพอที่จะตั้งใจฟังเราสอนตลอดทั้งชั่วโมง เมื่อเวลาผ่านไป 20 นาที นักเรียนเริ่มแสดงความไม่พอใจออกมาแล้ว พอเห็นว่าบรรยายไม่ไหวแน่แล้ว ก็ต้องหาอย่างอื่นมาแทน ดังนั้น พอเริ่มต้นปีการศึกษาเราก็ไปที่ “ศูนย์เอกสารการศึกษาแห่งชาติ” พวกเราจะซื้อแบบเรียนประวัติศาสตร์แนวใหม่ มาถ่ายเอกสารและแจกให้นักเรียน ในแบบเรียนนั้นจะมีทุกอย่างที่เด็กชอบ เช่น รูปภาพ แผนที่เปล่า ข้อความที่ต้องเติมคำ...”

นายกี บาเยต์ นายกสมาคมข้าราชการอาจารย์ และอดีตอาจารย์วิชาภูมิศาสตร์ไม่พอใจกิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้อย่างมาก เขากล่าวว่า “เอกสารประกอบการเรียนเหล่านี้ หากจะนำมาใช้ก็ต้องใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย ซึ่งครูจะต้องวางแผนการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วนและสอนอย่างต่อเนื่อง ครูที่รักแต่เพียงบอกนักเรียนว่า “ไปอ่านหนังสือเอง” ผมเห็นว่า ไม่ต่างอะไรกับทหารหนีทัพ

แต่พวกครูก็ไม่ทางเลือก การใช้อุปกรณ์การสอนแทนการสอนแบบบรรยายก็เป็นไปตามคำสั่งของกระทรวง ๆ ที่กำหนดให้นักเรียนจดงานน้อยที่สุด มารี-อานน์ กล่าวเสริมว่า “เมื่อครั้งที่ดิฉันเข้าอบรมการสอนวิทยากรได้บอกพวกเราว่าในชั่วโมงเรียน 1 ชั่วโมง จะต้องให้นักเรียนทำกิจกรรมกับเอกสารต่าง ๆ ให้มากที่สุด และให้เด็กจดงานเพียง 4 บรรทัดเท่านั้น” ต้อง 4 บรรทัดเท่านั้นห้ามเกินเป็นอันขาด “เพื่อนครูคนหนึ่งต้องขัดแย้งกับครูคนอื่น ๆ เพราะเธอไม่ยอมให้นักเรียนจดงานเพียง 4 บรรทัด และใคร ๆ ก็ตำหนิเธอว่า “คุณทำให้นักเรียนลำบากหมด”

นักการศึกษาชื่อ เฟรเนต เคยกล่าวไว้ในปี ค.ศ.1945 ว่า “เราต้องล้มเลิกระบบการเรียนการสอนที่ล่าช้าเป็นร้อยปีนี้ให้หมด ไม่ว่าจะเป็นคำพูดเพื่อเจ้อ ตำราการจดงาน การท่องเทียบทเรียน การท่องบทสรุป หรือการหัดเขียนตามแบบที่กำหนดไว้” 45 ปี ให้หลัง สถาบันการศึกษาก็ได้ทำให้ความหวังส่วนหนึ่งของเขากลายเป็นความจริงขึ้นมา ทั้งนี้วิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันได้พยายามผสมผสานเอาแนวใหม่ที่เกิดขึ้นใน

ช่วงทศวรรษหลังปี ค.ศ. 1970 เข้ามาไว้ ซึ่งเรียกว่าวิธีการสอนแบบผสมผสานเหมือนกับชื่อวิธีการสอนอ่าน เช่นกัน ผู้ใช้วิธีการสอนเหล่านี้ได้พยายามอย่างเต็มที่แล้วจะต่อสู้กับอิทธิพลของโทรทัศน์และเชื่อว่าพาเชื่อว่า จะนำเด็กไปสู่ความรู้แจ้งแต่ปัญหาก็คือ ความเชื่อพื้นฐานของนักการศึกษาที่ว่า “นักเรียนจะซึมซับความรู้ที่ เขาค้นพบด้วยตนเองได้ดีกว่าความรู้ที่ครูสอนให้” นั้น ยังเป็นเรื่องที่พิสูจน์กันไม่ได้

เราแน่ใจได้หรือว่าความล้มเหลวทางการศึกษามีสาเหตุจากวิธีการสอน เราไม่ควรริบโยนความคิด ให้กับวิธีการสอนเหล่านี้ โดยไม่คำนึงถึงผลร้ายจากสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมที่เด็กอยู่ในโลกของความบันเทิง และถูกรอบง่าด้วยโทรทัศน์ ครูสาวคนหนึ่งกล่าวว่า “พวกเด็ก ๆ ถูกยั่วยุจากโลกภายนอกมากเกินไป กว่า เขาจะมาถึงโรงเรียนเขาก็หมดแรงเสียก่อนแล้วความสนใจในการเรียนก็ลดลงไปไม่เหมือนเดิม” ครูทุกคนต่างก็ ทราบดีว่า เด็กส่วนมากดูการ์ตูน รายการ “เตเล มาตัง” ตั้งแต่เช้าตรู่ก่อนมาถึงโรงเรียนตอน 8 โมงครึ่ง

เราควรจะเสียดายวิธีการสอนแบบเก่ากระนั้นหรือ อย่างน้อยที่สุดเราก็อ่านออก เขียนได้ด้วยวิธี การเรียนแบบนี้กันมาทั้งรุ่น แต่เราจะแน่ใจได้อย่างไร เราไม่ทราบสถิติที่แน่นอนของจำนวนผู้จบการศึกษา ชั้นประถมในสมัยของการศึกษาเพื่อทวยราษฎร์ แต่ที่ทราบแน่ ๆ ก็คือ ในปี ค.ศ. 1930 มีนักเรียนไม่ถึงครึ่งที่ สอบผ่านประกาศนียบัตรชั้นประถมแล้ววิธีการสอนแบบใหม่นั้นแล้วจะทำให้นักเรียนจบชั้นประถมได้มากกว่า และจะทำให้นักเรียนสอบผ่านประกาศนียบัตรชั้นมัธยมศึกษาได้ถึงร้อยละ 80 ตามหวังไว้กระนั้นหรือ อย่างไรก็ตามผลสำเร็จทางการศึกษาดังกล่าวก็ดูเหมือนจะได้รับประกันล่วงหน้าแล้ว นั่นไม่ใช่เพราะนักเรียนเก่งขึ้น แต่ เป็นเพราะการสอบเลื่อนชั้นง่ายขึ้น ในเขตการศึกษาใหญ่ ๆ เช่น เคอร์เตย ผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ได้รับ คำสั่งในลักษณะดังกล่าวเมื่อเดือนมิถุนายน ซึ่งคำสั่งนั้นกำหนดอัตราส่วนนักเรียนระดับ 3 (ม.3) ที่จะต้องสอบ เลื่อนชั้นได้เอาไว้ล่วงหน้า ทั้งหมดนี้ก็เพื่อนบรรลุผลสำเร็จที่หวังไว้เร็วขึ้น

เมื่อรูปการณ์เป็นเช่นนี้ ปัญหาเรื่องวิธีการสอนก็กลายเป็นเรื่องรอง ในเมื่อกระทรวงศึกษาธิการมี นโยบายที่จะให้นักเรียนสอบได้มาก ๆ นักเรียนจะมีความรู้หรือไม่ จะสอนด้วยวิธีการอย่างไร และจะได้ผลหรือไม่ ก็ย่อมไม่ใช่เรื่องสำคัญ โรงเรียนกลายเป็นสถานที่ที่นักการศึกษาจะมาทำสถิติ และให้เด็กมาใช้เวลาไปวัน ๆ หนึ่ง เท่านั้น ใครเล่าจะช่วยทำให้โรงเรียนกลับไปเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ในการติดต่อกับ ฝ่ายจำหน่าย ของ

วัฒนาพานิช **สำราญราษฎร์**

โปรดติดต่อ ฝ่ายจำหน่าย **แห่งใหม่** เท่านั้น

เลขที่ 31/1-2 ซอยศิริพัฒน์ (ข้างเรือนจำคลองเปรม-ร้านนายเหมือน)

ถนนมหาไชย (ระหว่างศาลาเฉลิมไทย-วังบูรพา)

การเปลี่ยนแปลงการสะกดคำใน ภาษาฝรั่งเศส

อัจฉรา ไชติบุตร*

ในการสอนภาษาฝรั่งเศสที่มีจุดมุ่งหมายในการสอนทักษะทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน จะพบปัญหาความเกี่ยวคือฟังเข้าใจว่าเป็นคำนี้ อ่านออกเสียงถูกต้อง แต่สะกดคำเวลาเขียนไม่ถูก อย่างเช่นคำว่า l'orthographe เสียงที่ลงท้ายเป็นเสียง r จึงมีนักเรียนเขียนผิดเป็น l'orthograf เช่นเดียวกันคำว่า photo หากเปลี่ยนการเขียนตามเสียงจะได้ว่า photo คำว่า le temps ไม่ออกเสียง s จึงมีผู้เขียนผิดเป็น temp เสมอ ๆ ความสับสน ระหว่างการอ่านและการเขียนเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำเป็นปัญหาในการเรียนการสอนที่แก้กันไม่ตก โดยเฉพาะ แต่ในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศเท่านั้น แม้แต่ในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสที่เป็นภาษาแม่ ในประเทศฝรั่งเศสเองก็ตาม ปัญหาการสะกดคำเป็นปัญหาใหญ่ที่ครูอาจารย์ฝรั่งเศสเองก็ยังคิดหาวิธีแก้ไขกันอยู่และยังไม่ได้ข้อตกลงที่แน่นอน

การปฏิรูปวิธีการสะกดคำเป็นหัวข้อที่มีการนำไปอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง สมาพันธ์ครูแห่งชาติฝรั่งเศส และอาจารย์ตามวิทยาลัยกลุ่มหนึ่งก็เสนอให้มีการ “ปฏิรูปการสะกดคำ” นักภาษาศาสตร์และอาจารย์มหาวิทยาลัยและนักวิจัยจาก C.N.R.S. ได้ตีพิมพ์ขึ้นเรียกร่องในหนังสือพิมพ์ Le Monde วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 1989 ให้มีการปรับปรุงการเขียนภาษาฝรั่งเศสให้เหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมและสังคมปัจจุบัน

บทความนี้จึงขอนำรายงานแผนการ FIPE (Fédération Internationale des Professeurs de Français) เพื่อสำรวจทัศนคติและการปฏิบัติของอาจารย์ต่อการที่อาจจะทำให้การสะกดคำฝรั่งเศสง่ายขึ้นพร้อมทั้งตัวอย่างข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง

สมาชิก ส.ค.ศ.พ. มีความเห็นเช่นไร ส่งไปที่คณะกรรมการวารสารได้นะคะ เรายินดีรับฟังข้อเสนอแนะและข้อวิจารณ์

*รองศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

RAPPORT SUR LE PROJET - FIPF
JOURNÉES PÉDAGOGIQUES JUIN 1989 ATELIER 1.2.2.
ATTITUDES ET ACTIONS DES PROFESSEURS DEVANT
UNE ÉVENTUELLE SIMPLIFICATION DE
L'ORTHOGRAPHE FRANÇAISE

COORDINATEUR : Dominic S.Y. AMUZU (GHANA)

L'orthographe française joue un rôle important pour les apprenants durant une grande partie de leur scolarité. Toutefois, elle demeure pour beaucoup un handicap, même à l'âge adulte, non forcément parce que son enseignement n'a pas été effectué correctement, mais surtout parce que l'orthographe (lexicale et grammaticale) est basée sur des notions linguistiques et des conventions socio-politiques qui, aujourd'hui, ne répondent plus à la dimension internationale de la langue. Néanmoins, la place qui est réservée à l'orthographe française dans les programmes d'enseignement reste essentielle.

La F.I.P.F. a donc le devoir de s'interroger sur la manière dont la question de l'orthographe française est abordée, non seulement par les français mais aussi par tous ceux qui utilisent la langue comme moyen de communication.

En effet, la réforme de l'orthographe française revient périodiquement à la une de l'actualité française. Récemment, le Syndicat National des Instituteurs français et un certain nombre de professeurs de collèges ont proposé de faire aboutir une "**Réforme de l'Orthographe**". D'autre part, dix linguistes éminents, des professeurs d'université et des chercheurs au C.N.R.S. ont publié un appel dans "**Le monde**" du 7 février 1989 en faveur d'une "**Modernisation de l'Écriture du Français**". Ils souhaitent que leurs propositions volontairement modérées, contribuent à relancer le débat nécessaire sur l'adaptation de l'orthographe

En outre, l'Association pour l'Information et la Recherche sur l'Orthographe et système d'écriture (AIROE) diffuse actuellement un texte pour la "simplification de l'orthographe". Dans la revue "Lire" de Bernard Pivot, (mars 1989) paraît un important sondage qui révèle que :

- . 70 % des personnes interrogées par IPSOS trouvent l'orthographe française difficile,
- . 44 % sont favorables à une réforme,
- . 6 % ne se prononcent pas,
- . 76 % souhaitent qu'on supprime les "**bizareries et absurdités**" (de l'orthographe).

Pour nous enseignants et apprenants de français, ce sont des signes encourageants. Mais on peut se demander si tous les efforts précités ont de fortes chances d'aboutir à une éventuelle simplification de l'orthographe qui ont échoué, malgré la

compétence et les références scientifiques de leurs auteurs. Nous aimerions citer entre autres :

- . les projets Dauzat (1940), Lafitte-Houssat (1950),
- . Beaulieux (1952), Ligue pour une réforme de l'orthographe (1952) et les travaux de la commission de réforme(1952);
- . le Rapport Beslais (1965), la tentative de Thimonnier, (1967-1974) les travaux entrepris sous la direction de Nina Catach (1973,1974), les arrêtés ministériels de tolérances (1901 et 1977).

Vu l'importance d'une Fédération comme la FIPF et l'influence que peuvent constituer les professeurs de français à travers le monde, l'atelier 1.2.2. précité a pour objet de relancer le débat et de préciser la contribution de la FIPE dans une éventuelle simplification de l'orthographe française.

Le FIPF ne peut qu'informer ses Associations membres et leur demander de solliciter l'avis de leurs adhérents dans des conditions qui permettraient au Congrès de 1992 d'être suffisamment éclairé sur cette question et de donner un avis motivé. C'est

E/ EXEMPLES DES PROPOSITIONS SOUHAITEES

Les propositions suivantes recevraient-elles votre accord?

- a) *Alignement de certaines formes aberrantes sur l'ensemble de la série à laquelle elles appartiennent. Exemples:
    - charriot comme charrette - imbécilité comme imbécile
    - confidenciel comme confidence - gaiment comme vraiment
  - b) Suppression des exceptions dans le pluriel des noms en **ou**
exemple : bijoux comme clous
  - c) *Alignement de tous les verbes en **-eler** et **-eter** sur acheter et geler. Exemples :
il **jète** comme il achète - il **appelle** comme il gèle.
  - d) Simplification de la consonne double dans tous les dérivés des mots en **-on** qui comportent deux n. Exemples :
    - tradition ... **traditionnel**, traditionalisme
    - profession ... **professionnalisme** (graphie actuelle ; professionnalisme)
- Note : Les propositions marquées d'un * ont été acceptées par l'Académie française en 1976 à titre de tolérances.
- e) Suppression de l'accent circonflexe sur les adverbes en **-ument** qui comportent cet accent :
Exemples : assidument, crument comme éperdument.
  - f) *Mise en conformité de l'accentuation de l'e avec la prononciation. Exemples :
    - évènement et non événement
    - allègement et non allégement
    - il cèdera et non il cédera
  - g) Restriction à l'usage du trait d'union (et de l'apostrophe) dans les mots composés :
vingt deux (et non vingt-deux) comme cent deux

extrafin (et non extra-fin, comme extraordinaire
microonde (et non micro-onde) comme microfilm
entrapercevoir, s'entraimer (et non entr'apercevoir, s'entr'aimer) comme
entrouvrir, s'entraider...

h) Invariabilité du participe passé conjugué avec **avoir** et suivi d'un infinitif :
Exemple : La troupe que j'ai **vu** jouer

Invariabilité du participe passé conjugué avec **avoir** dans une forme verbale
précédée de **en** complément d'objet direct.

Exemple : J'ai raté plus de perdrix que je n'en ai tué.

Quelles autres mesures préconiserez-vous dans l'immédiat ?

D.S. CAFÉ

ปากซอยสุขุมวิท ซอย 5 โทร. 251-8333

เชิญชิมอาหารฝรั่งเศสขนานแท้

เช่น เป็ดอบส้ม Canard à l'orange

เนื้อแกะอบ Gigot d'Agneau

หอยแมลงภู่ออบ Moules farcies

ข้าวเวอเคราต์ หรือ ชูครูท Choucroûte Garnie

ขนมเค้กยุโรปหลายชนิด

ฝีมือเจ้าของร้าน บรรยายภาคกันเอง

ราคาย่อมเยา

ความรู้เกี่ยวกับ วิทยุกระจายเสียงฝรั่งเศส

เตือนใจ จุลคุณย^{*}

ปัจจุบัน ประเทศฝรั่งเศสมีสถานีวิทยุกระจายเสียงจำนวนประมาณ 1,500 สถานี⁽¹⁾ แต่ละสถานีจะเสนอรายการที่แตกต่างกัน ผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังรายการที่ตนสนใจได้ โดยทั่วไป รายการที่เสนอทางวิทยุกระจายเสียงได้แก่ ข่าวสั้นประจำวัน คอนเสิร์ต-เพลง และการโฆษณา บางสถานีจะเสนอรายการเฉพาะเรื่อง เช่น สถานีวิทยุ France-Culture เสนอรายการเกี่ยวกับความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม-วรรณคดี ฯลฯ สถานีวิทยุ France-Musique เสนอรายการดนตรีประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะประเภทคลาสสิก เป็นต้น

ประเทศฝรั่งเศสได้เริ่มก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1921 ได้แก่ สถานีวิทยุทหาร La Tour Eiffel เสนอรายการข่าวและเพลง และในปีต่อ ๆ มา มีสถานีวิทยุกระจายเสียงเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งของภาครัฐ (Service public) และภาคเอกชน (service privé) ดังนั้นในปี ค.ศ. 1963 รัฐบาลจึงได้รวมงานของสถานีวิทยุของภาครัฐมาไว้ในหน่วยงานเดียวกันโดยการก่อตั้ง La Maison de Radio รับผิดชอบการบริหาร งานด้านวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมี 3 สถานี คือ France I France II และ France III (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น France-Inter France-Musique และ France-Culture ตามลำดับ) ต่อมา ในปี ค.ศ. 1959 เมื่อมีกิจการโทรทัศน์เกิดขึ้นจึงได้รวมหน่วยงานวิทยุและโทรทัศน์เข้ามาไว้ในองค์กรเดียวกันให้ชื่อองค์กรนี้ว่า Radiodiffusion et Télévision Française หรือ R.T.F. และในปี ค.ศ. 1964 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น L'Office de Radiodiffusion et Télévision Française (l'O.R.T.F.) แบ่งงานเป็น 2 แผนก คือ

^{*} รองศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

⁽¹⁾ BARBONI Laurette, Le paysage radiophonique française, Echos no. 45- automne 1986 C.I.E.P. Sèvres.

87.8	INTER	92.8	92.8 (radio libe)	99.3	RADIO SQUADRIÉ
88.2	RADIO 3	93.3	FRANCE CULTURE	99.8	NRJ
88.2	BONHEUR	93.9	RADIO JSALOMI	100.2	NOIRE DANIE
88.5	DIGITALE	94.1	RADIO CLEMENTINE	100.3	INDUPTARE
88.5	GENERATION 2000	94.2	RADIO SHOW	100.4	RTY.
89	89 FM	94.55	FREQUENCE 94	100.6	101 FM
89.4	METROPOLIS FM	94.7	RADIO NANIERE	101	POSTE PARISEN
89.5	RADIO LIBERTAIRE	94.9	HANDICAPES	101.4	TOUR EFFEEL
89.5	RADIO	95.2	95.2	101.8	RADIO CLASSIQUE
89.8	NOVA IVRE	95.5	CANAL 5 CVS	101.8	RADIO LAIRNA
90.3	FP	96.2	LA VOIX	102.1	QUEST FM
90.9	90.9		DU LEZARD	102.3	TROPICQUE FM
91.5	92 RADIO	96.6	RADIO ICI ET	102.7	AFRIQUE FM
91.4	RADIO A3		MAINTENANT	103.1	FREQUENCE LIBRE
91.4	IRVAGE CONTACT	96.9	RFM	103.5	GILDA
91.3	RADIO 7	97.2	FREQUENCE GAIE	103.9	MONIMARIRE
92.3	RADIO ALGRE	97.2	ASK EN CIEL	104.7	RADIO BOCAL
92.3	RADIO 2020	98.5	BEURASK	106.35	MOUVANCE
92.5	RADIO SOLEA	98.85	F. MONIMARIRE		

แผนกวิทยุกระจายเสียง (La Direction des trois chaînes de radio) และแผนกการจัดรายการโทรทัศน์ (La Direction des programmes de Télévision) อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1974 รัฐบาลได้ปฏิรูปรองานด้านวิทยุกระจายเสียง และงานโทรทัศน์ โดยกระจายอำนาจงานบริหารในรูปของสำนักงานอิสระ เรียกว่า L'Office Unique มี 7 สถาบัน งานด้านวิทยุกระจายเสียงจะอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันหนึ่งที่มีชื่อว่า La Maison de Radio France

ชาวฝรั่งเศสนิยมฟังรายการจากสถานีวิทยุมาก สถานีวิทยุกระจายเสียงจึงมีได้มีแต่สถานีของรัฐเท่านั้นยังมีสถานีวิทยุอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1931 สถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทนี้ได้แก่ Stations périphériques de radio ซึ่งตั้งอยู่ตามชายแดนประเทศฝรั่งเศส เสนอรายการเป็นภาษาฝรั่งเศสมี 4 สถานี สถานีวิทยุเหล่านี้รัฐบาลฝรั่งเศสมีส่วนร่วมในกิจการโดยให้ทุนอุดหนุน โดยผ่านทางตัวแทนที่มีชื่อว่า บริษัทเงินทุนเพื่อวิทยุกระจายเสียง (Société financière de radiodiffusion) มีชื่อย่อว่า SOFIRD)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 ได้เริ่มมีสถานีวิทยุกระจายเสียงอีกประเภทหนึ่งแพร่เข้ามาในประเทศฝรั่งเศส โดยไม่ได้รับอนุญาต เรียกสถานีประเภทนี้ว่า Radio Pirate มีที่ตั้งสถานีในต่างประเทศ สถานีแรกคือ Radio Caroline กระจายเสียงมาจากประเทศสหราชอาณาจักร และหลังจากนั้นก็เกิดขึ้นอีกหลายสถานี

ดังนั้นในปี ค.ศ. 1982 รัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่ง ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของภาครัฐ และภาคเอกชนขึ้น หน่วยงานนี้มีชื่อว่า La Haute Autorité de l'Audiovisuel หรือ la H.A.A. กฎหมายฉบับนี้รับรองสถานีวิทยุประเภท Radios Pirates ให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย และเปลี่ยนชื่อเป็น Radios Locales Privées เมื่อมีกฎหมายรับรอง สถานีวิทยุประเภทนี้ จึงเพิ่มจำนวนขึ้นอีกหลายสถานีมีผู้นิยมรับฟังรายการจากสถานีวิทยุเหล่านี้มาก จึงมีผลทำให้อัตราการรับฟังวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติฝรั่งเศสลดลง

เมื่องานด้านวิทยุกระจายเสียง และงานด้านโทรทัศน์ขยายกว้างออกไป มีสถานีเผยแพร่รายการต่าง ๆ เกิดขึ้นอีกหลายสถานีจึงจำเป็นต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงกิจการด้านวิทยุและโทรทัศน์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในปี ค.ศ. 1986 รัฐบาลได้ให้สิทธิสภาพในการสื่อสารมากขึ้นโดยออกกฎหมายฉบับใหม่ตั้ง La Commission Nationale de la Communication et des Libertés หรือ La C.N.C.L. แทนหน่วยงาน La H.A.A. แบ่งงานบริหาร หลายฝ่ายที่เป็นอิสระต่อกัน อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ปรับปรุงหน่วยงาน la C.N.C.L. ให้ดีขึ้นอีกครั้งหนึ่งและเปลี่ยนชื่อเป็น Le Conseil supérieur de l'audiovisuel หรือ le C.S.A. เน้นในเรื่องระเบียบว่าด้วยการโฆษณาโดยเฉพาะงานด้านโทรทัศน์

ดังนั้น พอจะสรุปงานด้านวิทยุกระจายเสียงฝรั่งเศส ได้ดังนี้

ประเภทของสถานีวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. สถานีวิทยุกระจายเสียงภาครัฐ (Service public) หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ Radio France แต่เดิมมี 5 สถานีที่สำคัญ คือ

France-Inter

France-Culture

France-Musique

France Inter-Paris (สถานีท้องถิ่น)

Radio France Internationale ซึ่งตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1983 เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อชาวฝรั่งเศสในต่างประเทศ

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1980 รัฐบาลได้อนุมัติให้ตั้งสถานีวิทยุเครือข่ายของ Radio France เพิ่มอีก 3 สถานี คือ

Fréquence Nord-Radio Mayenne และ Radio-Melun นอกจากนี้ยังจัดตั้งสถานีวิทยุ Radio 7 สำหรับวัยรุ่น และสถานี Radio bleue สำหรับผู้สูงอายุ อีก 2 สถานี

ปัจจุบันมีสถานีวิทยุเครือข่ายประมาณ 30 สถานี สถานีวิทยุท้องถิ่น 20 สถานี

2. สถานีวิทยุกระจายเสียงภาคเอกชน (Service public) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

2.1 สถานีวิทยุกระจายเสียง "ปริมณฑล" ฝรั่งเศสเรียกว่า Radios périphériques มี 4 สถานี คือ

Radio-Télé Luxembourg (R.T.L.)

Radio Monté-Carlo (R.M.C.)

Europe I (แคว้น Sarre ประเทศเยอรมัน)

Sud Radio ติดต่อกับประเทศสเปน

2.2 สถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นอิสระ Radios Locales Privées (R.L.P.) มีพื้นที่กว่า 100 สถานี

สถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทต่าง ๆ นี้เสนอรายการที่แตกต่างกัน ผู้ฟังจะเลือกรับฟังได้ตามรสนิยม และตามความสนใจของตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประเภทของสถานีวิทยุ	ชื่อสถานีวิทยุ	รายการกระจายเสียง
	France-Inter	informations-chansons-publicité
	France-Musique	- concerts de musique classique et de musique contemporaine - magazines - études musicologique et rétrospectives

ประเภทของ สถานีวิทยุ	ชื่อสถานีวิทยุ	รายการกระจายเสียง
I Radio-France	France-Culture	- panorama d'oeuvres littéraires, artis- tiques - magazines scientifiques-dramatiques
	France Inter Paris	musique-informations-humour pour des informations pratiques sur la cir- culation
	Radio 7 (pour les jeunes)	musique-magazines-revue de presse
	Radio bleue (Pour les personnes de plus de 50 ans)	chansons françaises d'hier et d'aujourd' hui
II Radios périphériques	Radio Monté Carlo (R. M.C.)	informations-variétés
	Radio Télé Luxembourg (R.T.L.)	
	Europe I	
	Sud Radio	programmes à vocation régionale
III Radios Locales Privées (R.L.P.)	N R J (=Energie) Nouvelle Radio Jeune "La plus belle radio"	musique (rock et folk)-chansons] - publicité
	95, 2	musique (jazz)-jeux-information de qualité
	Radio pays	émissions culturelles
	R.F.M. etc...	classiques du rock des années 50 à nos jours.

การที่ประเทศฝรั่งเศสจะมีสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นจำนวนมาก และเสนอรายการที่ต่างกันอย่าง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความนิยมและวัยของผู้ฟัง ผู้จัดรายการพยายามที่จะพัฒนา และปรับปรุงรายการต่าง ๆ รวมไปถึง การปรับปรุงกิจการด้านวิทยุกระจายเสียงด้วยนั้น ทำให้มองดูเหมือนกับเป็นการแข่งขันกัน โดยเฉพาะระหว่างสถานีวิทยุของภาครัฐ และของภาคเอกชน แต่นั่นก็ได้หมายความว่า เป็นการกระทำที่อยู่ในลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ตรงกันข้ามถือว่าการสร้างสรรค์มากกว่า เพราะหน้าที่ที่แท้จริงของสื่อสารมวลชน ประเภทนี้ก็คือ การเสนอข่าวสาร (l'information) ความบันเทิง (la distraction) ตลอดจนวัฒนธรรม (la culture) เพียงแต่ว่า วิธีการเสนอ และการดำเนินรายการตลอดจนรูปแบบของรายการจะแตกต่างกันไป แต่จะต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อจูงใจ และดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะเขาไม่ลืมว่าคู่แข่งที่แท้จริง ของวิทยุกระจายเสียงนั้น ได้แก่ โทรทัศน์ ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาเย็น สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะมารวมกัน ที่หน้าจอทีวีมากกว่าเครื่องรับวิทยุ ดังนั้นงานด้านวิทยุกระจายเสียงจึงเป็นงานที่ต้องมีวิวัฒนาการอยู่เสมอ : la radio est un média en évolution permanente

บรรณานุกรม

- BABBONI LAURETTE. Le passage radiophonique français. Echos no. 45-automne 1986 e.I.E.P. Sèvres.
- FREMY Dominique et Michèle. Quid 1990 (p.1141-1156). Robert Laffont.
- KIMMEL Alain. Vous avez dit France? Hachette/e.I.E.P. Paris 1987
- KIMMEL Anne-Marie. Audiovisuel: Prévisation, Concurrence et pluralisme.Echos no. 53-54 1989. e.I.E.P. Sèvres.
- KIMMEL Anne-Marie. Télévision: Le Conseil Supérieur de l'Audio-Visuel. Echos no. 53-54. 1989 e.I.E.P. Sèvres
- MERMET Gérard. Francoscopie. Larousse 1985
- Passe-Partout no. 2 (17e année) nov. 1982. Hachette. Radios Libres : Le droit à la différence.

28 คำถาม กับ โบทแลร์

(Charles BAUDELAIRE)

สงฺคีรี ศรีจันทราพันธ์*

บทสัมภาษณ์ ชาร์ล โบทแลร์¹ ต่อไปนี้ แปรนารด์-อ็องรี เลวี ผู้ประพันธ์ “ช่วงสุดท้ายของชีวิตโบทแลร์” แต่งขึ้นโดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษาจากชีวิต และผลงานของโบทแลร์ แล้วนำมาเรียบเรียงในรูปแบบของการสัมภาษณ์ (ลักษณะการผูกเรื่องให้เป็นการสัมภาษณ์ เคยมีคนทำมาแล้วในการสัมภาษณ์ Marcel PROUST)

ติดตามบทสัมภาษณ์โบทแลร์ ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวรรณคดี ฉบับที่ 273 ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2533 ได้ดังนี้

- สำหรับคุณอะไรคือความทุกข์สุดของคุณ
  - วันที่ปรึกษาหารือกับ นาร์ซิส อ็องแซล (Narcisse ANCELLE)²
- หากเลือกได้คุณอยากใช้ชีวิตอยู่ที่ไหน
  - ที่บรัสเซล
- ความสุขบนพื้นพิภพที่ฝังใจคุณตลอดกาล อยู่ที่ไหน
  - ที่ อ็องเฟลอร์ (Honfleur) ในช่วงฤดูหนาวหนึ่ง กับมาดามอูปิก (Madame AUPICK)³
- ความผิดต่อสิ่งใดที่คุณคิดว่าน่าให้อภัยที่สุด
  - การดูหมิ่นพระเจ้า
- รูปภาพของคุณรูปไหนที่คุณชอบมากที่สุด
  - รูปที่ นาดาร์ และ ชาร์ล เนต์ วาค (Nadar, Charles Neyt)
- จิตรกรคนโปรดของคุณคือใคร
  - รูบ็อง และ เดอลาครัว (Rubens, Delacroix)
- ใครคือนักดนตรีที่คุณชื่นชอบ
  - วากเนอร์ (Wagner)⁴

Baudelaire par Nadar en 1860.

* รองศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ โบทแลร์ - กวีเอกศตวรรษที่ 19 ผลงานชิ้นสำคัญคือ Les Fleurs du Mal

² นาร์ซิส อ็องแซล - นายความ ที่ปรึกษาทางกฎหมายของโบทแลร์ในช่วงที่เข้าถูกฟ้องร้องเรื่องงานและหนี้สิน

³ มาดามอูปิก - มารดาของโบทแลร์ ซึ่งแต่งงานใหม่กับพันเอกอูปิก (ต่อมาเลื่อนยศเป็นนายพล) เมื่อโบทแลร์อายุเพียง 7 ปี หลังการตายของสามีคนแรกเพียง 1 ปี การแต่งงานใหม่ของมารดาครั้งนี้ทำความเจ็บช้ำน้ำใจแก่โบทแลร์มาก มีอิทธิพลต่อผลงานของเขาในเวลาต่อมา

⁴ วากเนอร์ - นักดนตรีผู้บรรเลงเพลงสุดท้ายให้โบทแลร์ฟังก่อนเขาสิ้นใจ

- คุณคิดว่าสมบัติที่ดีที่สุดของบุรุษคืออะไร
  - ความเฉลียวฉลาด
- คุณสมบัติที่คุณชื่นชมในสตรีคืออะไร
  - ความเฉลียวฉลาดเช่นกัน
- คุณฝึกเล่นกีฬาอะไรบ้างหรือไม่
  - อาวุธทุกประเภท
- คุณคิดว่าคุณจะยิงคนได้หรือไม่
  - ได้อย่างแน่นอน
- กิจกรรมที่โปรดปรานที่สุดของคุณคืออะไร
  - การเที่ยวเตร่เตรไปเรื่อย ๆ
- คุณเคยคิดอยากจะเป็นใครสักคนไหม
  - อยากเป็น เตโอฟิล ซิลเวสต์
- คุณคิดว่าอะไรเป็นลักษณะประจำตัวของคุณ
  - ความเหนียวแน่นเฉื่อยชา
- คุณชอบอะไรมากที่สุดในตัวเพื่อน ๆ ของคุณ
  - ความสง่าผ่าเผย และการอุทิศตนเพื่องานของพวกเขา
- จุดบกพร่องที่ยิ่งใหญ่ในตัวคุณคืออะไร
  - การวางตัวในสังคม
- จุดแรกที่ดึงดูดความสนใจของคุณในตัวสตรีคืออะไร
  - ผม
- สีที่คุณชอบคือสีอะไร
  - ถ้าเป็นสีผิวชอบสีดำ ถ้าเป็นเสื้อก็ชอบสีชมพู
- ชอบดอกอะไร
  - ดอกกุหลาบเทียม
- คุณชอบนักประพันธ์ร้อยแก้วคนไหนบ้าง
  - ชอบ เคอ แมสท์, ไป และ แชนจ์เปฟ^๕
- กวีที่คุณชื่นชอบคือใคร
  - โกดิเยร์ โกดิเยร์ โกดิเยร์^๖
- วีรบุรุษในชีวิตของคุณคือใคร
  - คุณพ่อของผมเอง คุณฟร็องซัว โปดแลร์
- ชื่อไหนเป็นชื่อที่คุณโปรดปรานที่สุด
  - วิกตอร์
- คุณเกลียดใครมากที่สุด
  - วิกตอร์ อูโก

^๕ แชนจ์เปฟ และโกดิเยร์ ทั้งสองคนนี้เป็นเพื่อนเก่าแก่ของโปดแลร์ ตั้งแต่สมัยเป็นนักเรียนประจำตัวกันที่ Bailly มีใจรักการแต่งโคลงกลอนเหมือน ๆ กัน และต่างก็เป็นนักประพันธ์และกวีที่มีชื่อเสียงในยุคเดียวกัน

- พรสวรรค์จากธรรมชาติที่คุณอยากมีคืออะไร
  - ผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ
- คุณเชื่อในเรื่องวิญญาณหรือไม่
  - ผมเชื่อเรื่องนรก สวรรค์
- คุณอยากตายในลักษณะใด
  - ในอ้อมแขนของลูชแตตต์ (Luchette)
- สภาพจิตใจคุณในปัจจุบันเป็นอย่างไร
  - ยังเข้มข้นเหมือนเดิม

บรรณานุกรม

LEVI Bernard-Hemi. " Baudelaire en 28 questions", pp 43; Revue Littéraire; No: 273, Janvier 1990.

RUFF M.A. Baudelaire: Connaissances des Lettres, Hatier, 1966.

บริษัท รอยัลอินเวสท์เตอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด
ROYAL INVESTOR CORPORATION LIMITED.

Sinthorn Bldg. 4th Flr. 132 Wireless Rd. Bangkok 10500
Tel. 2500210-3, 2520215 ext, 400-404
Tly. 84055 ROYAL TH

บอร์เฆส หลุยส์ บอร์เฆส

ดุขฎิ นำสวัสดิ์ชัยกุล *

บอร์เฆส นักเขียนชาวอาร์เจนตินาผู้นี้เริ่มเป็นที่รู้จักในวงวรรณกรรมอย่างกว้างขวาง หลังจากที่ได้รับรางวัล FORMENTOR คู่กับซามูเอล เบคเค็ต ในปี 1961 ความจริงเขาได้เริ่มอาชีพนักเขียนก่อนหน้านี้นานแล้ว แต่ผลงานของเขาเป็นที่รู้จักกันในวงแคบเท่านั้น ปัจจุบันนี้ผลงานของเขาเป็นที่ยอมรับและได้รับยกย่องทั่วโลก มีผลงานตีพิมพ์เป็นภาษาอื่น ๆ มากกว่ายี่สิบภาษา นอกจากนี้งานของเขายังมีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าในวงการวรรณกรรมของทวีปอเมริกาใต้โดยเฉพาะ นับตั้งแต่ ปี 1960 เป็นต้นมา ด้วยเหตุนี้เขาจึงได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวรรณคดีร่วมสมัยของละตินอเมริกา

ประวัติและผลงาน

บอร์เฆส เกิดวันที่ 24 สิงหาคม ค.ศ. 1899 ที่กรุงบวยโนส ไอสเลส ประเทศอาร์เจนตินา ครอบครัวของเขาเป็นชนชั้นสูง เชื้อสายอังกฤษที่มีฐานะดี ภาษาแรกที่บอร์เฆสเริ่มเรียนคือภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงไม่แปลกใจ ที่จะสังเกตเห็นว่าภาษาสเปนที่ปรากฏในงานเขียนของเขานั้นมีลักษณะวากยสัมพันธ์ (SYNTAX) บางอย่างที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษกล่าวคือ เขามักใช้ประโยคสั้น ๆ และกระชับ ไม่ใช้โครงสร้างประโยคยืดยาว และซับซ้อนตามโครงสร้างที่แท้จริงแบบภาษาสเปน อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาสั้น ๆ นี้ไม่ได้หมายความว่าเขาใช้ภาษาง่าย ๆ เพราะคำแต่ละคำที่เขาใช้ในงานเขียนล้วนแล้วแต่เลือกสรรและกรันกรองจนได้ความหมายลึกซึ้งตามต้องการแล้วทั้งนั้น บอร์เฆสได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่านจากบิดาซึ่งเป็นผู้รอบรู้ และมีอาชีพเป็นอาจารย์ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน หนังสือเล่มแรก ๆ ที่เขาศึกษาคือหนังสือในห้องสมุดของบิดา เช่น ฮัคเกอร์ เบอรัฟิเนน พันหนึ่งทิวา และคอนิกโกเมเต เป็นต้น ด้วยนิสัยรักการอ่านเป็นชีวิตจิตใจนี้ บอร์เฆสจึงสนใจใฝ่หาความรู้ในโลกวรรณกรรมอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมคลาสสิกของโลกตะวันตก ไปจนถึงวรรณกรรมของโลกตะวันออก รวมทั้งวรรณกรรมภาษาฮิบรู หรือ รามเกียรติ์ และมหากาพย์พุทธเป็นต้น การมีประสบการณ์การอ่านอย่างกว้างขวางนี้จึงมีผลต่อลักษณะงานเขียนของเขา ซึ่งมักมีโครงเรื่องแหวกแนว ไม่เหมือนใคร และไม่จำกัดอยู่แต่ในวัฒนธรรมตะวันตกเท่านั้น

ในปี 1914 เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ครอบครัวของเขาได้ย้ายไปอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ บอร์เฆสได้เรียนภาษาเยอรมัน ฝรั่งเศส ปรังชญาและเทววิทยาที่ Collège de Genève จนได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต ในปี 1919 ครอบครัวของเขาย้ายไปอยู่ที่ประเทศสเปน ซึ่งระยะนั้นกำลังมีการเคลื่อนไหวของโลกวรรณกรรม กล่าวคือเกิดขบวนการ Ultraist ของกลุ่มนักเขียนและปัญญาชนที่ตระหนักถึงความเสื่อมถอยของวงการวรรณกรรมของชาติ ในปี 1921 บอร์เฆส กลับไปยังบ้านเกิดและนำความคิดของกลุ่ม Ultraist มาเผยแพร่ในประเทศของเขา โดยเริ่มด้วยการเขียนบทความและบทกวี ผลงานร้อยกรองที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นเล่มชิ้นแรกชื่อ Fervor de Buenos Aires (ปี 1923) ส่วนบทความนั้นตีพิมพ์ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ หลายฉบับ ตัวอย่าง ของบทความที่ได้มีการรวมเล่ม เช่น Inquisiciones (ปี 1925) EL TAMÑO DE MI ESPERANZA (ปี 1926) และ EL IDIOMA DE LOS ARGENTINOS (ปี 1928) เป็นต้น

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผลงานร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีของบอร์เฆส เริ่มปรากฏขึ้นในปี 1935 ผลงานประเภทนี้มีเฉพาะในรูปแบบของเรื่องสั้นเท่านั้น เขาไม่เคยเขียนนวนิยายหรือเรื่องยาวเลย การที่เขาเขียนเรื่องสั้นนั้นเนื่องมาจากทัศนคติส่วนตัวที่ว่า เขาไม่เห็นด้วยกับการที่คนเราจะต้องสูญเสียพลังงานโดยใช่เหตุ เพื่อที่จะเขียนเรื่องยาวหนา 500 หน้ากระดาษ ทางที่ดีเราน่าจะสมมุติว่าหนังสือหนาๆ นั้นมีคนเขียนเสร็จแล้วเรียบร้อย และเราเพียงแต่ทำหน้าที่เขียนสรุปเรื่องราวในหนังสือที่สมมุติขี้นเท่านั้น และให้ความเห็น ตั้งข้อสังเกตหรือให้คำอธิบายเพิ่มเติมเท่านั้น หนังสือรวมเรื่องสั้นเล่มแรกของเขาชื่อ HISTORIA UNIVERSAL DE LA INFAMIA ในปี 1938 เขาเริ่มทำงานที่ห้องสมุดแห่งหนึ่ง และทำงานที่นั่นอยู่นานถึงเก้าปี

ในปี 1938 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญหลายอย่างในชีวิตซึ่งมีผลต่องานเขียนหลังจากนั้นของเขา กล่าวคือบิดาของเขาเสียชีวิตลง และตนเองยังโชคร้ายประสบอุบัติเหตุ ศีรษะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง จนป่วยแทบเอาชีวิตไม่รอด ประสบการณ์ครั้งนั้นมีอิทธิพลต่อผลงานเรื่องสั้นที่จัดว่าดีที่สุดในชีวิตนักเขียนของเขา คือเรื่องสั้นที่ปรากฏในผลงานรวมเล่มชื่อ FICCIONES (ปี1944) และ EL ALEPH (ปี1949) หนังสือทั้งสองเล่มนี้มีการตีพิมพ์หลายสิบครั้ง และแปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากมายจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ในปี 1942 เขาได้เขียนเรื่องสั้นหลายตอนจบร่วมกับ ADOLFO BIOY CASARES คือ SEIS PROBLEMAS PARA DON ISIDRO PARADI โดยใช้นามแฝงว่า H.BUSTOS DOMECQ

ในปี 1946 สมัยของประธานาธิบดี จวน เปรอน เขาถูกปลดจากตำแหน่งรับผิดชอบในห้องสมุด เนื่องจากเขาได้แสดงความคิดเห็นเข้าข้างฝ่ายสัมพันธมิตร ในสงครามโลกครั้งที่สอง (ในสงครามโลกครั้งที่สองอาร์เจนติน่า เป็นพันธมิตรกับฝ่ายอักษะ) ดังนั้นเขาจึงต้องเริ่มอาชีพเป็นองค์ปาฐกไปบรรยายตามสถานศึกษาต่าง ๆ และมีอาชีพเป็นนักเขียนอย่างจริงจัง ผลงานที่สำคัญที่สุดในแง่การวิเคราะห์ วิจารณ์ คือบทความรวมเล่มชื่อว่า OTRAS INQUISICIONES (ปี1952)

ในปี 1955 เมื่อประธานาธิบดีเปรอนหลุดจากตำแหน่ง เขาได้รับเชิญให้เข้ารับตำแหน่ง ผู้อำนวยการกิตติมศักดิ์ของหอสมุดแห่งชาติและดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ด้านวรรณคดีอเมริกันและภาษาอังกฤษ ช่วงเวลานี้เองโรคเกี่ยวกับความผิดปกติทางพันธุกรรมทำให้เขาป่วยและตาบอดสนิท ดังนั้นผลงานในช่วงสามสิบปีหลังของชีวิตจึงเป็นผลงานขนาดสั้นเท่านั้น เขาเขียนหนังสือโดยวิธีเล่าด้วยปากเปล่าให้มารดา เลขานุการ หรือเพื่อนฝูงเป็นผู้บันทึก งานในระยะสามสิบปีหลังนี้มีลักษณะพิเศษคือ เป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองจนไม่สามารถแยกงานของเขายกกว่าน่าจะจัดอยู่ในประเภทใดกันแน่ ซึ่งนับว่าเป็นความสามารถพิเศษเฉพาะตัวของเขาโดยแท้ ผลงานที่เด่นในช่วงนี้ได้แก่ EL INFORME DE BRODIE (ปี 1970) บอร์เฆสเสียชีวิตลงในปี ค.ศ. 1986 ด้วยโรคมะเร็ง

บอร์เฆสได้สร้างผลงานที่ดีเด่นมากมายตลอดชีวิต ดังนั้นผลงานของเขาจึงได้รับรางวัลในฐานะวรรณกรรมยอดเยี่ยมมากมาย เช่น รางวัล CERVANTES (ปี1980) รางวัล EL OLLIN YOLIZTLI (ปี1981) และรางวัลจาก ACADEMIE FRANÇAISE เป็นต้น

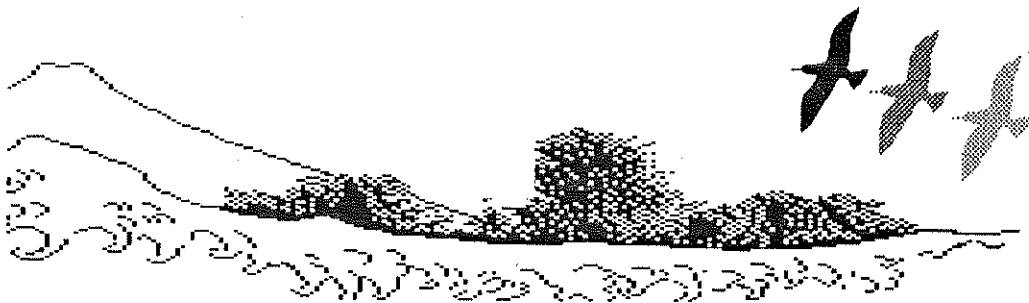
ลักษณะที่น่าสนใจของเรื่องสั้นของบอร์เฆส

งานเขียนของบอร์เฆสเป็นผลงานรุ่นแรก ๆ ของนักเขียนแบบสมัยใหม่ กล่าวคือมีการเริ่มคิดค้นเทคนิคและกลวิธีการเล่าเรื่องแบบใหม่ขึ้น หากพิจารณาจากวิวัฒนาการของวรรณคดีตะวันตก เราสามารถจัดให้ งานของบอร์เฆสอยู่ในกลุ่ม VANGUARDISM ซึ่งเป็นขบวนการที่เริ่มขึ้นราวปี 1930 การเคลื่อนไหวของแนวการเขียนแบบสมัยใหม่นี้แบ่งออกเป็นสองแนวด้วยกันคือ แนวสังคมนิยมแบบสะท้อนสังคม (NEOREALISM) และแนว ANTIREALISM งานของบอร์เฆสจัดอยู่ในแบบที่สองนี้ การเขียนแนว ANTIREALISM เป็น

ความพยายามที่จะใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้ดีกว่าแนวสัจนิยม (REALISM) ในการเล่าเรื่องตามแนวสัจนิยม ผู้เขียนจะต้องเสนอความจริงที่เป็นเหตุเป็นผลและอย่างไม่มีอคติ แต่การเขียนแนว ANTIREALISM จะหันไปเสนอความจริงที่ซ่อนอยู่ภายในใจ ทั้งที่อยู่ในจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งเป็นการแหวกขอบเขตอันจำกัดของความจริงที่เป็นเหตุเป็นผล

บอร์เฆสอาจนับได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่พัฒนารูปแบบการเขียนแนวใหม่นี้ขึ้นในทวีปอเมริกาใต้ เขา มักใช้เทคนิคที่ไม่เหมือนใคร เช่น การเล่าเรื่อง โดยไม่เป็นไปตามลำดับเวลาตามที่เกิดเหตุการณ์จริง การใช้กลวิธีเล่าเรื่องแบบที่ซ่อนความจริง ไม่ให้ผู้อ่านทราบจนกว่าจะถึงตอนจบ นอกจากนี้เขายังใช้วิธีการผสมความจริงเข้ากับจินตนาการ และผสมความจริงที่เห็นด้วยตาในยามตื่นกับเรื่องของความฝันเป็นต้น ลักษณะเรื่องของบอร์เฆสมักไม่พูดถึงความจริงรอบ ๆ ตัว แต่มักพูดถึงโลกอีกมิติหนึ่งที่เราไม่อาจสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัส เช่น โลกของความฝัน กาลเวลา ความตาย โลกของผู้มีญาณทิพย์ โลกของศิลปินวิหยาการ ความคิดสร้างสรรค์ โลกในแนวจิตนิยม มักพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับเวทย์มนต์คาถา ความสำนึกผิด จิตใต้สำนึก และเรื่องในแนวอภิปรัชญา (METAPHYSICS) เช่น กำเนิดของสรรพสิ่ง พระผู้สร้าง และโลกของแบบตามทัศนคติของเพลโต การใช้เทคนิคเสนอเรื่องจริงผสมกับเรื่องที่เหลือเชื่อ ทำให้ขีดขั้นที่แบ่งแยกความจริงและสิ่งที่ไม่มีความจริงหรือไม่ถูกทำลายลง จนผู้อ่านแยกไม่ออกกว่าอะไรกันแน่ที่คือความจริง นับว่าเป็นลักษณะเฉพาะของงานเขียนประเภทเรื่องสั้นของบอร์เฆส นอกจากนี้เขามักอ้างถึง แนวคิดด้านปรัชญา และข้อมูลด้านวิชาการมากมายในเรื่อง ทำให้เรื่องเหล่านั้นมีส่วนที่ยากจะเข้าถึงอยู่เสมอ ผลงานของเขาจึงเป็นที่นิยมจำกัดอยู่ในแวดวงของปัญญาชน และผู้มีการศึกษาเท่านั้น

สำหรับเรื่องสั้นสองเรื่องต่อไปนี้คือเรื่อง “รอยดาบ” และ “อิเรนโอ ฟุเนส ยอดนักจำ” แปลมาจากเรื่องสั้นในหนังสือชุด FICCIONES ซึ่งถึงแม้ว่าบอร์เฆสจะเขียนเรื่องนี้ไว้นานกว่าห้าสิบปีแล้ว เรื่องทั้งสองยังคงเป็นที่กล่าวขวัญและยังมีการศึกษากันอยู่ในฐานะที่เป็นวรรณกรรมร่วมสมัย สิ่งที่น่าสนใจซึ่งผู้อ่านอาจจะสังเกตเห็นได้จากเรื่องทั้งสองคือ สไตล์ โครงเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่อง จะเห็นได้ว่าในเรื่อง “รอยดาบ” นั้น โครงเรื่องไม่สลับซับซ้อนอะไรเลย แต่ผู้เขียนกลับทำให้น่าสนใจได้โดยใช้กลวิธีการเล่าเรื่องที่เร้าความอยากรู้ไม่ถึง กล่าวคือตัวละครเล่าเรื่องของตนเองโดยใช้บุรุษที่สาม แทนที่จะเล่าโดยใช้บุรุษที่หนึ่ง และถ้าเราสังเกตวิธีการเสนอความจริงในทั้งสองเรื่อง จะเห็นได้ว่าบอร์เฆสใช้เทคนิคแบบ ANTIREALISM กล่าวคือในเรื่องแรกเขาเสนอความจริงจากจิตใต้สำนึกของตัวละคร ส่วนในเรื่องที่สองเขาได้เสนอความจริงโดยผ่านตัวละครที่มีญาณพิเศษต่างจากบุคคลอื่น ๆ วิธีการนำเสนอความจริงแบบนี้สะท้อนความเชื่อของบอร์เฆสที่ว่ามนุษย์สามารถที่จะสร้างสมมุติฐานเกี่ยวกับความเป็นจริง แต่ไม่มีใครทราบอย่างแน่ชัดว่าอะไรกันแน่ คือ “ความจริง” นอกจากนี้ในเรื่องทั้งสองเรายังเห็นวิธีการสอดแทรกข้อมูลแนวปรัชญา และประวัติศาสตร์เข้าไปมากมาย ซึ่งทำให้ยากที่จะเข้าใจ หากไม่มีการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม

รอยตา¹

แต่ จอห์น วินเซนต์ มูน

แปลเป็นที่จารึกเพลิงแค้นพาดสีบนใบหน้า เป็นเส้นโค้งสีซีดำ ไล่แนวแทบไม่ขาดตอนจากมุมขมับด้านหนึ่งจรดโหนกแก้มซีกตรงข้าม ชายคนนั้นจะชื่ออะไรก็แล้วแต่ ชาวบ้านในเมืองตากวาเรมโบ² มักจะเรียกเขาว่า "คนอังกฤษ เจ้าของไร่ ลาโกโลราดา" คุณการ์โดโซ ซึ่งเดิมเป็นเจ้าของไร่แห่งนี้นั้น ไม่อยากขายที่ดินนี้ให้เขาหรอกครับแต่ผมได้ยินมาว่าในที่สุดก็ยอมขายเพราะ คนอังกฤษได้ใช้กุศโลบายอันแยบยลบางประการซึ่งมีอาจจะเขาได้นอกจากนี้เขายังไวใจเล่าเรื่องลึกลับเกี่ยวกับรอยแผลเป็นบนใบหน้าของเขาให้คุณการ์โดโซฟังอีกด้วย คนอังกฤษข้ามชายแดนมาทางด้านที่ติดกับรัฐริโอ กรันเด เกล ซูร์³ ร่ำลือกันว่าเขาเคยเป็นนักค้าของเถื่อนในประเทศบราซิล ไร่ของเขามีรั้วขรุขระไปทั่วแถบยังมีแหล่งน้ำซึ่งเป็นกรดเสียอีก เขาเลยต้องทำงานหนักแบบเดียวกับพวกลูกจ้างในไร่เพื่อแก้ไขปัญหาล่าช้านี้ ผมทราบมาว่าชายชาวอังกฤษผู้นี้มีนิสัยขมวดคุดัน แต่ยุติธรรมมากที่สุด มีคนเล่าว่าเขาเป็นนักดื่มอีกด้วย เพราะวันดีคืนดีปีละครั้งสองครั้ง เขาจะเก็บตัวอยู่ในห้องด้านหน้ามุมของบ้าน และจะกลับออกมาจากสนามรบหรือสภาวะที่บ้าคลั่งนี้หลังจากนั้นสองสามวัน ในสภาพตัวซีด สันเทิ้ม ขวัญเสีย แต่ยังไม่ไว้วางใจเหมือนเดิม ผมยังจำดวงตาเย็นชา ร้างผอมบางแต่แกร่ง และใบหน้าที่กับทวนคัสเทอได้แม่นยำ เขาไม่เคยสูงส่งกับใคร ซึ่งก็น่าจะเป็นอย่างนั้นเพราะภาษาสเปนของเขายังอ่อนหัดนัก เขาไม่เคยติดต่อกับหรือรับข่าวสารจากใครยกเว้นจดหมายธุรกิจ และใบปลิวหรือแผ่นพับโฆษณาบ้างนิดหน่อยเท่านั้น

ครั้งหลังสุดที่ผมเดินทางขึ้นไปทางเหนือ น้ำป่าจากแม่น้ำการากวาดา⁴ ทำให้ผมจำต้องพักแรมอยู่ที่ไร่ลาโกโลราดา หลังจากมาถึงที่นี่ได้ไม่กี่นาที ผมชักรู้สึกว่าการมาปรากฏตัวแบบนี้จะไม่เหมาะสมนัก ผมจึงพยายามที่จะเอาอกเอาใจเจ้าของบ้านชาวอังกฤษผู้นี้สักหน่อย ไม้ตายที่ผมใช้ก็คือพูดเรื่องความรักชาติซึ่งเป็นความรู้สึกรุนแรงอันยากที่จะเข้าใจ ผมบอกเขาว่าประเทศใดก็ตามหากมีเสรีต่ออย่างประเทศอังกฤษเห็นที่จะไม่มีวันแพ้ใคร คู่สนทนาของผมเห็นพ้องด้วย หากแต่พูดเสริมด้วยใบหน้าอึมเข้มว่าเขาไม่ใช่คนอังกฤษ เขามาจากเมืองดันการ์แวน⁵ ประเทศไอร์แลนด์ พูดได้แค่นี้เขาก็สะดุดกึกเหมือนกับว่าได้หลุดเล้าความลับอะไรบางอย่างออกมาอย่างนั้นแหละครับ

หลังจากทานอาหารเสร็จ เราออกมาดูท้องฟ้ากันนอกบ้าน แม้ว่าฝนจะหยุดตกแล้ว แนวเขาด้านใต้ยังโดนสายฟ้าเป็นริ้ว ๆ กระจหน้าเปรี้ยงปร้างอยู่ พายุอีกลูกกำลังโหมหนัก เมื่อกลับเข้ามาในห้องรับประทานอาหารที่ดูเหมือนขาดคนดูแลรักษา คนงานที่เป็นคนเสิร์ฟอาหารเมื่อครู่นี้ถือเหล้ารัมเข้ามาขวดหนึ่ง เราค่อย ๆ ดื่มกันไปอย่างเงียบ ๆ เป็นเวลานาน

ผมจำไม่ได้ว่าตอนนั้นเป็นเวลาเท่าไรแล้ว ตอนที่ผมเริ่มจะรู้ตัวว่าเมา ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไรจิตใจอาจจะมีความครึ้มมอกครึ้มมึงจนเกินเหตุ หรือไม่ก็ความรู้สึกเบื่อ จึงทำให้ผมหลุดปากพูดเรื่องรอยแผลเป็นนั้นออกไปคนอังกฤษชักสีหน้า วินาทีนั้นผมนึกว่า เขาจะเข้าไปหิผมออกจากบ้านของเขาไปเสียแล้ว แต่ในที่สุดเขา

¹ แปลจากเรื่อง "LA FORMA DE LA ESPADA"

² ชื่อจังหวัดหนึ่งทางตอนเหนือของประเทศอุรุกวัย ใกล้ชายแดนประเทศบราซิล

³ คือรัฐ "RIO GRANDE DO SUL" อยู่ทางใต้สุดของประเทศบราซิล

⁴ ชื่อแม่น้ำสายเล็ก ๆ ในจังหวัด ตากวาเรมโบ ประเทศอุรุกวัย

⁵ ชื่อเมืองทางใต้ของประเทศไอร์แลนด์

ก็บอกผมด้วยน้ำเสียงเป็นปกติว่า “ผมจะเล่าเรื่องราวรอยแผลนี้ให้คุณฟัง แต่คุณต้องรับปากกับผมนะครับว่า คุณจะไม่ใจอ่อนยกโทษหรือปราณี เห็นใจในความชั่วช้าน่าอดสูใจใด ๆ ที่ผมจะเล่าให้คุณฟัง”

ผมรับปาก และนี่คือเรื่องที่เขาเล่าให้ผมฟังด้วยภาษาอังกฤษปนสเปน แต่มบางครั้งยังผสมด้วย ภาษาโปรตุเกสก็มี :

“ราวปี 1922 ตอนนั้นผมเป็นสมาชิกผู้ก่อการเพื่อเรียกร้องเอกราชของไอร์แลนด์⁶ ผมอยู่ในเมืองหนึ่งของจังหวัด คอนเนต⁷ บรรดาเพื่อนผู้ร่วมอุดมการณ์ของผม บ้างก็ยังคงมีชีวิตอยู่และทำมาหากินอยู่อย่างปกติสุข บ้างก็กลับตรงกันข้าม คือต้องระเห็จออกไปสู้รบในทะเลหรือทะเลทรายให้ฝ่ายอังกฤษ อีกพวกซึ่งดูเหมือนจะมีคุณค่าที่สุดคือพวกที่ถูกยิงเป้าในค่ายตั้งแต่ฟ้าสาง โดยพวกทหารที่ยังจ้วเจีย ยังมีอีกกลุ่มหนึ่ง (ซึ่งไม่เกี่ยวกับพวกที่โชคร้ายทีเดียว) ซึ่งโชคชะตาพาให้มาเจอกับการยุทธนิรนามที่แทบไม่มีใครรู้ในสงครามกลางเมืองครั้งนั้น⁸ ตอนนั้นพวกผมเป็นฝ่ายสนับสนุนการปกครองแบบสาธารณรัฐ เป็นฝ่ายนับถือนิกายคารอลิก และเต็มเปี่ยมด้วยอุดมการณ์ ซึ่งประการหลังนี้ผมยังคงหลงใหลอยู่ สำหรับพวกเราในตอนนั้น ไอร์แลนด์ช่างมีความหมายกับเราเหลือเกิน เป็นอุดมรัฐที่เรามุ่งหวังจะสร้างสรรค์ในอนาคต ถึงแม้ว่าจะตกอยู่ในสภาพน่าอึดอัดในขณะนั้น เปรียบเสมือนตำนานที่ขมขื่นและหวานชื่นในขณะเดียวกัน ภูมิประเทศเต็มไปด้วยหอสสูงและที่ราบต่ำซึ่งเป็นโคลนแดง ไอร์แลนด์ของเราตอนนั้นได้ทอดทิ้งอุดมการณ์ของพาร์เนล⁹ เปรียบเสมือนมหากาพย์ที่ซับซ้อนเรื่องราว การปล้นฝูงกระตักที่ชาติก่อนเคยเกิดเป็นวีรบุรุษ เป็นปลา และขุนเขา..... บ่ายวันหนึ่งซึ่งผมไม่มีวันลืมได้ลง มีสมาชิกผู้ร่วมขบวนการคนหนึ่งจากมุนสเตอร์เดินทางมาพบพวกเรา เขาชื่อ จอห์น วินเซนต มูน

ตอนนั้นเขาอายุยังไม่ถึงยี่สิบปีเลยด้วยซ้ำ รูปร่างผ่ายผอมปากเปือก ให้ความรู้สึกแก่ผู้พบเห็นว่าเป็นสิ่งมีชีวิตไร้กระดูกสันหลัง จอห์นได้รับการปลูกฝังสั่งสอนความเชื่อจากคัมภีร์ลัทธิคอมมิวนิสต์ ด้วยความรู้สึกเร่าร้อน ลุ่มหลง และหยิ่งทะนงในความถูกต้องเพียงฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้เขาจึงมักจะกล่าวหาคนอื่นว่าเป็นพวกวัตถุนิยมเสีย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสกัดกันข้อโต้แย้ง ความจริงการที่มนุษย์เรานึกอยากจะรักหรือซิงเพื่อนร่วมโลกของเราขึ้นมาสักคน จะหาข้ออ้างอะไรมาสนับสนุนก็ได้ร้อยแปด แต่สำหรับมูน เขาสมักรใจที่จะย่อประวัติศาสตร์ของจักรวาลลงมาเหลือแค่ข้อขัดแย้งต่ำช้าทางเศรษฐศาสตร์เท่านั้น มูนมั่นใจเหลือเกินว่ายังไงเสียฟ้าก็ได้กำหนดล่วงหน้าให้ฝ่ายปฏิวัติของเราเป็นฝ่ายชนะวันยังค่ำ ผมเคยบอกเขาว่า “สุภาพบุรุษ” มักจะสนใจแต่กิจกรรมที่ไม่มีทางสำเร็จ มีแต่หนทางล้มเหลวทั้งนั้น... คินวันหนึ่งเราเดินสนทนากันไปเรื่อย ๆ จากทางเดินลงบันได และเดินไปตามถนนที่ไร้จุดหมาย

พอเดินมาถึงบ้านหลังท้าย ๆ เสียงปืนที่แผดขี้นมาอย่างไม่คาดฝันทำให้พวกเราหยุดชะงัก (ดูเหมือนว่าพวกเราจะเดินผ่านกำแพงโรงงานหรือค่ายทหาร แต่จะเป็นก่อนหรือหลังที่เสียงปืนจิ้งขึ้นนั้นผมไม่มั่นใจ) เราเลี้ยวหลบเข้าไปในถนนลูกรัง จากบริเวณที่มีแสงจ้าเราเห็นทหารร่างสูงใหญ่วิ่งออกมาจากกระท่อมที่มีไฟลุกท่วม

⁶ หลังสงครามปฏิรูปภาพ (ระหว่างปี 1917 ถึง 1921) ในปี 1921 ไอร์แลนด์ตกอยู่ในอาณัติของสหราชอาณาจักรอังกฤษ ดังนั้นจึงเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น และสิ้นสุดลงในปี 1922 ในปี 1949 ประเทศไอร์แลนด์ประกาศอิสรภาพเพื่อปกครองตนเอง

⁷ จังหวัดหนึ่งทางทิศตะวันตกของไอร์แลนด์

⁸ สงครามกลางเมืองระหว่างปี 1921 และ 1922

⁹ CHARLES STEWART PARNELL (1846-1891) ผู้นำในการประท้วงต่อต้านชาวอังกฤษซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินส่วนใหญ่ในไอร์แลนด์สมัยนั้น เขาสนับสนุนนโยบายปกครองตนเองของไอร์แลนด์ และเมื่อดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาล่าง เขาสนับสนุนนโยบายปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรของไอร์แลนด์ ตามที่นาย GLADSTONE (1809-1898) ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษถึงสี่สมัย ได้เสนอขึ้นพัฒนาไอร์แลนด์

เขาตะโกนสั่งให้ราชทูตผมรีบเร่งที่ท่าหนีแต่สหายของผมไม่ได้ตามมาด้วยผมเหลือไว้ไปดูปรากฏว่า จอห์น วินเซนต์ มูน ยืนนิ่งไม่ไหวติง ท่าทางตกตะลึง รวากับว่าถูกสะกดด้วยความกลัว ผมเลยต้องวิ่งกลับมาขัดเจ้าทหารนั้น เสียจนหมอบแล้วเข่าตัวมูน ผมต่าเขา และออกคำสั่งให้เขาตามผมมา ผมต้องลงทุนงู่มือเขามาด้วยเพราะ ความหวาดกลัวเลื่องงานเขาเสียจนไม่เป็นผู้เป็นคนเสียแล้ว เราแอบหนีไปในคืนที่มีไฟไหม้ทั่วทุกหย่อมหญ้า พวกเราถูกระดมยิงด้วยปืนไรเฟิล กระสุนนัดหนึ่งเจาะเข้าให้ที่ป่าด้านขวาของมูน พวกเราหนีลัดเลาะมาได้ ระหว่างแนวต้นสน มูนเริ่มส่งเสียงร้องให้สะอึกสะอื้นเบา ๆ

ในฤดูใบไม้ร่วงปี 1922 ก่อนที่จะเกิดเรื่องขึ้น ผมได้ค้นพบที่หลบซ่อนแห่งหนึ่ง คือคฤหาสน์ของท่าน นายพลเบิร์กลีย์ นายพลผู้นี้ (ซึ่งผมยังไม่เคยพบหน้าค่าตาเลยแม้แต่ครั้งเดียว) กำลังไปปรับตำแหน่งบริหารอะไรสักอย่างที่เบงกอล คฤหาสน์หลังนี้อายุไม่ถึงศตวรรษแต่อยู่ในสภาพทรุดโทรม มีคทึบเดิมไปด้วยทางเดินวงเวียน และห้องหับนับไม่ถ้วน ชั้นล่างจัดเป็นห้องสมุดและพิพิธภัณฑท์ทั้งชั้น พวกเราเข้าไปทางด้านหลัง (ผมยังคงจำได้ดี) มูนปากซีดปากสันร่ำฟังกิ่งว่าเหตุการณ์คืนนี้ช่างน่าทึ่งเหลือเกิน ผมทำแผลให้มูนและยกน้ำชามาให้เขาดื่มเท่าที่เห็นแผลนั้นแค้โดนกระสุนจากท่านั้น แต่เวลาต่อมาเขามีอาการพูดตะกุกตะกักจนผมงงเลยทีเดียว

“ที่คุณทำไปนั้น มันเสี่ยงน่าดูเลย”

“ช่างมันเถอะ อย่างกังวลเลย” ผมบอกเขา (ความเคยชินกับภาวะสงครามกลางเมืองทำให้ผมจำเป็นต้องเสี่ยงทำไปอย่างนั้น นอกจากนี้การที่พลพรรคคนใดคนหนึ่งของเราตกเป็นเชลยของฝ่ายตรงข้ามอาจทำให้พวกเราพากันเดือดร้อนไปหมดอีกด้วย)

วันรุ่งขึ้นดูเหมือนว่าสภาพจิตใจของเขาดีขึ้นจนเป็นปกติ เขารับบุหรี่ปมวนหนึ่งพร้อมกับเล่นงานผมด้วยคำถามหนักอึ้งเกี่ยวกับ “ทรัพย์สินเงินทองของพรรคปฏิวัติของเรา” เขาถามตรงเป็นขวานผ่าซาก ผมก็เลยบอก(ความจริง) ว่าสถานการณ์การเงินของพรรคเราอยู่ในภาวะคับขันจริง ๆ เสียงปืนไรเฟิลดังรบกวนอยู่ทางทิศใต้ ผมจึงบอกมูนว่าเพื่อน ๆ กำลังรอเราอยู่ ผมเข้าไปหยิบเสื้อโค้ต และปืนรีวอลเวอร์ในห้อง พอออกมาปรากฏว่าเขาถอนหายใจไม่รู้ว่าไม่ซื้ออยู่ที่โซฟาเสียแล้ว เขาบอกว่าตัวเองจะเป็นไข้และบ่นว่ามีอาการปวดตูด ๆ ที่หัวไหล่เสียอีกแล้ว

ผมเข้าใจแจ่มแจ้งเอาต่อนั้นล่ะครับว่า ความซึบลาดของเขานั้นไม่มีวันรักษาหาย ผมก็เลยพูดหัวน ๆ ว่าให้เขารักษาเนื้อรักษาตัวเลยให้ดี แล้วยกมือไป ผมรู้สึกละอายใจแทนเจ้าผู้ชายใจเสาะคนนี้เสียจนผมรู้สึกได้ว่าไอ้คนซึบลาดตาวานั้นคือผมเองไม่ใช่เขา

พวกเราหลบอยู่ในบ้านหลังมีมาของท่านนายพลนานเก้าวัน ผมจะไม่ขอพูดถึงความเจ็บปวดและเกียรติศักดิ์ของสงครามหรอกครับ เพราะจุดหมายของผมคือเล่าเรื่องราวรอบปากที่ทำให้ผมขยหน้าอยู่ทุกวันนี้เท่าที่จำได้เวลาเก้าวันที่เราหลบอยู่ด้วยกันเหมือนกับว่าเวลาได้รวบรัดเหลือเพียงวันเดียวเท่านั้น ยกเว้นในวันที่แปดซึ่งพลพรรคของเราบุกทะลวงเข้าไปในค่ายทหารแห่งหนึ่ง และสามารถแก้แค้นแทนสหายทั้งสิบหกของเราได้อย่างครบถ้วน คนเหล่านั้นถูกปืนกลคว่ำชีวิตไปที่เอลฟิน¹⁰ ปกติผมมักจะคอดออกจากบ้านไปตั้งแต่ตอนเช้ามืดและกลับเข้ามาตอนพลบค่ำ ส่วนผู้ร่วมขยาเคาเดียวกับผมมักจะคอยผมอยู่บนชั้นสองของตัวบ้าน เพราะความเจ็บปวดทำให้เขาลงมาข้างล่างไม่ไหว ผมยังจำภาพของเขาที่กุมหนังสือเกี่ยวกับยุทธวิธีการรบไว้ในมือได้อย่างกระจ่างชัด คืนวันหนึ่งเขาสารภาพกับผมว่า “ใจจริงแล้วผมชอบอาวุธประเภทปืนใหญ่มากกว่า” เขามักจะสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการณ์ของพวกเราเพราะชอบที่จะวิพากษ์วิจารณ์และแก้ไขเปลี่ยนแปลง มูนมักจะเอ่ยปากติเตียน “ฐานเศรษฐกิจที่ยอบแยบของพรรคเรา” แต่มยังถือโอกาสทำนายอย่างคนดันทุรังและ

¹⁰ ตำบลหนึ่งในประเทศไอร์แลนด์

มองโลกอย่างสิ้นหวังว่า พวกเราคงไม่พ้นจุดจบที่หายนะเข้าสักวัน” C'est une affaire flambée มันเหลว เบวไม่เป็นท่าเลย เขาได้แต่บ่นรำพึงรำพันอยู่อย่างนี้ มุนทวีความยะโสวดูรู้มากขึ้นทุกวัน ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงให้คนอื่นเห็นว่าการมีสภาพร่างกายที่อ่อนแอนั้นไม่เห็นจะต้องทุกข์ร้อนอะไร เวลาแก่วันที่เราอยู่ด้วยกัน ก็ผ่านไปด้วยดีหรืออาจจะเลวแบบนี้ล่ะครับ

ในวันที่สิบเมืองทั้งเมืองตกอยู่ในการยึดครองของกองทัพอังกฤษอย่างสิ้นเชิง มีทหารม้าสูงใหญ่ ท่าทางเงิบขริมออกลาดตระเวนตามเส้นทางต่าง ๆ ลมที่พัดมาหอบซี้เด้าและควั่นไฟคลั่งคลั่งไปทั่ว ผมเห็นคนตายนอนเหยียดอยู่ที่มุมถนนสายหนึ่งด้วย ในวันนั้นผมออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ แต่คราวนี้ผมกลับบ้านก่อนเที่ยง ตอนที่ผมเข้ามามุนอยู่ในห้องสมุดเขากำลังพูดอะไรกับใครอยู่ จากน้ำเสียงที่ได้ยินทำให้ผมคะเนได้ว่าเขากำลังโทรศัพท์อยู่ แต่ครู่หนึ่งต่อมาผมได้ยินเขาเอ่ยชื่อผมแล้วก็บอกว่าผมนั้นจะกลับเข้าบ้านเวลาทุ่มตรง หลังจากนั้นผมได้ยินเขาจัดแจงชี้โพร่งให้พวกนั้นใจมเข้าตะครุบตัวผมเมื่อผมเดินลัดสวนเข้ามา เพื่อนเจ้าเหตุผลของผมกำลังบอกขยამด้วยราคาสมน้ำสมเนื้อทีเดียวล่ะ ผมได้ยินเขาเอ่ยกำชับกำชาเป็นมั่นเหมาะเพื่อเป็นการประกันความปลอดภัยของตัวเองอีกด้วย

พอถึงตอนนี้ดูเหมือนว่าเรื่องที่ผมเล่านี้มันซักจะขาด ๆ หาย ๆ เสียจนจับต้นชนปลายไม่ถูก ผมรู้แต่ว่าตัวเองไล่ล่าไอ้คนขายข้าวไปตามทางเดินที่มีคมิคเหมือนฝั้นร้ายและไปตามบันไดที่สูงชัน มุนรู้จักทุกซอกทุกมุมของบ้านหลังนี้ดี ดีเสียยิ่งกว่าผมอีก ผมพลัดกับเขาสองสามครั้ง แต่ในที่สุดผมสามารถต้อนเขาเสียจนเขาจนมุมสำเร็จก่อนที่พวกทหารฝ่ายตรงข้ามจะบุกเข้ามาจับผม ผมคิดว่าคาบโค้งสั้นเล่มหนึ่งจากประตาศาสตราวุธที่ประดับผนังของท่านายพล ผมใช้คาบเนื้อเหล็กกล้ารูปโค้งจันทร์เสี้ยว บรรจงกริดหน้าเขาเป็นแผลลึกตามเรียวกาบ ผมได้สลักรอยแผลปริ้มเลือดที่จะตราหน้าเขาไปตราบชั่วคราวปาวसान คุณบอร์เมสครับต่อหน้าคุณ ซึ่งเป็นคนที่ไม่รู้จักคุ้นเคยนัก ผมได้สารภาพเรื่องราวทั้งหมดให้คุณฟังแล้ว ถึงตอนนี้คุณจะว่ากล่าวผมยังไงก็ได้ผมคงไม่รู้สึกรู้สีกเจ็บช้ำอะไรมามากมายนักหรอกครับ พูดได้แค่นี้คนเล่าก็หยุดพูด ผมสังเกตเห็นว่ามือของเขาสั่นเทา

“แล้วนายมุนคนนั้นล่ะครับเป็นยังไง” ผมถาม

“เขาก็รับเงินค่าขายเพื่อน แล้วก็หนีไปบราซิลนะซีครับ”

ผมคอยฟังเหตุการณ์ต่อไปของเรื่องนี้อยู่ครู่หนึ่ง แต่ดูเหมือนว่าจะไร้ผลในที่สุดผมจึงต้องขอร้องให้เขาเล่าต่อไป

ปรากฏว่าเขาตอบเสียงหลงเลยทีเดียว เขาให้ผมดูรอยแผลเป็นสี่ซีกและเป็นรูปเส้นโค้ง เขามีท่าที่อ่อนลงเสียจนดูเหมือนอ่อนแอ

“คุณไม่เชื่อที่ผมพูดเลยหรือครับ” เขาพูดตะกุกตะกัก “คุณไม่เห็นหรือครับว่าหน้าผมมีรอยประจางความประพฤติชั่วประทับอยู่ ผมเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดด้วยวิธีนี้ เพื่อให้คุณสามารถอดทนฟังไปจนจบเรื่องยังไงล่ะครับ”

“ผมเป็นผู้กล่าวหาชายคนที่มีพระคุณช่วยชีวิตผมไว้ ผมเองล่ะครับคือ จอห์น วินเซนต์ มุน ตอนนี้คุณจะว่ากล่าวอะไรผมก็เชิญเถอะครับ”

อิเรเนโอ ฟุนเอส ยอดนักจำ¹

ผมยังจำเขาได้ (อันที่จริงผมไม่มีสิทธิเอ่ยคำอันแสนศักดิ์สิทธิ์อย่างคำนี้ได้หรอกครับ มีเพียงคนเดียวเท่านั้นในโลกนี้ที่สมควรพูดคำนี้ได้อย่างเต็มภาคภูมิ และคนนั้นก็จากโลกนี้ไปเสียแล้ว) ผมถือดอกไม้ไว้ในมือ และนั่งฟังเทศน์อย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ แบบที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนในชีวิต แม้ว่าผมจะนั่งจ้องมันมาอย่างนี้ตั้งแต่ตอนฟ้าสกล้วนมีค่าแล้วก็ตาม ผมยังจำเขาได้ดี เขามีรูปร่างหน้าตาแบบคนเชื้อสายอินเดียนทั่ว ๆ ไป สีหน้าวางเฉย เวียบบขรึมมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร ปากคาบบุหรีเป็นนิจศีล ผมยังจำ (ผมเชื่อว่าตัวเองคงจะจำได้จริง ๆ) มือที่แกร่งอย่างมือของนักสู้มือเปล่าของเขา และยังจำด้วยซา “มาเต”² ไกล้มือ ข้างด้วยมีเครื่องหมายอาวรุชของชาวอุรุกวัย ผมจำได้อีกเช่นกันว่าที่หน้าต่าบ้านของเขา แขนวนพรมดักสีเหลืองที่มีรูปวิวทะเลสาบกว้าง และที่ผมจำได้อย่างแม่นยำก็คือเสียงของเขา เสียงที่มีจังหวะนิบช้าอย่างคนอมทุกข์ เขาพูดเสียงค่อนข้างขึ้นจมูก แบบคนที่มาจากซานเมืองย่านเก่าแก่ ซึ่งคนเหล่านี้จะพูดโดยไม่มีสำเนียงแบบชาวอิตาเลียนปะปนอย่างชาวเมืองปัจจุบัน ผมไปที่นั่นมากกว่าสามครั้งแต่ไม่พบเขา ครั้งหลังสุดคือในปี ค.ศ. 1887 ..... ผมอดปลื้มใจไม่ได้ที่ทราบว่าเขาไม่เฉพาะผมคนเดียวที่เขียนเรื่องเขา ยังมีคนอื่นอีกด้วยหลายคนแต่เรื่องที่ผมเขียนนี้คงจะสั้นกว่าเรื่องของคนอื่น และต่อยกว่าเพื่อนแน่นอน แต่ผมขอรับรองว่าจะเขียนถึงเขาด้วยทรวงระคนตรงไปตรงมาไม่น้อยกว่าเรื่องอื่นที่ท่านผู้อ่านได้ผ่านตาไปบ้างแล้ว ผมรู้สึกเสียดายอยู่อย่างหนึ่งคือ ความที่ผมเป็นชาวอาร์เจนตินาจึงไม่สามารถเขียนเป็นโคลงกลอนสตุคิเขาแบบที่ชาวอุรุกวัย นิยมเขียนถึงเพื่อนร่วมชาติของเขา อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่ฟุนเอส ไม่เคยใช้ภาษาโก้หรืออย่างคำว่า ทรงภูมิปัญญา หูเลิศ ชาวกรุง อะไรประเภทนี้ ผมจึงขอทำหน้าที่ตัวแทนที่ดีโดยไม่ใช้ภาษาปิดเป็นความอาภัพข้อนี้ของฟุนเอส

เปโตร เลอันโดร อิปูเช³ เคยเขียนไว้ว่า อิเรเนโอ ฟุนเอสคือศาสดาของบรรดาโยคนบุรุษ โดยให้สมญาแก่เขาว่า “โซโรอาสเตอร์⁴ ผู้ยากไร้” ผมไม่ขอถกเรื่องนี้หรอกครับ แต่อย่างไรก็ตามเราต้องไม่ลืมว่า เพื่อนของผมคนนี้คือชาวบ้านธรรมดาสามัญของเมือง ฟราย เบนโตส⁵ และมีข้อบกพร่องที่แก้ไม่หายบ้างอย่างปดุษคนอื่น

เรื่องราวแต่หนหลังตั้งแต่ครั้งที่ผมพบกับเขา ก็ไม่มีอะไรสลบซับซ้อน คือผมพบเขาเป็นวันหนึ่ง ราวเดือนมีนาคม หรือกุมภาพันธ์ปีแปดสี่ (1884) เห็นจะได้ ปีนั้นคุณพ่อของผมได้พาผมไปพักผ่อนที่เมืองฟราย เบนโตส เป็นวันนั้นผมกับ แบร์นาโด อาเอโด ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของผม กำลังขี่ม้าร้องเพลง ขณะเดินทางกลับจากซานฟรานซิสโก นี่เป็นกิจกรรมอันหนึ่งที่นำความสุขมาให้ผม วันนั้นเป็นวันที่แสนอบอ้าว ตอนเย็นเมฆฝนทะมึนจึงเคลื่อนตัวบังฟ้าเสียจนมืด ลมฝ่ายใต้ยังเป็นใจกระพือส่งเมฆก้อนนั้นเสียดจันต์ไม่โยกคลอนกันแทบบ้าทีเดียว ผมกลัว (แต่แอบหวังไว้ในใจด้วย) ว่า ฝนจะตกลงมาตอนที่เราอยู่ในที่โล่งไว้ที่กำบังอย่างนี้ เราก็เลยห่อกันหน้าตั้งแข่งกับพายุฝนลูกนี้ จนมาถึงซอยแห่งหนึ่ง สองข้างทางเป็นทางเท้าปูด้วยอิฐสูงกว่าถนนมาก ตอนนี้นำบรรยากาศมืดมัวลงอย่างฉับพลัน ผมได้ยินเสียงฝีเท้าปริศนาของใครคนหนึ่งวิ่งอยู่บนทางเท้า ผมมอง

¹ แปลจาก "FUNES EL MEMORIOSO"

² ซา “มาเต” ทำมาจากใบของต้น MATE นำมาตากแห้งอย่างใบชาจีน ใช้ชงน้ำดื่ม ซา “มาเต” บางทีก็เรียกว่าชาปราควัย หรือ ชาของเจซุอิต ตีมกันมากในอเมริกาใต้ โดยเฉพาะแถบอาร์เจนตินา อุรุกวัย ปารากวัย

³ เปโตร เลอันโดร อิปูเช (1899-1976) กวีชาวอุรุกวัย ผลงานที่มีชื่อเสียงชื่อ ALAS NUEVAS Y TIERRA HONDA

⁴ โซโรอาสเตอร์ (660?-583? ก่อน ค.ศ.) ผู้นำทางศาสนาชาวเปอร์เซีย เขาเชื่อว่าจักรวาลได้รับการค้ำจุนจากแรงต่อสู้ระหว่างพลังความดี และพลังความชั่ว

⁵ ฟราย เบนโตส เมืองหนึ่งในประเทศอุรุกวัย อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของมอนเตวิเดโอ

ไปเห็นเด็กหนุ่มคนหนึ่งกำลังวิ่งอยู่บนทางแคบ ๆ ที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ดูราวกับว่าเขากำลังวิ่งอยู่บนกำแพงสูงที่
 ผุพัง ผมยังจำภาพของเขาในวันนั้นได้ดี เขาสวมกางเกงบอมบาชา⁶ รองเท้าและถักด้วยเชือกปอ โบหน้ากร้าน
 ปากคาบบุหรี ภาพทั้งหมดนี้ปรากฏเด่นอยู่บนฉากพายุที่ไร้ขอบเขต จู่ ๆ แบริร์นาโดก็ตะโกนถามออกไปว่า
 “อิเรเนโอ ก็โหมงแล้ว” เด็กหนุ่มคนนั้นตอบอย่างไม่ต้องฟังการมองท้องฟ้าหรือหยุดคิดสักนิดเลยว่า “อีกสิบนาที่
 จะสองทุ่มแล้วละ คุณแบริร์นาโด ชวน ฟรานซิสโก” เสียงนั้นดังสวบแก้วหู และมีแววหยอกล้อปนอยู่

ผมมัวแต่ปล่อยใจเรื่อยเปื่อยเสียจนไม่ได้ใส่ใจว่าเขาคุยอะไรกัน แต่ก็ไม้อาจจะหันเหความสนใจไปได้
 เพราะน้ำเสียงวางเฉยของญาติผม (ผมว่า) เขาคงจะรู้ตัวว่ายิ่งใหญ่ในย่านนี้ และคงอยากจะได้แสดงว่าไม่ใช่ดีน้ำ
 เสียงที่เป็นมิตรในคำตอบนั้นเท่าไร

ลูกพี่ลูกน้องของผมเล่าให้ฟังว่า เด็กหนุ่มคนนั้นชื่อ อิเรเนโอ ฟูเนส มีกิตติศัพท์ในความเป็นคนประหลาด
 คือไม่คบหาสมาคมกับใคร และมีความสามารถยิ่งรู้กาลเวลาเสมอ เหมือนเป็นนาฬิกาเคลื่อนที่ เขาเป็นลูกของ
 คุณมาเรีย เกลเมนตีนา ฟูเนส หญิงรับจ้างรีดผ้าในเมืองนี้ มีคนเล่าลือกันต่าง ๆ นานาเกี่ยวกับพ่อของเขา
 บ้างก็เล่าว่าเขาเป็นลูกของหมอโอ คอนเนอร์ ชาวอังกฤษที่อยู่โรงทำเนื้อเค็มบ้างก็ว่าเขาเป็นลูกของคนฝึกม้าที่
 อยู่รัฐซาลโต⁷ เขาอยู่กับแม่สองคน บริเวณสุดเขตที่ดินของพวกลอเรล

สองปีถัดมาคือ ปีแปดห้า และแปดหก ครอบครัวของผมไปพักร้อนที่มอนเตวิเดโอ แต่ในปีแปดเจ็ด
 ผมกลับมาที่เมืองพราย เบนโตสนี้อีกครั้งหนึ่ง ผมตามถึงสารทุกข์สุกดิบของคนที่ผมรู้จักตามปกติธรรมดา และ
 มาจบลงที่เรื่องของฟูเนส ผู้หยิ่งรู้กาลเวลาคคนนั้น ผมได้รับคำตอบว่าเขาถูกสลัดตกจากหลังม้าพยศที่ไร่แห่ง
 หนึ่งในเมืองซานฟรานซิสโก เหตุการณ์นั้นทำให้เขาป่วยเป็นอัมพาตไม่มีทางรักษาได้เลยทีเดียว ผมยังจำความ
 รู้สึกอึดอัดที่ได้รู้ข่าวร้ายนี้ ผมอดหวนคิดถึงครั้งแรกและครั้งเดียวที่ผมพบอิเรเนโอไม่ได้ ครั้งนั้น ตอนที่พวกเรา
 ชี้อากกลับมาจากซานฟรานซิสโก เราเห็นเขาเดินอยู่บนทางเดินสูง ๆ เรื่องราวที่แบริร์นาโด ลูกพี่ลูกน้องของ
 ผมเล่าให้ฟังทำให้ผมนึกถึงแล้วนึกถึงอีกเกี่ยวกับเรื่องเก่า ๆ ตั้งแต่ครั้งนั้น ผมยังได้ทราบมาอีกว่าอิเรเนโออยู่แต่
 ในเปลญวน นอนจ้องต้นมะเดื่อข้างล่างหรือไม่ก็จ้องที่ไผ่แมงมุม ตอนบ่าย ๆ เขาจะยอมให้ย้ายเขาไปนอนตรง
 หน้าต่างบ้าน มีคนเล่าว่าเขาหลงตัวเสียจนหลงคิดเห็นว่า การตกม้าจนแทบจะเอาชีวิตไม่รอดนี้ช่างดีเสียจริง ๆ...
 ผมเคยเห็นเขาสองครั้ง สภาพที่นอนอยู่หลังซีกรงหน้าต่างนั้นยิ่งย่ำสภาพที่ไม่ต่างจากนักโทษชั่วคราวปาวसान
 ของเขาไปอีก ครั้งแรกผมเห็นเขานอนนิ่งไม่ไหวคิงดวงตาปีศาจ และครั้งที่สองเขานอนนิ่งสนิทเหมือนเดิม
 แต่ครั้งหลังนี้ดวงตาจับอยู่ที่ดอกซานโตนี่นากลิ่นหอมช่อหนึ่ง

ขออวดสักนิดนะครับว่า ก่อนที่จะเดินทางไปพักร้อนนั้นผมได้เริ่มศึกษาภาษาละตินอย่างเป็นแบบ
 แแผนแล้ว ดังนั้นสัมภาระของผมจึงต้องรวมหนังสือ ภาษาละตินหลายเล่มเข้าไปด้วยได้แก่ *De viris illustribus*
 ของโลมองด์⁸ *Thesaurus* ของกีเซราต์⁹ คำวจนะต่าง ๆ ของจูเลียต ซีซาร์ และตำราเล่มเชิงอันหาที่เปรียบ

⁶ กางเกงบอมบาชา กางเกงทรงหลวมพองมาก

⁷ ซาลโต ชื่อรัฐหนึ่งทางตอนเหนือของประเทศอุรุกวัย เศรษฐกิจหลักของเมืองนี้ขึ้นกับการเลี้ยงปศุสัตว์เป็นหลัก

⁸ Charles- François Lhomond (1799-1884) นักเขียนชาวฝรั่งเศส ได้เขียนตำราด้านไวยากรณ์ ประวัติศาสตร์
 และหลักคริสตธรรม เพื่อใช้ในโรงเรียนมัธยมสมัยก่อน

⁹ Louis Quicherat (1799-1884) นักปรัชญา และปราชญ์ด้านภาษาละตินชาวฝรั่งเศส ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ
Thesaurus poeticus lingual Latinae (1836)

มิได้ของปลินี¹⁰ คือ *Naturalis historia* ซึ่งเล่มนี้ตอนนั้นดูเหมือนว่าจะยากเกินภูมิปัญญาด้านภาษาละตินของผมมากทีเดียว (และยังรู้สึกว่าจะยากอยู่เหมือนเก่าสำหรับผมจนเท่าทุกวันนี้) กิตติศัพท์ของหนังสือประหลาดมหัศจรรย์เหล่านี้ได้แพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็วในตำบลเล็กๆ แห่งนี้ และเพียงเวลาไม่นานก็แพร่กระจายไปถึงหูของ อีเรนโอ ฟุเนส ซึ่งอยู่ไกลแค่ไร่ปศุสัตว์แถบชานเมืองนี่เอง เขาจึงส่งจดหมายมาถึงผม จดหมายนั้นใช้คำเลีตุวิสิคมาหรา และเป็นพิธิ ข้อความในนั้นพาดพิงถึงการพบกันสั้น ๆ หนแรกของเรา เมื่อวันที่เจ็ดกุมภาพันธ์ ปีหนึ่งแปดแปดสี่ และเขาได้เขียนสัจคดีถึงวีรกรรมของดอนเกรโกริโอ คุณลุงของผมซึ่งเสียชีวิตลงปีนั้นด้วยว่า “ท่านเป็นผู้กล้าซึ่งได้ต่อสู้เพื่อประโยชน์ของประเทศทั้งสองของเราในสงครามอิตูซาอิงโก” และสุดท้ายได้เขียนว่า เขาอยากจะทำหนังสือภาษาละตินเล่มใดก็ได้ของผม พร้อมทั้งพจนานุกรมอีกสักเล่ม โดยให้เหตุผลว่า “ผมยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาละตินเลย จึงใคร่เรียนรู้ภาษานี้จากตำราเล่มต้นฉบับ” พร้อมกันนี้เขาได้ให้สัญญาว่าจะคืนหนังสือที่ขอยืมนี้มาให้เร็วที่สุด และจะรักษาหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุดด้วย ลายมือที่ปรากฏในจดหมายดูประณีตบรรจง ใช้หลักการสะกดตัวแบบอันเครส เบโย¹² กล่าวคือใช้ตัวอักษร *i* แทน *y* และ *j* แทน *g* ตอนแรกผมคิดว่าจดหมายฉบับนี้เขียนมาเล่น ๆ อย่างนั้นเอง แต่บรรดาผู้ที่ลูกน้องของผมรับรองแข็งขันว่าทั้งหมดที่อีเรนโอเขียนมาเป็นเรื่องจริง ไม่มีการล้อเล่นแน่นอน ผมไม่ทราบว่าเป็นเพราะความอวดดี ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือความโง่กันแน่ที่ทำให้คิดว่าการเรียนภาษายาก ๆ อย่างภาษาละตินไม่ต้องอาศัยเครื่องมืออะไรมากไปกว่า พจนานุกรมเพียงเล่มเดียวเท่านั้น เพื่อที่จะชี้ให้เห็นความจริงอย่างต้องแท้ ผมก็เลยจัดการส่งหนังสือชื่อ *Gradus ad Parnassum* ของ กิเชราร์ด และ หนังสือของปลินีให้เขาไป

ในวันที่สิบสี่กุมภาพันธ์ มีโทรเลขจากกรุงบวยโนส ไอเรสมาถึงผม ผมถูกเรียกให้กลับไปที่นี่ด่วนที่สุดเพราะคุณพ่อของผมมีอาการไม่ดีเลย ขอพระผู้เป็นเจ้าโปรดประทานอภัยให้ผมด้วยเถิดที่ตอนนั้นผมไม่รู้สึกรู้ใจปวดอะไรเลยที่ได้รับข่าวร้ายเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะผมรู้สึกได้หน้าได้ตาเหลือเกินที่มีโอกาสรับโทรเลขด่วนแบบนี้ หรืออาจจะเป็นเพราะอยากจะให้คนทั้งเมืองพรวาย เบนโตสรู้ข่าวร้ายนั้นรวมทั้งข้อความที่เขียนขาน่าสะท้านใจที่ปรากฏในโทรเลข บางทีอาจเป็นความปรารถนาที่จะเล่นละครบทโศกนี้ให้หน้าประทับใจผู้ชม โดยวิธีแสวงทำเป็นเก่งกล้าทนความรู้สึกเจ็บปวดนี้ได้ด้วยมากอันสุขุมก็ได้ ขณะที่กำลังเก็บข่าวของสัมภาระ ผมก็เกิดนึกขึ้นมาได้ว่า หนังสือ *Gradus* และ หนังสือ *Naturalis historia* เล่มที่หนึ่งของผมขาดหายไป พรุ่งนี้เช้าผมต้องออกเดินทางไปกับเรือ “ซาตูริโน” แล้ว คืนวันนั้นหลังทานข้าวเสร็จ ผมจึงออกเดินไปที่บ้านของอีเรนโอเขา ผมแปลกใจที่กลางคืนก็ไม่ได้ชักช้าปิดยาคน้อยไปกว่ากลางวันเลย

เมื่อถึงกอกปศุสัตว์ขนาดสมควรแก่อัธยาศัย คุณแม่ของฟุเนสเป็นคนออกมาต้อนรับผม เธอบอกผมว่าอีเรนโออยู่ห้องในสุดของบ้าน และว่าอย่าแปลกใจเลยถ้าเห็นห้องของเขามีมืด เพราะอีเรนโอสามารถใช้เวลาที่ไร้ชีวิตนั้นโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยแสงเทียนใด ๆ ผมเดินผ่านลานบ้านซึ่งปูด้วยกระเบื้อง ผ่านห้องโถงเล็ก ๆ จนมาถึงลานที่สอง ผมมองเห็นเงาอู้งันแต่ดูเหมือนว่าความมืดปกคลุมทุกอย่างจนมืด ต่อจากนั้นผมก็ได้ยินเสียง

¹⁰ Pliny หรือ Gaius Plinius Secundus (ปี 23-79 ก่อน ค.ศ.) ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ *Historiae naturalis* ซึ่งถึงแม้จะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง แต่เป็นผลงานที่สำคัญชิ้นหนึ่งของโลก

¹¹ ชื่อสงครามในปี 1827 ที่อุรุกวัยและอาร์เจนตินา ร่วมมือกันเพื่อต่อต้านประเทศบราซิล

¹² Andrés Bello (1781-1865) นักเขียน นักปรัชญา กวี และนักการเมืองของอเมริกาใต้สมัยที่ยังคงเป็นอาณานิคมของสเปน เขาเป็นผู้หนึ่งที่สนับสนุน ซิมอน โบลิบาร์ ซึ่งเป็นผู้นำในการต่อสู้ขับไล่ชาวสเปนออกจากทวีปอเมริกาใต้ เขาเขียนตำราไวยากรณ์ภาษาสเปนตามแบบฉบับละตินอเมริกาขึ้น และเพื่อสร้างเอกลักษณ์การสะกดตัวอักษรแบบละตินอเมริกาให้ต่างจากแบบของสเปน เขาได้กำหนดการใช้ตัวอักษร *i* เป็นตัวเขียนแทนอักษร *y* และอักษร *j* แทน *g*

ดั่ง ๆ แดมล้อเลียนของอิเรเนโอ เสียงที่ได้ยินนั้นกำลังพูดภาษาละติน เสียง (ที่ออกมาจากความมืด) นั้นกำลัง ร่ายยาว สวดมนต์ หรือท่องคาถาอะไรสักอย่าง ด้วยความสบายอกสบายใจไม่เร่งร้อน ภาษาละตินพยางค์ แล้วพยางค์เล่าก้องกระหึ่มไปทั่วลานดินนั้น ความกลัวทำให้ผมจับเสียงนั้นไม่ได้ ฟังดูไม่เป็นศัพท์ แต่หลังจากนั้นเมื่อได้พูดคุยกับเขาในคืนนั้นผมถึงได้ทราบว่าทั้งหมดนั้นคือวรรคแรกของบทที่ยี่สิบสี่จากหนังสือเล่มที่เจ็ดในชุด *Naturalis historia* เนื้อความในบทที่ว่าด้วยเรื่องของความทรงจำ โดยจบบทด้วย ข้อความต่อไปนี้คือ *ut nihil non iisdem verbis redderetur auditum*

โดยไม่เปลี่ยนแปลงจังหวะสัมผัสใด ๆ อิเรเนโอเอ่ยปากเชิญผมเข้าไปในห้องเขานอนหลับหรืออยู่บนเปลญวน ผมรู้สึกว่าจะตัวเองจะมองไม่เห็นหน้าตาของเขาเลยจนกระทั่งรุ่งสาง ผมว่าผมยังจำไฟที่วาบเป็นระยะ ๆ จากบทที่ที่เขาสูบนั่นได้จนถึงเดี๋ยวนี้ ห้องของเขามีกลิ่นอับชื้น ผมนั่งลงและเล่าเรื่องราวเลขตัววันที่ผมได้รับรวมทั้งอาการเจ็บป่วยของคุณพ่อ

เรื่องราวที่จะกล่าวถึงต่อไปรู้สึกจะเล่าให้ฟังลำบากที่สุด เหตุผล (ยังงี้ ๆ ท่านผู้อ่านคงจะทราบดี อยู่แล้ว) ก็คงจะหนีไม่พ้นไปจากข้อแก้ตัวที่ว่า เรื่องที่เราคุยกันนั้นได้ผ่านมานมนานกาลตั้งครึ่งก่อนศตวรรษแล้วนี้ครับ ผมจะไม่พยายามถ่ายทอดคำพูดทุกอย่างของเขาเพราะยังงี้เสียผมได้หลงลืมไปแล้วเรียบร้อย จะเป็นการดีกว่าที่ผมจะสรุปเรื่องต่าง ๆ ที่อิเรเนโอบอกผม ด้วยความซื่อตรงต่อความจริงอย่างที่สุด ผมทราบดีว่าวิธีการเล่าเรื่องนี้โดยผ่านคำพูดของผมแบบนี้ ย่อมทำให้เรื่องราวเป็นจริงเป็นจังและฟังดูน่าเชื่อถือน้อยลง แต่ขอให้ท่านผู้อ่านได้โปรดนึกถึงสภาพของผมตอนนั้นซึ่งทุก ๆ อย่างประเดประดังมาพร้อม ๆ กันด้วยเถิดครับ มันสับสนอลหม่านเกินกว่าที่จะทำให้ผมจดจำทุก ๆ อย่างได้โดยละเอียด

อิเรเนโอเริ่มสาธยายด้วยภาษาสเปนและภาษาละติน ถึงความมหัศจรรย์แห่งความทรงจำที่บ้านทีกอยู่ในหนังสือ *Naturalis historia* ว่า กษัตริย์ไซรัส¹³ แห่งเปอร์เซียทรงพระปรีชาสามารถจดจำชื่อทหารทั้งกองทัพพระองค์ได้ครบทุกนาย พระเจ้ามิทริดาตีส ยูเปเตอร์¹⁴ ทรงสามารถ ตรัสคำตัดสินผู้ต้องโทษได้ครบทั้งยี่สิบสองภาษาที่ใช้พูดในมหาอาณาจักรของพระองค์ ซิมอนิดีส¹⁵ เป็นเจ้าตำรับศิลปะการจดจำ และ เมโทรโดรุส¹⁶ เป็นอาจารย์สอนศิลปะการจดจำและการถ่ายทอดสิ่งที่ได้ฟังเพียงครั้งเดียวซ้ำด้วยความแม่นยำ ถึงแม้ว่าอิเรเนโอจะแสดงความประหลาดใจในสิ่งที่น่าพิศวงเหล่านี้แต่เห็นได้ชัดว่าเขาแสดงความศรัทธาออกมาย่างเต็มเปี่ยม เขาเล่าให้ผมฟังว่า ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุการณ์ในบ่ายวันฝนตกที่เขาโดนเจ้าม้าสีหมอกสลัดตกลงมานั้น เขาเป็นเพียงคนธรรมดาที่ตาบอด หูหนวก ไร้เขลา และหลง ๆ ลืม ๆ เหมือนคนอื่น ๆ (ถึงแม้ว่าผมจะพยายามชี้ให้เขาเห็นว่าอันที่จริง ก่อนที่จะเกิดอุบัติเหตุ นั้น เขานับเป็นผู้มีญาณพิเศษหยั่งรู้กาลเวลาและยังมีความทรงจำเป็นเลิศอีกด้วย แต่ดูเหมือนว่าเขาจะไม่ยึดกับเรื่องที่ผมพูดเลย) เขาพูดต่อไปว่าก่อนหน้าเหตุการณ์วันนั้นเขาเปรียบเสมือนคนที่เพียงแต่ฝันไปเท่านั้น เพราะเขาไม่เคยเห็นสิ่งที่มองอย่างดั่งแท้ ไม่เคยได้ยินสิ่งที่ได้ฟังอย่างแท้จริง และไม่เคยจดจำอะไรได้เลย หรือไม่มีก็จำอะไรแทบจะไม่ได้ครบถ้วน แต่หลังจากที่ตกจากหลังม้าจนกระแทกพื้นหมดสติไปเมื่อเขาฟื้นขึ้นมาปรากฏว่าโลกได้เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ทุกอย่างช่างวิจิตรพิสดาร จนเขาแทบทนนไม่

¹³ ไซรัสมหาราช (800?-529 ก่อนคริสตกักราช) ทรงเป็นกษัตริย์ผู้รวบรวมอาณาจักรเปอร์เซียระหว่างปี 550-529 ก่อนคริสตกักราช

¹⁴ Mitridates VI Eupator (132?-63 ก่อนคริสตกักราช) กษัตริย์แห่งอาณาจักรปอนตัส (Pontus) ซึ่งเป็นอาณาจักรโบราณในชายฝั่งทะเลดำ พระองค์ได้ทำสงครามกับอาณาจักรโรมัน ถึงสามครั้งในรัชสมัยของพระองค์

¹⁵ Simonides of Ceos (556?-469? ก่อนคริสตกักราช) กวีชาวกรีก มีบทกวีที่เด่นในยุคของเขา

¹⁶ Metrodorus of chios (330?-277? ก่อนคริสตกักราช) นักปรัชญาชาวกรีกสาวกของ Epicurus

ได้ ทุกอย่างช่างคมชัดเหลือเกิน รวมทั้งระบบความทรงจำของเขาที่ล้ำลึกขึ้นและสามารถบันทึกรายละเอียดดี ยิบกว่าเดิมอย่างมหาศาล หลังจากนั้นสักครู่เขาจึงรู้ว่าตัวเองได้เป็นอัมพาตไปเสียแล้ว สภาพร่างกายเช่นนี้มิได้ทำให้เขารู้สึกวิตกกังวลแม้แต่น้อย เขากลับให้เหตุผลว่า (เขาคงรู้สึกไปอย่างนี้เองมากกว่า) การที่ร่างกายเคลื่อนไหวไม่ได้เช่นนี้ ช่างคุ้มกับสิ่งที่ได้รับทดแทนคือ บัดนี้ประสาทสัมผัส และระบบความทรงจำของเขานั้นเที่ยงตรงและแม่นยำอย่างที่สุด

ถ้าหากสายตารธรรมตา ๆ อย่างพวกเราสามารถมองเห็นเหล่าไวน์สามแก้วบนโต๊ะ สายตาของเขาจะหยั่งรู้ไปถึงขนาดที่ว่าไวน์เหล่านั้นทำมาจากผลไม้ชนิดใดและจากเตาเครื่อง กังก้านใดเป็นต้น เขาจำได้ถึงขนาดว่าก่อนเมฆ ทางทิศใต้ที่เขาเห็นในเช้าวันที่สามสิบ เดือนเมษายน ปีหนึ่งพันแปดร้อยแปดสิบสองมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร และยังสามารถนำมาเปรียบเทียบกับบลวดลายปกหนังของหนังสือเล่มที่เขาเห็นเพียงครั้งเดียว หรือเปรียบเทียบกับลายเส้นของพรายน้ำที่เกิดจากคนพวยเรือในแม่น้ำเนโกร¹⁷ ในวันก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ไม่สงบที่เกบราไซ¹⁸ หนึ่งวัน ความทรงจำของเขาไม่ใช่เรื่องธรรมดาเพราะกระบวนการเก็บบันทึกภาพในสมองนั้น มีความสัมพันธ์กับประสาทสัมผัสไม่ว่าจะเป็น ความรู้สึกของเส้นสายกล้ามเนื้อไปจนถึงอุณหภูมิร้อนหนาวในร่างกาย ฯลฯ เขาสามารถจดจำรายละเอียดของความผันทุกประเภท รวมทั้งความผันในขณะครึ่งหลับครึ่งตื่น และยังสามารถกลับมานึกภาพเหล่านั้นซ้ำได้อีก บางทีเขายังเคยนั่งนึกทบทวนภาพเหตุการณ์ที่เขาจำได้ในหนึ่งวัน เขาเคยทำแบบนี้สองสามครั้ง ซึ่งไม่ต้องสงสัยเลยว่าการนั่งนึกทบทวนเหตุการณ์โดยละเอียดแบบของเขานี้ย่อมกินเวลาหนึ่งวันเต็มเท่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เขาบอกผมว่า “ความทรงจำของผมคนเดียวยิ่งมากกว่าความทรงจำทั้งหมดของมนุษย์ทุก ๆ คนมารวมกันตั้งแต่โลกใบนี้อุบัติขึ้นในจักรวาล” และยังคงบอกผมอีกด้วยว่า “ความผันของผมมันชัดเจนจริงจึงเหมือนอย่างกับตอนที่พวกคุณเห็นอะไร ๆ ตอนที่ยังตื่นอยู่นี้แหละ” พอถึงตอนรุ่งสาง เขาบอกผมอีกเรื่องหนึ่งว่า “ความทรงจำของผมหรือครับ มันเหมือนกับกองขยะดี ๆ นี่เอง” สำหรับพวกเราแล้วการเงินธนาคารนึกภาพพวงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือสี่เหลี่ยมด้านขนานขึ้นมาบนกระดานคำนวณว่าเป็นของกล้วย ๆ เช่นเดียวกับที่ไอเรเนโอเห็นว่าเป็นเรื่องง่าย ๆ ที่จะนึกจินตนาการภาพขนยุ่ง ๆ บนแผงคอของลูกม้า ภาพฝูงปลุสตีร์วบนเทือกเขา ภาพกองไฟที่กำลังแปรสภาพและมีชี้อุ่นอยู่เต็ม หรือนึกถึงใบหน้าที่ยิ้ม ๆ เปลี่ยนไปของคนที่ตายในพิธีสวดศพอันยาวนาน ผมไม่ทราบเหมือนกันว่าดวงดาวที่เขาเห็นบนท้องฟ้ามีทั้งหมดกี่ดวง

เขาเล่าเรื่องทั้งหมดนี้ให้ผมฟัง และผมก็เชื่อเขาจริง ๆ ไม่ว่าจะป็นคืนนั้นหรือหลังจากนั้นก็ตามเสียดายที่สมัยนั้นยังไม่มีเครื่องฉายหนังหรือเครื่องบันทึกเสียง อย่างไรก็ตามก็เรื่องที่เขาเล่ามันฟังดูเหลือเชื่อเสียจนไม่มีใครนึกอยากนำตัวเขามาพิสูจน์ความจริงเลย เห็นจะจริงที่ว่ามนุษย์เรามีชีวิตอยู่อย่างผลัดวันประกันพรุ่งในทุกเรื่องทีขอผลัดได้ บางทีอาจเป็นเพราะเราทราบอยู่แก่ใจทุกคนว่า พวกเราไม่มีวันดับสูญ และในที่สุดไม่ช้าก็เร็วมนุษย์เราต้องทำได้ทุกอย่าง และรู้แจ้งในทุกสิ่ง

เสียงของเขายังคงดังต่อไปเรื่อย ๆ ในความมืด

เขาเล่าให้ผมฟังว่าในปี 1886 เขาได้คิดระบบสัญลักษณ์แทนตัวเลขแบบใหม่ขึ้น และในเวลาเพียงไม่กี่วันเขาได้สร้างสัญลักษณ์นี้ไปจนถึงเลขหลักที่สองหมื่นสี่พันแล้วเขาไม่จำเป็นต้องเขียนบันทึกเอาไว้เนื่องจาก

¹⁷ แม่น้ำสายหนึ่งในประเทศอูรุกวัย

¹⁸ เกบราไซเป็นชื่อเมืองทางตะวันตกของอูรุกวัยอยู่ในรัฐบียซันตู ในปี 1886 เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในเมืองดังกล่าวนี้คือ มีผู้จับอาวุธลุกฮือขึ้นต่อต้านรัฐบาลของนายฟรานซิสโก อันโตนิโอ ปีตัส (1827-1889) ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในขณะนั้น

ว่าเมื่อเขาคิดเรื่องนี้ขึ้นเพียงครั้งแรก และครั้งเดียว มันก็จะบันทึกในความทรงจำไม่มีวันลบเลือนอยู่แล้ว ผมคิดว่าสิ่งแรกที่กระตุ้นให้เขามีความคิดเช่นนี้คือ การที่พวกเขาสามสิบสามชาวตะวันออก¹⁹ เรียกร้องให้มีการกำหนดสัญลักษณ์สองชนิดแทนค่าสามค่า แทนที่จะใช้ค่าละหนึ่งสัญลักษณ์ จากแนวความคิดอันแสนจะเหลวไหลนี้ เขาจึงสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาใหม่ ตัวอย่างเช่น แทนที่จะใช้สัญลักษณ์ 7013 แทนจำนวนดังกล่าวเขากลับใช้คำว่า “มักซิโม เปเรซ” แทน หรือแทนที่จะใช้สัญลักษณ์ 7014 เขากลับใช้คำว่า “ทางรถไฟ” มาแทนเป็นต้น สัญลักษณ์ใหม่ที่เขาคิดขึ้นเพื่อใช้แทนตัวเลขอื่น ๆ ได้แก่ คำหรือชื่อเฉพาะ เช่น “หลุยส์ มาเลียง ลาฟิเนอร์” “โอสติมาร์” “ซัลเฟอร์” “ตอกจิก” “ปลาวาฬ” “ก๊าซ” “กาน้ำชา” “โนโปลิอัน” “อากุสติน เด เบเคีย” และแทนที่จะใช้เลข 500 เขากลับใช้คำว่า “เก้า” มาแทนเป็นต้น จะเห็นได้ว่าแต่ละคำที่เขานำมาใช้ในระบบสัญลักษณ์ของเขาต่างก็มีความหมายเฉพาะของมันอยู่ก่อนแล้ว ระบบที่เขาคิดขึ้นมาทีหลังนี้จึงค่อนข้างจะยุ่งเหยิงชอบกอลอยู่ ผมพยายามที่จะอธิบายให้เขาเข้าใจว่าการนำเอาคำอะไรก็ได้มารวม ๆ กันเพื่อสร้างเป็นระบบสัญลักษณ์ใหม่ที่เขากำหนดขึ้นมันตรงข้ามกับหลักการของระบบการใช้ตัวเลขเป็นสัญลักษณ์แทนจำนวนโดยสิ้นเชิง ผมอธิบายให้เขาฟังว่า ถ้าสมมุติเราพูดว่า 365 นั้นหมายความว่า เราพูดถึงเลขหลักร้อยซึ่งมีจำนวนสามร้อยเลขหลักสิบซึ่งมีอยู่จำนวนหกสิบ และเลขหลักหน่วยซึ่งมีอยู่จำนวนห้าหน่วย และดูเหมือนว่าระบบความหมายดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ในสัญลักษณ์แทนจำนวนของเขาเช่น “นายนิโกริโมชิ” หรือ “ผ้าคลุมเนื้อ” เป็นต้น อิเรเนโอไม่เข้าใจที่ผมอธิบายเลยหรือเขาอาจจะไม่อยากจะเข้าใจก็ได้

ในศตวรรษที่สิบเอ็ด ล็อก²⁰ ได้คิดสร้างภาษาที่เป็นไปไม่ได้ (และเขาได้ล้มเลิกไปในที่สุด) กล่าวคือ ในภาษาดังกล่าวทุกสิ่งทุกอย่างจะมีชื่อเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นหินก้อนใดก้อนหนึ่ง นกทุกตัว กิ่งไม้ทุกกิ่ง อิเรเนโอ ฟูเนส ก็เช่นเดียวกันที่คิดสร้างภาษาแบบเดียวกันนี้ แต่ในที่สุดเขาก็เลิกล้มไปเพราะมันกินขอบเขตกว้างขวางเกินไปและเป็นระบบที่เป็นไปตามอำเภอใจไร้เหตุผลเกินไป ความจริงแล้วเขาไม่เพียงแต่จดจำไปไม่ทุก ๆ ไบของต้นไม้ทุกต้นบนเนินเขาทุกลูกเท่านั้น เขายังจำรายละเอียดของใบไม้ใบเก่าเพิ่มอีกเมื่อตอนที่เขาสังเกตหรือนึกถึงมัน ในที่สุดเขาก็เลียดัดสินใจลดภาระการจดจำอันนี้ โดยการทำการการจัดเก็บความจำที่เขาสะสมวันละเจ็ดหมื่นรายการ และใช้วิธีการกำกับตัวเลขในแต่ละรายการ อย่างไรก็ตามมีอยู่สองอย่างที่ทำให้เขายับยั้งโครงการนี้คือหนึ่ง ภาระอันนี้มีมากมายมิรู้จบ และสอง มันไม่มีประโยชน์ เมื่อเขาพิจารณารอบคอบแล้ว เขาตระหนักดีว่าต่อให้ทำไปจนตายก็คงจะไม่มีทางทำการจัดเก็บความจำเฉพาะในวัยเด็กได้จบ

โครงการทั้งสองอย่างที่ผมกล่าวมาข้างต้นนี้ (คือการบัญญัติสัญลักษณ์จำนวนไม่รู้จบขึ้นใช้แทนตัวเลข และ การจัดทำรายการจัดเก็บความจำไว้ในใจ) ดูช่างเหลวไหลเสียจริง ๆ แต่ก็ฟังดูยิ่งใหญ่ดีถึงแม้ว่าจะเป็นความยิ่งใหญ่แบบไร้สาระก็ตามแผนการณ์ดังกล่าวทำให้เราพอจะเห็นได้ว่าโลกของเขานั้นชวนให้ปวดเศียรเวียนเกล้าขนาดไหน กระนั้นก็ตามอย่าลืมนึกว่าเขาไม่สามารถที่จะอนุมานความคิดเรื่องสิ่งสากลตามแบบเพลโต²¹ ได้

¹⁹ หมายถึงกลุ่มชาวอูรุกวัยผู้รักชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มแรกที่เคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชในปี 1825 เพื่อให้อูรุกวัยแยกตัวออกจากประเทศบราซิลซึ่งตอนนั้นยังเป็นอาณานิคมของโปรตุเกส ขบวนการนี้มีชื่อว่า “กลุ่มผู้เดินทางสามสิบสาม” อูรุกวัยประกาศเอกราชในวันที่ 25 สิงหาคม ปีเดียวกันนี้

²⁰ John Locke (1632-1704) นักปรัชญาชาวอังกฤษ บิดาของลัทธิประจักษ์นิยมคือเชื่อว่าความรู้ทั้งหลายมาจากประสบการณ์ ผลงานที่สำคัญของเขาคือ "An Essay Concerning Human Understanding" (1690)

²¹ เพลโตเชื่อว่าโลกแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ โลกของประสาทสัมผัส (Sensory World) และโลกของแบบ (The World of Form) ที่อยู่เหนือประสาทสัมผัส เขาเชื่อว่าโลกที่แท้จริงคือโลกของแบบ ส่วนโลกแห่งประสาทสัมผัสเป็นโลกที่เลียนแบบโลกของแบบ “แบบ” หรือ “แม่พิมพ์” ของวัตถุหรือสสารในโลกเพลโตเรียกว่า “สิ่งสากล” ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรมที่จริงกว่าสิ่งในโลกของประสาทสัมผัสเลียนแบบออกมา

สำหรับอิเรเนโอมันเป็นการยากที่จะเข้าใจว่าทำไมคำว่า “สุนัข” ถึงได้มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมถึงตัวอะไรที่แต่ละตัวไม่เหมือนกันเลย แม้แต่ขนาดและรูปร่างได้ ขำร้ายสิ่งที่ทำให้เขายุ่งยากใจเข้าไปอีกก็คือ สุนัขตัวที่เขาเห็นตอนสามโมงสิบสี่นาที (มองทางด้านข้าง) กับตัวที่เห็นตอนสามโมงสี่นาที (มองทางด้านหน้า) ยังมีชื่อ ชื่อเดียวกันเสียอีก ขนาดทุกครั้งที่เขาเห็นภาพตัวเองในกระจก หรือเมื่อมองเห็นมือตัวเองครั้งใด ยังทำให้เขาพิศวงงงงันทุกทีไป สวิฟต์²² ได้เคยบรรยายตัวละครของเขาตัวหนึ่งที่ชื่อว่า “จักรพรรดิ แห่งลิลิพุท” ว่าตัวละครนี้สามารถสังเกตเห็นการเคลื่อนไหวของเข็มนาฬิกาได้ แต่อิเรเนโอทำได้ยิ่งกว่านั้นกล่าวคือเขาสามารถเห็นความเนาเบื้อย ผุ่กร่อน และเสื่อมถอยของสรรพสิ่ง ที่ค่อย ๆ ดำเนินไปอย่างเงียบเชียบ อิเรเนโอเป็นผู้ที่สังเกตเห็นอาการคืบหน้าของความตายและการมีชีวิตอยู่ เขาคือผู้สังเกตการณ์คนเดียวที่เห็นโลกหลากหลายซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ดูราวกับว่าหยุดยั้งนิ่ง ๆ ไม่ไหวติงเลยนี้ ถึงแม้ว่าในมหานครบาบิโลเนีย ลอนดอน และนิวยอร์ก จะเต็มไปด้วย ผู้คนที่มากด้วยจินตนาการอันแสนวิเศษ แต่คงจะไม่มีสักคนเดียวในตึกสูงที่แอ็ด หรือในถนนหนทางอันเร่งรีบ ที่จะรู้สึกถึงพลังร้อนแรง และบีบคั้น ไม่รู้จักของความจริง แบบที่ประดังมาที่ชายบ้านนอกผู้เคราะห์ร้ายในทวีปอเมริกาใต้ผู้นี้ อิเรเนโอมีปัญหาในการนอนหลับ เพราะการนอนหลับคือภาวะที่จิตใจของเราละวางความสนใจไปจากโลก เขามักจะนอนในเปลญวนผ้าสีนิกภาพรอยแตก และลวดลายหนูของบ้านหลังที่อยู่รอบตัวเขา (ผมขอขำว่า แม้แต่ความจำเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไม่สลักสำคัญของเขา ก็ยังเต็มไปด้วยรายละเอียด และชัดเจนเป็นจริงเป็นจังมากกว่าที่ประสาทสัมผัสของเราจะรับรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็นในด้านความสุขหรือทุกข์ทรมานก็ดี) ทางทิศตะวันออกของบ้านมีที่ดินโล่ง ๆ ที่ยังไม่แบ่งเป็นแปลง ที่นั่นมีบ้านใหม่หลายหลังที่ไม่เคยมีคนรู้จักตั้งอยู่ บ้านเหล่านี้อิเรเนโอจินตนาการขึ้นมาเอง ทั้งหมดเป็นสีดำ รูปร่างกระตักรีด สร้างขึ้นด้วยความมืดเหมือน ๆ กันทุกหลัง เมื่อเวลาที่เขาต้องการที่จะหลับ เขาจะหันหน้าไปทางทิศดังกล่าว นอกจากนี้เขายังมักจะจินตนาการภาพตัวเองอยู่ใต้พื้นน้ำ และตัวเขาเคลื่อนไหวไปตามกระแสน้ำ

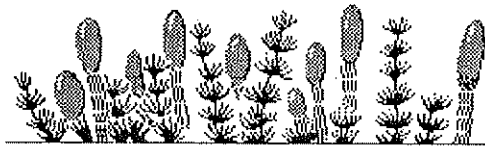
ก่อนหน้านี้เขาเคยเรียนจนรอบรู้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส และภาษาละตินโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากมายอะไรนัก แต่ผมยังคงสงสัยเหลือเกินว่าเขาอาจจะคิดไม่เป็น เพราะการคิดคือการมองข้ามข้อแตกต่างบางอย่าง คือการลงความเห็น และการสรุป ส่วนในโลกที่แน่นอนแท้ปรีของอิเรเนโอ นั้น ไม่มีอะไรมากไปกว่ารายละเอียดที่อัดลงไปทันทีที่รับรู้ โดยไม่ผ่านขบวนการกรันกรองใด ๆ

.....แสงจ้ำที่หน้าผากหัวบนอกเวลาเช้าตรู่สาดเข้ามาในลานดิน ผมจึงเห็นใบหน้าของผู้ที่ส่งเสียงพูดเจื้อยแจ้วอยู่กับผมตลอดทั้งคืน ตอนนั้นอิเรเนโออายุเพียงสิบเก้า เขาเกิดปี 1868 แต่สำหรับผมแล้วเขาดูขลังราวกับอนุสาวรีย์ทองสัมฤทธิ์ที่เก่าโบราณเสียยิ่งกว่าสมัยอียิปต์ เก่าแก่ยิ่งกว่าคำทำนายใด ๆ ผมว่าเทียบกับปีระมิดแล้วเขายังอยู่ในยุคก่อนหน้านั้นอีก พอผมคิดได้ว่าคำพูดทุกคำของ ผม (รวมทั้งอากัปกริยาทั้งหมดด้วย) จะบันทึกอยู่ในความจำของเขาตลอดไป ผมก็เลยพูดไม่ค่อยจะออกเพราะเกรงว่าตัวเองจะไปเพิ่มเรื่องรกสมองของเขาไปอีก อิเรเนโอ ฟุเนส เสียชีวิตในปี 1889 เนื่องจากอาการน้ำท่วมปอด

²²Jonathan Swift (1667-1745) นักเขียนแนวเสียดสีชาวอังกฤษเชื้อสายไอริช ผลงานที่มีชื่อเสียงของเขาคือ "Gulliver's travels" (1726) และจักรพรรดิ ลิลิพุทคือ ตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง Gulliver's Travels" นี้

บรรณานุกรม

- Adler, Motimer J. "Borges, jorge Luis" Encyclopedia Britanica. 1981 ed.
Borges, Jorge Luis. Ficciones. Buenos Aires: Emecé Editores, 1956
Earle, Peter G. Voces Hispanoamericanas. USA : Harcourt Brace & World, Inc,
1966
Heiney, Donald W. Essentials of Contemporary Literature. New York:
Barron's Educating Series, Inc, 1954
Imbert , Anderson. Introduccionnes a la Literatura Hispanoamericana. USA:
University of Michigan Press, 1976
Shimose, Pedro Diccionario de Autores Iberoamericanos. Madrid : Ministeris
de Asuntos Exteriores, 1982
ทองสุข เกตุโรจน์ การเขียนแบบสร้างสรรค์ (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2531)
วิธาน สุชีวกุปต์ และคณะอาจารย์ภาควิชาปรัชญา. ปรัชญาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทรุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2531)

ชาวกรีกโบราณ

อุษา กรทับทิม*

ในประเทศกรีซซึ่งภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขานั้น ท้องฟ้ายังคงเป็นสีครามสดใสเป็นสีเดียวกับผิวน้ำทะเลอันกว้างใหญ่สุดลูกหูลูกตา และท้องฟ้าก็ยังเป็นสีเดียวกันนี้มาเป็นเวลา 25 ศตวรรษมาแล้ว แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของคนนี้ช่างแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างลิบลับ

ในสมัยนั้นมีสถานที่อันเป็นที่สถิตย์ของบรรดาเทพเจ้าและวีรบุรุษทั้งหลาย ที่แห่งนั้นก็คือ “โรงละคร”

เราลองนึกภาพว่าเราไปเยี่ยมโรงละครกรีกโบราณกันเถิด

สมมติว่าเรากำลังอยู่ในศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล ขณะนั้นแสงอาทิตย์สว่างจ้า ช่างโชคที่เสียจริงที่โรงละครตั้งอยู่กลางแจ้ง เราต้องรีบไปจองที่แต่เนิ่น ๆ เพราะแม้ว่าโรงละครสามารถจุคนได้ถึง 17,000 คน แต่พวกนักละครต่างก็รีบออกเดินไปตามถนนสู่โรงละคร ตั้งแต่ตอนเช้าตรู่ ทุกคนต้องเสียเงินค่าผ่านประตูเป็นจำนวน 2 โอบอล¹ แต่ถ้าหากว่าผู้ผู้มีฐานะยากจนและมีเงินไม่พอจ่ายค่าผ่านประตู ก็สามารถที่จะเข้าไปดูละครได้โดยไม่ต้องเสียค่าผ่านประตูเลย เพราะรัฐเป็นผู้จ่ายให้อยู่แล้ว

พวกเราปะปนไปกับฝูงชนที่กำลังรีบร้อนเข้าไปในโรงละครทางประตูโค้งหินอันมหัศจรรย์ เราไม่คิดว่าเรากำลังอยู่ในโรงละครอย่างที่เรารู้จักกันในปัจจุบัน แต่เรากำลังอยู่ในสนามกีฬากลางแจ้งต่างหาก

ที่นั่งลักษณะขั้นบันไดลดระดับลงมาเป็นชั้น ๆ ข้าง ๆ เนินเขา เป็นรูปครึ่งวงกลมล้อมรอบเวที ประตูโค้งที่เราเดินผ่านเข้าไปเมื่อสักครู่นี้เป็นทางเข้าไปสู่ตอนกลางของโรงละคร ซึ่งเป็นบริเวณที่พวกกรีกโบราณเรียกว่า เวที ตรงเวทีนี้นักแสดงจะใช้เป็นที่แสดงละคร ที่นั่งลักษณะขั้นบันไดยาวที่อยู่ล้อมรอบเวทีนั้นดูประหนึ่งเป็นบันไดยักษ์ ที่นั่งกว้าง แต่ไม่มีที่เท้าแขนยกเว้นแถวหน้าเพียงแถวเดียวเท่านั้น เพราะเป็นที่สงวนไว้สำหรับพระและบุคคลสำคัญตลอดจนแขกผู้มีเกียรติที่ได้รับเชิญ ขณะนั้นที่นั่งแถวหน้าของเวที่ยังไม่เต็ม แต่ส่วนอื่นของโรงละครนั้นผู้ชมได้ขาน้ำที่เต็มไปหมดจนถึงที่นั่งสุดท้าย แสงอาทิตย์เจิดจ้าผู้ชมทุกคนสวมหมวกปีกใหญ่กันแดด เขาเหล่านั้นปาดเหงื่อที่ไหลลงมาบนหน้าผากและเสียงพูดคุยกันกระหึ่มราวกับเสียงคลื่นกระทบฝั่ง

พวกเราจะไปนั่งที่ไหนกันดี ตรงนี้ดีไหมล่ะใกล้ ๆ กับผู้ชายที่ไว้หนวดคนนี้ ซึ่งนั่งอยู่ในแถวที่ 6 เขาใส่เสื้อคลุมแขนยาวสำหรับออกงานพิธี เสื้อคลุมคล้ายกับเสื้อเชิ้ตจับยาวลงมาถึงน่อง ชายผู้นั่งนั้นเงิบ และเฝ้ามองตรงลงไปแถวหน้า เราเอ่ยถามเขาว่าวันนี้มีการแสดงเรื่องอะไร เขารู้สึกแปลกใจที่เห็นว่าพวกเราช่างไม่รู้เรื่องอะไรเลย เขาก็เลยตอบว่าวันนี้เป็นบทธละครของโสโฟคลีส เรื่อง พระราชาโอดิปุส เขาบอกว่าเขารู้จักละครเรื่องนี้ดี และเคยดูละครเรื่องนี้มาแล้ว แต่ก็ยังมีความกระตือรือร้นที่จะดูอีก

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹โอบอล มีค่าเท่ากับ 17 ควาคมา

บทความแปลจากเรื่อง "Mythes et Légendes de la grèce Antique" เขียนโดย Eduard PETISA" grüind, Paris, 1982

ขณะนั้นบรรดาแขกผู้มีเกียรติที่ได้รับเชิญเดินทางมาถึงและนั่งในแถวที่ 1 จนเต็ม ผู้ถูกเชิญโรงละครหมดแล้ว รวมทั้งที่นั่งแถวหลังซึ่งอยู่ไกลเวทีซึ่งเป็นที่นั่งสำหรับพวกทาสก็เต็มเช่นเดียวกัน และละครก็กำลังจะเริ่มเปิดการแสดง

ฉากละครจะตกแต่งไว้ตรงบริเวณที่ว่างครึ่งวงกลมด้านหลังของเวที มีลักษณะต่างจากฉากละครสมัยใหม่ที่เราเห็น คือจะเป็นสิ่งก่อสร้างซึ่งทำด้วยหินก้อนใหญ่ แต่ไม่ลึก มีทางเข้าสามทาง เปิดออกสู่ด้านหลังของเวทีละครตรงบริเวณที่เล่นละครพอดี ในส่วนลึกของเวทีจะตกแต่งเป็นเสมือนฉากพระราชวัง เช่นเดียวกับฉากละครสมัยปัจจุบัน ทุกคนมองเห็นฉากละครได้ชัดเจนเพราะไม่มีม่านกัน อีกสักครู่หนึ่งตัวละครเอกของเรื่องก็จะขึ้นมาปรากฏตัวบนเวทีทางประตูกลาง ตัวละครรองและตัวที่สามจะเข้าทางประตูด้านข้างเวที

ผู้แสดงละครจะมีไม่เกินสามคน จะเปลี่ยนบทบาทบนเวทีเลย และจะแสดงทุกบทบาทไม่ว่าจะเป็นบทของฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชาย เมื่อนักแสดงต้องเปลี่ยนบทบาทก็จะถอยไปด้านหลังเวทีชั่วคราวหนึ่ง และเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย อย่างรวดเร็ว ฉะนั้นที่เดียวตัวละครตัวอื่นก็ยังคงปรากฏอยู่บนเวทีด้วย แต่พวกเขาจะไม่มีบทเจรจาและโชคชะตา เหลือเกินที่การเปลี่ยนเครื่องแต่งกายทำได้โดยง่าย ไม่เหมือนกับในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้นตัวละครไม่ต้องแต่งหน้าแต่ใช้สวมหน้ากากในการแสดง และหน้ากากนี้สร้างขึ้นตามกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด หน้ากากของละครประเภทโศกนาฏกรรมก็ยังแตกต่างจากหน้ากากของตัวละครประเภทสุขนาฏกรรมอีกด้วย

ขณะนี้ผู้แสดงพร้อมแล้ว ทุกคนยืนอยู่หน้าประตู ซึ่งถูกขอมิใช้สำหรับเป็นทางเข้าสู่เวที และพวกนักร้องประสานเสียงซึ่งยืนรวมอยู่ตรงทางเข้าของเวทีแต่ถูกบังไว้ ก็คอยอยู่เช่นเดียวกัน เพลงที่นักร้องเหล่านี้จะร้องนั้นจะเป็นทำนองเล่าให้ผู้ชมได้ทราบถึงเหตุการณ์รายละเอียดของเรื่องในส่วนที่ไม่ได้นำมาแสดงบนเวที

โสโฟคลีสผู้เขียนเรื่อง “พระราชโอดีปัส” ได้แต่งบทละครโศกนาฏกรรมอีกหลายเรื่อง ตัวโสโฟคลีสเองและเอสคิลุส นักเขียนโศกนาฏกรรมรุ่นก่อนเขาพร้อมด้วย ยูริปีดีส นักเขียนโศกนาฏกรรมรุ่นหลังเขาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มนักเขียนโศกนาฏกรรมสามคนที่ใช้ชื่อว่า “ทรีโอ” มีชื่อเสียงมากในวงการละครกรีก ในบทละครของนักเขียนทั้งสามคนนี้ ผู้อ่านแทบจะรู้จักตัวละครทุกตัวตามที่กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว แต่ก่อนที่นิทานและตำนานเหล่านี้จะถูกนำมาเขียนขึ้นเป็นบทละครนั้น เคยมีคนเป็นจำนวนมากได้เล่าเรื่องเหล่านี้ต่อ ๆ กันมาก่อนแล้วไม่ว่าในขณะที่มีการชุมนุมสนทนารอบกองไฟ หรือขณะที่พาสตัวไปเลี้ยงในทุ่งหญ้า อีกทั้งกลุ่มนักแต่งมหากาพย์ตาบอดก็ได้นำไปขับขานอยู่เสมอในพิธีเลี้ยงอาหารมาเป็นเวลานานแล้วก่อนที่จะมีคนนำเอาเรื่องเหล่านี้มาเขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร

เรื่องเล่าบางเรื่องได้ตกทอดมาถึงเราก็เนื่องมาจากผลงานชิ้นสำคัญของกรีกที่มีชื่อเสียงที่สุด เขาผู้นั้น คือ โฮเมอร์ โฮเมอร์ได้ประพันธ์บทร้อยกรองเกี่ยวกับเรื่องการเดินทางของยูลิสซีส ในมหากาพย์เรื่องโอดิสซีย์ และบทร้อยกรองเกี่ยวกับสงครามกรุงทรอยในมหากาพย์อิลเลียด

ขณะที่เรากำลังพูดคุยกันอยู่นั้น การแสดงก็เริ่มขึ้น พระราชาโอดีปัสปรากฏตัวบนเวทีพร้อมด้วยคนรับใช้และสาวกของเทพเจ้าซีอุส เนื่องจากเวทีไม่ลึก ผู้แสดงจึงไม่ได้ยืนรวมกันเป็นกลุ่ม แต่ยืนเรียงกันหันหน้ามายังผู้ชม ลักษณะของเวทีพร้อมด้วยนักแสดงที่ยืนเรียงแถวแบบนี้ ต่อมาได้กลายเป็นลวดลายที่เราจะพบอยู่เสมอบนฉากกันของกรีก

โอดีปัสกำลังคอยเครอนอยู่ เขาได้สั่งเครอนไปปรึกษาแพทย์ากรณแห่งเมืองเดลฟี ชะตาชีวิตซึ่งพวกกรีกโบราณคิดว่ามีพลังเหนือกว่าเทพเจ้านั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้คนเริ่มเจ็บเสียงลง วันนี้อยู่ไม่ได้ตบเท้าคว่ำปาก และกระดกคางตั้งที่พวกเขาชอบกระทำอยู่เสมอ เมื่อละครเรื่องนั้นไม่เป็นที่สบอารมณ์ แต่ว่าละครเรื่องนี้เป็นเรื่องหนักและเศร้า เป็นเรื่องที่พูดถึงพลังอำนาจลึกลับที่เข้ามาครอบงำชีวิตคน ในสายตาของพวกกรีก

โบราณนั้นเชื่อว่า โลกนี้มีพลังมืดและเร้นลับอยู่เป็นจำนวนมาก ในสมัยนั้นมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม้อาจจะ
ใช้เหตุผลอธิบายได้และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจกัน พวกเขาคิดว่าสิ่งที่เกิดนั้นเป็นผลมาจากอำนาจเร้นลับ

ทุกครั้งที่มีมนุษย์ต้องประสบกับปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถอธิบายได้ เขาก็จะคิดกำหนดพลังอำนาจ
เร้นลับเองว่าเป็นสิ่งมีชีวิต เป็นปริศนา เป็นสัตว์ประหลาด เป็นนางไม้ หรือเป็นเทพเจ้า แต่ว่าสัตว์ประหลาดนั้น
ก็คล้ายกับสัตว์โลกจริง ๆ ที่มีมนุษย์รู้จัก และพวกนางไม้และเทพเจ้าก็มีลักษณะนิสัยใจคอเหมือนมนุษย์ธรรมดา
คือ มีโกรธ หัวเราะ กินและดื่ม มีการสัมพันธ์และทะเลาะวิวาทกันเอง เพื่ออวดพลังกำลังของตน

เทพเจ้าแต่ละองค์มีอำนาจเหนือบางสิ่ง ด้วยเหตุนี้พวกกรีกจึงต้องมีการสังเวชบูชาเทพเจ้า ขอความ
เมตตาช่วยในสิ่งที่พวกเขาปรารถนา เช่น ถ้าหากว่าพวกเขาต้องการทราบอนาคต พวกเขาจะทำการสังเวช
เทพเจ้าอพอลโล ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งโชคกลางและการทำนายโชคชะตา พวกกรีกจะสวดอ้อนวอนเทพีดีมีตรา ซึ่ง
เป็นเทพแห่งการเกษตร เพื่อที่จะขอให้การเกษตรอุดมสมบูรณ์

ตามตำนานเก่า เหล่าเทพเจ้าจะประทับอยู่บนเทือกเขาโอลิมปัส พวกโรมันก็มีเทพเจ้าที่คล้ายคลึง
กับเทพเจ้าของกรีก แต่ชื่อของเทพเจ้าโรมันจะเป็นที่คุ้นเคยของคนทั่วไปมากกว่าเทพเจ้ากรีก

เทพเจ้าองค์ที่มีอำนาจสูงสุดคือเทพซีอุส (ชาวโรมันเรียกว่า จูปีเตอร์) พระองค์เป็นเทพแห่งท้องฟ้า
และพื้นโลก พระองค์มีอำนาจที่จะเนรมิตพายุ ฟ้าผ่า และฟ้าคะนอง พระองค์ เป็นผู้บันดาล ความสุข ความทุกข์
ความมีชื่อเสียง และความร่ำรวย

มเหสีของซีอุสคือ เฮรา (ชาวโรมันเรียกว่า จูโน) พระนางเป็นเทพีที่มีอำนาจสูงสุด และเป็นราชินี
แห่งเทือกเขาโอลิมปัส

พระธิดาของเทพซีอุสก็คือ เทพีปัลลัส อาธีนา (ชาวโรมันเรียกว่า มิเนอร์วา) ปัลลัส อาธีนา เป็น
เทพีแห่งความรู้ เทพีผู้ปกป้องคุ้มครอง ผู้มีความรู้และผู้กล้าหาญชาวกรีกได้ถวายนกยูงเป็นพาหนะ

โอรสของเทพซีอุสชื่อ เฮเฟสตุส (ชาวโรมันเรียกว่า วุลแคน) เทพเจ้าแห่งไฟและโรงตีเหล็ก เชื่อกันว่า
เฮเฟสตุส มีที่ทำงานคือ โรงถลุงเหล็ก อยู่ใต้ภูเขาไฟซึ่งกำลังระเบิด เฮเฟสตุสเป็นเทพที่ขี้เหร่ แต่เป็นช่างฝีมือที่
เป็นเลิศ

เทพอพอลโล เป็นเทพแห่งแสงสว่าง แห่งการพยากรณ์ และแห่งศิลปะด้านการแต่งโคลงกลอน
ของกวี ด้วยเหตุนี้เองอพอลโลจึงเป็นผู้บังคับบัญชาของมูส 9 องค์ มูสเหล่านี้เป็นเทพที่ไม่ค่อยมีความสำคัญนัก
แต่แต่ละองค์ก็จะเป็นเทพผู้คุ้มครองศิลปะแต่ละแขนง

เทพอาเทมิส (พวกโรมันเรียกว่า ไดอานา) เป็นเทพีแห่งการล่าสัตว์ เป็นน้องสาวของเทพอพอลโล

เทพเจ้าแห่งสงคราม ผู้กระหายเลือดอยู่เสมอคือ แอริส (พวกโรมันเรียกว่า มาร์ซ)

เทพีแห่งความงามคืออีโฟรไดต์ (พวกโรมันเรียกว่า วีนัส) เป็นเทพีที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน อีโฟรไดต์
เป็นเทพีแห่งความรักและความงาม โอรสของพระนางคือ อีรอส (พวกโรมันเรียกว่า คิวปิด)

แอรมิส (พวกโรมันเรียกว่า เมอร์คิวรี) เป็นเทพเจ้าสื่อสารของบรรดาเทพเจ้าทั้งหลาย พระองค์
สามารถที่จะส่งคำสั่งของเทพซีอุสไปยังเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ได้โดยรวดเร็วเพราะมีรองเท้าแตะมีปีกเป็น
ยานพาหนะ ซึ่งสามารถนำพระองค์ไปยังที่ต่าง ๆ ได้ ตามที่ทรงปรารถนา พระองค์เป็นเทพผู้คุ้มครองพ่อค้า
และนักเดินทาง

เทพเจ้าแห่งเหล่าอสูรผู้ร้าย คือ เทพติโอนิซุส (พวกโรมันเรียกว่า มัคคูล)

เทพผู้คุ้มครองสถานที่พักคนเดินทาง คือ เทพีเอสเตีย (พวกโรมันเรียกว่า เวสตา)

เทพีแห่งการเกษตรกรรมและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดินคือ ดิมีตรา (พวกโรมัน เรียกว่า เซเรส) เทพเจ้าแห่งท้องทะเล คือ เทพโพซีดอน (พวกโรมันเรียกว่า เนปจูน) พระองค์มีตรีเป็นอาวุธซึ่งสามารถที่จะทำให้เกิดพายุร้าย หรือทำพายุร้ายให้สงบได้ เทพโพซีดอน เป็นอนุชาของเทพซีอุส

เทพเฮเดส (พวกโรมันเรียกว่า พลูโต) ผู้ครอบครองอาณาจักรของคนตายอยู่ใต้พื้นพิภพ เทพเฮเดส เป็นอนุชาอีกองค์หนึ่งของเทพซีอุส มีมเหสีชื่อ เพอเซโฟนี (พวกโรมัน เรียกว่า โปรเซอร์ปีนา)

ชาวกรีกยังมีเทพเจ้าอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก แต่มีความสำคัญรอง ๆ ลงมาจากบรรดาเทพเจ้าที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว เช่น อีโอลี ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งลม และอียอส (พวกโรมันเรียกว่า โอโรรา) เป็นเทพีแห่งรุ่งอรุณ ดิรีนิสเหล่าเทพีแห่งความพยายาบท (พวกโรมัน เรียกว่า ฟุริส) อันเป็นสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้าย

ปัจจุบันเราสามารถที่จะรู้ว่าพวกกรีกโบราณมีภาพพจน์ต่อเทพเจ้าและวีรบุรุษของพวกเขาอย่างไรนั้น ก็ดูได้จากรูปปั้นต่าง ๆ ที่พวกเขาได้ปั้นขึ้นมา และจากภาพวาดบนแจกันที่ยังคงหลงเหลืออยู่

แต่ละภาพที่แสดงออกมาเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีรูปของเทพเจ้าและวีรบุรุษทั้งหลายเท่านั้น แต่ยังมีรูปสัตว์ทุกชนิดในเทพนิยายอีกด้วย สัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ที่ไม่ปรากฏว่ามีจริง ๆ สัตว์รูปมังกรและสัตว์ประหลาดอื่น ๆ ที่พวกกรีกที่แต่งมหากาพย์นำมากล่าวไว้ในบทร้องสำหรับงานเลี้ยงหรือสำหรับการแสดงละครนั้น ที่จริงแล้วเป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดความหายนะนานาประการที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนในสมัยนั้น ดังเช่น สัตว์ประหลาดที่ฟันไฟหรือฟันควันออกมาทางปากที่จริงแล้วก็อาจจะเป็นภูเขาไฟที่กำลังระเบิดอยู่ก็ได้ สัตว์ร้ายที่กลืนกินชีวิตมนุษย์ ที่จริงแล้วก็อาจจะเป็นโรคระบาดร้ายแรง ส่วนงูที่นำเกลียดน่ากลัวจากทะเล ก็อาจจะเป็นอุทกภัย ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้รับมาจากบรรพบุรุษและไม่สามารถอธิบายได้ ก็มักจะโยนการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำของสัตว์ลึกลับ

นอกจากนี้ยังมีนิทานอีกหลายเรื่องที่ถูกกล่าวถึงความฝันและต้นตอของมนุษย์ ตลอดจนเวลามนุษย์ไต่พันที่จะบินได้ในเวหาเหมือนนก ดังที่มีเรื่องปรากฏอยู่ในนิทานมนุษย์ซึ่งมีมัมมิกชื่อว่า เปกาซุส เปกาซุสจึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความฝันของกวี

ในการสนทนาภาษาฝรั่งเศส ก็จะมีสำนวนต่าง ๆ ที่ใช้กันโดยขอยืมมาจากเทพนิยายกรีก เช่น สำนวนว่า “สันเท้าของอาคีลีส” “เตียงนอนของโปรคัสตัส” และ “แข็งแรงเหมือนเฮอร์คิวลีส” เป็นต้น

วีรกรรมของวีรบุรุษทำให้เรานึกถึงประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ พวกเขารู้จักการผจญภัยที่น่าทึ่ง แต่พวกเขาไม่ได้มีชื่อเสียง เพราะว่าเขาทำสิ่งที่แปลกประหลาด พวกเขาเป็นที่รู้จักเพราะการกระทำที่กล้าหาญที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั่ว ๆ ไปนั่นเอง

ในสมัยโบราณต้องอาศัยการกระทำที่กล้าหาญเพื่อที่จะฆ่าสัตว์ที่ชั่วร้าย แม้ว่าจะไม่ใช่มังกรก็ตาม ในการเล่าเรื่องการผจญภัยของวีรบุรุษ มนุษย์ก็มักจะเสริมแต่งส่วนที่เป็นความจริงเข้าไปในเนื้อเรื่อง ในนิทานเหล่านี้พวกเขาจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษที่ต่อสู้กับอำนาจลึกลับ ในการต่อสู้นี้พวกเขารู้สึกว่าพวกเขาไร้อาวุธ และพวกเขารู้สึกกลัวอำนาจเร้นลับเหล่านั้น ซึ่งแสดงออกมา ในรูปของสัตว์ประหลาดหรือมังกรที่น่าเกลียดน่ากลัว โปรมีธีอุส และเฮอร์คิวลีสเองยังทำตนตีเสมอเทพเจ้า โปรมีธีอุสนั้นมีเล่ห์เหลี่ยม ส่วนเฮอร์คิวลีสนั้นมีพลังมหาศาล

บรรดาวีรบุรุษของกรีกโบราณได้ให้ความกล้าหาญและความหวังต่อมนุษย์ทั้งหลาย นิทานเก่า ๆ ก็กล่าวไว้ว่า “ถ้าเจ้าปรารถนาที่จะเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเจ้า จงปฏิบัติเช่นวีรบุรุษทั้งหลาย จงกล้าหาญ ยุติธรรม แล้วเจ้าก็จะสำเร็จในธุรกิจการงานของเจ้า”

Les chansons révolutionnaires en France

Chiranglak SAKUNTALAK*
Savitry JIRACHOTRAWEE**

La France possède un très riche patrimoine culturel "en chansons". Tout finit ou commence par des chansons. C'est une véhicule commode de la pensée, elle tient une place privilégiée dans la culture française, notamment dans les périodes troublées. Elle peut être la simple relation d'un événement, exprimer la misère, les difficultés ou les espoirs des travailleurs. Elle peut être aussi une chanson de propagande, royaliste ou républicaine, guerrière ou pacifiste. Quelquefois elle peut être pamphlet, ou satire, ridiculisant telle tare de la bourgeoisie de l'armée, de la police. Contestataire, si non "engagée" elle participe à la critique, à la dénonciation des institutions en place, et, par là même joue, inconsciemment un rôle subversif et révolutionnaire.

La production de ces chansons dépend donc directement de l'époque considérée.

Ainsi, la période de la grande Révolution est très riche. La chanson politique est à l'ordre du jour, tout le monde chante tout... partout dans les rues, les théâtres, aux sections transformée en tréaux, et même dans les prisons.

"Le citoyen Ladré, révolutionnaire convaincu, s'oppose à Ange Pitou, monarchiste tout aussi convaincu"

Parmi l'énorme production de l'époque, nous n'avons retenu que les plus célèbres

En 1789

Motion des Harengères de la Halle (extraits).

populaire lors de la réunion des Etats généraux, elle rend compte de l'esprit dans lequel ils sont perçus et du besoin de changement, dans "l'état" surtout

1

Ces grands États généraux
F'ront-ils du brouet d'andouille
Ces Messieurs s'ront-ils si sots
Que d's'en r'tourner chez eux bredouilles
Quand par miracle un si bon Roi
Veut faire l'bien et d'si bonne foi.

6

Ça méprise l'tiers état
C'est l'enfant qui bat sa mère
Mais lasse enfin du sabbat
La maman s'met en colère
Elle empoigne l'cher enfant
Et vous lui...l'fouet jusqu'au sang.

* Professeur de français: Ecole Rittiyawannalai, Bangkok

** Professeur de français: Ecole Wat Bovornniwet: Bangkok

4

Comme ils faisaient leurs fendants
 Ces gentil-hommes antiques
 Dont les aïeux y a vingt ans
 Étaient des seigneurs en boutiques
 Grâce à l'argent les voici
 Pu fiers que les Montmorency

8

L'parti l'meilleur est l'plus court
Il est temps qu'tout ça finisse
 Pour quelques gredins d'la Cour
 Faut-il que la France périsse
 Le peuple avec l'Roi d'accord
 Ne peut manquer d'être l'plus fort.

La prise de la Bastille est relatée dans plusieurs chansons, élégiaques ou plaisantes

Celle-ci est plutôt du type élégiaque...

chanson sur le siège et la prise de la Bastille (extraits).

.....	Nos troupes en rage, d'un grand courage
A la Bastille le feu pétille	Et sans défaut,
Dans ce combat	Tout martiale et sans égale
Gardes-françaises, gardes bourgeoises	Montent à l'assaut.
De même ardeur,	la citadelle quoique cruelle,
De grandeur d'âme, de feux et flammes	N'y peut tenir,
N'ont point de peur.	La brèche est faite, victoir' complète
N'ont point de peur.	La brèche est faite, victoir' complète
.....	Nous va venir
Gouverneur traître, nous fait paraître	.....
Un bon accueil,	Les sieurs Hélie, l'on voit en vie
La troupe y entre, mais voit le centre	Maillard sans peur
De son cercueil.	En forteresse, saisit d'adresse
Il fait la frime d'avoir l'estime	Le gouverneur
De nos soldats;	Journée sanglante, mais triomphante
Mais ce coeur lâche, met sans relâche	Quel coup du ciel!
Tout au trépas.	

En 1790

Juillet prépare sa première fête fédérative. Ces journées voient naître la célèbre "Ça ira".

Le carillon national est une contre-danse nouvellement née.

La Chronique de Paris rapporte on date du 9 juillet:

«Il n'est point de corporation qui me veuille contribuer à élever l'autel de la Patrie. Une musique militaire les précède...leur cri de ralliement est ce refrain, si connu d'une chanson noubelle qu'on appelle le "Carillon National". Tous chantent à la fois:

Ça ira, Ça ira, Ça ira !...»

Le couplet présenté est cependant réputé postérieur à la fête du champs-de-Mars

AH! ça ira, ça ira, ça ira,
Les aristocrates à la lanterne!
Ah! ça ira, ça ira, ça ira,
Les aristocrates on les pendra!

Le despotisme expirera,
La liberté triomphera,
Ah! ça ira, ça ira, ça ira,
Nous n'avons plus ni nobles, ni prêtres,
Ah! ça ira, ça ira, ça ira,
L'égalité partout régnera.
L'esclave autrichien le suivra,
Ah! ça ira, ça ira, ça ira,
Et leur infernale clique
Au diable s'envolera. (Refrain)

La 14 juillet 1790 eut lieu à Paris, au Champ de Mars, la gigantesque fête de la Fédération. Des gardes nationaux de toutes les provinces vinrent prêter serment au roi, à la Nation et à la Constitution. Une messe solennelle fut célébrée par Talleyrand, évêque d'Autun.

En 1792

A partir du 10 août (déchéance du Roi et Fin de la monarchie constitutionnelle)

La commune insurrectionnelle s'empare de "la carmagnole," d'auteur inconnu, qui devient le chant de ralliement, de tous les patriotes.

MADAM' Veto avait promis (bis)*
De faire égorger tout Paris. (bis)
Mais son coup a manqué,
Grâce à nos canonniers.

Refrain.

Dansons la Carmagnole,
Vive le son, (bis)
Dansons la Carmagnole,
Vive le son du canon!

La "Carmagnole"

Monsieur Veto avait promis (bis)
D'être fidèle à son pays, (bis)
Mais il y a manqué,
Ne faisons plus quartier. (Refrain.)

Antoinette avait résolu (bis)
De nous fair' tomber sur le cul, (bis)
Mais le coup a manqué,
Elle a le nez cassé. (Refrain.)

Son mari se croyant vainqueur (bis)
Connaissait peu notre valeur, (bis)
Va, Louis, gros paour,
Du Temple dans la tour (Refrain)

Les Suisses avaient promis (bis)
Qu'ils feraient feu sur nos amis, (bis)
Mais comme ils ont sauté
Comme ils ont tour dansé! (Refrain.)

Quand Antoinette vit la tour, (bis)
Elle voulut faire demi-tour, (bis)
Elle avait mal au coeur
De se voir sans honneur. (Refrain.)

Dès l'automne, "La Marseillaise" et "Veillons au salut de l'Empire," correspondent à la période de "La patrie en danger" (11 juillet 1792)

Ces hymnes marquent la large adhésion populaire au principe de la défense conjointe "Patric-République" nouvellement proclamée. (21 sept. 1792)

En 1792

Louis XVI est destitué, son procès est en cours. On entend beaucoup une excellente chanson royaliste qui, "bien que glapie dans les guinguettes par des chanteurs à gages," éclipse temporairement le succès de la Marseillaise. C'est la...

COMPLAINTÉ DE LOUIS XVI AUX FRANÇAIS

O MON peuple, que vous ai-je donc fait?
J'aimais la vertu, la justice,
Votre bonheur fut mon unique objet
Et vous me traînez au supplice. (bis)

Français, Français, n'est-ce pas parmi vous
Que Louis reçut la naissance?
Le même ciel nous a vu naître tous,
J'étais enfant dans votre enfance.

O mon peuple, ai-je donc mérité
Tant de tourments et tant de peine?
Quand je vous ai donné la liberté,
Pourquoi me chargez-vous de chaînes? (bis)

Tout jeune encor, tous les Français en moi
Voyaient leur appui tutélaire,
Je n'étais pas encore votre Roi,
Et déjà j'étais votre père.
Quand je montai sur ce trône éclatant
Que me destina ma naissance,
Mon premier pas dans ce poste brillant
Fut un édit de bienfaisance. (bis)

Nommez-les donc, nommez-moi les sujets
Dont ma main signa la sentence,
Un seul jour vit périr plus de Français
Que les vingt ans de ma puissance.

Si ma mort peut faire votre bonheur,
Prenez mes jours je vous les donne,
Votre bon Roi déplorant votre erreur
Meurt innocent et vous pardonne. (bis)

O mon peuple! Recevez mes adieux,
Soyez heureux je meurs sans peine.
Puisse mon sang en coulant sous vos yeux
Dans vos cœurs, éteindre la haine.

Louis XVI va être exécuté sur la place de la Révolution. Un prêtre, l'abbé Edgeworth, l'encourage à faire bonne contenance. Le souverain déchu mourut d'ailleurs de façon très digne. Des troupes entourent l'échafaud. Remarquez les rayures horizontales du drapeau tricolore.

Certains hymnes sont, non pas des émanations spontanées, mais des œuvres de commande

-C'est bien sûr le cas de la "Marseillaise"

En 1794 C'est le cas aussi du "Chant du départ" encore appelé "La Victoire en chantant."

Sur une musique de Méhul, les paroles sont de M.J.Chénier. Il est exécuté pour la première fois le 14 juillet 1794 pour fêter le 4 anniversaire de la fête fédérée.

Il est depuis officiellement conservé au programme de toutes les fêtes patriotiques. En voici un extrait.

LE CHANT DU DÉPART HYMNE DE GUERRE (14 JUILLET 1794)

Paroles de M.-J. Chénier, musique de Méhul

UN DÉPUTÉ PEUPLE

La Victoire en chantant nous ouvre la barrière,

UNE MÈRE DE FAMILLE

De nos yeux maternels ne craignez
pas les larmes

Loin de nous les lâches douleurs!
Nous devons triompher quand vous
perenz les armes

C'est aux rois à verser des pleûrs.

La Liberté guide nos pas.
Et du nord au midi, la trompette guerrière
A son né l'heure des combats.
Tremblez, ennemis de la France,

Rois ivres de sang et d'orgueil!
Le peuple souverain s'avance:
Tyrans, descendez au cercueil!

Choeur des guerriers

La République nous appelle,
Sachons vaincre ou sachons périr.
Un Français doit vivre pour elle.
Pour elle un Français doit mourir.

Nous vous avons donné la vie,
Guerriers, elle n'est plus à vous,
Tous vos jours sont à la patrie,
Elle est votre mère avant nous.
(Choeur.)

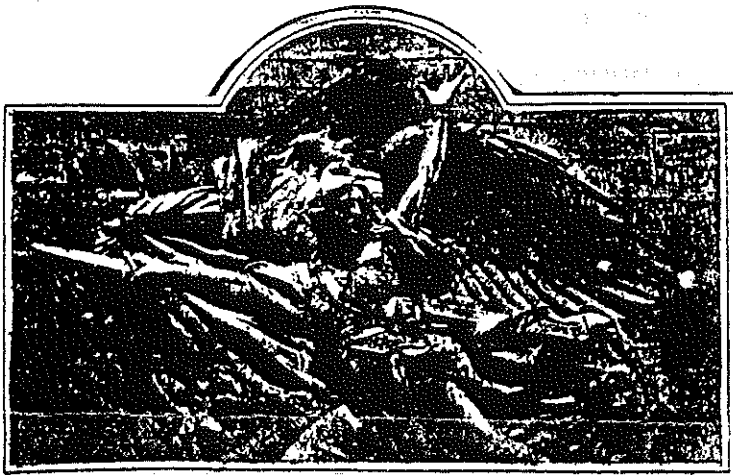
DEUX VIEILLARDS

Que le ier paterne arme la main des
braves:

Songez à nous au champ de Mars.
Consacrez dans le sang des rois et des
esclaves

Le fer béni par vos vieillards;
Et, rapportant sous la chaumière
Des blessures et des vertus,
Venez fermer notre paupiere

Quand les tyrans ne seront plus.
(Choeur.)

"LE DÉPART" DE RUDE-BAS RELIEF DE L'ETOILE (phot. N.D.)

En 1794 et 1795 , dans la période post-thermidorienne
...durant la terreur blanche, se place le triste duel, déjà relaté entre
- "la Marseillaise" républicaine et
- "le Réveil du peuple" contre-révolutionnaire voici

— *Le «Réveil du Peuple».*

1

Peuple français, peuple de frères,
Peux-tu voir, sans frémir d'horreur,
Le crime arborer les bannières
Du carnage et de la terreur?
Tu souffres qu'une horde atroce
Et d'assassins et de brigands
Souille par son souffle féroce
Le territoire des vivants.

2

Quoi! cette horde anthropophage
Que l'enfer vomit de son flanc,
Prêche le meurtre et le carnage!
Elle est couverte de ton sang!
Devant tes yeux, de la patrie
Elle assassine les enfants
Et médite une boucherie
De tes dignes représentants!

3

Quelle est cette lenteur barbare?
Hâte-toi, peuple souverain,
De rendre aux monstres du Ténare
Tous ces buveurs de sang humain!
Guerre à tous les agents du crime!
Poursuivons-les jusqu'au trépas.
Partage l'horreur qui m'anime!
Ils ne nous échapperont pas.

Mais, très vite, surgissent des...

— *Ripostes républicaines au «Réveil du Peuple».*

En écrasant les terroristes,
Les fripons, les assassins,
Nous frapperons les royalistes,
Avides du sang des humains;
De ces monstres dont la furie
M'en veut qu'à notre liberté
Nous délivrerons la patrie,
Sans outrager humanité

Parce qu'une bande féroce
Poignardait au nom de Brutus,
Faut-il qu'une autre bande atroce
Assassine au nom de Jésus?
Et, parce qu'un glaive anarchique
Nous a plongés dans un long deuil,
Sous la potence despotique
Faut-il nous creuser un cercueil?

La première moitié du XXème siècle est marquée.

Dans les années précédant la guerre de 39-40 par une grande activité prolétarienne
(Front populaire) aboutissant à de nombreuses conquêtes sociales.

Le prolétariat socialiste adopte

L'INTERNATIONALE

Ecrité en juin 1871 par Eugène Pottier, mise en musique par le compositeur ouvrier
Pierre Degeyter en 1888. Exécutée pour la première fois par une chorale à Lille, le 23
juillet 1888.

En 1889, les délégués guerdistes la diffusèrent au premier Congrès de la II Internationale. On y retrouve les thèmes essentiels du socialisme.

Debout! les damnés de la terre!
 Debout! les forçats de la faim!
 La raison tonne en son cratère,
 C'est l'éruption de le fin.
 Du passé faisons table rase
 Foule esclave, debout! debout!
 Le monde va changer de base:
 Nous ne sommes rien, soyons tout!

Hideux dans leur apo théose,
 Les rois de la mine et du rail
 Ont-ils jamais fait autre chose
 Que dévaliser le travail?
 Dans les coffres-forts de la bande
 Ce qu'il a créé s'est fondu.
 En décrétant qu'on le lui rende,
 Le peuple ne veut que son do.

Il n'est pas le sauveurs suprêmes;
 Ni Dieu, ne César, ni tribun;
 Produsteurs; savons-nous nous-mêmes!
 Décrétons le salut commun!
 Pour que le voleur rende gorge,
 Pour tirer l'esprit du cachot,
 Soufflons nous-mêmes notre forge,
 Battons le fer quand il est chaud!

Les rois nous soulaient de fummée.
 Paix entre nous, guerre aux tyrans!
 Appliquons la grève aux armées,
 crosse en l'air, et rompans les rangs
 S'ils s'obstinent, ces cannibales;
 A faire de nous des héros,
 Ils sauront bientôt que nos balles
 Sont pour nos propres généraux.

L'Etat comprime et la loi triche,
 L'impôt saigne le malheureux;
 Nul devoir ne s'impose au riche,
 Le droit du pauvre est un mot creux.
 C'est asez languir en tutelle,
 l'égalité veut d'autres lois:
 "Pas de droits sans de voirs, dit-elle,
 Egaux, pas de devoirs sans droits:.

Ouvriers, paysans que nous sommes
 Le grand parti des travailleurs;
 La terre n'appartient qu'aux hommes
 l'oisif ira léger ailleurs.
 Combien de nos chairs se repaissent
 Mais si les corbeaux, les vautours
 Un de ces matins disparaissent
 Le soleil bril lera toujours!

C'est la lute finale,
 Groupons-nous et demain
 L'Internationale
 Sera le genre humain

Après 39-40

par une résistance, au joug nazi:

De nombreuses chansons soutiennent le maquisards qui résistent en France, jusqu'à la Victoire des alliés en mai 1945

Leur comportement héroïque, mais souvent obscur inspire à Joseph Kessel et Maurice Druon, en 1943, une admirable chanson:

Chant des Partisans

30 CHANT DES PARTISANS

Ami, entends-tu le vol noir des corbeaux sur nos plaines
Ami, entends-tu les cris sourds du pays qu'on enchaîne
Ché partisans, ouviers et paysans, c'est! alarme
Ce soir l'ennemi connaîtra le prix du sang et des larmes

Montez de la mine, descendez des collines camarades!
Sortez de la paille les fusils, la mitraille, les grenades!
Che, les tueurs à la balle ou au couteau, luez vite!
Che, saboteur attention à ton fardeau, dynamite!

C'est nous qui brisons les barreaux des prisons pour nos
frères

La haine à nos trousses et la faim qui nous pousse la misère
il y a des pays où les gens au creux du lit font des rêves
ici nous, vois-tu, nous on marche et nous on tue nous on
crève

ici chacun sait ce qu'il veut, ce qu'il fait, quand il passe
Ami, si tu tombes. Un ami sort de l'ombre à ta place
Demain, du sang noir sèchera au grand soleil sur les routes
Siffiez, compag-nons, dans la nuit: la liberté nous écoute.

Texte de M. DRUON et J. KESSEL, musique de A. MARLY,
Londres 1943

Conclusion

Beaucoup de chansons révolutionnaires sont encore très connues car elles savent toucher la fibre patriotique, faire vibrer l'esprit corcadier ou frondeur des français, donc elles vont certainement traverser les siècles dans l'avenir.

Bibliographie

1. BARAIER, P. et VERNILLAT, F. **Histoire de France par les chansons**, Librairie Gallimard, 1957 P. 134-243
2. BRECY, R. **Florilège de la Chanson Révolutionnaire de 1789**, Editions Hier et Demain, 1978 P. 1-22
3. ISAAC, J. **Histoire (Collection)**, Hachette, 1966. P. 150-186
4. MONNIER, J. et JARDIN, A. **Histoire**, Fernand Nathan, Paris, 1960, P. 49-114
5. VERNILLAT, F. et CHARPENTREAU, J. **la chanson française**, Paris, P.U.F., 1971, P. 9-22
6. **Dictionnaire de la chanson française**, Larousse 1968.

“ยูวทูตไทย 70 ฝรั่งเศส”

ศุภนิวรรณ ทันจิตต์*

กลุ่มโรงเรียนที่ 3 สายวิชาฝรั่งเศสสอนแนะนำแก่นักของ ต.อ.พ.ผู้เป็นเสมือนยูวทูตสันถวไมตรีจากประเทศไทยไปเยือนฝรั่งเศส และได้บันทึกย่อ ๆ ประสพการณ์ส่วนหนึ่งที่มองประเทศเจ้าภาพในภาพรวม ถ่ายทอดออกมาให้ได้อ่านกัน...เธอคือ น.ส.ศุภนิวรรณ ทันจิตต์ ม.5/12 ศิลป์ฝรั่งเศส นักเรียนผู้ผ่านการสอบชิงทุนรัฐบาลฝรั่งเศสในสวนกลางเพียงผู้เดียว เรื่องราวในต่างแดนในช่วงเวลาสองเดือนกำลังจะถ่ายทอด ออกมาจากความทรงจำที่งดงามและแทรกไว้ด้วยสาระที่น่ารู้ดังต่อไปนี้

มีเหตุการณ์มากมายที่ผ่านไป ทิ้งไว้แต่เพียงความทรงจำที่ดี ในช่วงเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา นับเป็นโชคดียิ่งของตัวเองที่ได้รับทุนจากรัฐบาลฝรั่งเศสเพื่อไปทัศนศึกษาเมื่อเดือนตุลาคมและพฤศจิกายน 2532 ที่ผ่านมามีเพื่อนนักเรียนไทยอีก 1 คน จากโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยร่วมเดินทางไปด้วย โดยออกเดินทางเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2532 พร้อมคณะอาจารย์สอนภาษาฝรั่งเศสที่ได้รับทุนไปศึกษาเป็นเวลา 9 เดือน โดยสายการบิน Air France ถึง Paris วันที่ 1 ต.ค. 2532 เวลาประมาณตีห้ากว่า ๆ (เวลาที่นี้ต่างจากเมืองไทย 6 ชั่วโมงพอดี) ขณะนั้นอุณหภูมิประมาณ 6-7 °C

ในการเดินทางไปยังเมืองที่จะไปอยู่นั้น ต้องรอนั่งรถไฟไป ถ้าเป็นรถไฟธรรมดาใช้เวลา 6 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็น T.G.V. (Train à Grande Vitesse) ซึ่งเป็นรถไฟที่เร็วที่สุดในโลก ก็จะใช้เวลา 4 ชั่วโมง สายของเมืองนี้ คือ T.G.V. ATLANTIQUE เพิ่งเปิดใหม่ได้ 2 เดือนกว่า สำหรับตัวรถไฟต้องไปรับที่ C.N.D.V.S. ที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัย และมีสาขาอยู่ทั่วประเทศ มีหน้าที่คอยดูแลนักเรียนทุนของประเทศด้วย

เมือง Plougastel-Daoulas อยู่ในแคว้น Bretagne เป็นแคว้นใหญ่ทางเหนือของประเทศติดกับช่องแคบอังกฤษ เพราะเป็นเมืองที่ติดทะเล ทำให้มีลมพัดแรงมากช่วงกลางเดือนตุลาคมมีลมพายุด้วย พัดแรงมากคงพอเป็นน่อง ๆ ใต้ฝุ่นเกย์ที่ชุมพรได้

ครอบครัวที่ได้ไปพักด้วยใจดีมาก ๆ ได้อยู่กันกับเพื่อนคนไทย เราไปเป็นลูกสาวของเขา เรียกพ่อ-แม่ แล้วเขาก็ตั้งชื่อภาษาฝรั่งเศสให้ สำหรับชื่อของชาวฝรั่งเศสนั้นจะนิยมตั้งตามชื่อนักบุญ ซึ่งในปฏิทินของเขาจะมีนักบุญประจำแต่ละวัน เมื่อถึงวันของนักบุญที่มีชื่อเดียวกัน เจ้าของชื่อก็จะได้รับของขวัญ มักจะเป็นตุ๊กตา หรือการ์ดอวยพร

จาก Plougastel - Daoulas เข้ามาในเมืองระยะทาง 8 กิโลเมตร มีเมืองใหญ่ของแคว้นนี้เมืองหนึ่งคือเมือง Brest นับเป็นเมืองที่มีความสำคัญมากที่สุดทางการทหารเรือ และมีถนนสายหนึ่งมีชื่อว่า Rue de Siam (ถนนสยาม) เนื่องจากในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระองค์ทรงส่งทูตไทยมาเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศสและทูตเดินทางมาที่เมืองนี้ ถนนสยามจึงเกิดขึ้น ในประเทศไทยที่จังหวัดลพบุรีก็มีถนนฝรั่งเศสเช่นกัน นอกจากนี้ กวีที่มีชื่อเสียงมากของฝรั่งเศสท่านหนึ่ง คือ Jacques Prévert เขาได้แต่งโคลงเกี่ยวกับความรักและสงคราม โดยกล่าวถึงถนนสยามไว้ด้วยทำให้คนฝรั่งเศสรู้จักถนนสยามเป็นอย่างดีแต่ก็มีคนไม่น้อยเลยที่ไม่ทราบว่ายามเป็นชื่อในอดีตของไทยเรา

* นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ

วันที่ 1 พ.ย. ในฝรั่งเศส ถือเป็นวันระลึกถึงนักบุญทั้งหลาย และเป็นวันหยุดราชการ พ่อที่เฝ้าบอกว่า ฝนจะตกทุกปีในวันนี้เป็นฝนสำหรับนักบุญ และวันที่ 2 พ.ย.ถือเป็นวันระลึกถึงคนตาย (เซ็งมังของฝรั่ง) ญาติพี่น้องจะนำกระดาษดอกเบญจมาศไปวางหน้าหลุมศพ ดอกเบญจมาศที่นี้สวยมากดอกใหญ่และมีหลายสี ดังนั้นในวันนี้สุสานจึงดูมีชีวิตชีวาเพราะเต็มไปด้วยดอกเบญจมาศนั่นเอง และด้วยเหตุที่ว่าดอกเบญจมาศใช้วางหน้าหลุมศพ คนที่นี้จึงถือว่าดอกไม้ชนิดนี้ไม่เป็นมงคล และจะไม่มีการนำไปใช้ในเทศกาลอื่นเด็ดขาด แต่จริง ๆ แล้วเป็นเพราะว่าดอกเบญจมาศเป็นดอกไม้เพียงชนิดเดียวที่เติบโตได้ดีในฤดูนี้

ในเรื่องการรับประทานอาหาร ชาวฝรั่งเศสจะใช้เวลาอันนานเป็นพิเศษในการรับประทานอาหารที่บ้าน เช่น ครอบครัวที่อยู่ด้วย จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงกว่าต่อ 1 มื้อ ด้วยเหตุผลหลายอย่างก็ คือ เป็นเวลาเดียวที่ทุกคนในครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากันและอาหารของชาวฝรั่งเศสโดยทั่วไปจะเป็น 3-4 ชุดต่อ 1 มื้อ คือเริ่มด้วยซุปรวมแล้วจึงต่อด้วยอาหารหลัก ถัดไปเป็นเนยแข็งซึ่งเป็นอาหารที่ขาดไม่ได้สำหรับชาวฝรั่งเศสปิดรายการด้วยของหวานหรือผลไม้ถ้าเป็นวันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ ก่อนมื้ออาหารก็จะเพิ่ม apéritif แล้ว ก่อนจะเสิร์ฟอาหารก็จะมืออเคฟด้วย พ่อเล่าให้ฟังว่า ในสมัยก่อน มื้ออาหารของกษัตริย์จะเริ่มตั้งแต่ 8 โมงเช้า และจะสิ้นสุดในตอนบ่าย 2-3 โมง ใน 1 มื้อจะมีอาหารประมาณ 30 จาน พระองค์จะเสวยทีละนิด ๆ (ฟังแล้วน่าเหนื่อยแทน) สำหรับเครื่องดื่ม ชาวฝรั่งเศสที่เป็นผู้ใหญ่มักจะดื่มไวน์ ส่วนเด็ก ๆ ก็จะมีนม น้ำที่นี้เป็นน้ำแร่ธรรมชาติ แม้แต่น้ำก็อกก็ดื่มได้ สำหรับที่บ้าน พ่อ-แม่จะดื่มไวน์ทุกมื้อและเมื่อมีงานเลี้ยง พ่อ-แม่ก็จะให้ลูกชิมไวน์ทีละนิด ตั้งแต่ยังเล็กเป็นการฝึกให้ดื่มเป็น ผู้เขียนเองก็มีโอกาสได้ชิมไวน์ ทั้งไวน์แดง ไวน์ขาว แชมเปญ และคอกเทล รุสกีกร่อยดี

ระหว่างอยู่ที่ฝรั่งเศสมีโอกาสไปเที่ยว Les Châteaux de La Loire หรือปราสาทริมฝั่งแม่น้ำลัวร์ ซึ่งเป็นแม่น้ำ 1 ใน 4 สายที่สำคัญของฝรั่งเศส ปราสาทนี้สวยงามมากจริง ๆ แม้ว่าจะไม่มีโอกาสได้เห็นภายในทั้งหมด แต่แค่ภายนอกก็เกินคุ้มแล้ว เราได้มีโอกาสเข้าชมภายในปราสาทหลังหนึ่งเพราะไปถึงทัน เป็นกลุ่มสุดท้ายพอดี กลุ่มนี้เป็นกลุ่มทัวร์ที่มีไกด์อธิบายด้วย เราจึงได้รับความรู้มากขึ้น ภายในปราสาทที่ว่านี้ สังเกตว่าพรมผืนใหญ่ลวดลายสวยงามติดที่ฝาผนังแทบทุกห้อง ได้รับความอธิบายว่า เป็นเพราะอากาศหนาว และในสมัยก่อนไม่มีเครื่องทำความร้อนจึงต้องใช้พรมติดฝาผนังกันความหนาวนั่นเอง ที่ Villandry นอกจากปราสาทแล้ว สิ่งที่ทำให้ประทับใจอย่างมากคือสวนผักที่สวยงามและใหญ่มาก สวนผักนี้เป็นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 เติบโตด้วยผักนานาชนิดที่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี มีหญ้าที่ถูกต้องเป็นลวดลายแปลก ๆ ทำให้เราก่อนข้างจะแปลกใจว่า ตอนนี้จะเข้าหน้าหนาวแล้ว ทำไมผักยังคงสวยงามงดงามอยู่ได้ และทำให้นึกไปอีกว่า จะต้องใช้คนสวนสักกี่คนจึงจะดูแลได้ทั่วถึง ช่าง ๆ สวนนี้ยังมีลัทธิสายเล็ก ๆ คงเป็นร่องน้ำเพื่อใช้รดน้ำผัก กลุ่มด้วยซุ่มเป็นแนวยาวแม่บอกว่าในหน้าร้อน ซุ่มนี้จะเต็มไปด้วยดอกไม้้นานาชนิด และตามช่องว่างของหญ้าที่ตัดเป็นรูปต่าง ๆ ก็จะมีดอกไม้เช่นกันลงจินตนาการดูเหมือนสวนในฝันเลยจริง ๆ

ตอนที่เดินทางกลับมีโอกาสนั่ง T.G.V. อีก เวลานั่งอยู่ในรถไฟมองดูวิวทัศนียภาพนอกแล้วรู้สึกเหมือนนั่งรถไฟธรรมดาแต่ถ้ามีรถไฟขบวนอื่นแล่นสวนทางมา จะรู้สึกทันทีว่าขบวนที่เรานั่งอยู่แล่นเร็วมาก และวันที่จะกลับเมืองไทย มีเวลาอยู่ Paris ประมาณ 4 ชั่วโมง ก่อนขึ้นเครื่อง ก็มีโอกาสไปชมหอไอเฟลซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประเทศฝรั่งเศส แต่ถ่ายรูปมาไม่ค่อยดีนัก เพราะอากาศไม่เป็นใจ หลังจากนั้นก็ไปดูพิพิธภัณฑ์ที่สร้างเพื่อเป็นทางเข้าพิพิธภัณฑ์ลูฟร์ แต่ไม่ได้เข้าชมเนื่องจากมีเวลาจำกัด และที่พิพิธภัณฑ์นี้แหละที่เป็นแหล่งหาข้อมูลเพื่อนำกลับมาจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ ฝรั่งเศสในเมืองไทยด้วย

2 เดือนผ่านไปเร็วมาก ยังจำได้ว่าช่วงอาทิตย์แรก ๆ คิดถึงบ้าน คิดถึงคนที่เมืองไทยยังคุยกันกับเพื่อนที่ไปด้วย แล้วต่างก็ลงความเห็น ว่า โอโฮ ให้มาทำไมตั้ง 2 เดือน เดือนเดียวก็พอแล้ว (เป็นเพราะตอนนั้นอะไรต่ออะไรยังไม่เข้าที่) แต่พอตอนจะกลับกลายเป็นว่า 2 เดือนนั้นน้อยเกินไป ถ้าเป็นสัก 6 เดือนหรือปีหนึ่งก็คงจะดี เพราะยังมีอีกหลายเทศกาลที่น่าสนใจและที่เสียตังมาก ๆ คือ Noël (Christmas) ที่กำลังจะมาถึง ตอนนั้นเขาก็เริ่มจัดตกแต่งร้าน, ถนนกันแล้ว น่าสนุกทีเดียวแม้ไม่ได้ร่วมงานด้วย ก็จะมีบันทึกไว้ในความทรงจำตลอดไป

วันกลับประเทศไทย เดินทางโดยสายการบินสิงคโปร์แอร์ไลน์ จากปารีสมาลงสิงคโปร์เพื่อต่อเครื่องบินมากรุงเทพฯ รู้สึกเหนื่อยบ้าง แต่ไม่มีปัญหาอะไร ตอนที่จากครอบครัว ทั้งเขาและเราต่างก็รู้สึกเหมือนกัน คือเต็มไปด้วยความอาลัย เขาคิดกับเรามาก ๆ เหมือนกับว่าเราเป็นลูกเขาจริง ๆ และเราก็ไม่ปฏิเสธเลยว่า เราเองก็รักเขาไม่น้อยเหมือนกัน และสิ่งที่ทำให้ภูมิใจมากก็คือที่เขาบอกว่า ตัวเขาเอง นั้นไม่ค่อยรู้จักเมืองไทย แต่พวกเราเป็นผู้ที่ทำให้เขารู้จักเมืองไทยและคนไทยดีขึ้น และเพราะเราเขาจึงอยากมาเที่ยวเมืองไทย และรู้จักคนไทย

ด้วยความปรารถนาดี จาก

บริษัท ทรัพย์ประกันภัย จำกัด

รัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง

142 อาคารธนาคารกรุงไทย สาขานานกสิกรรม ชั้น 7-8 ถนนสีลม กทม. 10500

โทร. 234-7440-9 234-7660-9 234-1981-9

ดำเนินกิจการมากกว่า 30 ปี ตามหลักการประกันภัยสากล
บริการรับประกันวินาศภัยทุกประเภท

- ประกันความรับผิดชออบต่อบุคคลภายนอก	- ประกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติจากเครื่องจักร
- ประกันภัยทางทะเลและขนส่ง	- ประกันความซื่อสัตย์
- ประกันเครื่องยนต์	- ประกันขนส่งเงิน
- ประกันรถยนต์	- ประกันอุบัติเหตุระหว่างเดินทาง
- ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล	- ประกันการเสียหายทุกชนิดของผู้รับเหมา
- ประกันภัยสำหรับกระจก	- ประกันภัยสำหรับเงิน
- ประกันโจรภัย	- ประกันภัยเงินค่าทดแทนคนงาน
- ประกันความรับผิดชออบต่อบุคคลภายนอก	- และอื่น ๆ

นางองกลณี จันทร์สาขา ประธานกรรมการ

นางวไล สิริพงษ์ กรรมการผู้จัดการ

ในแวดวงของฝรั่งเศส

จีรังลักษณ์ ศกุนตะลักษณ์

ข่าวแรกที่จะทราบเรียนให้ท่านสมาชิกทราบคือ การประชุมนิเทศนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่จะเดินทางไปศึกษาและทัศนศึกษาภาคฤดูร้อน ณ ประเทศฝรั่งเศส ปีนี้ถือคึกคักมากค่ะ เพราะมีจำนวนถึง 110 คน ตามที่เคยทราบเรียนให้ทราบแล้วว่า 70 คนจะไปเมือง Brest โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม 2 ระยะเวลา และอีกกลุ่มหนึ่งจะไปเมือง Montpellier สำหรับเมืองหลังนี้จะติดต่อส่งนักเรียน นิสิต นักศึกษา ไปเป็นปีแรกค่ะ เดิมเราเคยส่งไปแต่แถบแคว้น Bretagne สมาคมฯ จัดให้มีการประชุมนิเทศ 2 วัน คือระหว่างวันที่ 17-18 มีนาคม 2533 เวลา 9.00-16.00 น. ณ กรุงเทพมหานครบัพชีวิทยาลัย การประชุมนิเทศก็เช่นเคยทุกปีแหละค่ะ เป็นการเตรียมตัวผู้เข้าร่วมโครงการในด้านภาษา วัฒนธรรม การปฏิบัติตัวระหว่างพำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งเตรียมการแสดงแบบไทย ๆ ไปแสดงเป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยด้วย ขณะนี้คณะผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 110 คน ก็ได้เดินทางไปยังประเทศฝรั่งเศสแล้ว โดยเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2533 กลุ่มที่ไปเมือง Montpellier ซึ่งมี อาจารย์ประมาณ ลีศิริเสริญ และอาจารย์สุธาสิณี ผลวัฒน์ เป็นผู้ดูแล และกลุ่มที่ไปเมือง Brest กลุ่มที่ 1 ซึ่งมี อาจารย์อรรวรรณี บ้านสวาสดี และอาจารย์ศิริพร อินทเวคิน เป็นผู้ดูแล ได้ออกเดินทางเมื่อเวลา 22.50 น. ส่วนกลุ่มที่ไปเมือง Brest กลุ่มที่ 2 ซึ่งมี อาจารย์ธิดา บุญธรรม และอาจารย์กรกช อุปถัมภ์นรากร เป็นผู้ดูแล ได้เดินทางไปภายหลัง คือในวันที่ 8 เมษายน 2533 เวลา 22.50 น. ... ต่อมาในระหว่างวันที่ 22-23 มีนาคม 2533 ทางสมาคมฯ ได้จัดประชุมนิเทศแก่คณะอาจารย์จำนวน 15 คน ซึ่งได้รับทุนฤดูใบไม้ผลิประจำปี 1990 ณ ฐานทัพเรือสัตหีบได้รับทุนปีนี้ได้ออกเดินทางไปเมือง Besançon แล้ว เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2533 และจะเดินทาง กลับทางยังประเทศไทยประมาณเดือนมิถุนายน ศกนี้... มีสมาชิกอาจารย์โรงเรียนมัธยมหลายท่านสอบถามถึงเรื่องการอบรมภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวศึกษานิเทศก์จะจัดระหว่าง 7-11 พฤษภาคม 2533 ค่ะ ณ สหวิทยาลัยล้านนา จ.เชียงใหม่ สำหรับผู้ที่ต้องการเข้ารับการอบรม ถ้าไม่ได้เป็นโรงเรียนในโครงการเปิดสอน ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว ก็คงจะเข้าไม่ได้ค่ะ เพราะสถานที่จำกัดมาก และจะมีปัญหาเรื่องการเบิกค่าใช้จ่ายจากต้นสังกัดด้วย ขอเรียนให้ทราบเรื่องการอบรมเท่านั้นนะคะ ส่วนโรงเรียนที่ต้องการเปิดสอนวิชานี้ (ปีการศึกษา 2533 คงจะไม่ทันแล้วค่ะ) กรุณาติดต่อศึกษานิเทศก์ สายวิชาภาษาฝรั่งเศส (ส่วนกลาง) โดยตรงหรือท่านที่อยู่ต่างจังหวัด กรุณาติดต่อศึกษานิเทศก์ประจำเขตของท่านนะคะ อย่าติดต่อมาทางสมาคมฯ เพราะไม่ได้เกี่ยวข้องกันค่ะ ดิฉันลงเรื่องนี้ให้เพราะเห็นสมาชิกต้องการข้อมูลหลายราย กรุณารับทราบตามนี้ด้วยนะคะ... เรื่องนี้สมาชิกก็ถามมาเรื่อยๆ เรียกว่าเกือบทุกครั้งที่พบหน้ากันจะมีคนถาม เรื่องสมุดภาพ "มรดกวัฒนธรรมไทย" ว่าเมื่อไหร่จะเสร็จ ขณะนี้ทางโรงพิมพ์ก็กำลังเร่งทำงานอย่างขะมักเขม้นนะคะไม่ได้นั่งนอนใจเลยนะคะ แต่ท่านสมาชิกคงต้องกรุณาเข้าใจด้วยนะคะว่าทางโรงพิมพ์พัฒนาพานิช เป็นโรงพิมพ์ขนาดใหญ่ที่มีงานมากมายเหลือเกิน ก็เลยต้องรออย่างใจเย็นไปก่อนนะคะ สำหรับเรื่องราคาจะขึ้นไปจาก 200 บาท อีกหรือไม่ ตอนนี้องค์คณะกรรมการบริหารของสมาคมฯ ยังไม่มีมติให้ขึ้นราคานะคะ ราคายังคงเดิมค่ะ ถ้าทางโรงพิมพ์แจ้งมาว่าค่าสีหุ่ยในการจัดพิมพ์เพิ่มมากขึ้นจนทางสมาคมฯ จำเป็นต้องขึ้นราคาอีก ก็คงจะแจ้งให้ท่านสมาชิกทราบนะคะ... ระเบียบนี้ก็มีท่านสมาชิกบางท่านบ่นเรื่อง

การติดต่อกับสมาคมฯ เรื่องการต่ออายุสมาชิก และส่งวารสาร ท่านสมาชิกติดต่ออาจารย์มลฤดี ปาลสุข นายทะเบียน หรือดิฉัน ผู้ช่วยนายทะเบียน ได้โดยตรงนะคะ ตามเลขที่ของสมาคมฯ กรุณาเขียนชื่อที่อยู่ให้ชัดเจนด้วยค่ะ เพราะบางครั้งท่านเซ็นชื่อหวัด ทำให้อ่านยากมาก เรายินดีรับใช้ท่านโดยเร็วค่ะ... สมาชิกหลายท่านสนใจจะรับอุปถัมภ์เยาวชนและผู้ใหญ่ชาว Brest ซึ่งจะเดินทางมาทัศนศึกษาในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 12-31 กรกฎาคม 2533 จำนวน 65 คน ได้ถามผ่านมาทาง ดิฉันว่ามีผู้รับไปหมดหรือยัง คงจะต้องเรียนให้ติดต่อกับอาจารย์ประมาณ ลีศิริเสริญ โดยตรงนะคะ อาจารย์คงจะเดินทางกลับมายังประเทศไทยประมาณเดือนพฤษภาคม ศกนี้ค่ะ

ป.ล. บ.ก. ขอแจ้งให้ทราบรายชื่อผู้ได้รับทุนดุษฎีใบไม้ผลิ 1990 ทั้งหมด 15 คน ดังนี้ค่ะ

1. นางเบญจา คลังโชติ	ร.ร.พระปฐมวิทยาลัย
2. นางสาวนิตา ธาราจันทร์	ร.ร.ปทุมวิไล
3. นางสาวไพลิน ศิริอังกูร	ร.ร.ศรีอยุธยา
4. นางกรรณกาญจน์ นิลรัตนคุณ	ร.ร.บางกะปิ
5. นางวัชรวิ รักรธรรม	ร.ร.รัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน
6. นางเพ็ญพิชญ์ เจริญ	ร.ร.สามเสนวิทยาลัย
7. นางสุรางค์ สารสมุทร	ร.ร.หอวัง
8. นางอรพรรณ สุริยพันธุ์	ร.ร.จันทร์หุ่นบำเพ็ญ
9. นางสาวจันทิมา ชูวานนท์	ร.ร.ดอนเมืองทหารอากาศบำรุง
10. นางสุชาดา ฐปทอง	ร.ร.เบญจมราชาลัย
11. นางสาวพนมพร สุรพงศ์	ร.ร.ทวีธาภิเศก
12. นางอนงค์ ตันวัฒนานันท์	ร.ร.มงฟอร์ตวิทยาลัย
13. นางสาวอภิญา สมพลพงษ์	ร.ร.ราชินี
14. นางสาวอารี ลากวงศ์ราษฎร์	วิทยาเขตบพิตรพิมุข ห่มหมามेम
15. นางสาวศรีธญา ประทุมราช	สาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

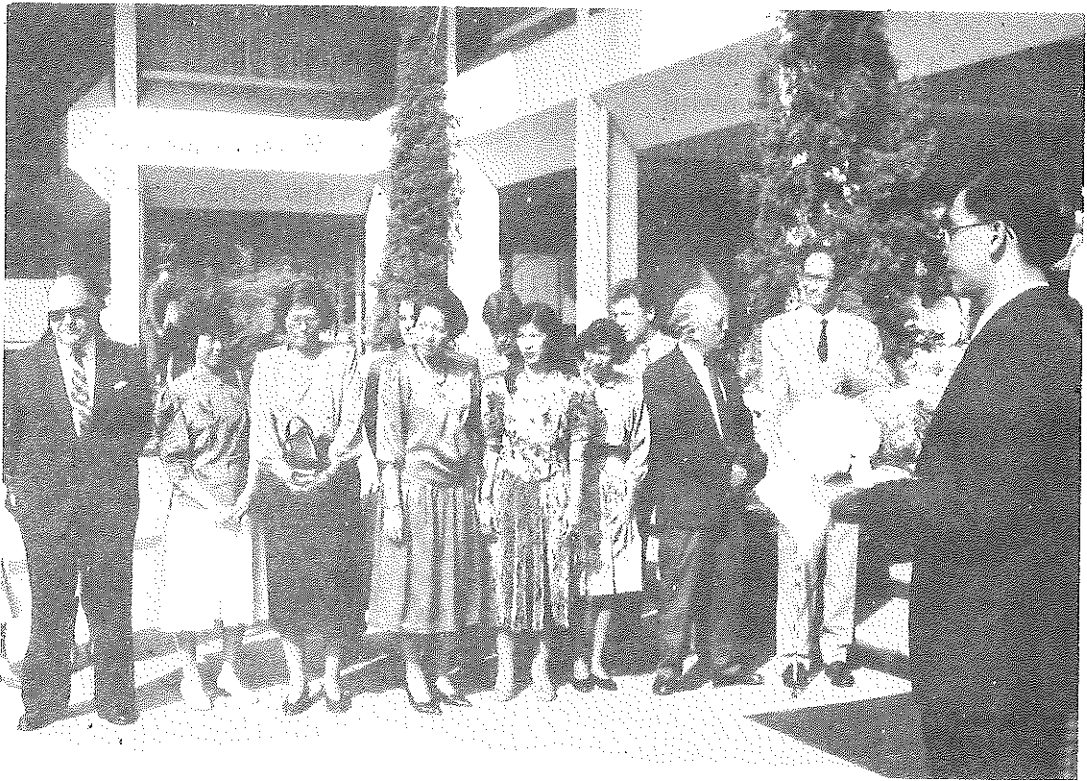

ประมวลเหตุการณ์จากงาน กิจกรรมประจำปีของ ส.ค.ศ.ท.ปี 2532

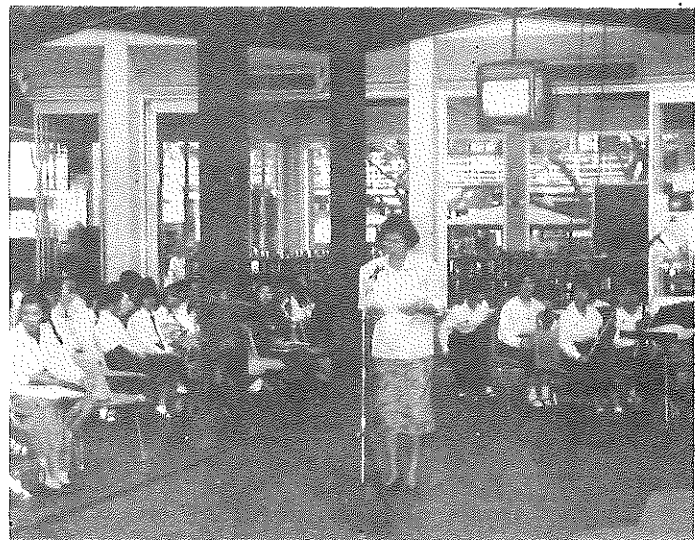
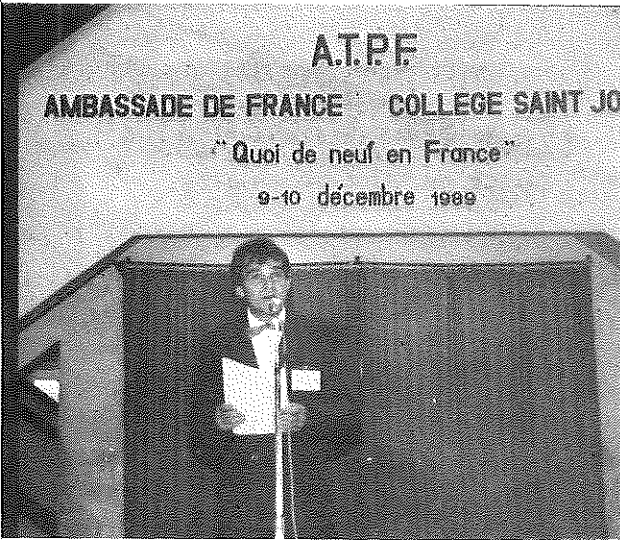
โดย ขวณิ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา

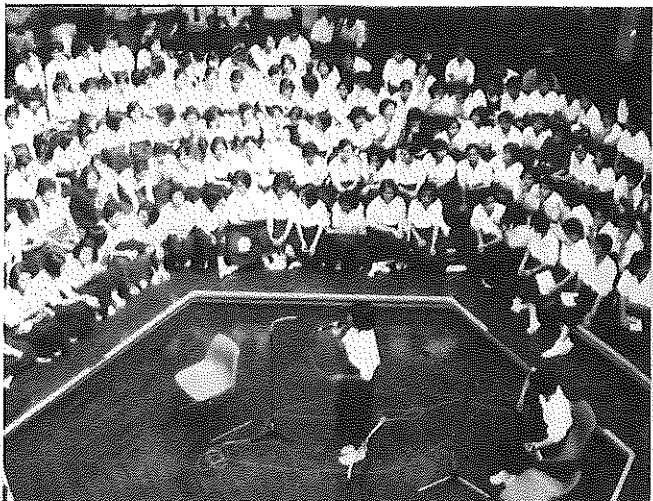
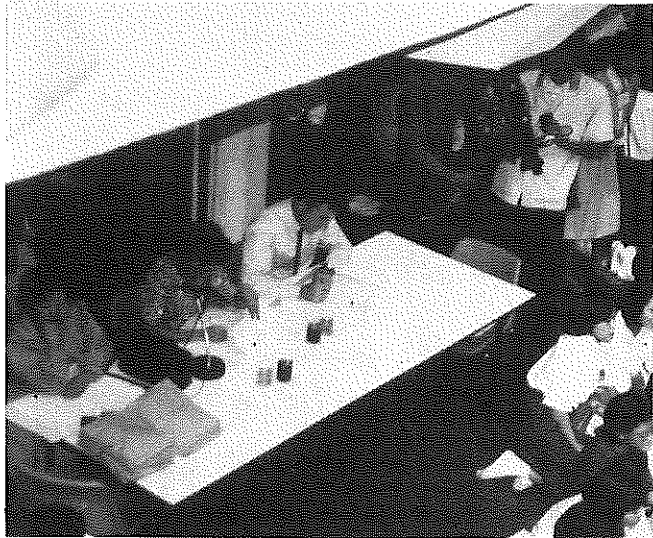
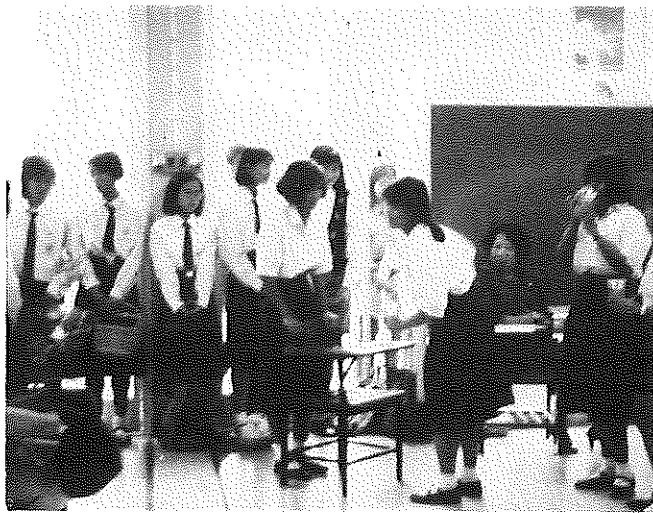
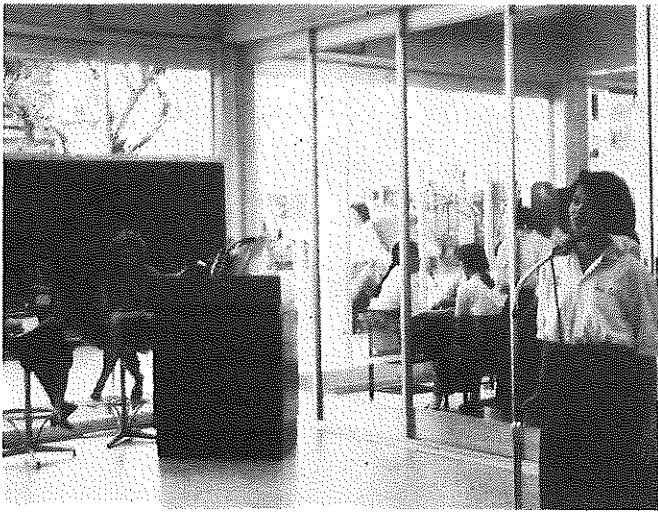
สมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยกับสำนักทูตวัฒนธรรมฝรั่งเศส ได้จัดงานกิจกรรมประจำปี 2532 ขึ้น ณ โรงเรียนเซนต์จอร์จส์ เมื่อวันที่ 9-10 ธันวาคม 2532 โดยจัดงานเพื่อให้हितนักศึกษาและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนภาษาฝรั่งเศสอยู่ได้มีโอกาสร่วมจัดกิจกรรม ซึ่งปีนี้จัดในหัวข้อ "Quoi de neuf en France"

ภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ นี้เป็นภาพกิจกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้นในวันนั้น

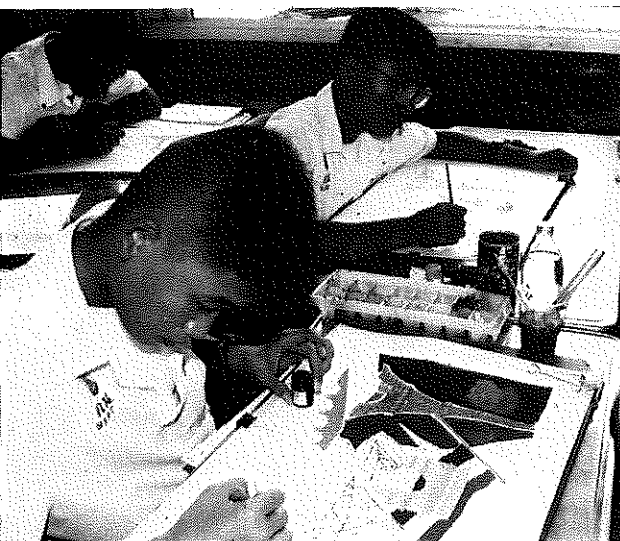
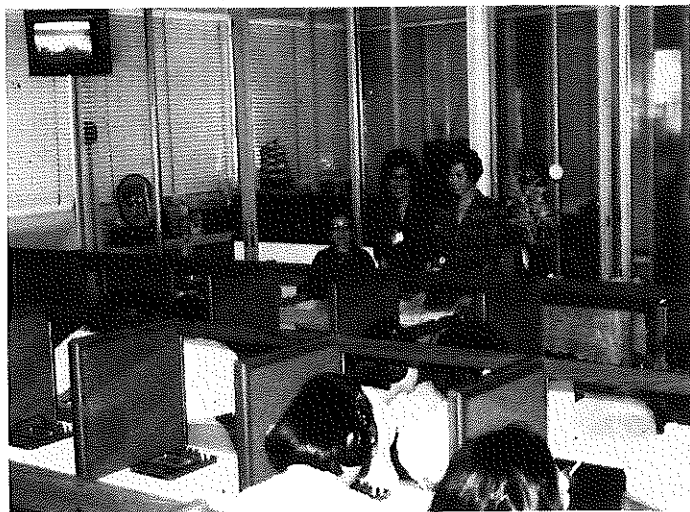

* อาจารย์โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม

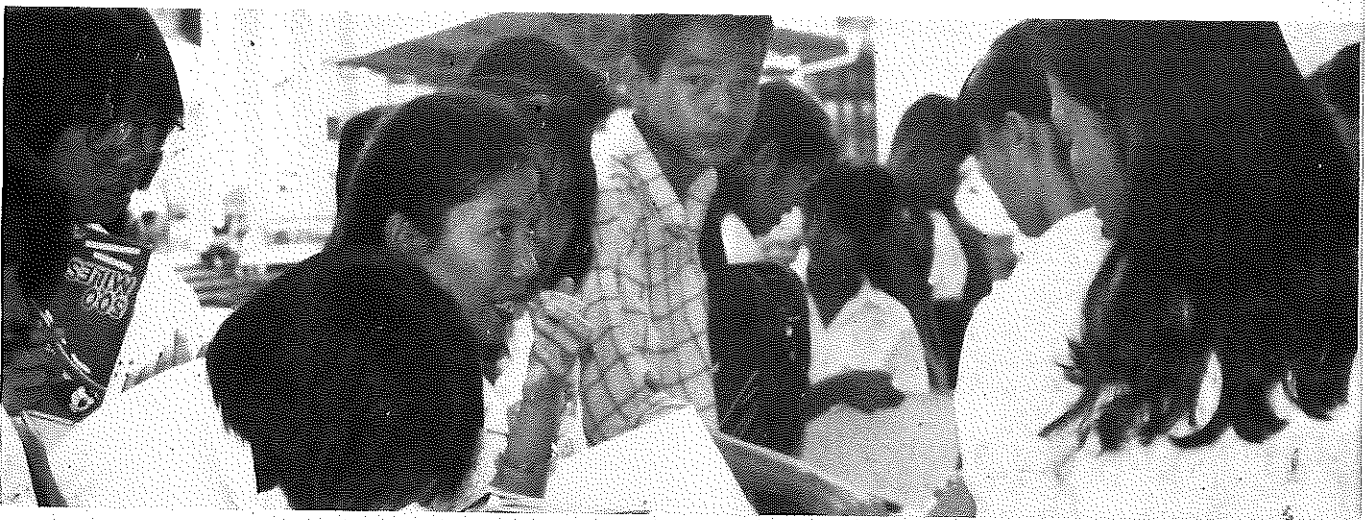
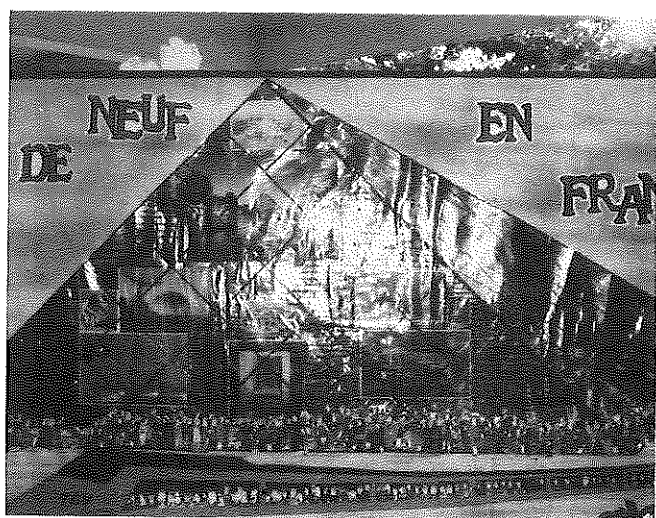

HERMES
 เครื่องบินโดยสารที่ทันสมัยที่สุดในโลก...
 เครื่องบินโดยสารที่ทันสมัยที่สุดในโลก...
 เครื่องบินโดยสารที่ทันสมัยที่สุดในโลก...
LE SATELLITE SPOT
 สถานีดาวเทียม...
 สถานีดาวเทียม...
 สถานีดาวเทียม...

จากบรรณาธิการ

อายุย่างเข้าปีที่ 13 แล้ว สมาคมของเรา

ภารกิจของสมาคมเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ความรับผิดชอบขยายตัวตามครบทั้งสี่มิติ ทั้งด้านวิชาการ การเรียนการสอน การวิจัย การกระชับสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของสมาชิกซึ่งเราเน้นหนักเป็นพิเศษ

วารสารของสมาคมก็ได้รองรับภารกิจดังกล่าวไว้ด้วยความพยายามอย่างเต็มที่ หากขาดตกบกพร่องไปบ้างก็ได้แต่หวังว่า สมาชิกสมาคมจะให้อภัย ถ้าจะต้องโกรธบ้างก็โกรธเถิด ขอแต่อย่าเกลียดอย่าตรอน ... นะคะ

ประเดิมปีที่ 13 ด้วยบทความวิชาการหลากหลาย 3 อันดับแรกได้จาก "การประชุมเสนอผลงานทางวิชาการภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส" จัดโดยภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และฝ่ายวัฒนธรรมสถานทูตฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 2-3 เมษายน 2533 พวกนั้นก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจากอาจารย์ต่างสถาบันหลายแห่ง เช่น ดร. Diana Lee Simon แห่งคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ผ่องพรรณ สุวรรณนันท์ จากสตรีวัชรพงษ์ ดร.อุษา กรทับทิม รศ.สงศรี ศรีจันทร์พานิช และอาจารย์คุณฎี นำสวัสดิ์ชัยกุล จาก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง...อาจารย์สุณี เวียงน แห่งธรรมศาสตร์ และเกษตรศาสตร์...ส่วน ดร.อัจฉรา โชติบุตร และ รศ.เตือนใจ จุลคุลย์ จีรังลักษณ์ ชวนี เสนียวงศ์ ณ อยุธยา นั้น มวลสมาชิกคุ้นเคยเป็นอย่างดีแล้ว ...น่าปลื้มใจที่ลูกศิษย์ของสมาชิก คุณศุภนิเวรณ ทันจิตต์ ได้ส่งข้อเขียนเล่าประสบการณ์การเดินทางไปฝรั่งเศสของเธอมาให้ทราบ สมาชิกท่านใดที่มีลูกศิษย์ช่างสังเกตและช่างเล่าก็เชิญชวนให้เขียนมาอีกนะคะ

ปกของเรา เป็นงานยอดเยี่ยมจากการแข่งขันวาดภาพ ในการจัดกิจกรรมประจำปี 2532 "Quoi de neuf" ระหว่างวันที่ 9-10 ธันวาคม 2532 ณ วิทยาลัยเซนต์จอห์น ลาดพร้าว เจ้าของภาพผู้ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมคือ นายมนรัฐ รัตนจันทร์ แห่งโรงเรียนรัตนาริเบศร์

สิทธา พิณีภูวดล

A PROFESSIONAL AND INDEPENDENT LOSS ADJUSTER

UNITED SURVEYORS + ADJUSTERS CO., LTD.
87 ANUMANRAJTHON LANE,
DEJO ROAD, BANGKOK 10500, THAILAND
TEL. 2338461 2338501 2354115
2350022 2354465

FOR : — CASUALTY FIRE MARINE INSURANCE LOSS ADJUSTER
— MARINE HULL + CARGO SURVEY
— MARINE CARGO SUPERINTENDENCE
— WEIEHING + MEASUREMENT

กรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย

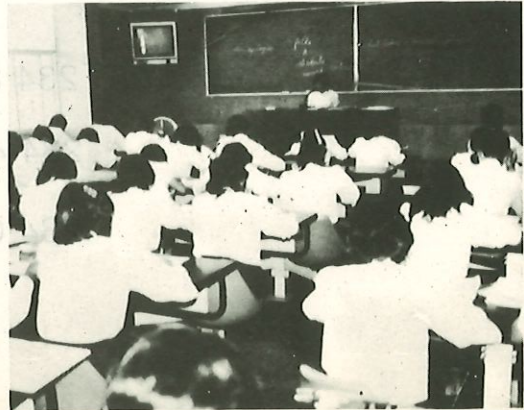
BANGKOK BUSINESS COLLEGE

588 ถนนเพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ตรงข้ามโรงพยาบาลนครเมโทร โทรศัพท์ 251-9852, 252-0067, 252-7049
588 PETCHBURI ROAD, BANGKOK 10400. THAILAND TELEPHONE 251-9852, 252-0067, 252-7049

เปิดสอนหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

บริษัท ไซเบอร์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด

ด้วยอภินันทนาการ

THE COMPANY LIMITED (INCORPORATED IN THAILAND)
SARAJITTHIRAPORN ROAD, BANGKOK 10000, THAILAND. TEL: 02-234-8638

จาก

ธนาคารกรุงเทพ

บริษัท ไซเบอร์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด

(จำกัด) บริษัท ไซเบอร์เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด

ชั้น 7 อาคารสีบุญเรือง 1

เลขที่ 283 ถนนสีลม

เขตบางรัก กทม. 10500

โทร. 234 8638-39

234 4007

234 0383

อุปกรณ์การศึกษา

แผนที่ประเทศไทย

(แสดงภูมิภาค - ภาพถ่าย พร้อมขาตั้ง)

อุปกรณ์การสอน การศึกษา ชุดแผนที่ประเทศไทย 2 หน้า

ด้านหน้า : เป็นแผนที่ประเทศไทยแสดง

ภูมิภาคทางภูมิศาสตร์

เขตการปกครอง 1 : 1,300,000

ด้านหลัง : เป็นแผนที่ประเทศไทย แสดง

ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะภูมิประเทศ 1 : 1,300,000

★ พิมพ์ด้วยแผ่นใยสังเคราะห์ เคลือบลามิเนต 4 สีสวยงาม ทั้งด้านหน้าด้านหลัง กันน้ำได้ 100%

★ ฉีกไม่ขาด พร้อมขาตั้ง

สนใจ !

สอบถามรายละเอียดได้ที่

วัฒนาพานิช

สารานุกรม

37/1-2 ถนนมหาไชย ซอยศิริพัฒน์ เขตพระนคร กท. 10200 โทร. 2229394 • 2224378 • 2217454 • 2221016 • 2221018

อุปกรณ์การศึกษา

ลูกโลกอัตโนมัติภาษา

ลูกโลกภาษาไทย แสดงทั้งลักษณะธุรกิจ และลักษณะทาง
กายภาพ อยู่ในลูกเดียวกัน มีความต่างระดับของผิวโลก
โดยการอัดนูน เคลือบมัน เก็บรักษาได้ง่าย ขนาด 12 นิ้ว
พร้อมขาตั้ง

วัฒนาพานิช สาราเยราชฤทธิ์

ผู้ผลิตแบบเรียนและอุปกรณ์การศึกษาที่ได้มาตรฐาน

ปีใหม่ 2533 นี้ สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช
ขอเสนอหนังสือสารคดี มีคุณภาพที่สรรค์แล้ว 5 เล่ม

- จากพะเยาถึงเจ้าพระยา
- จักรवालการศึกษา
- ไบโลกแคบ
- จอดป้ายจันทรเกษม
- และ - ครบวงจรรวังจันทรเกษม

■ โดยผู้เขียน คนเดียวกัน คือ **อาจารย์บรรจง ชูสกุลชาติ**
ทุกเล่ม เขียนอย่างวิจิตรบรรจง ระดับคลาสสิก

เพราะ - ผู้เขียนได้ประจักษ์ประสมประสาน เนื้อหาสาระ

ระหว่าง - ประสบการณ์และวิชาการ

ระหว่าง - แรงบันดาลใจและแรงจูงใจ อันใฝ่บริสุทธิ์

ระหว่าง - ความละเอียดละไม ในถ้อยคำสำนวนและละมุนละม่อม
ในการเสนอแนวความคิดสร้างสรรค์

สำนักพิมพ์พัฒนาพานิชรับรองว่า

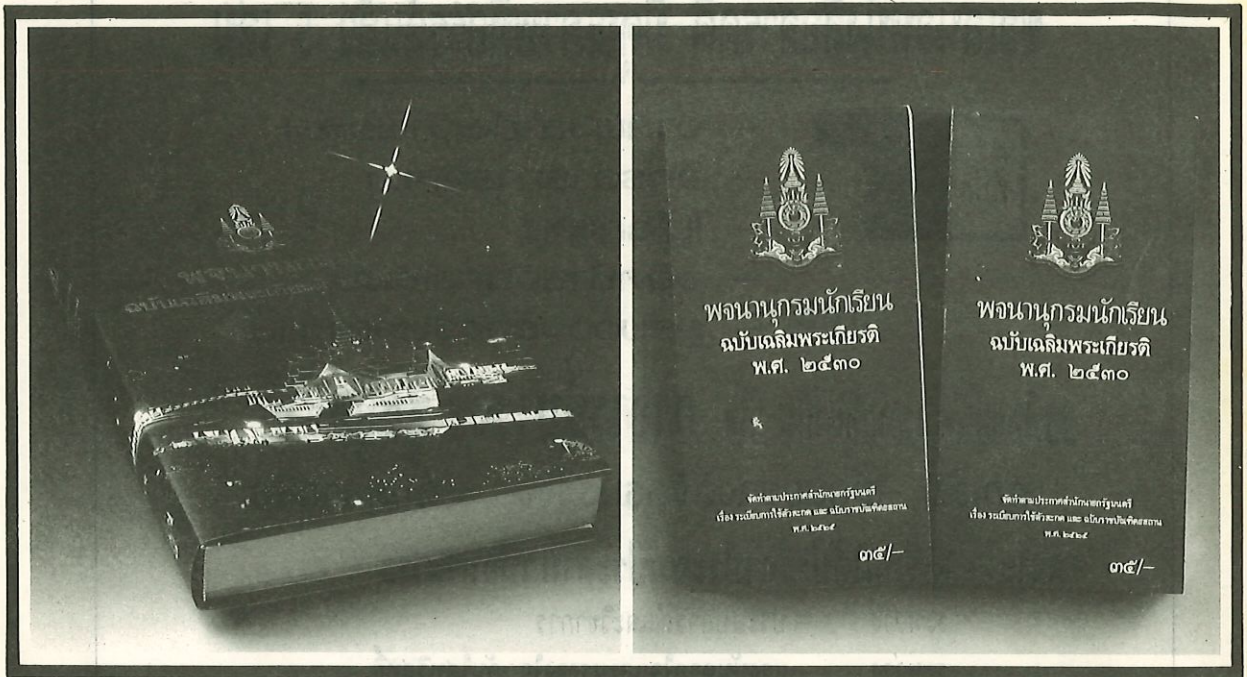
- อ่านแล้ว - จะได้ทั้งความสนุกสนานและความมีสาระ
- จะได้ทั้งบทเรียนและแรงบันดาลใจ
- จะได้ทั้งแรงจูงใจและรวีไลแห่งวรรณกรรม

ทุกเล่ม เป็นสารคดี ร่วมสมัย เหมาะสำหรับ **นักบริหารการศึกษาและบรรดาครูอาจารย์**
และท่านที่รักการอ่านทั่วไป ทุกเพศทุกวัย

พิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และด้วยกระดาษปอนด์อย่างดี
ปกสีสี่อามัน

สำนักพิมพ์พัฒนาพานิชเต็มใจจะเสนอ หนังสือสารคดี มีคุณภาพเพื่อทุก ๆ ท่าน
ในปี 2533

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ *

* โดยได้รับพระบรมราชานุญาต

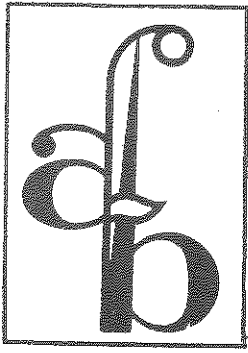
วางจำหน่ายแล้ว ตามร้านหนังสือทั่วประเทศ

จัดพิมพ์จำหน่ายที่

วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์

216-222 ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพฯ 10200 โทร. 2229394 • 2225371 • 2225372

ผู้ผลิตหนังสือเรียนมาตรฐาน

Alliance Française de Bangkok
29 THANON SATHON TAI, BANGKOK 12, THAILANDE. TEL 286.38.79 & 286.38.41-TELEGR. ALFRANTHAI

สมาคมฝรั่งเศส

29 ถนนสาทรใต้ กรุงเทพฯ 12

มุมหนึ่งของประเทศฝรั่งเศส
UN PETIT COIN DE FRANCE

ท่านจะพบสิ่งที่น่าสนใจ
ชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสทุกระดับ
ห้องสมุดไอโดง
ภาพยนตร์, คอนเสิร์ต
เครื่องดื่ม, อาหารเลิศรส
บรรยายกาสิโนรื่นรมย์ สวยงาม

ขอเชิญอ่านหนังสือวารสารรายเดือนของเรา

VOUS Y TROUVEREZ

des cours de langue
des films, des concerts...
un bar-restaurant agréable
une grande bibliothèque
une ambiance

LISEZ AUSSI NOTRE
JOURNAL MENSUEL

PARIS. ESCALE PRIVILÉGIÉE D'AIR FRANCE SUR LES ROUTES VERS L'EUROPE AND LES U.S.A.

Profitez des vols d'Air France sur Paris. Dégustez nos repas et vins français. Après une bonne nuit à bord de nos Boeings 747, vous arriverez tôt le matin à Paris et pourrez profiter d'une journée entière.

Le Bureau de Tourisme de Paris tient à votre

disposition des offres spéciales pour mieux vous aider à apprécier votre séjour à Paris.

De plus, Air France vous offre des correspondances régulières pour toute l'Europe, ainsi que les villes principales des Etats-Unis.

AIR FRANCE
LE BON VOYAGE

Pour informations complémentaires, contactez votre agent de voyage ou AIR FRANCE, 3 Tatpang Road, tél. 233.7100-19. Réservations immédiates, tél. 234.7901-5. Agent Général: World Travel Service Ltd., tél. 233.5900-9